

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلەلەر ۋە ئەھكاملار

الھِجْرَةُ مَسَائِلٌ .. وَأَحْكَامٌ

ئەبۇ بەسر تەرتۇسى

(سۇرىيە)

(2-نەشىرى)

ئۇيغۇر تەرجىمە مەركىزى

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

الھِجْرَةُ

مَسَائِلٌ .. وَأَحْكَامٌ

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

تأليف

عبد المنعم مصطفى حليلة

هجرة هة فقهه كى مه سلسله وه نه هكاملار

أبو بصير الطرطوسي

عبد المنعم مصطفى حليلة

أبو بصير الطرطوسي

رحمه الله

منبر التوحيد والجهاد

الدال على الخير كفاعله

<http://www.tawhed.ws>

<http://www.almaqdese.net>

<http://www.alsunnah.info>

<http://www.abu-qatada.com>

<http://www.mtj.tw>

مۇندەرىجە

- تەقدىم.....7
- ئەبۇ بەسر تەرتۇسىنىڭ قىسقىچە تەرجىمىھالى 9
- مۇقەددىمە 45
- ھىجرەتنىڭ مەنىسى 56
- ھىجرەت قىلىشتىكى سەۋەبلەر ۋە مەقسەتلەر.....68
- ھىجرەتنىڭ ئىسلامدىكى ھۆكۈمى 106
- 1- ۋاجىب ھىجرەت (الھجرە الواجبة): 107
- 2- مۇستەھەب ھىجرەت (ھجرە مندوبية): 123
- 3- ۋاجىبمۇ ئەمەس ۋە مۇستەھەبمۇ ئەمەس ھىجرەت (يەنى ساقىت ھىجرەت) (ھجرە غىر واجبة ولا مندوبية): 129
- 4- ھارام ھىجرەت (ھجرە محرمة).....134
- 1- مەسىلە: ئىلگىرى سۆزلەپ ئۆتكەن «دۈشمەنگە جىھاد قىلىندىكەن، ھىجرەت داۋام قىلىدۇ.. ھىجرەت قىيامەت كۈنىگىچە داۋام قىلىدۇ».. بۇ ھەدىس بىلەن « مەككە پەتھىسىدىن كىيىن ھىجرەت يوق لېكىن جىھاد قىلىش

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ۋە ياخشى نىيەت بىلەن ھىجرەت قىلىشقا بولىدۇ، ئەگەر ئىمام جىھادقا چىقىشنى تەلەپ قىلسا جىھادقا چىقىڭلار. [متفق عليه]» دېگەن ئىككى ھەدىسنىڭ ئوتتۇرسىنى قانداق ماسلاشتۇرىمىز.....141

2-مەسىلە: كۆپىرى دىيارى (دار الحرب) دىن ئىسلام دىيارى (دار الإسلام) غا ھىجرەت قىلىش توغرىسىدىكى ھەدىسلەر بەك كۆپ كەلدى.. بىز ئۇ ئارقىلىق بىر دىيارنىڭ ئىسلام دىيارى ياكى كۆپىرى دىيارى ئىكەنلىكىنى بىلىدىغان قائىدە پىرىنسىپ قايسى؟.....149

3-مەسىلە: كۆپىرى دىيارىدىن ئىسلام دىيارىغا ھىجرەت قىلىش چەكلىنەمدۇ؟ ياكى ھىجرەتنىڭ ئۈنىڭدىن باشقا ياخشىراق سۈرىتى بارمۇ؟.....166

4-مەسىلە: ئاخىرقى زامانلاردا نۇرغۇنلىغان مۇسۇلمانلار غەرب شەھەرلىرىگە ھىجرەت قىلدى.. بۇلارغا اللە يولىدا ھىجرەت قىلغاننىڭ ئەجرى يېزىلامدۇ؟ ياكى ئۇلارنىڭ باشقىچە ھۆكۈمى بارمۇ؟.....172

5-مەسىلە: ئامېرىكىدا ۋە باشقا غەرب دۆلەتلىرىدە تۇرۇۋاتقان بىر قىسىم مۇسۇلمانلارنىڭ ئاشۇ دۆلەتتىكى قوشۇندا ئەسكەرلەردەك خىزمەت قىلىۋاتقانلىقى مۇئەييەنلەشتى.. شەرىئەتنىڭ بۇلار ھەققىدىكى ھۆكۈمى نېمە؟ ئاشۇ قوشۇن بىلەن مۇسۇلمانلارغا قارشى ئۇرۇش قىلىشقا مەجبۇرلانغان

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

- كشىنىڭ ھۆكۈمى نېمە؟.. بۇ ئېتىبارغا ئېلىنىدىغان ئىكراھ (مەجبۇرلىنىش) مۇ؟.....182
- 6-مەسىلە: كاپىر دۆلەتلىرىدە تۇرغان، شۇ يەردە تۇغۇلۇپ ئۆسكەن مۇسۇلمانلارنىڭ ھۆكۈمى نېمە؟ ئۇلارنىڭ قانداق مەجبۇرىيىتى بار؟.....196
- 7-مەسىلە: سىلەر نۇرغۇنلىغان مۇسۇلمانلارنىڭ بولۇپمۇ ئەرەب شەھەرلىرىدىكى مۇسۇلمانلارنىڭ ئاشۇ شەھەردىكى تاغۇت ھاكىملار تەرىپىدىن زۇلۇم، ئازاب-ئوقۇبەتلەرگە ئۇچراۋاتقانلىقىنى بىلىسىلەر.. سىلەر بۇلارنى چوقۇم ھىجرەت قىلىش كېرەك دەپ قارامسىلەر؟.. ئۇلار زادى قەيەرگە ھىجرەت قىلىدۇ؟ ئۇلارنىڭ مەجبۇرىيىتى ۋە ئۇلارغا نىسبەتەن ئەڭ ئەۋزەل يول قايسى؟.....201
- 8-مەسىلە: مۇسۇلمان ئايالغا، بولۇپمۇ مۇسۇلمان ئايالنىڭ يۈز-ئابروۋى، نام شەرىپى دۈشمەنلەر يەنى ئىنسانىيەت ئىچىدىكى ياۋۇز بۆرىلەر تەرىپىدىن دەپسەندە قىلىنىشقا ئۇچراپ قىلىشتىن قورققان ۋاقىتتا مەھرەمسىز ھىجرەت قىلىش دۇرۇس بولامدۇ؟.....212
- 9-مەسىلە: ھەقىقەتەن شەيخ ئەلباندىن (الشىخ محمد ناصر الدىن الألبانى) دىن مۇسۇلمانلارنى پەلەستىندە ھىجرەت قىلىشقا قىزىقتۇرىدىغان پەتىۋا چىقتى .. سىلەرنىڭ بۇ پەتىۋاغا ۋە ئۇنىڭغا قارشى چىققان كىشىگە بولغان

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

- كۆز قارىشىڭلار قانداق؟.....215
- 10-مەسىلە: زالمىلارنى تەرك ئېتىش مۇتلەق بولامدۇ.. ياكى بۇ مەسىلىنىڭ تەپسىلاتى ۋە پىرىنسىپلىرى بارمۇ؟.....228
- 11-مەسىلە: شەرىئەت مۇئەييەن بىر زېمىننى ئۇ يەرگە ھىجرەت قىلىش ۋە ئۇ يەردە تۇرۇش ياخشى بولىدۇ دەپ كۆرسىتىپ بېرەمدۇ؟.....257

تەقدىم

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

-الله يولىدا ھىجرەت قىلغان.. رازىلىق ۋە ئەزىزلىك ۋە جىھاد يۇرتىنى ئارزۇ قىلىۋاتقانلارغا..!
-شۇنچە كەڭرى زېمىن تار كېلىۋاتقان .. ھېچقانداق چارە تاپالمايۋاتقان ۋە يول تاپالمايۋاتقانلارغا..!
-ھىجرەت ئۇلارنى ئۆڭكۈر جىلغىلاردا ياشاشقا.. زېمىننى سېلىنچا، ئاسماننى يېپىنچا قىلىشقا مەجبۇرلاۋاتقانلارغا..!
-ئۆز شەھەرلىرى ، ۋەتىنى ئۇلاردىن يۈز ئورنۇۋاتقان.. ئۇلاردىن ئىنسانىي ھوقۇقى تارتىۋېلىنغان ۋە ئەڭ تۆۋەن ھوقۇقىدىن مەھرۇم بولغان .. بۇ ئۇلارنىڭ جىنايەت ئۆتكۈزگەنلىكى ئۈچۈن ئەمەس پەقەت ۋە پەقەت «رەببىمىز الله» دېگەنلىكى ئۈچۈن بولغانلارغا..!
- يۇرتلىرى زۇلمەتلىك ۋە شارائىتلىرى ناچار.. بالايى-ئاپەت ۋە پىتنە-پاسات بىلەن تولغان دىيارلاردا كىشىلەر-ئىختىيارى ۋە مەجبۇرى-ئۇلاردىن يۈز

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئۆرپۋاتقانلارغا..!

ھەق ئۈنىڭغا پاناھلىنىدىغان بىرەر ماكان بېرەلمىگەن ئاشۇ
قاچقۇنلارغا..!

مۇشۇلارنىڭ ھەممىسىگە مەن بۇ كىتابنى تەقدىم
قىلىمەن.. بۇ كىتابتا ئۇلارنىڭ كۆزلىرى خۇرسەن بولىدىغان
ۋە قەلبى خۇشال بولىدىغان نەرسىلەرنىڭ بولۇشىنى ئۈمىد
قىلىمەن.. اللھ بىزگە ناھايىتى يېقىندۇر، ھەممىنى ئاڭلاپ
تۇرىدۇ..

-ئەبۇ بەسىر تەرتۇسى

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىماتلار

ئەبۇ بەسىر تەرتۇسىنىڭ قىسقىچە تەرجىمىھالى

الحمد لله، والصلاة والسلام على رسول الله، وبعد.

ئۆلىمالار ئىلىمدە، ئەمەلدە، مىلى ۋە جېنىنى تەقدىم
قىلىشتا، جىھاد قىلىشتا پەيغەمبەرلەرنىڭ ۋارىسلىرىدۇر.
كىشىلەر ئەڭ چوڭ بەختسىزلىككە دۇچ كەلگەن ۋاقىتتا
ئۆلىمالار كىشىلەرنىڭ ئىشەنچىسى ۋە ئارزۇسىدۇر.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئۆلىمالار كىشىلەر بۇزۇلغان ۋاقتتا ئىسلاھ قىلىدۇ..
كىشىلەرنى قورشىۋالغان ھالاكەت دولقۇنلىرىغا قارشى
تۇرىدۇ.

ئۆلىمالار اللەنىڭ بەندىلىرىنى ۋە شەھەرلەرنى تىنچلىق ،
خاتىرجەملىك، نىجاتلىققا ئېرىشتۈرىدىغان ئىسلاھاتچى
يىتەكچىلەردۇر.

ئۆلىمالار خەلقكە بارلىق ياخشىلىقلارنى تەقدىم
ئېتىدىغان ئاۋانگارتلاردۇر.

شۇنىڭ ئۈچۈن اللە ئۇلارغا ئىتائەت قىلىشقا بۇيرىدى ۋە
قىزىقتۇردى:

في قوله تعالى: {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي
الْأَمْرِ مِنْكُمْ} النساء: 59.

﴿ ئى مۆمىنلەر! اللە قا، پەيغەمبەرگە ۋە ئۆزۈڭلاردىن بولغان
ئىش ئۈستىدىكىلەرگە ئىتائەت قىلىڭلار، [59]. ﴾

وفي قوله تعالى: {فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ} النحل: 43.

﴿ بۇنى بىلمىسەڭلار، ئىلىم ئەھلىلىرىدىن سوراڭلار
[43]. ﴾

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

وفي قوله تعالى: {وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوْ الْحَوْفِ أَدَاعُوا بِهِ وَلَا تَذُوقُوا
إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ وَلَوْلَا فَضْلُ
اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا} النساء: 83

﴿مۆمىنلەرگە ئائىت﴾ ئامانلىقنىڭ ياكى قورقۇنچىنىڭ
بىرەر خەۋىرى ئۇلارغا (يەنى مۇناپىقلارغا) يەتسە، ئۇنى
تارقىتىدۇ، ئەگەر ئۇنى پەيغەمبەرگە ۋە ئۇلار (يەنى مۇمىنلەر)
نىڭ ئىچىدىكى ئىش ئۈستىدىكىلەرگە مەلۇم قىلسا، (شۇ)
خەۋەرنى چىقارغۇچىلار ئۇنى (يەنى شۇ خەۋەرنىڭ ھەقىقىي
ئەھۋالىنى) ئۇلاردىن ئەلۋەتتە بىلىۋالاتتى. (ئى مۇمىنلەر!)
ئەگەر سىلەرگە ئاللاھ نىڭ پەزىلى ۋە مەرھەمىتى بولمىسا ئىدى،
سىلەرنىڭ ئازغىنە كىشىدىن باشقىلىرىڭلار، ئەلۋەتتە،
شەيتانغا ئەگىشىپ كېتەتتىڭلار [83]. ﴿

ئاللاھنىڭ كالىمىنى بىلىدىغان ۋە ئۇنى چۈشىنىدىغان،
ئۇلارغا ياخشى ئىشلاردا ئىتائەت قىلىش ۋاجىپ بولىدىغان
ئىش ئىگىلىرى ئاللاھنىڭ قانۇنىغا ئەمەل قىلىدىغان
ئۆلىمالاردۇر.

ئاللاھنىڭ قانۇنىغا ئەمەل قىلىدىغان ئۆلىمالارنىڭ بىرى
بىزنىڭ سۆيۈملۈك شەيخىمىز، ئالىم، مۇجاھىد، ئاللاھ يولىدا

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

نۇرغۇن ئەرزىيەتلەرگە ئۇچرىغان ، شام شەھەرلىرىنىڭ بىرىدىكى تەۋھىد ۋە سۈننەت ئۆلىمالىرىنىڭ بىرى بولغان سۈرىيەلىك ئەبۇ بەسىير تەرتۇسى..

مانا بۇ شەيخىمىزنىڭ قىسقىچە تەرجىمىھالىنى ئەبۇ بەسىير تەرتۇسىنى تونۇشتۇرۇشتىكى باشلىنىش دەپ ئاتايمەن.. اللەنىڭ بۇ تەرجىمىھال بىلەن بۇنى ئوقۇغان كىشىگە مەنپەئەت بېرىشنى ئۈمىد قىلىمەن.. اللە ياردەم بەرگۈچىدۇر..

شەيخنىڭ سالاھىيىتى

شەيخنىڭ تولۇق ئىسمى (الشيخ عبد المنعم مصطفى عبد القادر خضر محمد أحمد حليمة.) بولۇپ <ئەبۇ بەسىير تەرتۇسى > دېگەن ئۇنىڭ تەخەللۇسى.

«ئەبۇ بەسىير تەرتۇسى» دېگەن بۇ تەخەللۇس شام شەھەرلىرىنىڭ بىرى بولغان سۈرىيە شەھىرىگە جايلاشقان ئۇنىڭ تۇغۇلغان ماكانى تەرتۇس شەھىرىگە نىسبەت بېرىلگەن .

ئەبۇ بەسىير تەرتۇسى مىلادى 1959-يىلى 10-ئاينىڭ 3-كۈنى تەرتۇس شەھىرىدە دۇنياغا كەلگەن.

ئۇ پەلەستىنلىك بىر ئايالغا ئۆيلەنگەن بولۇپ ئۈچ قىز، بىر

ئۇنىڭ ھايات مۇساپىسى

شەيخ بۇ ھەقتە مۇنداق دەيدۇ:

اللەنىڭ ماڭا بەرگەن سان - ساناقسىز پەزىلى ۋە مەرھەمىتى شۇكى مەن سۈنئەتپەرۋەر، سەلەپ ئەقىدىسىدىكى دىندار ئائىلىدە تۇغۇلدۇم..

ئائىلىمىزنىڭ ئەلبانى (الشيخ محمد ناصر الدين الألباني رحمه الله) بىلەن ئۇ سۈرىيەدىن ئىئوردانىيەگە ھىجرەت قىلىشتىن بۇرۇن قويۇق مۇناسىۋىتى بار ئىدى.

مەن ئەقىلىمنى تاپقىنىمدا ناماز ئوقۇغۇچىلارنىڭ قاتارىدا ئىدىم. كىچىكىمدىن باشلاپلا ھاياتتىن مۇنداق ئىككى ھەقىقەتنى چۈشەندىم:

ئۇنىڭ بىرى: ئىسلام اللەنىڭ دىنى، ھېچقانداق دىن ئىسلام بىلەن رىقابەتلىشەلمەيدىغان مۇتلەق ھەقىقەت...

بۇ مۇتلەق ھەقىقەت ئۇنى ھىمايە قىلىدىغان كۈچ ۋە بۇ مۇتلەق ھەقىقەتنى ۋە ئۇنىڭ ئەھلى ۋە ئەگەشكۈچىلىرىنى ھىمايە قىلىدىغان اللە يولىدىكى جىھاد بولمىسا مەۋجۇت بولۇپ تۇرالمايدۇ دېگەن ئېتىقاد مەندە پەيدا بولغان.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

بۇ ئېتىقاد ئەقىل، نەقىل، رىئاللىققا مۇناسىپ بولغانلىقى ئۈچۈن ھېلىمۇ - ھەم كۈندىن - كۈنگە مەندە چوڭقۇر يىلتىز تارتماقتا.

مەن بىرەر كۈنمۇ قەلبىمدىكى بۇ ئېتىقادنىڭ ئۆزگەرگىنىنى ياكى بۇ خىل يول، بۇ خىل چۈشەنچىلەردىن ئازراق چەتنەپ كەتكىنىنى بىلمەيمەن.

مەن بۈگۈن - اللەنىڭ پەزلى بىلەن - ئىگە بولغان ئېتىقاد مەندە 40 - يىل بۇرۇن شەكىللەنگەن ئېتىقادنىڭ ئۆزىدۇر.

كۈنلەرنىڭ ئۆتۈشى، سەپەرلەر، تەجرىبىلەر، جاپا مۇشەققەتلەر، شەرق ۋە غەربلەرنى ئايلىنىش.. قاتارلىقلار بۇ خىل ئېتىقاد ۋە يولنىڭ توغرىلىقىغا بولغان جەزمىيىتىمنى تېخىمۇ ئاشۇردى.

بۇنىڭ ھەممىسى پەقەت اللەنىڭ پەزلىدۇر.

شەيخىمىز (حفظه الله) 1980 - يىلنىڭ ئاخىرىدا سۈرىيە ئۇنىڭغا قاتتىق تار كەلگەندىن كىيىن اللە يولىدا سۈرىيەدىن ھىجرەت قىلدى.

بۇ ۋاقىتتا شام شەھەرلىرىدە ناسارالار مۇسۇلمانلارغا ھۆكۈمرانلىق قىلغان ۋە ئۇلارنى قاتتىق ئازابلىغان ئىدى.

شەيخىمىز ئۇ يەردىكى بىر قىسىم ئەھلى سۈننىيەلەرنىڭ يەنى قېرىندىشى (اللە ئۇ كىشىنى ئازاد قىلسۇن) نىڭ تارتقان بىر قىسىم مۇشەققەتلىرىنى بايان

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

قىلىپ مۇنداق دەيدۇ:

شۇنداق، قېرىندىشىم ئابدۇل قادر (عبد القادر مصطفى حليمة) سۈرىيەدە ھۆكۈمرانلىق قىلىۋاتقان ناسارالار تەرىپىدىن مىلادى 1981-يىلىنىڭ بېشىدىن باشلاپ قاماققا ئېلىندى.

جاللاتلارنىڭ نەزىرىدە بىر يىل بىر كۈنگە باراۋەر. ئۇ ھېلىمۇ - ھەم جاللات زالىملارنىڭ تۈرمىلىرىدە ھازىرغىچە قاماققا ئېلىنىپ تۇرماقتا..

بىز ئۇنىڭ ھېچقانداق ئەھۋالىنى ئۇقالمىدۇق.. ئۇنىڭ بىلەن كۆرۈشۈش، ئۇنى كۆرۈش، يوقلاش ئۇياقتا تۇرسۇن بىرەر كىشىمۇ ئۇ توغرىسىدا سوراشقا قادر بولالمىدى!!
گۇمانخور كىشىلەر بەزىدە ئۇ بىر جىنايەتچى.. ئۇنىڭ مۇشۇنداق ئۇزۇن تۈرمىدە يېتىشىغا لايىق جىنايىتى بار دەپ گۇمان قىلىدۇ..

مەن پەقەت ئۇنى قېرىندىشىم دەپ بىلىمەن باشقا تۆھمەتلەرگە ئىشەنمەيمەن..

شۇنىڭدەك ئۇنىڭ تاغىسىنىڭ ئوغلى مۇھەممەد (محمد خضر حليمة) مۇ ھېلىمۇ - ھەم زالىملارنىڭ تۈرمىسىدە ھازىرغىچە قاماققا ئېلىنىپ تۇرماقتا..

ئۇ ئوقۇش پۈتتۈرەي دەپ قالغان دوختۇر ئىدى. ئۇنى زالىم، خائىنلار تۇتۇپ كەتتى. ئەمەلىيەتتە ئۇنىڭ تىلغا ئالغۇدەك

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

جىنايىتى يوق ئىدى، پەقەت ئۇ دىندارلىق سالاھىيىتى بىلەن ئاشكارا بولغان ئىدى.

شەيخ ئەبۇ بەسىير (حفظه الله) شام شەھەرلىرىدىكى جىھادقا قاتناشتى، ئۇنىڭ مۇجاھىدلارنىڭ قىسمىنى قوغداشتا، ئۇرۇشنى ئىسلاملاشتۇرۇشتا مۇسۇلمانلارنىڭ سېپىنى بىرلەشتۈرۈشتە چوڭ تۆھپىسى بار.

شۇنىڭدەك شەيخ ئەبۇ بەسىير (حفظه الله) ئاشۇ ۋاقىتتىكى ئەدنان ۋە شەيخ سەئىد ھەۋۋاغا ئوخشاش جىھاد قوماندانلىرى بىلەن ئالاقە ئورناتقان ئىدى.

ئۇ ئۆزىنىڭ رسالىرىنىڭ بىرىدە مۇنداق دەيدۇ:

بۇ خەت شەيخ سەئىد ھەۋۋا (رحمه الله) غا تېگىدۇ...

مەن ئىككىمىزنىڭ ئۇچىرىشىغا توسالغۇ بولۇۋاتقان ئۇنىڭ قاتتىق كېسەل ئىكەنلىكىنى بىلگەندىن كىيىن بۇ خەتنى ئەۋەتتىم... چۈنكى مەن سەئىد ھەۋادىن ئۇنىڭ سۈرىيەنى ئازاد قىلىش ئۈچۈن ۋەتەنپەرۋەرلىك كېلىشىمى ۋە ئۇنىڭغا ئەگىشىپ كېلىدىغان ھالاكەتلىك نەتىجىلەردىن پاك ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدىغان پەتۋا ياكى بايان ئېلىشقا تولىمۇ ھېرىسمەن ئىدىم..

شۇنىڭدەك شەيخ ئەبۇ بەسىير (حفظه الله) بىر قىسىم ئەھلى ئىلىملەر بىلەن ئالاقە ئورناتقان ئىدى.

ئۇنىڭ بىرى: شەيخنىڭ شەيخ ئەلبانىغا ئوردانىيەدىكى

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ۋاقتىدا خەت ئەۋەتىشى..

شەيخ ئەبۇ بەسىير (حفظه الله) شەيخ ئەلبانىغا ئۇنىڭ تاغۇت ھاكىملارغا توغرا پوزىتسىيە تۇتۇش.. بولۇپمۇ سۈرىيەدىكى سوتسىيالىزم تۈزۈمى.. توغرىسىدىكى ئىختىلاپتىن كىيىن بىر پارچە خەت ئەۋەتتى..

لېكىن شەيخ ئەبۇ بەسىير (حفظه الله) خەتنى ئەۋەتكەندىن كىيىن ئۆزىنىڭ شەيخ ئەلبانىغا قوپال سۆزلەرنى قىلغانلىقى ھېس قىلىپ ئۇنىڭدىن كەچۈرۈم سورىدى.

شەيخ ئەبۇ بەسىير (حفظه الله) مۇنداق دەيدۇ: **اللھ ماخا ئىككىنچى قېتىم ئىيوردانىيەگە سەپەر قىلىشنى تەقدىر قىلدى.**

مەن شەيخ ئەلبانى بىلەن ئۇچرىشىپ ئۇنىڭدىن يۈزمۇ-يۈز تۇرۇپ ئەپۇ سورىدىم.. ئۇ شۇنداق قىلدى. شەيخ ئەلبانى ئۇنى ئەپۇ قىلدى. **اللھ ئۇنىڭغا ئىسلام ۋە مۇسۇلمانلار توغرىسىدا ياخشى مۇكاپات بىلەن مۇكاپاتلىسۇن.**

شەيخ ئەبۇ بەسىير (حفظه الله) شەرق ۋە غەربتىكى نۇرغۇن شەھەرلەرنى ئايلاندى، بىر شەھەردىن يەنە بىر شەھەرگە **اللھ يولىدا جىھاد قىلىپ باردى. ئۇ ئەنگلىيەگە باردى. ئۇيەردە مۇسۇلمانلار شەھەرلىرىدە تاپالمىغان ئەركىنلىكنى تاپتى.. لا حول ولا قوۋة إلا باللھ!**

شەيخ ئەبۇ بەسىير (حفظه الله) ھاياتىدا ئۆتكەن ۋە بىر

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

قىسىم كۆچكەن شەھەرلەر ۋە ئورۇنلار توغرىسىدا بايان
قىلىپ مۇنداق دەيدۇ:

سۈرىيەدىن پاكىستان ۋە ئافغانىستانغا بىرىش

شەيخ ئەبۇ بەسىير (حفظه الله) مۇنداق دەيدۇ:
سۈرىيەدە ھۆكۈمرانلىق قىلىۋاتقان تاغۇت گۇرۇھلارنىڭ
زۇلۇمى ۋە بۇزۇقچىلىقى ۋە ھەددىدىن ئېشىشىغا قارشى
ئىسلامى جىھاد ھەرىكىتى قوزغالغان ۋاقىتتا مەن ئۇنىڭ
قوشۇنلىرىنىڭ ئەۋۋىلى ئىدىم. مېنى ئىزدەش كۈچىيىپ
كەتتى، تەكشۈرۈش كۆپەيدى.. زالىملار تەرەپتىن مېنى
ئىزدەش ئالتە ئايدىن كۆپرەك داۋاملاشتى..

مەن سۆيۈملۈك سۈرىيەدىن ھىجرەت قىلىپ چىقىشنى
ئويلىدىم. بۇ ماڭا ناھايىتى قىيىن تاللاش بولدى.. لېكىن
چوقۇم ھىجرەت قىلىشىم كېرەك ئىدى.

الله ماڭا چىقىش يولى ئاتا قىلىپ زالىملارنىڭ كۆزلىرىنى
بىزدىن قارىغۇ قىلىپ قويدى.. بۇ مىلادى 1980-يىلى
ئىدى.

مەن نۇرغۇن دۆلەتلەردىن ۋە بېكەتلەردىن ئۆتۈپ
پاكىستانغا يېتىپ كەلدىم.. بۇ يەردىن الله مېنى مۇجاھىدلار
بىلەن ئافغانىستانغا كىرىشنى تەقدىر قىلدى. بۇ مىلادى

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

1981 يىلىنىڭ باشلىرى ئىدى

ماڭا مۇجاھىدلار - ھېكمەت يارىنىڭ جامائىتى - مىنىڭ ئافغانىستانغا كىرگەن تۇنجى ئەرەب مۇجاھىد ئىكەنلىكىمنى خەۋەر قىلدى. چۈنكى ئەرەبلەرنىڭ ئافغانىستان ساھەسىدە - پىشاۋۇر شەھىرىدە - بولۇشى بەك ئاز ئۇچرايتتى.

مەن بۇيەردە نۇرغۇنلىغان شۇ ۋاقىتتىكى ئافغان جىھادنىڭ قوماندانلىرى ۋە شەيخلىرى بىلەن تونۇشتۇم ۋە ئۇچراشتىم..

ئۇلاردىن ھېكمەتپار، سەيباق، ئابدۇللاھ ئەرزام (الشيخ عبد الله عزام).. بار ئىدى.

مەن ئافغانىستاندا جىھادقا قاتناشقان نۇرغۇن قېتىمدا شەيخ ئابدۇللاھ ئەرزام بىلەن بىرگە بولدۇم.

شۇنىڭدەك مەن يەنە شەيخ (الشيخ جميل الرحمن رحمه الله)

بىلەن تونۇشتۇم ۋە ئۇچراشتىم. مەن ئۇنىڭ بىلەن بىرگە ئۇنىڭ خۇسۇسى ئۆيىدە تۇرۇپ ئۇ ۋە ئۇنىڭ جامائىتى بىلەن بىرگە بەش ئايدىن كۆپرەك خىزمەت قىلدىم.

شەيخكە ئەگەشكەن نۇرغۇنلىغان جامائەتلەر بىلەن ئارىلىشىش مەن ئۈچۈن شەرەپلىك ئىش ئىدى. مەن چېدىردىكى مۇجاھىدلارنىڭ خىزمىتىنى قىلىشتا ئاكتىپ بولدۇم.. ئاشۇنىڭدىن كىيىن..

شەيخ ئەبۇ بەسىير ئىيوردانىيەدە

مەن نۇرغۇنلىغان سەپەرلەردىن كىيىن ئىيوردانىيەگە قايتتىم .. چۈنكى مەن ئىلگىرى ئىيوردانىيەنى زىيارەت قىلغان ھەمدە ئۇ يەردە نۇرغۇن يىل تۇرغان.

مەن ئىيوردانىيەدە تۇرغان كەنتلەر: زەرقادىكى مەئسۇم (حي معصوم) كەنتى، كەسارات (حي الكسارات) كەنتى..

قىسقىچە تىلغا ئېلىپ ئۆتەشكە تىگىشلىك ئىش شۇكى، زەرقاۋى (أبو مصعب الزرقاوي رحمه الله) نىڭ كەنتتىكى ئۆيى مىنىڭ ئۆيۈمدىن يىراق ئەمەس بولۇپ ئارىلىقى پەقەتلا ئون مېتىر كېلەتتى.

بۇ مىلادى 1987-يىلى ئىدى. زەرقاۋى مېنى ۋە مىنىڭ بىر قىسىم كىتابلىرىمنى ياخشى كۆرەتتى. ئۇ مەن بىلەن ئىيوردانىيەدىكى بىر قىسىم ئىرجائىزىم ئەقىدىسىدىكى شەيخلەر قوزغىغان نۇرغۇن مەسىلىلەردە پىكىر ئالماشتۇراتتى. مىنىڭ يەنە ئۇنىڭ ئائىلىسى بىلەن ياخشى قوشنىدارچىلىق ئالاقەم بار ئىدى..

ئىيوردانىيەدە نۇرغۇن ئەسەرلىرىم نەشر قىلىندى. ئۇنىڭ قاتارىدىن «حکم الإسلام في الديمقراطية والتعددية الحزبية، وصفة

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

الطائفة المنصورة التي يجب أن تكثر سوادها، والعدد بالجهل» ۋە ئۇنىڭدىن باشقىلار..

بۇ ئەسەرلەرنىڭ ھەممىسى رەسمى مەتبۇئاتلار تەرىپىدىن مۇكاپاتلانغان ئىدى. لېكىن ماڭا ئىئوردانىيە ئاخبارات ئىدارىسىنىڭ مېنى ۋە كىتابلىرىمنى چەكلىگەنلىكى يەتتى.

سۈرىيەدىكى مۇسۇلمان قېرىنداشلارنىڭ يول كۆرسىتىشى بىلەن ئۇلار مەندىن ھەرقانداق كىتابنى - گەرچە بۇ كىتابلار ئىئوردانىيە مەتبۇئاتلىرى تەرىپىدىن مۇكاپاتلانغان بولسىمۇ - باسما سىلىقىمنى تەلەپ قىلدى.

ئەگەر كىتاب باستۇرسام ئالدى بىلەن بۇ كىتابلار سۈرىيەدىكى مۇسۇلمان قېرىنداشلارنىڭ تەستىقىدىن ئۆتۈشى، ئاندىن ئىئوردانىيە ئاخبارات ئىدارىسىنىڭ تەستىقىدىن ئۆتۈشى، مۇشۇ ئاپپاراتلار تەستىقلاپ بولغاندىن كىيىن مەن رۇخسەت قىلسام بۇ كىتابلار بېسىلىدىغانلىقىنى لېكىن مەن بۇ زەنجىر، كىشەنلەرگە ساقلانمىسام ئۇزاققا قالماي ئىئوردانىيەدىن قوغلىنىلىدىغانلىقىمنى ئېيتتى.

مىنىڭ بۇ كىشەنلەرگە باغلانماسلىقىم تەبىئىي ئىش ئىدى. بۇ ئىشتىن كىيىن مىنىڭ «قواعد في التكفير» دېگەن كىتابىم نەشىر قىلىندى.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

بۇ كىتابنى دارۇل بەشىير نەشرىياتى ئەسلى باسمىسى ۋە نەشرى بويىچە نەشر قىلدى. شۇنىڭ بىلەن ئىيوردانىيە ئاخبارات ئىدارىسى مېنى چاقىرتىپ مېنى تۈرمىگە قامدى. ئۇلار مېنىڭ ئىيوردانىيەدىن چىقىپ كېتىشىمنىڭ زۆرۈر ئىكەنلىكىنى خەۋەر قىلدى. مەن كويىزا-كىشەنلەر ئىچىدە ئايروپىلانغا چىققانغا قەدەر ئىيوردانىيە بىخەتەرلىك ئىدارىسىنىڭ كۈزۈتىشىدە بولدۇم.

مەن ئۆزۈم خالايدىغان بىر يولنى تاللىشىم كېرەك ئىدى، شۇڭا مەن يەمەننى تاللىدىم. مەن يەمەننى قانداقمۇ تاللىماي يەمەننى بىزگە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام تاللاپ بەرگەن تۇرسا؟

فقال: "عليكم بالشام فمن أبي فليلحق بيمنه، وليستق من غدرة".

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېدى: « سىلەر شامدا تۇرۇڭلار! كىمكى ئۆيەردە تۇرمىسا يەمەندە تۇرسۇن، ئۆزىنىڭ كۆلىدىن سۇ ئىچسۇن..»

مەن ئىيوردانىيەدىن مەجبۇرى چىقىپ كەتتىم.. ئەگەر ئىيوردانىيە ھۆكۈمىتى مېنى ئىيوردانىيەدىن چىقىپ كېتىشىگە مەجبۇرلىمىغان بولسا مەن ئىيوردانىيەدىن

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

چىقىپ كەتمەيتتىم. شۇڭا مەن بۇ ئىشلارنى سۆزلەيمەن..
مىنىڭ ئالىجاناب ، ۋاپادار ئىئوردانىيەنىڭ مۇسۇلمان
خەلقىنىڭ پەزىلىتىنى سۆزلىشىمىدىكى سەۋەب ئۇلار مېنى
ياخشى كۆرەتتى، ماڭا ئېھتىرام قىلاتتى، مېنى قەدىرلەيتتى..

شەيخ ئەبۇ بەسىير يەمەندە

مەن يەمەنگە كېلىپ ئىككى يىرىم يىلغا يېقىن تۇردۇم.
ئاندىن «ئەبۇ يەمەن-يەنى يەمەن ھۆكۈمىتى» مىنىڭ
يەمەندە ئىكەنلىكىمنى بىلىپ قالدى. ئۇلار خۇددى
قىممەتلىك ئولجىغا دۈم چۈشكەندىكىدەك ئۆيۈمگە
تۇيۇقسىز باستۇرۇپ كىردى، نۇرغۇن كىتابلىرىمنى مۇسادىر
قىلدى.. پەقەت « كتاب الانتصار لأهل التوحيد » دېگەن
كىتابىمنى كىيىن قايتۇرۇپ بەردى. ئۇلار مېنى تۈرمىگە
قامدى. بىر قانچە ئايدىن كىيىن ئۇلار ماڭا يەمەندىن
چىقىپ كېتىشىمنىڭ زۆرۈر ئىكەنلىكىنى خەۋەر قىلدى..
لېكىن بۇ قېتىم نەگە كېتىمەن ؟ بولۇپمۇ ئائىلە بەك
چوڭىيىپ كەتكەن ۋاقىتتا نەگە كېتىمەن ؟ بالىلار
دادىسىغا بولۇۋاتقان ئىشلاردىن ھېچ نېمىنى بىلمەيتتى..

شەيخ ئەبۇ بەسىير مالايسىيادا

ھېجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

مالايسىيادىكى ئەڭ ياخشى شەھەرلەر ھەققىدە ئىزدىنىش، ئىستىخار سېلىش، مەسلىھەت قىلغاندىن كىيىن مەن يەمەندىن چىقىپ كەتتىم .. ئۇلار مېنى يەمەندىن قوغلاپ چىقارمىغان بولسا مەن يەمەندىن چىقىپ كەتمەيتتىم.. مەن مالايسىيادا مېنىڭ ۋە بالىلىرىمنىڭ رەسمىي تۇرۇشىغا ياردەم بېرىشكە قادىر بولىدىغان بىرەر جامائەت ياكى يول ئىزدەپ بىر قانچە ئاي قانۇنسىز، رەسمىيەتسىز يول بىلەن ياشىدىم.

مەن ئۇ يەردىكى مۇسۇلمان جامائەتلەرنىڭ قېشىغا باردىم.. مەن ئۇلارنىڭ قېشىدا ماڭا ئورۇن بېرىدىغان ۋە بالىلىرىم بىلەن بىرگە تۇرۇشنى قوبۇل قىلىدىغان كىشىنى تېپىش ئۈمىدىدە ئىسلام ۋىلايەتلىرىگە باردىم. لېكىن، ئۇلارنىڭ ھەممىسى - مېنىڭ شارائىتلىرىمنى ۋە قانۇنسىز تۇرىۋاتقىنىمنى بىلگەندىن كىيىن - ماڭا مېنىڭ مالايسىيادىن چىقىپ كېتىشىم كېرەكلىكىنى ۋە مېنىڭ تۈرمىگە كىرىدىغانلىقىمنى ئاندىن ھەر ۋاقىت سۈرىيە ھۆكۈمىتىگە قايتۇرۇپ بېرىلىدىغانلىقىمنى ئېيتتى.

شەيخ ئەبۇ بەسىير تايلىانداتا

لېكىن بۇ قېتىم نەگە بارىمەن؟ ئۇلار تايلىنىدىغان بىر ئورماندا بولسا، سىناپ كۆرگىن دېدى .

تايلىنىدىغان بولسا بۇتپەرەس مۇشربىكلار شەھىرى ئىدى..
مىنىڭ ئائىلەم، تۆت بالام تۇرسا مەن ئۆيەردە نېمە ئىش
قىلىمەن؟!..

ئۇلار : سەن تۈرمىگە كىرسەن ئاندىن سۈرىيەگە قايتىپ
كېتىسەن .. سىنىڭ باشقا تاللاش يولۇڭ يوق دېدى .

مەن دېدىمكى : « حسي الله ونعم الوكيل .. »
الله ماڭا يېتەرلىك ، الله ئەڭ ياخشى ۋەكىل دەپ تايلىنىدىغان
قاراپ يول ئالدىم .

قىيىنچىلىق يۇقىرى چوققىغا يەتكەندىن كىيىن بۇ
يەردە مەن ئويلاپمۇ باقمىغان يەردىن مېنى بىر يول كۆتۈپ
تۇرغان ئىدى . الله ماڭا بۇ يەردىن ئەنگىلىيەگە بېرىشنى
تەقدىر قىلدى . والحمد لله رب العالمين

شەيخ ئەبۇ بەسىير مۇشۇنداق مۇشەققەتلەرگە قارىماستىن
ساپ، سۈزۈك بولغان تەۋھىدكە دەۋەت قىلىشتىن، تاغۇتلارنى
ئاشكارا ئىنكار قىلىشتىن، باتىل قەيەردە مەۋجۇت
بولدىكەن ئۇنىڭغا قارشى تۇرۇشتىن، ياخشىلىققا بۇيرۇپ،
يامانلىقتىن توشۇشتىن، زالىم مۇرتەدلەر ئالدىدا ھەقنى
سۆزلەشتىن توختاپ قالمىدى، بۇ يولدا مالاھەت

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

قىلغۇچىنىڭ مالاھىتىدىن قورقۇپ قالمىدى.

شەيخ ئەبۇ بەسىير ئەنگلىيەدە ئۆزىنىڭ تۈزگەن ئەسەرلىرىنى تارقىتىدىغان ئىنتېرنېت تور بېكىتىنى قۇرغان بولۇپ، ئۇ نۇرغۇنلىغان تەۋھىد ۋە جىھاد ياشلىرى ۋە جىھاد ئەھلىنىڭ مەركىزىگە ئايلاندى.

شەيخ ئەبۇ بەسىير تور بېكىتىنى تونۇشتۇرۇپ مۇنداق دەيدۇ:

نۇرغۇن قېرىنداشلار بىزنىڭ كىتابلىرىمىزنىڭ ئۇلارنىڭ دىيارىدا چەكلەنگەنلىكىنى ۋە كىتابلىرىمىزنىڭ ئۇلارغا يېتىپ بارمىغانلىقىنى شىكايەت قىلدى..

ھەقىقەتەن كىتاب بىلەن ئۇلارنىڭ ئارىسىغا تاغۇتلارنىڭ زوراۋانلىقى، زۇلۇمى، كاپىرلىقى توسالغۇ بولۇۋالدى.

بۇ زالىملار ئەگەر قانداق بولغان بولسا ھاۋانى ئۆز خەلقىدىن چەكلەشتىنمۇ يانمايدىغان ھاياۋاندىنمۇ پەس ئاسىيلاردۇر!!

شۇنىڭ ئۈچۈن تاجاۋۇزچى تاغۇتلارنىڭ توسۇشى ۋە ئۇلار ئېلىپ بېرىۋاتقان ئۆلتۈرۈش، تۈرمىگە سولاش، ئازابلاشلار قارىماستىن.. ھەرقايسى جايلاردىكى قېرىنداشلارنىڭ ئېھتىياجى ۋە قىزىقىشىغا جاۋاب بېرىش ئۈچۈن.. ۋە بىز يېزىۋاتقان ۋە تارقىتىۋاتقان تەتقىقات ۋە ماقالىلىرىدىن ئۇلارنىڭ خەۋەردار بولۇشىنى ئاسانلاشتۇرۇش مەقسىتىدە بۇ

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

تور بېكەت قۇرۇلدى !!

بۇ تور بېكەت - اللەنىڭ پەزىلى ۋە ئىنئامى بىلەن ھەقىقىي ئەڭ توغرا، ئوچۇق شەكىلدە تونۇشتۇرۇش ئۈچۈن قۇرۇلدى. بىز قېرىنداشلىرىمىزغا بۇ تور بېكەت تاقىلىشتىن بۇرۇن ۋە بىز كۈتۈپ تۇرغان زالىم تاغۇتلار تەرىپىدىن تۇتۇلۇشتىن بۇرۇن بۇنىڭدىن ياخشى پايدىلىنىشىنى تەۋسىيە قىلىمىز...!!

شەيخ ئەبۇ بەسىرنىڭ مۇجاھىدلارغا بولغان مەيدانى

شەيخ ئەبۇ بەسىرنىڭ جىھاد ۋە مۇجاھىدلارنىڭ نۇسرەت قازىنىشىغا بولغان تونۇشى ۋە ئۇلارنى ۋە خىزمەت قىلىۋاتقان ئۆلىمالارنى مۇھاپىزەت قىلىشى توغرىسىدا نۇرغۇنلىغان مەيدانلار بار.

سىز ئالجىرىيە مۇجاھىدلىرىنىڭ بۇ خېتىنى كۆرۈپ، بۇ خەتتە ئۇلارنىڭ شەيخكە قانداق خىتاب قىلىۋاتقانلىقىغا قاراپ بېقىڭ !! (اللە ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى ساقلىسۇن).

خەتنىڭ مەزمۇنى

ئالجىرىيەدىكى دەۋەت ۋە ئۇرۇشنىڭ سەلەپلەر

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئەقىدىسىدىكى جامائەتنىڭ مۇجاھىدلىرىدىن پەزىلەتلىك شەيخ ئەبۇ بەسىر تەرتۇسغا:

فَإِنَّا نَحْمَدُ إِلَيْكَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَإِنَّهُ لِلْحَمْدِ أَهْلٌ وَنُصَلِّيْ وَنُسَلِّمُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ .

بىز بۇ سۆزلەرنى ئالجىرىيە زېمىنىدىكى ئۇرۇش مەيدانلىرىدا تۇرۇپ سىلەرگە يېزىۋاتىمىز.

بىزنىڭ سىلەرنىڭ ئىنتېرنېت توربېتىڭلارنى كۆرۈپ قانچىلىك خۇشال بولغانلىقىمىزنى ئىلھىم بىلىدۇ.

بىز سىلەرنىڭ كىتابلىرىڭلاردىن، يوليورۇقلىرىڭلاردىن، بۇلانغان ئىسلام شەھەرلىرىدە جىھاد قىلىۋاتقان جامائەتلەرگە قىلغان نەسىھەتلىرىڭلاردىن كۆپ پايدىلاندىق.

بىز شەيخىمىزنى بىزنىڭ يېنىمىزدىكى مۇرتەد ھاكىملارغا قارشى ئىلىپ بېرىۋاتقان جىھاد خەۋەرلىرىدىن مەخپىي قالدۇ دەپ ئويلىمايمىز. بىز ھېلىمۇ - ھەم ئۇلار بىلەن ئون يىلدىن بىرى ئۇرۇش قىلىۋاتىمىز. لېكىن سىلەرگە يېتىدىغان خەۋەرلەرنىڭ ئازلىقى، سىلەر بىلەن ئۇچرىشالماسلىق، بىزنىڭ يېنىمىزدىكى رېئاللىققا ئارىلىشىپ كەتكەن يالغانچىلىقلار كۆپ بولغانلىقى ..

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

مۇشۇلارنىڭ ھەممىسى دەۋەتچىلەر ۋە ئۆلىمالارنىڭ ئېڭىدىكى جىھادىمىزغا ماس كەلمەيدىغان سۈرەتنى بېرىدىغان سەۋەپلەردۇر.

دەۋەتچىلەر، رەببىنى ئۆلىمالار ۋە ئۇلارنىڭ يوليورۇقلىرى ۋە نەسھەتلىرىنىڭ نۇسرەت قازىنىشىغا بىزنىڭ يېنىمىزدىكى مۇجاھىدلارنىڭ قانچىلىك قىزىقىدىغانلىقىنى ئىلھام بىلىدۇ.

وقد قال عليه الصلاة والسلام "الدين النصيحة"

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن : «دىن دېگەن نەسھەت»

سومالى مۇجاھىدلىرىنىڭ شەيخ ئەبۇ بەسرگە ئەۋەتكەن خېتى

بسم الله الرحمن الرحيم

شېخنا الفاضل / السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

سۇمالىدىكى مۇجاھىد قېرىنداشلارنىڭ ئۇرۇش

ھېجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

مەيداندىكى مۇجاھىدلارغا مۇھىم بولغان بىر قىسىم سوئاللىرى بار بىز سىلەردىن بۇ سوئاللارغا جاۋاب بېرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمىز.

ئاندىن مۇجاھىدلار سوئاللىرىنى ئوتتۇرىغا قويىدۇ، شەيخ ئەبۇ بەسر بۇ سوئاللارغا جاۋاب بېرىدۇ.

سىز بۇنى بىلمەكچى بولسىڭىز [(الإجابة الشرعية عن الأسئلة الصومالية) (سومالى مۇجاھىدلىرىغا شەرئى جاۋاب)]قا مۇراجىئەت قىلىڭ!!

شەيخ ئەبۇ بەسر نىڭ ئۇنتۇلۇپ قىلىشقا بولمايدىغان مەيدانى شۇكى سەئۇدى قانۇنىنىڭ كاپىرلىقى ۋە ئۇنىڭغا قارشى تۇرۇشنىڭ قانۇنلۇق ئىكەنلىكى ۋە ئىراقتىكى جىھادنىڭ قانۇنلۇق ئىكەنلىكى توغرىسىدا ئۇ - سەئۇدى مەملىكىتى مىنىستىرلار مەھكىمىسىدىكى مەسلىھەتچى - ئۆبەيكاننى مۇنازىرىلىشىشكە چاقىردى.

شەيخ ئەبۇ بەسر مۇنداق دەيدۇ: بۇ كىشى ۋە ئۇنىڭ كەينىدىكى كىشىلەر ئۈچۈن بىز شۇنداق دەيمىزكى اللە سىلەرگە مەڭگۈ سىلەرنى غەزەپلەندۈرىدىغان ئىشلارنى باقى قىلسۇن..

ئى ئۆبەيكان! مۇنازىرە قىلىش ئىشىكى ھېلىمۇ - ھەم ئوچۇق.. ئەگەر سەن بۇ چاقىرىقنى قوبۇل قىلساڭ.. سەن ۋە

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئەگەشكۈچىلىرىڭ ھەققە ئىنساب بىلەن مۇئامىلە قىلىساڭ مەن سىنى قايتا يېڭىدىن مۇنازىرىگە چاقىرىمەن.. چۈنكى مەن سەندىن باشقا كىشى بىلەن مۇنازىرە قىلىشنى قوبۇل قىلمايمەن.. بۇنىڭ سەۋەبى شۇكى سىنىڭ ئارىغا بۆلگۈنچىلىك سېلىشىڭ ۋە رىياخورلۇقۇڭ بەك كۆپ بولۇپ كەتتى.. سىنىڭ قېرىنداشلارغا ۋە مۇجاھىدلارغا ناھەق يوللار بىلەن چوڭچىلىق قىلىشىڭ بەك كۆپ بولۇپ كەتتى، زالىملار سەندىن تولىمۇ خۇشال بولدى!

بىز سىنى مۇنازىرە قىلىشقا چاقىرىمىز، شۇنى بىلىپ قويغۇنكى سەن تىنچ - خاتىرجەم بولغىنىڭ بىلەن بىز ئۇنداق ئەمەس؛ چۈنكى سەن تاغۇت ھاكىملار ۋە ئۇلارنىڭ بۇزۇق تۈزۈمى سەندىن رازى بولىدىغان يولنى تاللايسەن، بىز بۇنىڭغا قارشى يولنى تاللايمىز.. شۇنداق بولسىمۇ بىز بۇنىڭغا پەرۋا قىلمايمىز. چۈنكى بىزگە ئاللا يېتەرلىك، ئاللا ئەڭ ياخشى مەدەتكار!

مەن ساڭا ئىشنى ئاسانلاشتۇرۇش ئۈچۈن مۇنازىرە تېمىسى بەلگىلەپ بېرىي؛ بۇ سىنىڭ ئۇ توغرىسىدا كۆپ مۇنازىرە قىلىش بىلەن تونۇلغان خۇسۇسىيىتىڭدۇر:

- 1- سەئۇدى قانۇنىنىڭ ھۆكۈمى ۋە ئۇنىڭغا قارشى تۇرۇشنىڭ قانۇنلۇق ئىكەنلىكى.
- 2- ئىراقتىكى جىھادنىڭ قانۇنلۇق ئىكەنلىكى.

ئەگەر بۇ پىكىر كۆڭلۈڭگە ياقسا ساڭا ئىش ئىگىلىرىڭ
ساڭا رۇخسەت قىلسا سەن مۇناسىپ كۆرگەن ئورۇننى تاللا
مۇنازىرلىشەيلى!

شەيخ ئەبۇ بەسرىنىڭ ئۇنتۇلۇپ قىلىشقا بولمايدىغان
يەنە بىر مەيدانى شۇكى ئۇ ئالجىرىيەدىكى تاغۇت ھاكىملارغا
قارشى جىھاد قىلىشنىڭ قانۇنلۇق ئىكەنلىكىنى
تەكىتلىدى.

الجواب: الحمد لله رب العالمين.

مىنىڭ ئالجىرىيەدە يۈز بېرىۋاتقان ئىشلارغا بولغان
مەيدانىم شۇكى: مەن بۇنىڭغا شەھەرلەر ۋە اللەنىڭ
بەندىلىرىگە كۆپۈرلۈك، زۇلۇم ، تۆمۈر، ئوت بىلەن
ھۆكۈمرانلىق قىلىدىغان كاپىر، تاغۇت، ياللانما،
بۇزۇقچىلىق قىلىدىغان ھەرقانداق كىشىنىڭ تۈزۈمىگە
بولغان مەيداندا بولمەن..

قۇرئان ۋە سۈننەت ئۇنىڭغا جىھاد قىلىش ۋە قارشى
تۇرۇشنىڭ ۋاجىبلىقىغا تېكىست كەلتۈرگەن تۈزۈملەر
ھەققىدە مۇنازىرە قىلىشىمىز ياكى مۇسۇلمان خەلىقلەرنى
جىھاد قىلىشتىن ۋە ئۇلارغا قارشى قوزغىلىشتىن ۋە

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ھەقىلىرىنى ۋە تاجاۋۇزچىلىققا ئۇچرىغان ھۆرمىتىنى قايتۇرۇپ بېرىشنى تەلەپ قىلىشتىن چەكلىشىمىز دىن ۋە ئىلمى ئامانەتنىڭ قاتارىدىن ئەمەس. باشقا ھەرقانداق تۈزۈم مۇشۇنىڭغا ئوخشاش.

شەيخ ئەبۇ بەسرنىڭ ئۇنتۇلۇپ قىلىشقا بولمايدىغان يەنە بىر مەيدانى شۇكى ئۇ ئۇرۇشتىن بۇرۇن ۋە ئۇرۇشتىن كىيىن تالىبانلارنى قوللايدىغانلىقى ۋە كۈۋەيتتە يۈز بەرگەندىكىدەك ئامېرىكا كۈچلىرىنى نىشان قىلغان مۇجاھىدلارنىڭ بىر قىسىم ئەمىلى ھەرىكىتىنى قوللايدىغانلىقى توغرىسىدا پەتىۋا بەردى.

شەيخ ئەبۇ بەسر مۇنداق دەيدۇ: كەندەرىي ۋە ھاجىرىي (الكندرى والھاجرى) دىن ئىبارەت ئىككى مۇجاھىدنىڭ ئۇرۇش قىلىۋاتقان ۋە كۈۋەيتنى ۋە ئۇنىڭدىن باشقا مۇسۇلمان شەھەرلىرىنى ئىشغال قىلىۋاتقان ئامېرىكا كۈچلىرىگە قارشى ئىلىپ بارغان جىھادى ئەمىلى ھەرىكىتى قانۇنلۇق جىھادتىن ئىبارەت. ئۇ اللە يولىدىكى جىھادنىڭ قاتارىدىن.. ئۇ توغرا يولىدىكى بىر قەدەم، بىز اللەدىن ئىككى مۇجاھىدنىڭ شەھىدلىكىنى قوبۇل قىلىشىنى ئۇلارنى سىددىقلار ۋە پەيغەمبەرلەر بىلەن بىرگە قىلىشىنى سورايمىز.

ئۇرۇش قىلىۋاتقان ۋە كۈۋەيتنى ۋە ئۇنىڭدىن باشقا

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

مۇسۇلمان شەھەرلىرىنى ئىشغال قىلىۋاتقان ئامېرىكا كۈچلىرى بىخەتەرلىكنى قوغدايدىغان كۈچلەر بولۇپ ئۇنىڭغا قارشى تۇرۇش دۇرۇس ئەمەس چۈنكى ئۇلار مۇسۇلمانلار بىلەن تىنچ ، دوستانە ئۆتۈۋاتىدۇ.. دەپ بىلجىرلاش توغرا سۆز ئەمەس، بۇ سۆزنى پەقەتلا تىنچ ، دوستانە ئۆتۈشنى بىلمەيدىغان ياكى قەبىھ مۇناپىق كىشى دەيدىغان سۆزدۇر.

شەيخ ئەبۇ بەسرنىڭ ئۇنتۇلۇپ قىلىشقا بولمايدىغان يەنە بىر مەيدانى شۇكى ئۇ ھازىر سومالىدا بولۇۋاتقان جىھادنى قوللىدى.

شەيخ ئەبۇ بەسر يول گېزىتى مۇخبىرىنىڭ: سىزنىڭ سومالىدا يۈز بېرىۋاتقان ئىشلارغا بولغان مەيدانغىز قانداق؟ ئۇ جىھادمۇ ياكى ھاكىمىيەت بىلەن قارشىلىشىشمۇ؟ ياكى ئۇ نېمە؟ دەپ سورىغان سوئالغا جاۋاب بىرىپ مۇنداق دەيدۇ:

شۇڭا شەيخ شەرىف كە قارشى تۇرۇش ۋە ئۇندىن باشقا سۇمالىغا ئۇرۇش قىلىۋاتقان ۋە ئۇرۇش قىلىشنى پىلانلاۋاتقان ئۇنىڭ ناسارا ياردەمچىلىرىگە قارشى تۇرۇش اللە يولىدىكى ئەڭ چوڭ جىھاد ھېسابلىنىدۇ.. ئۇ تاجاۋۇزچى دۈشمەننى چىكىندۈرىدىغان جىھادنىڭ قاتارىدىن ..

مەن اللە تەلىي دىن مۇجاھىدلارنى مۇھاپىزەت قىلىشنى

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ۋە ئۇلارغا دۈشمەنلىرىگە قارشى ياردەم بېرىشىنى سوراي مەن،
(بۇنىڭ تەپسىلاتى بىلمەكچى بولسىڭىز شەيخنىڭ پۇل
گېزىتى مۇخبىرى بىلەن بولغان سۆھبىتىگە مۇراجىئەت
قىلىڭ)

يۇقىرىقى سۆزلىرىمىزدىن ھەرگىزمۇ شەيخ مۇجاھىدلار
بىلەن ئىختىلاپ قىلىشمايدۇ دېگەننى ئۇقتۇرمايدۇ. بەلكى
ئۇ بەزى ئىجتىھادلىرىدا ئۇلارغا ئوخشىمايدىغان مەيداندا
بولدۇ.

بەلكى بۇ يەردە مەقسەت قىلىنغىنى شەيخنىڭ
ئەھۋالىنى بايان قىلىش ۋە ئۇنىڭ بۇنداق ئىختىلاپلارنى
ئىلمى ۋە ئەمەلى ئىزدىنىشلەر بىلەن ھەل
قىلىدىغانلىقىنى تەكىتلەشتۇر.

شەيخ زەۋاھىر (الشيخ الظواهري حفظه الله) شەيخ ئەبۇ بەسىير
ۋە شەيخلەرنىڭ بىرىنى مەدھىيەلەش ھەققىدە مۇنداق
دەيدۇ: قاچانكى ئىختىلاپ پەيدا بولسا بىز ئۇنىڭ بىلەن
ھەقكە يېتىشنى ۋە ئىسلامنىڭ نۇسرەت قازىنىشىنى ئارزۇ
قىلىدىغان ئىلمى ۋە ئەمەلى ئىزدىنىش بىلەن پەيدا بولغان
ئىختىلاپلارنى ھەل قىلىشتا تىرىشچانلىق كۆرسىتىمىز.

مەن بۇ ئىككى شەيخنىڭ دەرىجىسىنى ياكى بىرەر
سۆز ياكى پىكىردە ئىختىلاپ قىلىدىغان ھەرقانداق

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

راستچىل ئالىمنىڭ دەرىجىسىنى چۈشۈرگەن كىشىگە قوشۇلمايمەن.

شەيخ ئەبۇ بەسىير مۇنداق دەيدۇ: بىز ئۆلىمالارنى ھۆرمەت قىلىمىز..

بىز ئۇلارنىڭ پەزىلىتى ۋە ھەقىلىرىنى ئېتىراپ قىلىمىز.. ئۇلار خاتالىشىپ كەتكەن ئىشلار توغرىسىدا چۈشەنچىمىزنى ئوتتۇرىغا قويىمىز.. لېكىن ئۇلارنى خاتالىقلاردىن پاك ياكى خاتالاشمايدۇ ياكى ئۇلارغا سىلەر خاتالاشتىڭلار دېيىش توغرا ئەمەس دەپ ئېتىقاد قىلمايمىز.. ئۇلارغا خاتالاشقان ئىشلاردا يان باسمايمىز.. خاتالاشقان ئىشلاردا ئۇلارغا ئەگەشمەيمىز.. چۈنكى ھەق بىزنىڭ ئەگىشىشىمىزگە ئەڭ لايىق.. ھەق بىزگە ئەڭ سۆيۈملۈكتۇر..

مانا بۇ بىزنىڭ ئەقىدىمىز، بىز مۇشۇ ئەقىدىگە چاقىرىمىز.

شەيخ ئەبۇ بەسىيرنىڭ دەۋەت پائالىيەتلىرى

شەيخ ئەبۇ بەسىيرنىڭ ھەرقانداق ئىلىم تەلەپ قىلغۇچىغا زۆرۈر بولغان نۇرغۇن دەرسلىرى، تۈزگەن ئەسەرلىرى، ماقالىلىرى، ئىلمى توپلاملىرى بار..

شەيخ ئەبۇ بەسىيرنىڭ:

«كاپىرغا نىسبەت بىرىش قائىدە پىرىنسىپلىرى» دېگەن كىتابىنىڭ شەرھىسى 26 قىسىم لىنتىغا ئىلىنغان. « لا الہ الا اللہ » شەرتلىرى دېگەن كىتابىنىڭ شەرھىسى 12 قىسىم لىنتىغا ئىلىنغان.

«ئىگىسىنى دىندىن چىقىرىدىغان ئەمەللەر» دېگەن كىتابىنىڭ شەرھىسى 19 قىسىم لىنتىغا ئىلىنغان. « تھذیب العقیدة الطحاویة » ناملىق كىتابىنىڭ شەرھىسى تولۇق بولمىغان.

شۇنىڭدەك شەيخنىڭ نۇرغۇنلىغان لېكسىيە ۋە خۇتبىلىرى شەيخنىڭ تۇر بېكىتىنىڭ ئاۋازلىق ئەسەرلەر سەھىپىسىدە بار.

شەيخ ئەبۇ بەسىيرنىڭ يازغان ئەسەرلىرى

شەيخنىڭ ئىلمىنىڭ بەرىكەتلىرى كىتابىدا ئاشكارا بولدى. شەيخ ئەبۇ بەسىيرنىڭ چوڭ ھەجىمدىكى نۇرغۇنلىغان قىممەتلىك ئەسەرلىرى بار بولۇپ ئۇنىڭ ئىچىدە تەۋھىدكە دەۋەت قىلىدىغانلىرى ۋە شىرىكنى ئومۇميۈزلۈك - مەيلى قەبرە شىرىكى بولسۇن ياكى قەسىر

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

شېرىكى بولسۇن بۇرۇنقى ۋە ھازىرقى زاماندىكى شېرىكلەرنى
- بايان قىلىدىغانلىرى بار.

ئۇنىڭ ئەسەرلىرى ئىچىدە دىمىكراتىيە، ئىلمانىزم،
ئىنسانشۇناسلىق، ۋەتەنپەرۋەرلىك، مىللەتچىلىك، ۋە
ئۇنىڭدىن باشقا بەندىنىڭ بەندىگە قۇل بولۇشىغا ئۇل
سالىدىغان ھازىرقى زاماندىكى باتىل مەزھەپلەرگە ئوخشاش
ئاسىي تاغۇتلارنىڭ يولىنى بايان قىلىدىغانلىرى بار.

ئۇنىڭ ئەسەرلىرى ئىچىدە بۈگۈن ئىلىم دەپ ئاتالغان
نۇرغۇن كىشىلەر بېخىللىق قىلىۋاتقان ھەق سۆزلەر بار.
ئۇنىڭ ئەسەرلىرى ئىچىدە بۇ دىننىڭ ئەخلاق قائىدىلىرى
بىلەن مۇجەسسەملەنگەن ھەددىدىن ئېشىپمۇ كەتمىگەن ۋە
سەل قاراشمۇ بولمىغان.. الله يولىدا جىھاد قىلىشقا
چاقىرىدىغانلىرى بار..

بۇ ئەسەرلەر تۆۋەندىكىچە:

ھذە عقيدتنا وهذا الذي ندعو إليه.

• الانتصار لأهل التوحيد والرد على من جادل عن الطواغيت.

هجرته ههققندكى مهسلسله روه تهكاملار

- شروط لا إله إلا الله.
- الطاغوت.
- حكم الإسلام في الديمقراطية والتعددية الحزبية.
- قواعد في التكفير.
- الشيعة الروافض طائفة شرك وردة.
- أعمال تخرج صاحبها من الملة.
- مذكرة في طلب العلم.
- فقه الاختلاف عند أهل السنة وأهل البدع.
- حكم تارك الصلاة.
- العذر بالجهل وقيام الحجة.
- الجهاد والسياسة الشرعية؛ مناصحة ومكاشفة للجماعات الجهادية المعاصرة.
- مبادرة الجماعة الإسلامية المصرية اعترافاً بالخطأ أم انهماك وسقوط.
- مصطلحات ومفاهيم شرعية علاها غبار تأويلات.
- وتحريفات المبطلين "وهذا الكتاب لم ينته من الشيخ إلى اللحظة".
- صراع الحضارات مفهومه، وحيقته، وواقعه.
- من دخل ديار غير المسلمين بعهد وأمان؛ ما له وما عليه.
- البلاء أنواعه ومقاصده.
- الغلام والملك.
- الهجرة مسائل وأحكام.
- تنبيه الدعاة المعاصرين إلى الأسس والمبادئ التي تعين على وحدة

المسلمين.

- تنبيه الغافلين إلى حكم شاتم الله والدين.
- صفة الطائفة المنصورة التي يجب أن تُكثَّر سوادها.
- حقوقٌ وواجباتٌ شرعها الله للعباد.
- الطريق إلى استئناف حياة إسلامية وقيام خلافة راشدة على ضوء الكتاب والسنة.
- حكم استحلال أموال المشركين لمن دخل في أمانهم وعهدهم من المسلمين.

الردود العلمية المنهجية:-

وللشيخ مجموعة ضخمة من الردود منها على سبيل المثال لا الحصر:-

- الرد على سلمان العودة في مسألة تكفير الأعيان.
- مناقشة قول الشيخ سلمان العودة في مسألة الخروج على أنظمة الحكم في بلاد المسلمين.
- دُباً عن عرض أئينا الشيخ أبى محمد المقدسى فكَّ الله أسره.
- إرشاد ذوي البصائر من مجاهدي أهل الجزائر لما فى هذه المرحلة من مخاطر.
- تعقيب على " مسألة مهمة فى أحكام الشركات " الواردة فى مجلة

ھېجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىماتلار

نداء الإسلام.

- أجوبة على أسئلة وجهت من قبل مجلة الكلمة الطيبة.
- تصويباتنا لرسالة "هذه عقيدتنا" لأخينا أبي محمد المقدسي.
- وقفات مع الشيخ سفر في بيانه للأمة عن الأحداث، وخطابه المفتوح إلى الرئيس بوش.
- ولنا كلمة .. نظرة شرعية لميثاق الشرف الوطني الذي طرحه الإخوان المسلمون السوريون.
- مناقشة أدلة واعتراضات المخالفين حول العمليات الاستشهادية.
- ردود وملاحظات على رسالة "مجملة مسائل الإيمان العلمية في أصول العقيدة السلفية".

قالغانلىرى شەيخنىڭ تور بىكتىدە بار.
ئۇنىڭ بىر قىسىم مۇھىم بولغان تەتقىقاتلىرى ۋە
ماقاللىرى تۆۋەندىكىچە:

- مسائل هامة في بيان حال جيوش الأمة.
- دراسة شرعية في بيان حكم المشاركة في المجالس التشريعية.
- لماذا الجهاد في سبيل الله .. ؟.
- لماذا الجهاد في سبيل الله .. الجزء الثاني.
- حكم موالاتة ومظاهرة المشركين على الإسلام والمسلمين.
- فصل الكلام في مسألة الخروج على الحكام.

- السُّلْمُ التَّدْرِيجِيُّ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ.
- الضوابطُ المثلَى في كيفية التعامل مع الدعاة والعلماء.
- الإعداد أنواعه - حكمه - أهميته.
- أسباب فشل بعض الحركات الجهادية في عملية التغيير.
- لماذا الحكمُ بما أنزلَ اللهُ ..؟.
- آدابُ وضوابطُ النَّقْدِ والنَّصِيحَةِ في الإسلام.
- مذاهب الناس في الشيخ محمد ناصر الدين الألباني.
- حكم الجاسوس.
- حالات يجوز فيها إظهار الكفر.
- كيف نربي أبنائنا في بلاد الغرب ..؟.
- صفة مساجد ضرار التي يجب اعتزالها.
- حكم الاستئناف لطلب اللجوء السياسي في دار الكفر.
- كلمات تقوم بهنَّ الحُجَّةُ على الآخرين.
- أحكام ومساءل رمضانية.
- حماس .. والنَّفَقُ المَظْلِم.
- ألم نقلُ لكم إنَّ الطالبانَ أكابر ..؟.
- كَلِمَاتٌ حَوْلَ الجِهَادِ في العِراق.
- نَظَرَةٌ شَرَعِيَّةٌ لمستقبل سورِيَّة الأيُّبة.
- ركائزُ الحكمِ في الدَّوْلَةِ الإسلاميَّة.
- التَّوْحِيدُ .. قَبْلَ الأَمْنِ والأَمَانِ.
- هؤلاءُ أخافُهُم على الجِهَادِ والمجاهدين.

هجرته هه فقدى مه سلسله روه ته هكاملار

- كُفْرٌ إضافي للنظام السعودي .
- الوحدة بين السُّنَّةِ والشَّيْعَةِ .
- دَعْوَةٌ إلى العصيان المدني .

نسأل الله أن يحفظ شيخنا ويبقيه لنا وأن يرزقه حسن الختام والثبات في
زمان التراجعات ، هو وجميع مشايخنا العاملين بعلمهم ، والمبتلين في سبيل
نصرة لا إله الا الله.

اللهم آمين

وصللي اللهم على النبي محمد وعلى اله وصحبه وسلم.

" تنبيه " : كل ما في هذه الترجمة من معلومات عن الشيخ هو مجموع من كتابات الشيخ
كما هو موضح ، وهذا ما تيسر لنا معرفته عن الشيخ حفظه الله ، ولقد أحلت كل معلومة
ذكرتها لمصدرها ، عسى الله أن يمن علي شيخنا بكتابة سيرة لنفسه يعرفنا فيها بنفسه أكثر .
يقول الشيخ أبو بصير : الشيخ رحمه الله ممن عرفتهم عن قرب .. وكان لي معه عدة
لقاءات .. بعضها كان في منزله في عمان .. فشهادتي فيه - على ما بيننا وبينه من خلاف في
بعض المسائل والتوجهات - : أنه رجل من أهل العلم .. والأدب .. والحياء .. والمرؤة ..
والكرم .. والنجدة .. ومن عظم بلاؤهم في الله .. ولا نزكي أنفسنا وإياه على الله .. أسأل الله
تعالى أن يرحمه ، وأن يعفو عنا وعنّه ، اللهم آمين . { ص 12 من مراسلات وأوراق قديمة **
www.abubaseer.bizland.com/ موقع الشيخ حفظه الله هو :

وللشيخ موقع اخر على الشبكة ولكن الشيخ لا يعمل فيه ، وهو يمكنك من قراءة جميع كتب

هجرهت هه قعدنكى مه سلسله ر وه نه هكاملار

www.altartosi.com الشيخ بطريفة مفرسة على الشبكة :-

وهذا الرابط موقع الشيخ , حيث يمكنك قراءة جميع كتب الشيخ بالطريفة المفرسة , وحجمة

http://altartosi.com/altartosi.zip 12 ميغا بايت فقط!

وبريد الشيخ الإلكتروني هو :-

tartosi@tiscali.co.uk

ورقم هاتف الشيخ هو :-

7908619033(0)/0044

مۇقەددىمە

إن الحمد لله نحمده ونستعينه ونستهديه، ونعوذ بالله من شرور أنفسنا ومن سيئات أعمالنا، من يهده الله فلا مضل له، ومن يضلل فلا هادي له. وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله.

بارلىق ھەمدۇ-سانا ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى اللەقا خاستۇر، اللەقا ھەمدۇ ئېيتىمىز. اللەدىن ياردەم ۋە توغرا يولغا يېتەكلەشنى سورايمىز، نەپسىمىزنىڭ يامانلىقىدىن ۋە ئەمەللىرىمىزنىڭ يامانلىقىدىن اللەقا سېغىنىپ پاناھ تىلەيمىز، اللە ھىدايەت قىلغان كىشىنى ئازدۇرغۇچى يوق، اللە ئازدۇرغان كىشىنى ھىدايەت قىلغۇچى يوق. اللەدىن باشقا ئىلاھ يوق. مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام اللەنىڭ بەندىسى ۋە ئەلچىسىدۇر دەپ گۇۋاھلىق بىرىمەن.

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴾ آل

عمران: 102.

(ئى مۇئمىنلەر! اللە قا لايىق رەۋىشتە تەقۋادارلىق قىلىڭلار،

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

پەقەت مۇسۇلمانلىق ھالىتىڭلار بىلەنلا ۋاپات بولۇڭلار
[102].) سۈرە ئال ئىمران 102-ئايەت

﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا
وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ
كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴾ النساء: 1.

﴿ ئى ئىنسانلار! سىلەرنى بىر ئىنساندىن (يەنى ئادەم
ئەلەيھىسسالامدىن) ياراتقان، شۇ ئىنساندىن (يەنى ئۆز
جىنسىدىن) ئۇنىڭ جۈپتىنى (يەنى ھەۋۋانى) ياراتقان ۋە
ئۇلاردىن (يەنى ئادەم بىلەن ھەۋۋادىن) نۇرغۇن ئەر - ئاياللارنى
ياراتقان پەرۋەردىگارڭلاردىن قورقۇڭلار، بىر - بىرىڭلاردىن
نەرسە سورىغاندا نامى بىلەن سورايدىغان ئىككى تىن قورقۇڭلار،
سىلەر - رەھىمنى ئۈزۈپ قويۇشتىن ساقلىنىڭلار. ئىككى
ھەقىقەتەن سىلەرنى (يەنى پۈتۈن ئەھۋالڭلارنى) كۆزىتىپ
تۇرغۇچىدۇر [1].﴾ سۈرە نىسا 1-ئايەت

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا . يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ
وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴾ الأحزاب: 71.

﴿ ئى مۆمىنلەر! ئىككى تىن قورقۇڭلار، توغرا سۆزنى قىلىڭلار

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

[70]. ﷻ سىلەرنىڭ ئەمەللىرىڭلارنى تۈزەيدۇ (يەنى سىلەرنى ياخشى ئەمەللىرىڭلەرگە مۇۋەپپەقىيەت قىلىدۇ)، گۇناھلىرىڭلارنى مەغپىرەت قىلىدۇ، كىمكى ﷻ قا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىتائەت قىلسا زور مۇۋەپپەقىيەت قازانغان بولىدۇ [71]. ﴿سۇرە ئەھزاب 69-71-ئايەت

مەقسەتكە كەلسەك: ئەڭ ئىشەنچلىك سۆز ﷻ-ﷻ نىڭ كىتابتۇر، ئەڭ توغرا يول مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ بولىدۇ. ئەڭ قەبىھ ئىش يېڭىدىن پەيدا بولغان ئىشلاردۇر، ھەرقانداق يېڭىدىن پەيدا بولغان ئىش بىدئەتتۇر، ھەرقانداق بىدئەت ئازغۇلۇقتۇر، ھەرقانداق ئازغۇنلۇق جەھەننەمگە ئىلىپ بارىدۇ.

مۇسۇلمان دۇنيا ھاياتىدا چوقۇم -ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن ھالەتتە- ﷻ ۋە ئۇنىڭ رازىلىقىغا ئىنتىلىشى.. -ئەڭ مۇكەممەل ھالەتتە- دىن ۋە ئىبادەتنى ئادا قىلالايدىغان ۋە دىننى ئاشكارا قىلالايدىغان ۋە مەخلۇقاتلار ئۇنىڭ ئۈچۈن يارىتىلغان مەقسەتنى ۋۇجۇدقا چىقىراالايدىغان بىر زېمىننى ئىزدەشى كېرەك .

بىلىپ قويۇڭلاركى، ﷻ نىڭ مەخلۇقاتلارنى يارىتىشتىكى مەقسىتى ئۇلارنىڭ يېگانە ﷻ غا ئىبادەت

قىلىشى ئۈچۈندۇر:

قال تعالى: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ الذريات: 56

(جىنلارنى، ئىنسانلارنى پەقەت ماڭا ئىبادەت قىلىش ئۈچۈنلا ياراتتىم [56]) سۈرە زارىيات 56-ئايەت

وقال تعالى: ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ﴾ البينة: 5

(ئۇلار پەقەت ئىبادەتنى ئاللاھقا خالىس قىلغان، ھەق دىنغا ئېتىقاد قىلغان ھالدا (يالغۇز) ئاللاھ غىلا ئىبادەت قىلىشقا بۇيرۇلدى. نامازنى ئادا قىلىشقا، زاكاتنى بېرىشكە (بۇيرۇلدى)، ئەنە شۇلار (يەنى ئىبادەت، ئىخلاس ناماز، زاكاتلار) توغرا دىندۇر [5]) سۈرە بەيىنە 5-ئايەت

شۇڭا جىھاد مەۋجۇت بولىدىكەن ۋە ئىسلام دۈشمەنلىرىگە جىھاد قىلىنىدىكەن ھىجرەت مەڭگۈ داۋام قىلىدۇ.. ئاسمان زېمىن مەۋجۇت بولىدىكەن جىھاد ئەبەدىي داۋام قىلىدۇ.. جىھاد ھەرقانداق ياخشى ۋە پاسىق كىشى بىلەن ۋە ئىمام ۋە ئىمامسىز ھالەتتە قىيامەتكىچە داۋام

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

قىلىدۇ. شۇڭا ھىجرەت بىلەن جىھاد بىر-بىرىگە زىچ باغلانغان ئىككى يولدۇر. ئۇ ئىككىسىنىڭ بىرى يەنە بىرى ئۈچۈن تولمۇ زۆرۈردۇر.

كىمكى پەرز جىھادنى بەرپا قىلماقچى بولسا ئۇ چوقۇم قەلبىدە پەرز ھىجرەتنى ۋە اللە ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى ۋە مۇئمىنلەر تەرەپكە يۈزلىنىشىنى بەرپا قىلىشى ۋە ئىسلام لاگىرى ۋە ئىسلام جامائىتى قەيەردە ۋە قايسى ۋاقىتتا تېپىلىدىكەن بىر پۈتۈن ئىسلام لاگىرى ۋە ئىسلام جامائىتىگە يۈزلىنىشى كېرەك .. ئۇ دىنى ئۈچۈن ئاقتىنىڭ يېتىشىچە ۋە شەرىئەتنىڭ مەنپەئەتى ۋە سىياسىتىنىڭ تەقەززاسى بويىچە جاھىلىيەت جەمئىيىتى ۋە ئۇنىڭ لاگېرىدىن - ماددىي ۋە مەنىۋى جەھەتتە - ئايرىلىشى كېرەك ..

ھىجرەت - ئۆزىنىڭ ئومومى مەنىسى بىلەن - پەرز جىھادنى بەرپا قىلىش، ئىسلامى ئەمەللەرنى يۈكسەلدۈرۈش ۋە ئىسلامى ھاياتىنى پۈتكۈل ھاياتقا تەتبىقلاشنى نىشان قىلغان ، ئىسلام ۋە اللەغا دەۋەت قىلىشنىڭ سەۋىيەسىنى يۇقىرى كۆتۈرىدىغان ۋە ئاسمانلار، زېمىن ، تاغلار ئۇنى ئۈستىگە ئېلىشتىن باش تارتقان ۋە مۇشەققەت ھېسابلىغان، ئىنسان ئۈستىگە ئالغان ئۇلۇغ ئامانەتنىڭ مەسئۇلىيەتلىرىنى ئادا قىلىش سەۋىيەسىنى يۇقىرى

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

كۆتۈرىدىغان مەسىلىسىز ئىسلامى ئەۋلادلارنى بارلىققا كەلتۈرۈش ئۈچۈن زۆرۈر ، مۇھىم بولغان بىر باشلىنىشتۇر.. ئامانەتنىڭ بۇ سەۋىيەگە يېتىشى ئۈچۈن تەلەپ قىلىنغان تەرەققىياتلاردىن ھېچقانداق نەرسىنىڭ ھازىرقى زامان جاھىلىيىتىدىن يەنى جاھىلىيەت جەمئىيىتى ۋە ئۇنىڭ ئاپپاراتلىرىدىن تولۇق ئايرىلماي تۇرۇپ ئەمەلگە ئېشىشى مۇمكىن بولمايدۇ..!

بۇ تەرەققىياتلاردىن ھېچقانداق نەرسىنىڭ بايراقلىرى، چۈشەنچىلىرى، تەسەۋۋۇرلىرى بىر - بىرىگە ئارىلىشىپ كەتكەن.. بىر تەرەپتىن ھەق ۋە ئۇنىڭ ئەھلى ئوتتۇرىسىدا ، يەنە بىر تەرەپتىن باتىل ۋە ئۇنىڭ ئەھلى ئوتتۇرىسىدىكى مەۋھۇم بولغان ئارىلىشىپ تىنچ ياشاش مۇھىتىدا ئەمەلگە ئېشىشى مۇمكىن بولمايدۇ.

ئىنسان ئۆزىنىڭ ياشلىق باھارى ۋە ئۆمرىنى، ئىگە بولغان بارلىق نەرسىلىرىنى زالىم تاغۇتلار يولىدا تەقدىم قىلىۋاتقان ھالەتتە بۇ تەرەققىياتلاردىن ھېچقانداق نەرسىنىڭ ئەمەلگە ئېشىشى مۇمكىن بولمايدۇ.

بۇ ھەرگىزمۇ زۆرۈرىيەت ۋە شەرىئى مەنپەئەت ۋە سىياسەت تەقەززا قىلغىنى بويىچە دەۋەتنى قورشاپ تۇرغان ھازىرقى زامان جاھىلىيىتى بىلەن ئالاقە قىلماسلىقىنىڭ زۆرۈر ئىكەنلىكىنى مەقسەت قىلمايدۇ.. ياق ھەرگىزمۇ بۇنى

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

مەقسەت قىلمايمىز، بەلكى بۇ ئالاقە ئەسلى نىشان بولۇپ قالماسلىقى ۋە دائىملىق ئادەتكە ئايلىنىپ قالماسلىقىنى مەقسەت قىلىمىز.

بىز بۇ ئاشكارا ئارىلىشىشنىڭ زۆرۈرىيەت ۋە ئېھتىياجىنىڭ تەقەززاسى ۋە اللەغا دەۋەت قىلىشنىڭ مەنپەئەتى تەقەززى قىلغىنى بويىچە ياخشىلىققا بۇيرۇپ يامانلىقتىن توسقان ئاساستا، ھېس تۇيغۇدا ئۇلاردىن دائىم ئايرىلىپ تۇرغان ھالدا بولۇشى كېرەك .

كما في الحديث: " خالطوهم بأجسادكم . إن كانت الخلطة لا بد منها . وزايلوهم بأعمالكم " .

ھەدىستە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن : « ئۇلار بىلەن - ئارىلىشىشقا توغرا كەلسە - جەسىدىڭلار ئارقىلىق ئارىلىشىڭلار، ئەمىلىڭلاردا ئۇلاردىن ئايرىلىڭلار. »

يەنە بىر تەرەپتىن - ھىجرەتنىڭ جىھاد ئۈچۈن ۋە مۇشۇ دىننىڭ غەلبە قىلىشى، دىننىڭ كەلىمىسىنىڭ ئۈستۈن بولۇشى، ئىبادەت ۋە دىننىڭ خاتىرجەملىكىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش ئۈچۈن مۇھىم ئەھمىيىتى بولسىمۇ... مۇسۇلمانلار شەھىرى شۇنچە كەڭرى تۇرۇپ تەۋھىد ئەھلى

مۇسۇلمانلارغا تار كەلدى.

مالامەتلەرگە دۇچ كەلگەن، تۇيۇقسىز زەربىگە ئۇچرىغان ھۆرمەتلەر دەپسەندە قىلىنغان ۋاقىتتا مۇسۇلمانلارنىڭ پاناھلىنىدىغان ئەڭ خاتىرجەم دىيارى يوقىتىلدى!..

ھەربىر دۆلەت پۇقرالىرى خەتەرگە دۇچ كەلگەندە پۇقرالىرىنى دۆلىتىگە قايتىپ كېلىشكە چاقىرىدۇ.. لېكىن مۇسۇلمانلار موھتاج بولغاندا ئۇلارنى چاقىرىدىغان، ئۇلارنى قوغدايدىغان ياكى دۆلىتىگە كېلىشكە چاقىرىمىسىمۇ ئۇلارغا ئورۇن بېرىدىغان بىرمۇ دۆلەت يوق.. كاپىر دۆلەتلەر پۇقرالىرى باشقىلار تەرىپىدىن خەتەرگە ياكى تاجاۋۇزچىلىققا ئۇچرىسا بىر پۇقرانىڭ خاتىرجەملىكى ئۈچۈن ئۇرۇش قىلىدىغانلىقىنى ئېلان قىلىدۇ.. لېكىن مۇسۇلمانلارنىڭ ھاكىملىرى بولسا پۇقرالىرىغا كۆڭۈل بۆلمەيدۇ. ئەكسىچە ئۇلار ئۈممەتنىڭ كاپىر دۈشمەنلىرى بىلەن ھەمكارلىشىدۇ. مۇسۇلمان پۇقرالىرىنى كاپىرلارغا تاپشۇرۇپ بىرىدۇ، ھەقىقىي مۇسۇلمانلارنى تازىلايدۇ، ئۇلارنى تەكشۈرۈپ تېپىپ تۈرمىلەرگە قامايدۇ. مۇسۇلمانلار خەتەرگە يولۇققان ۋاقىتتا ھاكىملار ئۇلاردىن قاچىدۇ. ھاكىملار بۇ ئەمىلى بىلەن كاپىرلارنىڭ دوستلۇقىنى ئارزۇ قىلىدۇ!

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

مۇسۇلمانلارنىڭ ماكانلىرىدىن ئايرىلىشى، ھاكىمىلارنىڭ كاپىر يەھۇدىي، ناسارالارنى رازى قىلىش ئۈچۈن - ئۆزلىرى داۋا قىلغان تېررورچىلارنى قوغلاش نامى بىلەن - مۇسۇلمانلارنىڭ ماكانلىرىنى ۋە مۇسۇلمانلارنىڭ ئاساسلىق ھەقىقىي تارتىۋېلىشى نېمىدېگەن ئاسان ھە! بۇ ھاكىملار تېررورچىلارنى قوغلاشنى داۋا قىلدى. ھالبۇكى ئۇلارنىڭ ئۆزى ئۆز خەلقى ۋە ۋەتىنىنىڭ ھەقىقىي تاجاۋۇز قىلىش بىلەن تېررورچىلىق قىلىدۇ..

كۆپىنچە ۋاقىتتا نۇرغۇن مۇسۇلمانلارغا ئۆز شەھىرىدىكى بىزنىڭ ئەۋلادلىرىمىزدىن بولغان، بىزنىڭ تىلىمىز بىلەن سۆزلەيدىغان ھاكىملارنىڭ ياللانما جاللاتلىرىنىڭ تامچىلىرى ، قاپاق تۇرۇشلىرى، تەھدىت سىلىشى بىلەن، يۇرتىدىكى جاللاتلارنىڭ زۇلۇمىدىن قاتتىقراق بولغان ھىجرەت قىلغان شەھەردىكى ھاكىملارنىڭ قامچىلىرى، تەھدىت سىلىشىدىن ئىبارەت ئىككى زۇلۇمىدىن بىرنى تاللاش ئىختىيارى بېرىلىدۇ. (يەنى ياكى يۇرتىدىكى زالىملارنىڭ تاجاۋۇز قىلىشىغا ئۇچرايدۇ ۋە ياكى ھىجرەت قىلغان جايدىكى زالىملارنىڭ تاجاۋۇز قىلىشىغا ئۇچرايدۇ) بۇزۇقچىلىق ۋە خەتەرلەرنى سېلىشتۇرغاندا بۇ خىل تاللاش قىيىن بولىدۇ!

مۇسۇلمانلار بۇندىن بۇرۇن تونۇپ باقمىغان ئاچچىق

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

رېئاللىق ئىچىدە - شۇڭا بىز ئەمەلنى قانداق تىرىلدۈرىمىز؟
پەرز ھىجرەتنى قانداق تىرىلدۈرىمىز؟
ھىجرەت قايسى دىياردىن قايسى دىيارغا بولىدۇ؟
مۇسۇلمانلارنىڭ دىيارى بارمۇ؟؟!!
ئەگەر بىر دىيار تېپىلسا زېمىننىڭ ھەرقايسى
قىسىملىرىغا تارقالغان بىر مىلياردتىن كۆپ مۇسۇلمان
ئاشۇ دىيارغا ھىجرەت قىلىش كېرەكمۇ؟..!؟

ھىجرەتنىڭ مەنىسى نېمە؟
ھىجرەتنىڭ ھۆكۈمى نېمە؟
ئۆز دىيارىنى تەرك ئېتىش مەقسەتمۇ؟
ھىجرەت قاچان ۋاجىپ بولىدۇ؟
ھىجرەت قاچان ۋاجىپ بولمايدۇ؟
ھىجرەت قىلىشتىكى سەۋەبلەر ، مەقسەتلەر، غايىلەر
نېمە؟

ئۇندىن باشقا قېرىنداشلار كۆپ سورايدىغان بۇ تېمىغا
مۇناسىۋەتلىك مەسىلىلەرگە بىز - اللە خالىسا - مۇشۇ قىسقا
تەتقىقاتىمىزدا جاۋاب بېرىمىز..

اللەدىن توغرىسىنى تېپىشقا ياردەم قىلىشنى ۋە بۇ
ئەمىلىمنى قوبۇل قىلىشنى ئۈمىد قىلىمەن..

اللە تعالى ھەممىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچى ۋە كۆرۈپ

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىماتلار

تۇرغۇچىدۇ.

وصلى الله على سيدنا ونبينا محمد، وعلى آله وصحبه وسلم

2001 يىلى 12 ئاينىڭ 9 كۈنى

1422/9/24. ھىجرىيە

عبد المنعم مصطفى حلیمە

أبو بصير الطرطوسي

ھىجرەتنىڭ مەنىسى

ھىجرەت:

لۇغەت مەنىسى - كۆچۈش ۋە بىر زېمىندىن يەنە بىر زېمىنغا چىقىش دېگەن مەنىدە كېلىدۇ .
شەرىئەتتىكى مەنىسى - اللە يولىدا كاپىر دىيارىدىن ئىسلام دىيارىغا چىقىش ، قاتتىق پىتنە پاستاغا تولغان دىياردىن پىتنە پاستا ئازراق بولغان دىيارغا چىقىش دېگەن بولىدۇ.

ھىجرەت:

اللە رازى بولىدىغان يۇرتنى ئىزدەش ۋە ئۇ يەرگە ئورۇنلىشىش، اللە غەزەپلىنىدىغان يۇرتنى تەكشۈرۈپ چىقىش ۋە ئۇنىڭدىن اللە تەرەپكە قېچىشنى مەقسەت قىلىدۇ.

ھىجرەت: مۇناسىۋەتنى ئۈزۈشتۈر؛ ئۇ بىر نەرسىنى تەرك ئېتىش ۋە ئۇنىڭدىن يىراقلىشىشنى كۆرسىتىدۇ..
ئەگەر بىر نەرسە سۆكۈلسە ئۇنى تەرك ئېتىش مۇئەييەنلىشىدۇ.

ئەگەر بىر نەرسە ماختالسا ئۇ مەدھىيەلىنىدۇ ھەمدە ئۇنى تەرك ئېتىش ھارام بولىدۇ ۋە ئۇنىڭ بىلەن مۇناسىۋەت

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

باغلىنىدۇ.

ھىجرەت ئىككى خىل بولىدۇ:

ئۆزىنىڭ ۋە دىنىنىڭ خاتىرجەملىكىنى ئىزدەپ كاپىر دىيارىدىن ئىسلام دىيارىغا، قاتتىق پىتنە پاستاغا تولغان دىيارىدىن پىتنە پاستا ئازراق بولغان دىيارغا چىقىش ۋە كۆچۈشكە مۇناسىۋەتلىك بولغان ئورۇن خاراكتېرلىك ھىجرەتتۇر.

بۇ تۈردىكى ھىجرەتنى ئىلىم بەندىلىرىگە پەرز قىلدى، ھەمدە ئىلىم ئۇلارنى نۇرغۇن ئايەتلەردە بۇنىڭغا قىزىقتۇردى:

﴿ وَمَنْ يَهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَاعِمًا كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكُهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴾ النساء: 100.

(كىمكى ئىلىم يولىدا ھىجرەت قىلىدىكەن، ئۇ زېمىندا چىقىش يولى ۋە كەڭچىلىك تاپىدۇ. كىمكى ئۆيىدىن ئىلىم نىڭ ۋە پەيغەمبەرنىڭ تەرىپىگە ھىجرەت قىلىپ چىقسا، ئاندىن يولىدا ئۆلسە، ئۇنىڭ ئەجرىنى چوقۇم ئىلىم بېرىدۇ. ئىلىم ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر ۋە ناھايىتى مېھرىباندۇر [100] سۇرە نىسا 100-ئايەت

قال تعالى: ﴿وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا لَنَبُوْنَهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً
وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ النحل: 41.

(زۇلۇمغا ئۇچرىغاندىن كېيىن اللە يولدا ھىجرەت قىلغانلارنى دۇنيادا چوقۇم ياخشى جايغا ئورۇنلاشتۇرىمىز، ئۇلار بىلىدىغان بولسا، ئۇلارغا ئاخىرەتنىڭ ساۋابى تېخىمۇ چوڭدۇر) سۈرە نەھل 41-ئايەت

وقال تعالى: ﴿تُمْ إِنَّ رَبَّكَ لَالَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا تُمْ جَاهِدُوا وَصَبِرُوا إِنَّ
رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ النحل: 110.

﴿ ئاندىن (ئى مۇھەممەد!) زىيانكەشلىككە ئۇچرىغاندىن كېيىن، ھەقىقەتەن (مەدىنىگە) ھىجرەت قىلغان. ئاندىن (اللە نىڭ يولدا) جىھاد قىلغان ۋە (جىھادنىڭ مۇشەققەتلىرىگە) چىدىغانلارغا پەرۋەردىگارىڭ (مەغپىرەت قىلىدۇ)، شۈبھىسىزكى، پەرۋەردىگارىڭ شۇنىڭدىن (يەنى ئۇلارنىڭ ھىجرەت، جىھاد ، سەۋر قىلغىنىدىن) كېيىن ئۇلارغا ئەلۋەتتە مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، رەھمەت قىلغۇچىدۇر [110].﴾ سۈرە نەھل 110-ئايەت

هجرهت هه قعدىكى مه سلسله روه ته هكاملار

وقال تعالى: ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ

أَوْوُوا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ الأنفال: 74.

﴿ئمان ئىيتقانلار، (مه دىنگه) هجرهت قىلغانلار، الله نىڭ يولدا جهاد قىلغانلار، (يورتىدا مۇھاجىرلارغا) جاي بەرگەنلەر ۋە ياردەم كۆرسەتكەنلەر (يەنى ئەنسارلار) - ئەنە شۇلار ھەقىقىي مۇمىنلەردۇر، ئۇلار (نىڭ گۇناھى) مەغپىرەت قىلىنىدۇ، ئۇلار (جەننەتتە) ئېسىل رىزىققا ئىگە بولىدۇ [74].﴾

وفي الحديث فقد صحَّ عن النبي ﷺ أنه قال: " برئت الذمة ممن أقام مع المشركين في ديارهم [أخرجه الطبراني وغيره، صحيح الجامع الصغير:]

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن نەقلى قىلىنغان ھەدىستە ئۇ: « مۇشركلار بىلەن ئۇلارنىڭ دىيارىدا بىرگە تۇرغان كىشىدە اللەنىڭ ئەھدىسى ئادا-جۇدا بولدى » دېدى . [تېبرانى ۋە ئۇنىڭدىن باشقىلار نەقلى قىلغان، سەھىھ جامئۇل سەغىير 2118-ھەدىس]

وقال ﷺ: " أنا بريء من كل مسلمٍ يقيم بين أظهر المشركين " قالوا: يا رسول الله ولم؟ قال: " لا تراءى نارأهما [صحيح سنن الترمذي: 1307].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «مەن مۇشرىكلار ئارىسىدا تۇرغان ھەرقانداق مۇسۇلماندىن ئادا جۇدا» دېدى . ساھابىلەر: ئى اللەنىڭ پەيغەمبىرى! قانداق بولسا ئادا جۇدا بولمايسەن دېدى ؟ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «ئىككىسىنىڭ ئوتى بىر-بىرىنى كۆرمىسۇن» دېدى . [سەھىھ سۈنەنى تىرمىزى 1307-ھەدىس]

وقال ﷺ: " آمركم بخمس كلمات أمرني الله بهنّ: السمع والطاعة، والجماعة، والهجرة، والجهاد [الترمذي وغيره، صحيح سنن الترمذي: 2298]

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «مەن سىلەرنى اللە مېنى بۇيرۇغان بەش سۆزگە بۇيرۇيمەن : ئۇلار ئاڭلاش، ئىتائەت قىلىش، جامائەت بولۇش، ھىجرەت قىلىش، جىھاد قىلىش» دېدى . [تىرمىزى ۋە ئۇنىڭدىن باشقىلار نەقلى قىلغان، سەھىھ سۈنەنى تىرمىزى 2298-ھەدىس]

وعن أبي فاطمة أنه قال يا رسول الله، حدثني بعمل أستقيم عليه وأعمله. قال له رسول الله ﷺ: " عليك بالهجرة، فإنه لا مثل لها [صحيح سنن النسائي: 3885]

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئەبۇ فاتىمەدىن نەقلى قىلىندىكى ئۇنىڭ ئىسمى ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى! مەن ئۇنىڭ بىلەن ياخشىلىنىدىغان ۋە ئەمەل قىلىدىغان بىر ئىشنى سۆزلەپ بەرگىن! دېدى . پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا: « ھىجرەت قىلغىن! چۈنكى ئۇنىڭغا تەڭ كېلىدىغان ئەمەل يوق» دېدى . [سەھىھ سۈنەنى نەسائى 3885-ھەدىس]

يەنى ھىجرەت قىلغان كىشىگە دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە بېرىلىدىغان ساۋاب ۋە ياخشىلىقنىڭ تەڭدىشى يوق.

وعن جرير قال: أتيت النبي ﷺ وهو يبائع، فقلت: يا رسول الله، ابسط يدك حتى أبايعك، واشترط عليّ، فأنت أعلم، قال: "أبايعك على أن تعبد الله، وتقيم الصلاة، وتؤتي الزكاة، وتُناصح المسلمين، وتفارق المشركين [صحيح سنن النسائي: 3893]

جەرىردىن نەقلى قىلىندىكى ئۇ مۇنداق دېدى : مەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام كىشىلەردىن بەيئەت ئىلىۋاتقاندا ئۇنىڭ قېشىغا كەلدىم ۋە ئۇنىڭغا ئى ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى! قولۇڭنى ئاچقىن، مەن ساڭا بەيئەت بىرىمەن ، ماڭا شەرتنى ئوتتۇرىغا قويغىن. سەن ياخشى بىلسەن دېدىم. ئۇ مۇنداق دېدى : « مەن سەندىن شۇنداق بەيئەت ئالىمىدىكى سەن ئاللاھقا ئىبادەت قىلسەن، ناماز ئادا قىلسەن، زاكات بىرسەن،

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

مۇسۇلمانلارغا سەمىمىي بولسەن، مۇشرىكلاردىن ئايرىلسەن» [سەھىھ سۈنەنى نەسائى 3893-ھەدىس]

وقال ﷺ: "إني بريء من كل مسلم مع مشرك .. ألا لا تراءى نارهما [صحيح سنن أبي داود: 2420]."

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: « مەن مۇشرىكلار بىلەن تۇرغان ھەرقانداق مۇسۇلماندىن ئادا جۇدا .. بىلىپ قويۇڭلاركى ئىككىسىنىڭ ياققان ئوتى كۆرۈلمىسۇن » دېدى .. [سەھىھ سۈنەنى ئەبۇ داۋىد 2420-ھەدىس]

بۇ مۇسۇلماننىڭ مۇشرىكلاردىن ئايرىلىشى ۋە ئۇلارنىڭ تۇرالغۇسىدىن ئايرىلىپ تۇرىدىغان تۇرالغۇنىڭ مۇساپىسىدىن كىنايە.

وقال ﷺ: " من جامع المشرك، وسكن معه، فإنه مثله [السلسلة الصحيحة: 2330]"

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېدى: « كىمكى مۇشرىك بىلەن بىر يەرگە يىغىلسا ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىللە بىر يەردە ئولتۇراقلاشسا ئۇ مۇشرىك بىلەن ئوخشاشتۇر.»

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

[سەھىھلەر توپلىمى 2330-ھەدىس]

وقال ﷺ: " من خرج به خُراجٍ في سبيل الله فإن عليه طابع الشهداء [صحيح سنن أبي داود: 2216]

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېدى: « قانداق كىشى ئاللاھ يولىدا چىقسا ئۇنىڭغا شەھىدلەرنىڭ تامغىسى بېسىلىدۇ. » [سەھىھ سۈنەنى ئەبۇ داۋىد 2216-ھەدىس]

وقال ﷺ: " إن الرجل إذا مات بغير مولده، قيس له من مولده إلى منقطع أثره في الجنة [صحيح سنن النسائي: 1728]

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېدى: « بىر كىشى تۇغۇلغان يۇرتىدىن باشقا يەردە ئۆلسە ئۇنىڭغا جەننەتتە تۇغۇلغان يېرىدىن ئۆلگەن يېرىگىچە ئۆلچەندى » [سەھىھ سۈنەنى نەسائى 1728-ھەدىس]

بۇ ھەدىس ھىجرەت قىلىشقا ۋە ئاللاھ يولىدا يۇرتىدىن ئايرىلىشقا قىزىقتۇرىدۇ.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

وعن عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله عنهما قال: مات رجل بالمدينة ممن وُلد بها، فصلى عليه رسول الله ﷺ ثم قال: "يا ليته مات بغير مولده". قالوا: ولم ذاك يا رسول الله؟ قال: "إن الرجل إذا مات بغير مولده قيس له من مولده إلى منقطع أثره في الجنة [أخرجه النسائي وغيره، صحيح الترغيب والترهيب:

[.3134

ئابدۇللاھ ئىبنى ئەمر ئىبنى ئاس- رضى الله عنهما
-دىن نەقلى قىلىندىكى ئۇ مۇنداق دېدى : مەدىنىدە
توغۇلغان بىر كىشى مەدىنىدە ۋاپات بولغاندا پەيغەمبەر
ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭ نامزىنى ئوقۇدى ۋە مۇنداق دېدى :
«ئىست بۇ كىشى توغۇلغان يۇرتىدىن باشقا يەردە ۋاپات
بولسىچۇ كاشكى» دېدى . ساھابىلەر ئۇنىڭغا ئى اللەنىڭ
پەيغەمبىرى! بۇ نېمە ئۈچۈن؟ دېدى . پەيغەمبەر
ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېدى : « بىر كىشى توغۇلغان
يۇرتىدىن باشقا يەردە ئۆلسە ئۇنىڭغا جەننەتتە توغۇلغان
يېرىدىن ئۆلگەن يېرىگىچە ئۆلچەندى » [نەسائى ۋە ئۇنىڭدىن
باشقىلار نەقلى قىلغان سەھىھ تەرغىب ۋە تەھرىب
[3134-ھەدىس]

بۇنىڭدىن باشقا بۇ تۈردىكى ھىجرەتكە قىزىقتۇرىدىغان
ۋە تەرغىب قىلىدىغان ۋە ھىجرەت قىلماي

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئولتۇرۇۋېلىشتىن قورقتىدىغان نۇرغۇن ھەدىسلەر ۋە شەرئى تېكىستلەر بار..

ئەمما ئىككىنچى تۈردىكى ھىجرەت بولسا ئاسىيلىقلارنى ۋە گۇناھ-مەسىيەتلەرنى ۋە جىنايەتلەرنى ۋە اللە توسقان ھەرقانداق نەرسىنى تەرك ئېتىشىنى كۆرسىتىدۇ.

في الحديث الصحيح: "المسلم من سلم المسلمون من لسانه ويده، والمهاجر من هجر ما نهى الله عنه" البخاري

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېدى : «مۇسۇلمان دېگەن مۇسۇلمانلار ئۇنىڭ تىلى ۋە قولىدىن ئەزىيەتكە ئۇچراشتىن سالامەت قالغان كىشىدۇر، مۇھاجىر دېگەن اللە چەكلىگەن ئىشلارنى تەرك ئەتكەن كىشىدۇر» [بۇخارى نەقلى قىلغان].

مۇشرىكلار ئارىسىدا تۇرۇش اللە چەكلىگەن ئىشلاردىندۇر.. بۇ ھەدىسنىڭ مەزمۇنى ئومومى بولۇپ ھىجرەتنىڭ ھەر ئىككى تۈرىنى يەنى يۇرت-ماكاننى تەرك ئېتىش ۋە ئاسىيلىقلارنى ۋە گۇناھ-مەسىيەتلەرنى ۋە جىنايەتلەرنى ۋە اللە توسقان ھەرقانداق نەرسىنى تەرك ئېتىشىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

هجرهت هه قعدنكى مه سلسله وه نه هكاملار

وقال ﷺ: " المؤمن من آمنه الناس على أموالهم وأنفسهم، والمهاجر من هجر الخطايا والذنوب [صحيح سنن ابن ماجه: 3178.]

په یغهمبهر نه له یههسسالام مونداق دېدی : « مؤمن دېگهن كيشله رنك ماللرى وه جانلرى ئونگدن ئه من بولغان كيشدور، مؤهاجر دېگهن خاتالقلارنى وه گوناھ مهسيه تلهرنى تهرك نه تكهن كيشدور. » [سههه ئبنى ماجه 3178- هه دس]

وقال ﷺ: " أفضل الهجرة أن تهجر ما كره ربك ﷻ [أخرجه أحمد، السلسلة الصحيحة: 553.]

په یغهمبهر نه له یههسسالام مونداق دېدی : « نهك ياخشى هجرهت ره بېك يامان كورگهن نه رسلهرنى تهرك ئتشيگدور » [نههمد نه قلى قىلغان سهههلر توپلىمى 553- هه دس]

وفي رواية: سئل النبي ﷺ أي الهجرة أفضل؟ قال: " من هجر ما حرم الله [أخرجه أبو داود والنسائي، صحيح الترغيب:]

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

يەنە بىر رىۋايەتتە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن ئەڭ ياخشى ھىجرەت قايسى؟ دەپ سورالدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېدى: « ئەڭ ياخشى ھىجرەت اللھ ھارام قىلغان نەرسىلەرنى تەرك ئېيتىشتۇر» [ئەبۇ داۋد ۋە ترمىزى نەقلى قىلغان سەھىھ تەرغىب 1318-ھەدىس]

ئىبنى ھەجەر مۇنداق دېدى: بۇ ھىجرەت ئىككى تۈرلۈك بولىدۇ. ئۇنىڭ بىرى ئاشكارا تەرك ئېتىش، يەنە بىرى يوشۇرۇن تەرك ئېتىش؛
يوشۇرۇن تەرك ئېتىش - نەپسى ۋە شەيتان بۇيرۇغان يامان ئىشلارنى تەرك ئېتىشنى كۆرسىتىدۇ.
ئاشكارا تەرك ئېتىش - دىننى پىتنە پاساتتىن قوغداشنى كۆرسىتىدۇ.

ھىجرەت قىلىشتىكى سەۋەبلەر ۋە مەقسەتلەر

ھىجرەت - ھىجرەت قىلىشتىكى سەۋەبلەر ۋە مەقسەتلەرگە نەزەر سالماستىن ئېلىپ بېرىلىدىغان ھەرىكەت ئەمەس.. چۈنكى ھىجرەت قىلىشنىڭ نۇرغۇن سەۋەبلىرى ۋە مەقسەتلىرى بار، قاچانكى بۇ سەۋەبلەر تېپىلسا ھىجرەت قىلىنىدۇ، قاچانكى بۇ سەۋەبلەر تېپىلمىسا ھىجرەت قىلىنمايدۇ. ھىجرەت قىلىشتىكى سەۋەبلەر ۋە مەقسەتلەرنىڭ ئەڭ مۇھىمى تۆۋەندىكىچە:

1- ئىبادەت ۋە دىننىڭ تىنچ - ئامانلىقى

ھىجرەت قىلىشتىكى سەۋەبلەر ۋە مەقسەتلەرنىڭ ئەڭ مۇھىمى بولسا ئىبادەت ۋە دىننىڭ تىنچ - ئامانلىقىنى قوغداش، ئىبادەتنى اللەغا خالىس قىلىشتىن ئىبارەت.. شۇڭا قانداق جايدا بىر كىشى دىنى ۋە ئىبادىتىدە سىقىلسا ۋە دىننى ئاشكارا قىلىشتىن ۋە ئۆزىگە پەرز قىلىنغان مەجبۇرىيەتلەرنى ئورۇنداشتىن چەكلەنسە ئۇ كىشىگە دىننى ۋە رەببىگە قىلىدىغان ئىبادىتىنى قوغداش ئۈچۈن ئەڭ ياخشى ئورۇن تېپىپ ھىجرەت قىلىش

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

مۇئەييەنلىشىدۇ.

بۇنداق قىلىشتىكى سەۋەب شۇكى ئىنسان الله ئۈچۈن ۋە
اللهغا ئىبادەت قىلىش ئۈچۈن يارىتىلغان. شۇڭا ئىنساننىڭ
اللهغا ئىبادەت قىلىشى اللهنىڭ ئىنساننى يارىتىشىدىكى
ئەڭ چوڭ مەقسىتىدۇر، شۇنىڭ ئۈچۈن بۇ ئىبادەت يولىدا
بارلىق مەقسەت ۋە غايىلەر اللهغا بويسۇنۇشى كېرەك. الله بۇ
ھەقتە مۇنداق دېگەن:

قال تعالى: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ الذريات: 56.

﴿ جىنلارنى، ئىنسانلارنى پەقەت ماڭا ئىبادەت قىلىش
ئۈچۈنلا ياراتتىم [56] ﴾ سۈرە زارىيات 56-ئايەت

بۇ ئايەتتە نەفدىن كىيىن ئىستىسنا كەلگەن بولۇپ بۇ
ئىستىسنا چەكلەشنى ئۆقتۈرىدۇ؛ يەنى الله جىنلارنى،
ئىنسانلارنى پەقەت ئۆزىگە ئىبادەت قىلىش ئۈچۈنلا ياراتتى.

وقال تعالى: ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا
يُشْرِكُونَ﴾ التوبة: 31.

﴿(ھالبۇكى) ئۇلار (پەيغەمبەرلەر ئارقىلىق) پەقەت بىر

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئىلاھقا ئىبادەت قىلىشقا بۇيرۇلغان ئىدى، ئۇنىڭدىن باشقا (يەنى ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى ئالەم تىن باشقا) ھېچ مەبۇد (بەرھەق) يوقتۇر، ئۇلارنىڭ شېرىك كەلتۈرگەنلىكىدىن پاكىتۇر [31] ﴿

قال تعالى: ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ﴾ البينة: 5

﴿ ئۇلار پەقەت ئىبادەتنى ئالەم قا خالىس قىلغان، ھەق دىنغا ئېتىقاد قىلغان ھالدا (يالىغۇز) ئالەم غىلا ئىبادەت قىلىشقا بۇيرۇلدى. نامازنى ئادا قىلىشقا، زاكاتنى بېرىشكە (بۇيرۇلدى)، ئەنە شۇلار (يەنى ئىبادەت، ئىخلاس ناماز، زاكاتلار) توغرا دىندۇر [5] ﴿ سۈرە بەيىنە 5- ئايەت

يەنى ئۇلار پەقەتلا بىرنەرسىگە بۇيرۇلغان .. ئۇ پەقەت ئىبادەتنى ئالەم قا خالىس قىلغان، ھەق دىنغا ئېتىقاد قىلغان ھالدا يالىغۇز ئالەم غىلا ئىبادەت قىلىشقا، ئۇنىڭغا ھەرقانداق نەرسىنى شېرىك قىلماسلىققا بۇيرۇلغان.

بۇ يەردە ئىبادەتتىن ئۇنىڭ ئومومى مەنىسى مەقسەت قىلىنغان، ئۇ مەنا بولسىمۇ ئالەم - ئالەم - يالىشى

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

كۆرۈدىغان ئەمەللەر، ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن قىلىنغان سۆزلەر ۋە ئىنسان ھاياتىنىڭ بارلىق ساھەلىرىنى ۋە بارلىق ئىش-ھەرىكەتلىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالدىغان بارلىق ئىبادەتنى كۆرسىتىدۇ.

بۇ ئىبادەت ئىنساننى يارىتىشتىكى مەقسەتلەر بولۇپ ئىنسان مەيلى تىنچ ياشاۋاتقان ۋاقىتتا بولسۇن ياكى ئۇرۇش قىلىۋاتقان ۋاقىتتا بولسۇن، ۋە ياكى بىر يەرگە چۈشكەن ۋاقىتتا بولسۇن ياكى باشقا يەرگە كۆچكەن ۋاقىتتا بولسۇن بۇ ئىبادەت بىلەن ھەرىكەت قىلىشى ۋە بۇنىڭ يوليورقى بىلەن ئىش قىلىشى زۆرۈردۇر.. بۇنداق بولغاندا ئىنسان دىننىڭ ۋە ئىبادەتنىڭ تىنچ -ئامانلىقىغا كاپالەتلىك قىلغىلى بولغان يەردە تۇرىدۇ، دىننىڭ ۋە ئىبادەتنىڭ تىنچ -ئامانلىقىغا كاپالەتلىك قىلغىلى بولمىغان يەردىن كۆچۈپ كېتىدۇ.

قال تعالى: ﴿ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ ﴾

العنكبوت: 56

﴿ ئى مۆمىن بەندىلىرىم! مېنىڭ زېمىنىم ھەقىقەتەن كەڭدۇر، ماڭلا ئىبادەت قىلىڭلار [56] ﴾

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

يەنى اللہ - تعالى - ئىنساننىڭ ئۆزىگە بىر پۈتۈن ئىبادەت قىلىش ئىمكانىيىتىگە ئىگە بولۇشى ئۈچۈن زېمىننى كەڭرى قىلىپ ياراتتى.. شۇڭا ئىنسان بىر زېمىندا مۇكەممەل ئىبادەت قىلىشتىن سىقىلىپ قالسا مۇكەممەل ئىبادەت قىلىدىغان يەنە بىر زېمىن ئىزدىشى كېرەك .. ئىنسانغا بۇ تار زېمىندا اللہ-تعالى-غا مۇكەممەل ئىبادەت قىلالمىغانلىقىدىن ئۈزۈر ئېيتىشى لايىق ئەمەس. ئۆلىمالار بۇ ئايەتنى مۇنداق چۈشەندۈردى:

قال مجاهد: إنَّ أرضي واسعة فهاجروا وجاهدوا فيها.

مۇجاھىد بۇ ئايەتنى مۇنداق چۈشەندۈردى: ھەقىقەتەن مېنىڭ زېمىنىم كەڭرىدۇر. سىلەر ھىجرەت قىلىڭلار ۋە ئۇ يەردە جىھاد قىلىڭلار.

وقال سعيد بن جبیر: إذا عمل في الأرض بالمعاصي فاخرجوا منها فإن أرضي واسعة.

سەئىد ئىبنى جۇبەير بۇ ئايەتنى مۇنداق چۈشەندۈردى: ئەگەر بىر زېمىندا گۇناھى مەسىيەتلەر كۆپ قىلىنسا سىلەر ئۇ زېمىندىن چىقىپ كىتىڭلار.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

وقال عطاء: إذا أمرتم بالمعاصي فاهربوا، فإن أرضي واسعة، وكذلك يجب على كل من كان في بلد يعمل فيها بالمعاصي ولا يمكنه تغيير ذلك أن يهاجر إلى حيث يتهيأ له العبادة.

ئەتا بۇ ئايەتنى مۇنداق چۈشەندۈردى: ئەگەر سىلەر گۇناھى مەسىيەتلەرگە بۇيرۇلساڭلار ئۇنىڭدىن قىچىڭلار، چۈنكى مېنىڭ زېمىنىم كەڭدۇر، شۇنىڭدەك قانداق كىشى بىر شەھەردە بولسا ئۇ شەھەردە گۇناھى مەسىيەتلەر بىلەن ئەمەل قىلىنسا، ئۇ كىشى بۇنى ئۆزگەرتىشكە قادىر بولالامسا ئۆكشىگە ئىبادەت قىلىش ئىمكانىيىتى بار شەھەرگە ھىجرەت قىلىش ۋاجىپتۇر.

وقال مطرف بن عبد الله: أرضي واسعة أي رزقي لكم واسع فاخرجوا

[انظر تفسير البغوي: 472/3.]

مطرف بن عبد الله بۇ ئايەتنى مۇنداق چۈشەندۈردى: «مېنىڭ زېمىنىم كەڭدۇر» يەنى سىلەرگە مېنىڭ رىزىقىم كەڭدۇر سىلەر ئۇنىڭدىن چىقىپ كىتىڭلار..

ئىبنى كەسىردە مۇنداق كەلگەن:

قال رسول الله ﷺ: «البلاد بلاد الله، والعباد عباد الله، فحيثما أصبت خيراً

« فاقم

پەيغەمبەر - ﷺ - : « شەھەرلەر اللەنىڭ شەھىرىدۇر، بەندىلەر اللەنىڭ بەندىسىدۇر، سەن نەدە ياخشىلىقنى تاپساڭ شۇ يەردە تۇر! » - دېدى .

شۇنىڭ ئۈچۈن مەككىدىكى ئاجىز كىشىلەر مەككىدە تۇرۇشتىن سىقىلغان ۋاقىتتا دىننى خاتىرجەملىككە ئېرىشتۈرۈش ئۈچۈن ھەبەشىستان زېمىنىغا ھىجرەت قىلىپ چىقتى، ئۇلار ھەبەشىستاندا ئەڭ ياخشى شارائىتقا ئېرىشتى، ھەبەشىستان پادىشاھى نەجاشى ئۇلارغا ئورۇن بەردى ۋە ئۇلارغا ياردەم قىلدى، ھەمدە ئۇلارنى ئۆز شەھىرىدە خاتىرجەم قىلدى. [قال ابن كثير في التفسير 430/3]

قال تعالى: ﴿ قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمْ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴾ الزمر: 10.

﴿ ئېيتقىنىكى، «ئى (اللە نىڭ) مۆمىن بەندىلىرى! پەرۋەردىگارنىڭلارغا تەقۋادارلىق قىلىڭلار، بۇ دۇنيادا ياخشى ئىش قىلغانلار (ئاخىرەتتە) ياخشىلىققا (يەنى جەننەتكە) ئېرىشىدۇ. اللە نىڭ يېرى كەڭدۇر (كۆپقارلار ئارىسىدىن شۇ

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

يەرگە ھىجرەت قىلىڭلار)، پەقەت سەۋر قىلغۇچىلارغا
ئۇلارنىڭ ئەجرى ھېسابسىز بېرىلىدۇ» [10]. ﴿

شۇڭا سەن اللەغا تەقۋالىق قىلىش بىلەن اللەنىڭ
زېمىنىنىڭ كەڭرى ئىكەنلىكىنى ئارىسىدىكى مۇناسىۋەتنى
ئويلىنىپ باققىن! يەنى -ئى اللەنىڭ بەندىسى- ساڭا اللەغا
تەقۋالىق قىلمىغان ھەرقانداق شەيئى ساڭا زىيان
يەتكۈزەلمەيدۇ. ئەگەر سەن اللەغا تەقۋالىق قىلىشتىن
توسىدىغان نەرسىگە دۇچ كەلسەڭ اللەنىڭ كەڭرى زېمىنىدا
ئەڭ مۇكەممەل ۋە ئەڭ ياخشى سۈرەتتە اللەغا تەقۋالىق
قىلالايدىغان زېمىننى تېپىپ ھىجرەت قىلىشىڭ ساڭا
ۋاجىپ بولىدۇ.

ئىبنى كەسىر تەپسىرىدە:

﴿ وَأَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً ﴾

﴿ اللَّهُ نِكَ زَيْمِنِي كَعْدُور ﴾

دېگەن بۇ ئەيەتنىڭ تەپسىرى توغرىسىدا مۇنداق دەيدۇ:

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

قال مجاهد: فهاجروا فيها وجاهدوا واعتزلوا الأوثان.

مۇجاھىد مۇنداق دېدى : سىلەر ئاللاھنىڭ كەڭرى زىمىنىغا ھىجرەت قىلىڭلار ۋە ئۇ يەردە جىھاد قىلىڭلار ۋە بۇتلاردىن يىراقلىشىڭلار.

وقال شريك عن منصور عن عطاء: إذا دعيتم إلى معصية فاهربوا ۱- ھ.

شەرىك (شەرىك عن منصور عن عطاء) مۇنداق دېدى : ئەگەر سىلەر گۇناھى مەسىيەتلەرگە چاقىرىلساڭلار ئۇنىڭدىن قېچىڭلار. [قال ابن كثير في التفسير 52/4: قوله:]

وقال تعالى: ﴿ إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴾ النساء: 97.

﴿ ئۆزلىرىگە زۇلۇم قىلغۇچىلار (يەنى ھىجرەتنى تەرك ئېتىپ كۇففارلار بىلەن بىللە تۇرغۇچىلار) نىڭ جانلىرى پەرىشتىلەر تەرىپىدىن ئېلىنىدىغان چاغدا، پەرىشتىلەر ئۇلاردىن: «دىنىڭلارنىڭ ئىشىدا) قايسى ھالەتتە ئىدىڭلار؟» دەپ سورايدۇ. ئۇلار: «زېمىندا (يەنى مەككە

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

زېمىندا) بىز (دىننى بەرپا قىلىشتىن) بوزەك قىلىنغان
ئىدۇق» دەيدۇ. پەرىشتىلەر: «ھىجرەت قىلساڭلار، ئاللاھ نىڭ
زېمىنى كەڭرى ئەمەسمىدى؟» دەيدۇ. ئەنە شۇ (ھىجرەت
قىلمىغان) لارنىڭ بارىدىغان جايى جەھەننەمدۇر. جەھەننەم
نېمىدېگەن يامان جاي! [97]. ﴿

بۇ ئايەتتىكى:

﴿ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ ﴾

﴿ ئۆزلىرىگە زۇلۇم قىلغۇچىلار.. ﴾

يەنى ۋەتەن ۋە دىيارىدىن ئايرىلىشتىن كۆزى
قىيماسلىق ۋە ھىجرەت قىلىشنى تەرك ئېتىش بىلەن ۋە
مۇسۇلمانلارغا قارشى مۇشرىكلارغا ياردەم بېرىش بىلەن
ئۆزلىرىگە زۇلۇم قىلغۇچىلار.. ئۇلار :

﴿ كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ ﴾

﴿ زېمىندا بىز (دىننى بەرپا قىلىشتىن) بوزەك قىلىنغان
ئىدۇق ﴾

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

دەپ ئۆزۈر-سەۋەب كۆرسەتسە ئۇلار ھىجرەت قىلىشقا قادر بولىدىغان زېمىن بولغانلىقى ئۈچۈن اللە ئۇلارنىڭ ئۆزىرىسىنى قوبۇل قىلمايدۇ.. پەرىشتىلەر ئۇلارغا:

﴿ أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا ﴾

﴿ھىجرەت قىلساڭلار اللە نىڭ زېمىنى كەڭرى ئەمەسمىدى؟﴾

سىلەر نېمىشقا ھىجرەت قىلمىدىڭلار..؟! - دەيدۇ.. ھىجرەت قىلىشتىكى سەۋەبىنى كۈچلەندۈرىدىغان ئامىل شۇكى مۇشرىكلار ئارىسىدا تۇرۇش ۋە ئۇلار بىلەن - ئىنكار قىلماستىن - بىر سورۇندا ئولتۇرۇش مۇسۇلماننىڭ دىنى ۋە ئەخلاقىغا چوقۇم سەلبىي تەسىر كۆرسىتىدۇ. شۇڭا اللە زالىملار بىلەن ئولتۇرۇشتىن توسۇپ مۇنداق دېدى :

﴿ وَإِمَّا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرِى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴾
﴿الأنعام: 68﴾

﴿ بىزنىڭ ئايەتلىرىمىز توغرىسىدا (تەنە ۋە مەسخىرە قىلىپ) پاراڭ سېلىشىۋاتقان كىشىلەرنى كۆرگىنىڭدە،

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

ئۇلار بۇنىڭدىن باشقا پاراڭغا چۈشمىگۈچە ئۇلار بىلەن بىللە ئولتۇرمىغىن، ئۇلار بىلەن بىللە ئولتۇرماستىن شەيتان ساڭا ئۇنتۇلدۇرغان بولسا، ئېسىڭگە كەلگەندىن كېيىن زالم قەۋم بىلەن بىللە ئولتۇرمىغىن [68]. ﴿

وقال تعالى: ﴿ وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذًا مِثْلُهُمْ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ﴾ النساء: 140.

﴿ الله كىتابتا (يەنى قۇرئاندا) سىلەرگە نازىل قىلدىكى، سىلەر الله نىڭ ئايەتلىرىنىڭ ئىنكار قىلىنىۋاتقان ۋە مەسخىرە قىلىنىۋاتقانلىقىنى ئاڭلىغان چېغىڭلاردا، ئۇلار (يەنى الله نىڭ ئايەتلىرىنى مەسخىرە قىلىۋاتقان كاپىرلار) باشقا پاراڭغا كىرىشمىگۈچە ئۇلار بىلەن بىللە ئولتۇرماڭلار، بولمىسا (كاپىرلىقتا، پاسقىلىقتا، زالملىقتا) ئۇلارغا ئوخشاش بولۇپ قالسىلەر، الله ھەقىقەتەن مۇناپىقلارنىڭ ۋە كاپىرلارنىڭ ھەممىسىنى (ئاخىرەتتە) جەھەننەمگە توپلايدۇ [140]. ﴿

الله - ﷻ - الله نىڭ ئايەتلىرىنى مەسخىرە قىلىۋاتقان كاپىرلار بىلەن - يەنى ئۇلارنى ئىنكار قىلماستىن ۋە ئۇلار

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

بىلەن بىرگە ئولتۇرۇشقا مەجبۇرلانماستىن - بىرگە ئولتۇرغۇچىلارنىڭ ھۆكىمىنى اللەنىڭ ئايەتلىرىنى مەسخىرە قىلىۋاتقان كاپىرلار بىلەن ئوخشاش قىلدى. يەنى مەجلىستىكى ئىشلارغا ئاساسەن ئۇلار (كاپىرلىقتا، پاسىقلىقتا، زالىملىقتا) ئۇلارغا (يەنى اللەنىڭ ئايەتلىرىنى مەسخىرە قىلىۋاتقان كاپىرلار) ئوخشاشتۇر؛ ئەگەر ئۇ مەجلىستە بولۇۋاتقان ئىشلار كىشىنى كاپىر قىلىدىغان بولسا ئۇلار بىلەن بىرگە ئولتۇرغان كىشىمۇ كاپىر بولىدۇ؛ ئەگەر ئۇ مەجلىستە بولۇۋاتقان ئىشلار كىشىنى پاسىق ياكى زالىم قىلىدىغان بولسا ئۇلار بىلەن بىرگە ئولتۇرغان كىشىمۇ پاسىق ياكى زالىم بولىدۇ. ئەسەرلەردە كېلىشىچە ئۆمەر ئىبنى ئابدۇل ئەزىز - ﷺ - بىر توپ كىشىلەرنى ھاراق ئىچىۋاتقان يېرىدىن تۇتۇۋېلىپ ئۇلارنى ئۇرغان، ئۇلار ئىچىدە روزا تۇتقان كىشىمۇ بار ئىدى! ئۇلار: بۇ كىشى روزا تۇتقان - دېدى .. ئۆمەر ئىبنى ئابدۇل ئەزىز - ﷺ - ئۇلارغا بۇ ئايەتنى تىلاۋەت قىلىپ بەرگەن:

﴿ فلا تقعدوا معهم حتى يخوضوا في حديثٍ غيرہ إنکم إذاً مثلہم ﴾

﴿ ئۇلار (يەنى اللەنىڭ ئايەتلىرىنى مەسخىرە قىلىۋاتقان كاپىرلار) باشقا پاراڭغا كىرىشىمگۈچە ئۇلار بىلەن بىللە

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئولتۇرماڭلار، بولمىسا (كاپىرلىقتا، پاسقىلىقتا، زالىملىقتا) ئۇلارغا ئوخشاش بولۇپ قالسىلەر.. ﴿

وقال تعالى: ﴿لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ . كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿ المائدة: 78-79 .

﴿ بەنى ئىسرائىلدىن كاپىر بولغانلارغا داۋۇدنىڭ ۋە مەرىيەم ئوغلى ئىسائىلنىڭ تىلى بىلەن (يەنى زەبۇردا ۋە ئىنجىلدا) لەنەت قىلىندى. بۇ (يەنى ئۇلارنىڭ لەنەتكە ئۇچرىشى) ئۇلارنىڭ ئاسىيلىق قىلغانلىقلىرى ۋە ھەددىدىن ئېشىپ كەتكەنلىكىلىرىدىن بولدى [78]. ئۇلار ئۆزلىرى قىلغان يامان ئىشلاردىن بىر - بىرىنى توسمايتتى؛ ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرى نېمىدېگەن يامان! [79]. ﴿

بۇ ئايەتنىڭ تەپسىرىدە كېلىشىچە بەنى ئىسرائىل گۇناھ مەسىيەتلەرگە چۈشۈپ قالغاندا ئۇلارنىڭ ئۆلىمالىرى ئۇلارنى توستى، لېكىن بەنى ئىسرائىل گۇناھ مەسىيەتلەردىن يانمىدى. شۇنداق تۇرۇپ ئۇلارنىڭ ئۆلىمالىرى ئۇلار بىر سورۇندا ئولتۇرۇپ يەپ-ئىچىشتى، شۇ سەۋەبتىن ئۇلارنىڭ بەزىسىنى بەزىسى ئارقىلىق جازالىدى.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ھەمدە ئۇلارغا داۋۇدنىڭ ۋە سۇلايماننىڭ ۋە مەريەم ئوغلى ئىساننىڭ تىلى بىلەن لەنەت قىلدى.

مەن دەيمەنكى بۇ ئەھۋاللار (يەنى اللەنىڭ بەنى ئىسرائىلغا لەنەت قىلىشى) بەنى ئىسرائىل گۇناھ مەسىيەتلەرگە چۈشۈپ قالغاندا ئۇلارنىڭ ئۆلىمالىرى ئۇلارنى توسقان، لېكىن بەنى ئىسرائىل گۇناھ مەسىيەتلەردىن يانمىغان شۇنداق تۇرۇپ ئۇلارنىڭ ئۆلىمالىرى ئۇلار بىر سورۇندا ئولتۇرغاندىن كىيىن بولغان.. ئۇنداقتا گۇناھ مەسىيەتلەردىن توسماستىن ۋە ئۇنى ئىنكار قىلماستىن كاپىرلار بىلەن بىر سورۇندا ئولتۇرۇۋاتقان كىشىلەرنىڭ ئەھۋالى قانداق بولۇپ كېتەر؟! شەكسىز بۇنداق كىشىلەر لەنەت قىلىشقا ۋە اللەنىڭ رەھمىتىدىن يىراق قىلىشقا لايىق كىشىلەردۇر. ھەدىستە پەيغەمبەر - ﷺ - دىن نەقلى قىلىندىكى ئۇ مۇنداق دېگەن :

. وفي الحديث فقد صح عن النبي ﷺ أنه قال: " مثل جلس الصالح والسوء كمثل حامل المسك، ونافخ الكير، فحامل المسك إما أن يُحذيك، وإما أن يتباع منه، وإما أن تجد منه ريحاً طيبةً. ونافخ الكير إما أن يحرق ثيابك وإما أن تجد ريحاً خبيثةً " [متفق عليه]

« ياخشى كىشى ۋە يامان كىشى بىلەن بىرگە ئولتۇرغان

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

كشىنىڭ مىسالى ئىپارچى بىلەن كورەكچى (تۆمۈرچىنىڭ ئوچاققا شامال پۈدەيدىغان كىشىسى) گە ئوخشايدۇ، ئىپارچى ساڭا ئىپاردىن بىرىدۇ ياكى سەن ئىپاردىن سىتئوالسىەن ۋە ياكى ئىپارنىڭ خۇش ھىدىنى پۇرايسەن. كورەكچى ياكى كىيىمىڭنى كۆيدىرىۋىتىدۇ ياكى سەن ئۇنىڭ سېسىق پۇرىقىنى پۇرايسەن».. [متفق عليه]

زالمىلارنى تەرك ئېتىش .. ئۇلار بىلەن بىرگە ئولتۇرماسلىق شەرىئەت تەلەپ قىلغان تەكلىپ بولۇپ شەرىئەت ئۇنىڭغا قىزىقتۇرىدۇ. شۇڭا شەرىئەتنىڭ پىرىنسىپىغا مۇۋاپىق ھالدا زالمىلارنى تەرك ئېتىش ۋە ئۇلار بىلەن بىرگە ئولتۇرماسلىققا كۆڭۈل بۆلۈش ۋە ئۇنىڭغا ئەمەل قىلىش كېرەك .

2-ئۆز جېنىنىڭ تىنچ ئامانلىقى.

بىر كىشى قايسى جايدا زالمىلار تەرەپتىن كېلىدىغان قەتلى قىلىنىشقا ياكى يوقىتىشقا دۇچ كەلسە .. لېكىن ئۇنىڭ ئۆزىنى زالىمدىن مۇداپىئە قىلغۇدەك كۈچى بولمىسا، بۇ كىشى ئۆزى ۋە ئائىلىسىنىڭ تىنچ -ئامانلىقى ئۈچۈن تىنچ ۋە خاتىرجەم زىمىنغا ھىجرەت قىلىشى كېرەك . شەرىئەتنى قوغداش ۋە ئۇنى ئۇنىڭغا تەھدىت سېلىۋاتقان

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

تۈرلۈك خەتەرلەردىن مۇھاپىزەت قىلىش ئۈچۈن ئىسلام ئېلىپ كەلگەن شەرىئەتنىڭ مەقسىتى مۇسۇلمانغا ئۇنىڭ جېنىنى ھالاكەت ياكى ئۆلۈمدىن قوغداش ئۈچۈن نۇرغۇن ئىشلارنى ئاسانلاشتۇرۇپ بەردى. ئۇلار تۆۋەندىكىچە:

ئۇ ئىشلارنىڭ بىرى: ئۆزىنى ھالاكەتتىن ساقلاش ئۈچۈن بىر قىسىم شەرىئەتتە چەكلەنگەن ئىشلارنى قىلىش. مەسىلەن: بىر كىشى چۆل-جەزىرىدە بولۇپ ئۇ سۇ بار يەرگە بارىدىغان بارلىق ۋاستىلىرىدىن ئايرىلغان، ئۇ كىشى ئۇسۇزۇلۇقى ئۈچۈن پەقەتلا ھاراقنى تاپقان بولسا ئۇ كىشىگە سۇ بار يەرگە بارغۇچىلىك كۈچ-قۇۋۋەت بولىدىغان مىقداردا ھاراقتىن ئىچسە ئۇنىڭغا گۇناھ بولمايدۇ.

شۇنىڭدەك بىر كىشى ئاچلىقتىن ئۆلەي دەپ قالغان بولسا، ئۇ يېيىشكە ئۆلۈك ھايۋان ياكى چوشقا گۆشىدىن باشقا بىر نەرسە تاپالمىغان بولسا ئۇ ھالال تائام بار يەرگە يېتىپ بارغۇچە كۈچ-قۇۋۋەت بولغىدەك مىقداردا ئۇنىڭدىن يېسە ئۇنىڭغا گۇناھ بولمايدۇ:

قال تعالى: ﴿ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ وَإِنَّ كَثِيرًا لَّيُضِلُّونَ بِأَهْوَائِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴾ (الأنعام: 119)

﴿ زۆرۈرىيەت بولمىغۇچە يېيىش ھارام قىلىنغان

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىماتلار

نەرسىلەرنى ئاللاھ سىلەرگە ئوچۇق بايان قىلغان تۇرسا، ئاللاھ نىڭ ئىسمى ئېيتىلىپ بوغۇزلانغان ھايۋانلارنى تېمىشقا يېمەيسىلەر؟ نۇرغۇن كىشىلەر نەپسى خاھىشىغا ئەگىشىپ، بىلمەستىن، (باشقىلارنى) ھەقىقەتەن ئازدۇرىدۇ، شۈبھىسىزكى، سېنىڭ پەرۋەردىگارىڭ (شەرئى دەلىلسىز ھالال، ھارام دەپ) ھەددىدىن ئاشقۇچىلارنى ئوبدان بىلىدۇ ﴿[119].﴾

ئاللاھ بۇ ئايەتتە يېيىش ھارام قىلىنغان نەرسىلەرنى يېيىشكە مەجبۇرى بولغان كىشىلەرنىڭ ئۇنى يېسە گۇناھقا چۈشۈپ قالمايدىغانلىقىنى بايان قىلدى.

وقال تعالى: ﴿إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَحُمَ الْخَنِزِيرِ وَمَا أَهْلَ بِهِ لَعْنَةُ اللَّهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ البقرة: 173

﴿ئاللاھ سىلەرگە ئۆزى ئۆلۈپ قالغان ھايۋاننى، قاننى، چوشقا گۆشىنى، ئاللاھ تىن غەيرىنىڭ (يەنى بۇتلارنىڭ) نامى ئېيتىلىپ بوغۇزلانغان ھايۋاننى يېيىشنى ھارام قىلدى، كىمكى ئۆز ئىختىيارچە ئەمەس، ئىلاجىسىزلىقتىن (يۇقىرىقى ھارام قىلىنغان نەرسىلەردىن) ھاياتىنى ساقلاپ قالغۇدەك يېسە، ئۇنىڭغا ھېچ گۇناھ بولمايدۇ. ھەقىقەتەن ئاللاھ

ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ناھايىتى مېھرىباندۇر

﴿[173].﴾

بۇ تېكىستلەر ۋە ئۇنىڭدىن باشقا تېكىستلەردىن ئۆلىمالار "الضرورات تبيح المحظورات". «زورۇرىيەت (مەجبۇرى بولۇپ قالغاندا) چەكلەنگەن ئىشلارغا رۇخسەت قىلىدۇ» دېگەن يەكۈننى چىقاردى.

ئۇ ئىشلارنىڭ يەنە بىرى: ئەگەر كۇفرى سۆزىنى دېمىسە ئۆلۈم ۋە ئۇنىڭغا ئوخشاش مۇسبەتلەردىن قۇتۇلغىلى بولمىسا - قەلبى ئىمانغا لىق تولغان ھالەتتە - كۇفرى سۆزىنى ئاشكارىلاش .

قال تعالى: ﴿مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾
النحل: 106.

﴿كىمكى اللہ قا ئىمان ئېيتقاندىن كېيىن ئىماندىن يېنىۋالسا، - قەلبى ئىمان بىلەن مۇستەھكەم تۇرسىمۇ مەجبۇرلاش ئاستىدا (ئاغزىدىلا) ئىماندىن يانغانلىقىنى بىلدۈرگەنلەر بۇنىڭدىن مۇستەسنا - كۇفرى بىلەن كۆڭلى ئازادە بولسا (يەنى ئىختىيارىي يوسۇندا مۇرتەد بولغان بولسا)،

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

ئۇ اللھ نىڭ غەزىپىگە دۇچار بولىدۇ ۋە چوڭ ئازابقا قالىدۇ
[106]. ﴿﴾

نەقلى قىلىنىشىچە مۇشرىكلار ئەممار ئىبنى ياسىرنى
قاتتىق قىيىندى، ئۇلار ئەمارنى تاكى ئۇ پەيغەمبەر
ئەلەيھىسسالامنى تىللاپ، مۇشرىكلارنىڭ باتىل
ئىلاھلىرىنىڭ ياخشىلىقىنى سۆزلىمىگىچە ئۇنى قويۇپ
بەرمىدى. ئەممار پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ قېشىغا
كەلگەندە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام:

« ما وراءك؟ »

« سىنىڭ كەينىڭدىكى نېمە ؟ » - دېدى .

ئەممار: ئەڭ يامان. ئۇلار مېنى سىنى تىللاپ، ئۇلارنىڭ
ئىلاھلىرىنى ياخشىلىقىنى سۆزلىمىگىچە قويۇپ بەرمىدى -
دېدى

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام:

« فكيف تجد قلبك؟ »

«قەلبىڭنى قانداقراق ھېس قىلىۋاتىسەن؟» - دېدى .

ئەمما: قەلبىمنى ئىمانغا لىق تولغانلىقىنى ھېس قىلىۋاتىمەن - دېدى .

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام :

« فَإِنْ عَادُوا فَعُدْ »

«ئۇلار سىنى ئازاپلاشتىن قايتسا سەنمۇ ئىمانىڭغا قايتقىن!» - دېدى .

ئۇ ئىشلارنىڭ يەنە بىرى: ئەگەر ھىجرەت قىلىش ۋە يۇرتىدىن ئايرىلىشتىن باشقا ئۆزى ۋە ئائىلىسىدىن ھالاكەتنى چېكىندۈرۈشكە يول تاپالمىسا - گەرچە كاپىرنىڭ شەھىرى بولسىمۇ - ھىجرەت قىلىش .

بۇ بىر قىسىم ساھابىلەردىن سادىر بولغان بولۇپ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇلارنى ھەبەشىستانغا ھىجرەت قىلىشقا بۇيرۇغان . چۈنكى ھەبەشىستاندا ئادىللىق بىلەن مەشھۇر بولغان، ئۇنىڭ يېنىدا ھېچكىم زۇلۇمغا

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىملەر

ئۆچرمايدىغان بىر پادىشاھ بار ئىدى. ھەبەشىستان گەرچە كاپىر دىيارى بولسىمۇ مۇسۇلمانلار شۇ ۋاقىتتا مەككىدە تاپالمىغان تىنچلىق ۋە خاتىرجەملىك بۇ شەھەردە بار ئىدى. ئەگەر ھەبەشىستان كاپىر دىيارى دېيىلسە .. مەككىمۇ كاپىر دىيارى بولسا ئۇنداقتا ئىككى شەھەر ئوتتۇرسىدىكى پەرق نېمە؟

مەن دەيمەنكى: ئىككى شەھەر ئوتتۇرسىدىكى پەرق بولسا پۈتكۈل ئاھالىسى بىر پۈتۈن كاپىر بولغان شەھەر بىلەن ئۇنىڭدا مۇسۇلمانلار بىلەن كاپىرلار ئارىلىشىپ ياشايدىغان شەھەر ئوتتۇرسىدىكى پەرقكە ئوخشايدۇ، شۇ ۋاقىتتا مەككىدە مۇسۇلمانلار بىلەن كاپىرلار ئارىلاش ياشايتتى، ھەبەشىستاندا بولسا پۈتكۈل ئاھالىسى بىر پۈتۈن كاپىر ئىدى.. والله تعالى أعلم

قال ابن حزم في المحلى 125/12: وأما من فرَّ إلى أرض الحرب لظلم خافه، ولم يُجارب المسلمين، ولا أعانهم عليهم، ولم يجد في المسلمين من يجيره، فهذا لا شيء عليه لأنه مضطر مكره. وقد ذكرنا أن الزهري محمد بن مسلم بن شهاب، كان عازماً على أنه إن مات هشام بن عبد الملك لحق بأرض الروم؛ لأن الوليد بن يزيد كان نذر دمه إن قدر عليه، وهو كان الوالي بعد هشام، فمن

كان هكذا فهو معذور ١- ه. [ابن حزم في المحلى 125/12]

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئىبنى ھەزمى مۇنداق دېدى : ئەمما زۇلۇم سەۋەبىدىن كاپىر دىيارغا قاچقان، مۇسۇلمانلارغا ئۇرۇش قىلمىغان، مۇسۇلمانلارغا قارشى كاپىرلارغا ياردەم بەرمىگەن، مۇسۇلمانلار ئىچىدە ئۆزىگە ياردەم بېرىدىغان كىشى تاپالمىغان كىشىگە كەلسەك ئۇنىڭغا ھېچ زەرەرى يوق چۈنكى ئۇ موھتاج بولغان، مەجبۇرلانغان.

بىزگە زىكرى قىلىنىشىچە زۆھىرى شۇنى زىكرى قىلدىكى (محمد بن مسلم بن شەھاب ھىشام) ئىبنى ئابدۇل مەلىك ئۆلسە رۇم زېمىنىغا بېرىشنى ئىرادە قىلدى. چۈنكى ۋەلىد ئىبنى يەزىد قانداق بولسا ئۇنىڭ قىنىنى تۆكۈشنى نەزىر قىلغان ئىدى. ۋەلىد ئىبنى يەزىد ھىشامدىن كىيىن ۋالىي بولغان، كىمكى مۇشۇنداق ئەھۋالدا بولسا ئۇ ئۆزۈرلۈك بولىدۇ.

3- مۇسۇلمانلارنى كۈچلەندۈرۈش ۋە مۇشرىكلارنى ئاجىزلاشتۇرۇش :

ھىجرەتنىڭ سەۋەب ۋە مەقسەتلىرى بولسا پەرز جىھادنى تىرىلدۈرۈش، مۇسۇلمانلارنى كۈچلەندۈرۈش ۋە ئۇلارنىڭ مۇشرىكلار ئۈستىدىن ھۆكۈمرانلىق قىلىشىغا ياردەم بېرىش.. ھىجرەت ۋە جىھاد بىر-بىرىگە زىچ باغلانغان ئىككى نەرسە بولۇپ ئىككىسىنىڭ بىرى يەنە بىرىنىڭ

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

سەۋەبىدۇر ۋە ئىككىسىنىڭ بىرى يەنە بىرى ئۈچۈن زۆرۈردۇر. ئىككىسىنىڭ بىرىنىڭ باقى بولۇشى يەنە بىرىنىڭ باقى بولۇشىغا مۇناسىۋەتلىكتۇر. مانا بۇ مۇناسىۋەت ۋە باغلىنىش ۋە ئالاقىلارغا مۇناسىۋەتلىك نۇرغۇنلىغان دەلىللەر بار:

قال تعالى: ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ الأنفال: 72.

﴿ئىمان ئېيتقانلار، (الله نى ۋە الله نىڭ پەيغەمبىرىنى سۆيۈش يۈزىسىدىن يۇرتىنى تاشلاپ) ھىجرەت قىلغان، پۇل - ماللىرى ۋە جانلىرى بىلەن الله يولىدا جىھاد قىلغانلار (يەنى مۇھاجىرلار)، (يۇرتىدا مۇھاجىرلارغا) جاي بەرگەنلەر ۋە ياردەم كۆرسەتكەنلەر (يەنى ئەنسارلار) - ئەنە شۇلار ئەلۋەتتە بىر - بىرىگە ئىگىدۇر (يەنى بىر - بىرىگە ياردەمچىدۇر، بىر - بىرىگە مۇراسخوردۇر). ئىمان ئېيتقان ئەمما (مەدىنىگە) ھىجرەت قىلمىغانلار بىلەن سىلەرنىڭ ئوتتۇراڭلاردا تاكى ئۇلار ھىجرەت قىلغانغا قەدەر ئۆزئارا ئىگە بولۇش (يەنى ياردەملىشىش، مۇراسخور بولۇش) بولمايدۇ؛ ئەگەر دىن ئىشىدا ئۇلار سىلەردىن ياردەم تەلەپ قىلسا، ئۇلارنىڭ دۈشمىنى بىلەن سىلەرنىڭ ئاراڭلاردا كېلىشىم بولمىسىلا،

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئۇلارغا ياردەم بېرىشىڭلار كېرەك، اللہ سىلەرنىڭ قىلىۋاتقان ئىشىڭلارنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر [72]. ﴿

وقال تعالى: ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ البقرة: 218.

﴿ شۈبھىسىزكى، ئىمان ئېيتقانلار، ھىجرەت قىلغانلار ۋە اللہ نىڭ يولىدا جىھاد قىلغانلار ئەنە شۇنداق كىشىلەر اللہ نىڭ رەھمىتىنى ئۈمىد قىلىدۇ، اللہ ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ناھايىتى مېھرىباندۇر [218]. ﴿

وقال تعالى: ﴿ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ النحل: 110.

﴿ ئاندىن (ئى مۇھەممەد!) زىيانكەشلىككە ئۇچرىغاندىن كېيىن، ھەقىقەتەن (مەدىنىگە) ھىجرەت قىلغان. ئاندىن (اللہ نىڭ يولىدا) جىھاد قىلغان ۋە (جىھادنىڭ مۇشەققەتلىرىگە) چىدىغانلارغا پەرۋەردىگارىڭ (مەغپىرەت قىلىدۇ)، شۈبھىسىزكى، پەرۋەردىگارىڭ شۇنىڭدىن (يەنى ئۇلارنىڭ ھىجرەت، جىھاد، سەۋر قىلغىنىدىن) كېيىن ئۇلارغا ئەلۋەتتە مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، رەھمەت

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

قىلغۇچىدۇر [110]. ﴿

وقال تعالى: ﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوُوا
وَنَصَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا هُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴾ الأنفال: 74.

﴿ ئىمان ئېيتقانلار، (مەدىنىگە) ھىجرەت قىلغانلار، اللہ
نىڭ يولىدا جىھاد قىلغانلار، (يۇرتىدا مۇھاجىرلارغا) جاي
بەرگەنلەر ۋە ياردەم كۆرسەتكەنلەر (يەنى ئەنسارلار) - ئەنە
شۇلار ھەقىقىي مۇمىنلەردۇر، ئۇلار (نىڭ گۇناھى) مەغپىرەت
قىلىنىدۇ، ئۇلار (جەننەتتە) ئېسىل رىزىققا ئىگە بولىدۇ
﴾. [74].

وقال تعالى: ﴿ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
أَعْظَمَ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴾ التوبة: 20

﴿ ئىمان ئېيتقانلارنىڭ، ھىجرەت قىلغانلارنىڭ ۋە ماللىرى
ھەم جانلىرى بىلەن اللہ نىڭ يولىدا جىھاد قىلغانلارنىڭ
دەرىجىسى اللہ نىڭ دەرگاھىدا ئەڭ كاتتىدۇر؛ ئەنە شۇلار
(ساۋاب تېپىش بىلەن) مەقسىتىگە ئېرىشكۈچىلەردۇر ﴿

سىز ھىجرەتنىڭ جىھاد بىلەن ۋە جىھاد ئۈچۈن زۆرۈر

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

بولغان مۇقەددىمە سۈپىتىدە قانداق يۈزلەنگەنلىكىنى
ئويلىنىپ بېقىڭ .

وفي الحديث فقد صح عن النبي ﷺ أنه قال: " إن الهجرة لا تنقطع ما

دام الجهاد " [أخرجه أحمد وغيره، صحيح الجامع: 1991].

پەيغەمبەر - ﷺ - مۇنداق دېگەن : « جىھاد
داۋاملىشىدىكەن، ھىجرەت قىلىش ئۈزۈلۈپ قالمايدۇ»

يەنى جىھاد داۋاملىشىدىكەن، ھىجرەت قىلىش جىھاد
بىلەن بىرگە داۋاملىشىدۇ. چۈنكى اللە يولىدىكى جىھاد
ھىجرەت قىلىش ۋە مۇسۇلمانلارنىڭ جىھاد دىيارىغا ۋە
مۇجاھىدلارنىڭ سېپىگە قوشۇلۇشى ئۈچۈن داۋام قىلىدۇ.

وقال ﷺ: " لا تنقطع الهجرة ما جاهد العدو " [السلسلة الصحيحة:

[4761

پەيغەمبەر - ﷺ - مۇنداق دېگەن : « دۈشمەنلەرگە جىھاد
قىلىنىدىكەن، ھىجرەت قىلىش ئۈزۈلۈپ قالمايدۇ»

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

وقال ﷺ: " لا تنقطع الهجرة حتى تنقطع التوبة، ولا تنقطع التوبة حتى تطلع الشمس من مغربها " [أخرجه أحمد، وأبو داود، صحيح الجامع: 7469].

پەيغەمبەر - ﷺ - مۇنداق دېگەن : « تەۋبە قىلىش ئۈزۈلۈپ قالمايدىكەن، ھىجرەت قىلىش ئۈزۈلۈپ قالمايدۇ. كۈن مەغربىتىن چىقمىغىچە تەۋبە قىلىش ئۈزۈلۈپ قالمايدۇ»

مەن دېدىمكى: تەۋبە قىلىش ئۈزۈلۈپ قالماغۇچە ۋە كۈن مەغربىتىن چىقمىغىچە ھىجرەت قىلىشنىڭ ئۈزۈلۈپ قالماسلىقىدىكى سەۋەب شۇكى جىھاد قىيامەتكىچە داۋام قىلىدۇ.

جىھادنىڭ قىيامەتكىچە داۋام قىلىشى ھىجرەتنىڭ جىھادنىڭ داۋام قىلىشىغا ئەگىشىپ قىيامەتكىچە داۋام قىلىدىغانلىقىنى ئۇقتۇرىدۇ. بۇنىڭغا بۇ ھەقتە سۆزلەنگەن سەھىھ ھەدىسلەر دەلىل بولىدۇ.

ھىجرەت بىلەن جىھادنىڭ قىيامەتكىچە داۋام قىلغانلىقىنى تەكىتلەيدىغان ئامىل شۇكى دارۇل ھەرپ (كۇفرى دىيارى) دىن ھىجرەت قىلماسلىق كۆپىنچە كاپىرلار بىلەن مۇسۇلمانلار ئوتتۇرىسىدا ئۇرۇش پارتلىغاندا كاپىرلارنىڭ دىيارىدا تۇرۇۋاتقان مۇسۇلمانلارنى مۇشرىكلار ۋە

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

كاپىرلار - (گەرچە مۇسۇلمانلار كاپىرلارنىڭ سېپىدە ئۇرۇشقا چىقىشقا ۋە مۇسۇلمانلارغا قارشى كاپىرلارغا ياردەم بېرىشكە مەجبۇرلانمىغان بولسىمۇ) - ئۆزىنى قوغدايدىغان قالدۇق قىلىدۇ.

بۇنىڭغا شەرىئە دەلىللەر نۇرغۇن ئورۇندا ئىشارەت قىلىپ ئۆتكەن:

قال تعالى: ﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ النساء: 97.

﴿ئۆزلىرىگە زۇلۇم قىلغۇچىلار (يەنى ھىجرەتنى تەرك ئېتىپ كۇففارلار بىلەن بىللە تۇرغۇچىلار) نىڭ جانلىرى پەرىشتىلەر تەرىپىدىن ئېلىنىدىغان چاغدا، پەرىشتىلەر ئۇلاردىن: «(دېنىڭلارنىڭ ئىشىدا) قايسى ھالەتتە ئىدىڭلار؟» دەپ سورايدۇ. ئۇلار: «زېمىندا بىز (دېننى بەرپا قىلىشتىن) بوزەك قىلىنغان ئىدۇق» دەيدۇ. پەرىشتىلەر: «ھىجرەت قىلساڭلار اللە نىڭ زېمىنى كەڭرى ئەمەسمىدى؟» دەيدۇ. ئەنە شۇ (ھىجرەت قىلمىغان) لارنىڭ بارىدىغان جايى جەھەننەمدۇر. جەھەننەم نېمىدېگەن يامان جاي! [97].﴾

﴿ ظالمى انفسهم ﴾ يەنى ئۇلار مۇشرىكلار بىلەن مۇسۇلمانلارغا قارشى ئۇرۇشقا چىقىشقا مەجبۇرلىنىشتىن بۇرۇن ئىسلام دىيارىغا كۆچۈپ كىتىشكە ۋە ھىجرەت قىلىشقا قادىر تۇرۇپ ھىجرەتنى تەرك ئېتىش ۋە مۇشرىكلار ئارىسىدا تۇرۇش ۋە مۇسۇلمانلارغا قارشى مۇشرىكلارغا ياردەم بېرىش بىلەن ئۆزىگە زۇلۇم قىلدى.

شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇلار ئۇرۇشتا مۇسۇلمانلارنىڭ ئوقى بىلەن ئۆلتۈرۈلگەندە.. اللەغا بوزەك قىلىنغانلىقىنى ۋە مەجبۇرلانغانلىقىنى ئۈزۈر ئېيتسا اللە ئۇلارنىڭ ئۈزۈرسىنى قوبۇل قىلمايدۇ، چۈنكى ئۇلار بۇ ئىشلارغا مەجبۇرلىنىشتىن بۇرۇن ئىسلام دىيارىغا كۆچۈپ كىتىشكە ۋە ھىجرەت قىلىشقا قادىر ئىدى.. لېكىن ئۇلار بۇنى قىلىشتىن باش تارتتى.

أخرج البخاري وغيره عن ابن عباس: أن أناساً من المسلمين كانوا مع المشركين يكثرون سوادهم على رسول الله ﷺ يأتي السهم يرمي فيصيب أحدهم فيقتله أو يضرب عنقه فيقتله فأنزل الله ﴿ إن الذين توفاهم الملائكة ظالمي أنفسهم ﴾

[البخاري: 7085]

بۇخارى ۋە باشقىلار ئىبنى ئابىباستىن نەقلى قىلىشىچە:»

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

مۇشرىكلار بىلەن بىرگە تۇرغان بىر توپ مۇسۇلمانلار پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا قارشى مۇشرىكلارغا ياردەم بەردى، ئېتىلغان بىر ئوق كېلىپ ئۇلارنىڭ بىرىگە تىگىپ ئۇنى ئۆلتۈرۈپ قويدى ياكى بۇ ئوق ئۇنىڭ بويىغا زەربە بەردى ۋە ئۇنى ئۆلتۈرۈپ قويدى، شۇنىڭ بىلەن اللە بۇ ئايەتنى چۈشۈردى» [بۇخارى 7085-ھەدىسكە قاراڭ]

﴿ إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ ﴾

﴿ ئۆزلىرىگە زۇلۇم قىلغۇچىلار (يەنى ھىجرەتنى تەرك ئېتىپ كۇففارلار بىلەن بىللە تۇرغۇچىلار) نىڭ جانلىرى پەرىشتىلەر تەرىپىدىن ئېلىنىدىغان چاغدا.. ﴾

ئىبنى كەسىر مۇنداق دېدى : زەھھاك مۇنداق دەيدۇ: بۇ ئۇلۇغ ئايەت ھىجرەت قىلىشقا قادىر تۇرۇپ، مۇشرىكلار ئارىسىدا تۇرغان ۋە دىنىنىڭ مەجبۇرىيەتلىرىنى ئادا قىلىشقا قادىر بولالمىغان ھەرقانداق كىشىگە ئامدۇر. (يەنى بۇ ئايەتنىڭ ھۆكۈمى مۇشۇنىڭغا ئوخشىغان ھەممە كىشىگە تەتبىقلىنىدۇ). چۈنكى ئۇ ئىجما ۋە بۇ ئايەتلەرنىڭ تېكىستى بىلەن ھارامغا ئۇرۇنغان بولىدۇ. چۈنكى اللە مۇنداق دەيدۇ:

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىماتلار

﴿ إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ ﴾

﴿ ئۆزلىرىگە زۇلۇم قىلغۇچىلار (يەنى ھىجرەتنى تەرك
ئېتىپ كۇففارلار بىلەن بىللە تۇرغۇچىلار) نىڭ جانلىرى
پەرىشتىلەر تەرىپىدىن ئېلىنىدىغان چاغدا.. ﴾

يەنى بۇلار ھىجرەتنى تەرك ئېتىش بىلەن ئۆزىگە زۇلۇم
قىلدى.

﴿ قَالُوا فِيْمَ كُنْتُمْ ﴾

﴿ پەرىشتىلەر ئۇلاردىن: «دەننىڭلارنىڭ ئىشىدا) قايسى

ھالەتتە ئىدىڭلار؟» دەپ سورايدۇ. ﴾

يەنى سىلەر نېمە ئۈچۈن بۇ يەردە تۇرغان؟ نېمە ئۈچۈن
ھىجرەتنى تەرك ئەتكەن؟

سىز ئۇلارنىڭ ھىجرەت قىلماسلىقىنىڭ مۇشرىكلار
بىلەن بىرگە چىقىشقا ۋە ئۇلارنى مۇسۇلمانلارغا قارشى
كۈچلەندۈرۈشكە قانداق سەۋەب بولغانلىقىنى ئويلاپ

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

بېقىڭ .. بۇ ھىجرەت قىلىش ۋە ئۇنىڭ سەۋەبلىرىنى سۆزلىگەندە ئېتىبار بېرىشكە ۋە كۆڭۈل بۆلۈشكە تىگىشلىك مەسىلىدۇر.

بەدىر ئۇرۇشى كۈنىدە مۇسۇلمانلار بىلەن ئۇرۇش قىلىش ئۈچۈن مۇشرىكلار بىلەن چىقىشقا مەجبۇرلانغان كىشىلەر پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ تاغىسى ئابباس، ئوقەيل، نەۋفەل .. قاتارلىق كىشىلەردۇر. ئۇلار ئەسىر ئېلىنغاندا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام تاغىسى ئابباسقا: «سەن ئۆزۈڭگە ۋە قېرىندىشىڭنىڭ ئوغلىغا فىدىيە بەرگىن» دېدى . پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ تاغىسى ئابباس: مەن سىنىڭ قىبلەڭگە قاراپ ناماز ئوقۇمىدىممۇ؟ سىنىڭ ئاللىھنىڭ پەيغەمبىرى ئىكەنلىكىڭگە ئىمان ئىتمىدىممۇ؟- دېدى . پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام تاغىسى ئابباسقا: «ئى ئابباس! سىلەر بىزگە ئۇرۇش قىلىدىڭلار شۇنىڭ بىلەن سىلەرگىمۇ ئۇرۇش قىلىندى دېدى ۋە ئۇنىڭغا بۇ ئايەتنى ئوقۇپ بەردى»:

﴿ أَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا ﴾.

﴿ پەرىشتىلەر: «ھىجرەت قىلساڭلار ئاللىھنىڭ زېمىنى كەڭرى ئەمەسمىدى؟» دەيدۇ.﴾

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

ئىبنى ئابىستىن نەقلى قىلىنغان ھەدىستە مۇنداق
كەلگەن:

وفي الأثر عن ابن مسعود رضي الله عنه: من كثر سواد قوم فهو منهم، ومن رضي
عمل قوم كان شريك من عمل به ."

«كىمكى بىر قەۋمنىڭ سانىنى كۆپەيتسە، ئۇ شۇ
قەۋمنىڭ قاتارىدىن بولىدۇ. كىمكى بىر قەۋمنىڭ ئەمىلىگە
رازى بولسا، ئۇ شۇ ئەمەلنى قىلغان كىشىنىڭ ئەمىلىگە
شېرىك بولىدۇ» [ئەبۇ يەئلا مۇسئەددە نەقلى قىلغان]

قال ابن حجر في الفتح 38/13: فيه تخطئة من يقيم بين أهل المعاصي
باختياره لا لقصد صحيح من إنكار عليهم مثلاً أو رجاء إنقاذ مسلم من هلكة،
وأن القادر على التحول عنهم لا يُعذر كما وقع للذين كانوا أسلموا ومنعهم
المشركون من أهلهم من الهجرة ثم كانوا يخرجون مع المشركين لا لقصد قتال
المسلمين بل لإيهام كثرتهم في عيون المسلمين فحصلت لهم المؤاخذه بذلك -
هـ.

ئىبنى ھەجرە مۇنداق دەيدۇ: گۇناھ-مەسىيەت
قىلىۋاتقان كىشىلەر ئارىسىدا ئۇلارنى ئىنكار قىلماستىن
ياكى مۇسۇلماننى ھالاكەتتىن قۇتقۇزۇشنى ئۈمىد

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

قىلماستىن ئۆز ئىختىيارلىقى بىلەن تۇرغان كىشى خاتالىشىدۇ، ئۇلارنىڭ قېشىدىن كىتىشكە قانداق بولالايدىغان كىشىنىڭ ئۆزىنى قوبۇل قىلىنمايدۇ. خۇددى مۇسۇلمان بولغان ۋە مۇشرىكلار ئۇلارنى ھىجرەت قىلىشتىن توسقان ئاندىن ئۇلار مۇسۇلمانلارنى ئۆلتۈرۈش مەقسىتىدە ئەمەس بەلكى مۇسۇلمانلارغا مۇشرىكلارنىڭ كۆپ ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىش مەقسىتىدە مۇشرىكلار بىلەن چىققان شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئەيىبلەنگەن كىشىلەرنىڭ ئەھۋالىغا ئوخشاش... [قال ابن حجر في الفتح

[38/13

وقال الشيخ عبد اللطيف آل الشيخ رحمه الله: من مقاصد الهجرة الانحياز إلى الله بعبادته والإنابة إليه، والجهاد في سبيله، ومراعاة أعدائه، وإلى رسوله بطاعته وتعزيره ونصره ولزوم جماعة المسلمين، ولذلك يقرن الهجرة بالإيمان في غير موضع من كتاب الله [الرسائل المفيدة: ص]

شەيخ (عبد اللطيف آل الشيخ رحمه الله) مۇنداق دەيدۇ: ھىجرەتنىڭ مەقسەتلىرىنىڭ بىرى ئىبادەت قىلىش ۋە تەۋبە قىلىش بىلەن ئاللاھ تەرەپكە قايتىش، ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىش، ئاللاھنىڭ دۈشمەنلىرىنى دۈشمەن تۇتۇش ۋە پەيغەمبەرگە ئىتائەت قىلىش، ئۇنى ئۇلۇغلاش، ئۇنىڭغا ياردەم

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

بىرىش، مۇسۇلمان جامائەتكە چىڭ باغلىنىشتۇر. شۇڭا ھىجرەت ئالەمنىڭ كىتابىدا ئىمان بىلەن بىر يەردە كېلىدۇ.

4-ئالەم تەرەپكە چاقىرىش: يۇقىرىقىدەك ھىجرەت قىلىشنىڭ سەۋەبلىرىنىڭ بىرى بىر شەھەردىن يەنە بىر شەھەرگە، بىر زېمىندىن يەنە بىر زېمىنغا كۆچۈش.. ئالەم تەرەپكە چاقىرىش ۋە تەۋھىد رىسالىتىنى (ئالەمنىڭ يېگانە ئىكەنلىكىنى) پۈتكۈل دۇنياغا يەتكۈزۈش.. كىشىلەرنى دىنىدا چىڭ تۇرۇشقا ۋە ئالەمگە ئىبادەت قىلىشقا چاقىرىش:

قال تعالى: ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ فصلت: 33.

﴿اللَّهُ قَا﴾ (يەنى ئالەمنىڭ تەۋھىدىگە ۋە تائىتىگە) دەۋەت قىلغان، ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان ۋە «مەن ھەقىقەتەن مۇسۇلمانلاردىنمەن» دېگەن كىشىدىنمۇ ياخشى سۆزلۈك ئادەم بارمۇ؟ [33]

ئىسلام رىسالىتى پۈتكۈل ئالەملەرگە (يەنى پۈتكۈل مەخلۇقاتلارغا) يەتكۈزۈلدى.. پەيغەمبىرىمىز پۈتكۈل ئالەملەرگە (يەنى پۈتكۈل مەخلۇقاتلارغا) پەيغەمبەر قىلىپ

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئەۋەتىلدى.. ئۇ بارلىق پەيغەمبەرلەر ۋە ئەلچىلەرنىڭ ئاخىرقىسى.. شۇڭا ئۇنىڭ دەۋىتى پۈتكۈل ئالەملەر(يەنى پۈتكۈل مەخلۇقاتلارغا) يۈكلىنىشى كىرەك.

لېكىن بۇ مۇھىم ۋەزىپىنى ئۆز ئۈستىگە ئالغان كىشى كىشىلەر موھتاج بولغان ئىلىم - مەرىپەتكە ئىگە بولۇشى ۋە ئۇنى باشقىلارغا بېرىشى كېرەك .. ئەگەر ئۇنداق بولمايدىكەن بىر نەرسىنى بىلمەيدىغان كىشى ئۇنى يوقىتىپ قويغان كىشىگە ئوخشاش بولۇپ ئۇ كىشىلەرگە ئېھتىياجلىق بولغان نەرسىنى بېرىشى ياكى بىرەر كىشى ئۇنىڭدىن پايدىلىنىشى مۇمكىن ئەمەس.

ئەسكەرتىش: - بىز يۇقىرىدا بايان قىلغاندەك -

ھىجرەتنىڭ ھۆكۈمى توغرىسىدا سۆزلەشتىن بۇرۇن چوقۇم يۇقىرىدا سۆزلەپ ئۆتكەن ھىجرەت قىلىشنىڭ سەۋەبلىرىگە نەزەر سېلىش زۆرۈردۇر. چۈنكى ھىجرەت قىلىشتىكى سەۋەب بەزىدە ئاجىز بولۇشى ۋە ئۇنىڭ ئورنىدا يەنە بىر سەۋەب كۈچلۈك بولۇشى مۇمكىن .

بەزىدە ھىجرەت قىلىشتىكى بىر ياكى بىرقانچە سەۋەب ئەمەلدىن قىلىشى ۋە ئۇنىڭ ئورنىدا باشقا سەۋەبلەر بارلىققا كېلىشى مۇمكىن .. بۇ ۋاقىتتا چوقۇم كۈچلۈك قاراشقا ئەمەل قىلىشى كېرەك ۋە ھىجرەت قىلىش ياكى

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

قىلماسلىققا ئەگىشىپ كېلىدىغان پايدا ۋە زىيانغا نەزەر سېلىش ۋە شەرىئى جەھەتتە يۇقىرىدا سۆزلەنگەن كۈچلۈك تەرەپكە نەزەر سېلىش كېرەك . چۈنكى ھىجرەت قىلىش مەسىلىسى بىر سەۋەبكە بويسۇنمايدۇ، بەزىدە سەۋەبىنىڭ تىپىلىشى بىلەن ھىجرەت مەۋجۇت بولىدۇ. ھىجرەت قىلىشنىڭ سەۋەبى تىپىلمايدىكەن باشقا سەۋەبلەرگە نەزەر سالماستىن ھىجرەت قىلىش ئەمەلدىن قالىدۇ.

ھىجرەتنىڭ ئىسلامدىكى ھۆكۈمى

بىز ھىجرەتنىڭ تۈرى ۋە مەقسىتى ۋە غايىسىنى بايان قىلغاندىن كىيىن ھىجرەت قىلىشنىڭ ئىسلامدىكى ھۆكۈمىنى .. يەنى ھىجرەت قىلىش قاچان ۋاجىپ بولىدۇ، ھىجرەت قىلىش قاچان ۋاجىبتىن تۆۋەن ئورۇندا بولىدۇ دېگەنلەرنى بايان قىلىپ ئۆتىمىز.

مەن دەيمەنكى: ھىجرەتنىڭ ئەھكاملىرى تۆت قىسىمغا بۆلۈنىدۇ . ئۇلار ۋاجىپ ھىجرەت، مۇستەھەب ھىجرەت، ھارام ھىجرەت، ۋاجىپ ۋە مۇستەھەب بولمىغان ھىجرەتتىن ئىبارەت.

1- ۋاجىپ ھىجرەت (الھىجرە الواجبة):

مۇسۇلمان ئۆزى ۋە دىنىغا پىتنە ۋە ھالاكەت يېتىپ قىلىشىدىن قورقىدىغان دىياردا ياشىغاندا دىننى ئاشكارىلاشقا، دىننىڭ مەجبۇرىيەتلىرىنى ئورۇنداشقا قانداق بولالمايدۇ، شۇنىڭدەك ئۇ مۇشرىكلارنىڭ ئۆزىنى مۇسۇلمانلارغا قارشى ئۆزلىرىگە ياردەم بېرىشكە ۋە ئۆزلىرى بىلەن بىرگە ئۇرۇش قىلىشقا مەجبۇرلىشىدىن ساقلىنىشقا قانداق بولالمايدۇ. بۇ ۋاقىتتا ئۇنىڭغا بۇ دىياردىن دىننى ئاشكارا قىلالايدىغان ۋە ھىجرەت قىلىشقا مەجبۇرلايدىغان توسالغۇلارنى يوقىتىشقا قانداق بولىدىغان دىيارغا ھىجرەت قىلىشى ۋاجىپ بولىدۇ. ئەگەر بۇ مۇسۇلمان بۇنداق قىلمىسا دىننىڭ مەجبۇرىيەتلىرىدىن بىرىگە سەل قارىغان گۇناھكار بولىدۇ.

بۇ يەردە ھىجرەتنىڭ ۋاجىپ بولۇشىنىڭ دەلىلى نېمە؟ دېيىلسە مەن شۇنداق دەيمەنكى: بۇنداق سۈپەتتىكى ۋە بۇنداق شارائىتتىكى كىشىگە ھىجرەتنىڭ ۋاجىبلىقىنى ئۇقتۇرىدىغان بىر قىسىم دەلىللەرنى يۇقىرىدا سۆزلەپ ئۆتتۇق، بۇ يەردە ئۇنىڭ بىر قىسمىنى قايتا سۆزلەيمىز.

وقال تعالى: ﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿النساء: 97﴾.

﴿ ئۆزلىرىگە زۇلۇم قىلغۇچىلار (يەنى ھىجرەتنى تەرك ئېتىپ كۇففارلار بىلەن بىللە تۇرغۇچىلار) نىڭ جانلىرى پەرىشتىلەر تەرىپىدىن ئېلىنىدىغان چاغدا، پەرىشتىلەر ئۇلاردىن: «(دىنىڭلارنىڭ ئىشىدا) قايسى ھالەتتە ئىدىڭلار؟» دەپ سورايدۇ. ئۇلار: «زېمىندا (يەنى مەككە زېمىنىدا) بىز (دىننى بەرپا قىلىشتىن) بوزەك قىلىنغان ئىدۇق» دەيدۇ. پەرىشتىلەر: «ھىجرەت قىلساڭلار ئاللاھ نىڭ زېمىنى كەڭرى ئەمەسمىدى؟» دەيدۇ. ئەنە شۇ (ھىجرەت قىلمىغان) لارنىڭ بارىدىغان جايى جەھەننەمدۇر. جەھەننەم نېمىدىگەن يامان جاي! [97].﴾

وفي الحديث فقد صحَّ عن النبي ﷺ أنه قال: " برئت الذمة من أقام مع المشركين في ديارهم [أخرجه الطبراني وغيره، صحيح الجامع الصغير:]

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن نەقلى قىلىنغان ھەدىستە ئۇ: «مۇشربىكلار بىلەن ئۇلارنىڭ دىيارىدا بىرگە تۇرغان كىشىدىن ئاللاھنىڭ ئەھدىسى ئادا-جۇدا بولدى» دېدى. [تېبرانى ۋە ئۇنىڭدىن باشقىلار نەقلى قىلغان، سەھىھ

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىماتلار

جامائۇل سەغىير 2118-ھەدىس]

وقال ﷺ: " من جامع المشرك، وسكن معه، فإنه مثله [السلسلة الصحيحة]:

[2330

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېدى: « كىمكى مۇشرك بىلەن بىر يەرگە يىغىلسا ۋە ئۇنىڭ بىلەن بىللە ئولتۇراقلاشسا ئۇ مۇشرك بىلەن ئوخشاشتۇر. » [سەھىھلەر توپلىمى 2330-ھەدىس]

وقال ﷺ: " أنا بريء من كل مسلمٍ يقيم بين أظهر المشركين " قالوا: يا رسول الله ولم؟ قال: " لا تراءى ناراها [صحيح سنن الترمذي: 1307].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «مەن مۇشركلار ئارىسىدا تۇرغان ھەرقانداق مۇسۇلماندىن ئادا جۇدا» دېدى . ساھابىلەر: ئى اللەنىڭ پەيغەمبىرى! قانداق بولسا ئادا جۇدا بولمايسەن دېدى ؟ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: « ئىككىسىنىڭ ياققان ئوتى كۆرۈلمىسۇن » دېدى . [سەھىھ سۈنەنى تەرمىزى 1307-ھەدىس]

بۇ ھەدىسلەر ۋە ئۇنىڭدىن باشقا ھەدىسلەر بۇ خىل ھالەتتە

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ھىجرەت قىلىشنىڭ ۋاجىبلىقىنى ئۇقتۇرىدۇ، ھىجرەتنىڭ ۋاجىبلىقى يۇقىرىدا سۆزلەنگەن مەزمۇنلارغا ئاساسلىنىدۇ. ۋاجىپ ھىجرەت مۇسۇلمان ئۆزى تۇرغان دىياردا دىننى ئاشكارىلاشقا قانداق بولالمىغان ۋاقىتتا قىلىنىدۇ.

قال ابن قدامة في المغني 9/236، فيمن تجب عليه الهجرة: وهو من يقدر عليها ولا يمكنه إظهار دينه، ولا تمكنه إقامة واجبات دينه مع المقام بين الكفار، فهذا تجب عليه الهجرة لقوله تعالى: ﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ النساء: 97. وهذا وعيد شديد يدل على الوجوب؛ ولأن القيام بواجب دينه واجب على من قدر عليه، والهجرة من ضرورة الواجب وتتمته، ومالا يتم الواجب إلا به فهو واجب ا- هـ.

ئىبنى قۇدامە ھىجرەت ۋاجىپ بولغان كىشى توغرىسىدا مۇنداق دەيدۇ: ھىجرەت قىلىشقا قانداق بولالمىدىغان ۋە دىننى ئاشكارىلاشقا ۋە كاپىرلار ئارىسىدا تۇرغانلىقتىن دىننىڭ مەجبۇرىيەتلىرىنى ئورۇنداشقا قانداق بولالمىدىغان كىشىگە ھىجرەت قىلىش ۋاجىبتۇر.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

وقال تعالى: ﴿ إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴾ النساء: 97.

(ئۆزلىرىگە زۇلۇم قىلغۇچىلار (يەنى ھىجرەتنى تەرك ئېتىپ كۇففارلار بىلەن بىللە تۇرغۇچىلار) نىڭ جانلىرى پەرىشتىلەر تەرىپىدىن ئېلىنىدىغان چاغدا، پەرىشتىلەر ئۇلاردىن: «(دىنىڭلارنىڭ ئىشىدا) قايسى ھالەتتە ئىدىڭلار؟» دەپ سورايدۇ. ئۇلار: «زېمىندا (يەنى مەككە زېمىنىدا) بىز (دىنى بەرپا قىلىشتىن) بوزەك قىلىنغان ئىدۇق» دەيدۇ. پەرىشتىلەر: «ھىجرەت قىلساڭلار ئاللاھ نىڭ زېمىنى كەڭرى ئەمەسمىدى؟» دەيدۇ. ئەنە شۇ (ھىجرەت قىلمىغان) لارنىڭ بارىدىغان جايى جەھەننەمدۇر. جەھەننەم نېمىدىگەن يامان جاي! [97].

بۇ بۇنداق شارائىتتا ھىجرەت قىلىشنىڭ ۋاجىبلىقىنى ئۇقتۇرىدىغان قاتتىق ئاگاھلاندۇرۇشتۇر؛ چۈنكى دىننىڭ مەجبۇرىيەتلىرىنى ئورۇنداش قانداق بولغان كىشىگە ۋاجىبتۇر. ھىجرەت قىلىش مەجبۇرىيەتنى ئورۇنداشنىڭ زۆرۈر بولغانلىقى سەۋەبىدىن بولىدۇ. [قال ابن قدامة في المغني 236/9]

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئىسلام دىيارىنىڭ ئۇ يەرگە ھىجرەت قىلىدىغان كىشىگە بولغان ئېھتىياجى ھىجرەت قىلىشنى مۇئەييەنلەشتۈرىدىغان ۋە ئۇنىڭ ۋاجىبلىقىنى كۈچلەندۈرىدىغان ئىشلارنىڭ بىرىدۇر .. خۇددى مەدىنە مۇنەۋۋەرنىڭ ئىسلامنىڭ دەسلەپكى ۋاقتىدىكى ئەھۋالىغا ئوخشاش.. چۈنكى بۇ ۋاقىتتا مەدىنە مۇنەۋۋەر شۇ كۈنىسىدە مەدىنە مۇۋۋەرنى قورشىۋالغان كاپىرلارغا قارشى تۇرۇش ئۈچۈن ھىجرەت قىلىدىغان كىشىگە موھتاج ئىدى.

مەلۇم دەرىجىدە اللە ياردەم ۋە غەلبە قىلىشنى ھىجرەت قىلىشقا ۋە مەدىنىدىكى مۇسۇلمانلارنىڭ قېشىغا ھىجرەت قىلغان كىشىلەرگە باغلاپ قويغان.

قال تعالى: ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّى يُهَاجِرُوا وَإِنِ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ النَّصْرُ إِلَّا عَلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ (الأنفال: 72)

﴿ئىمان ئېيتقانلار، (اللە نى ۋە اللە نىڭ پەيغەمبىرىنى سۆيۈش يۈزىسىدىن يۇرتىنى تاشلاپ) ھىجرەت قىلغان، پۇل - ماللىرى ۋە جانلىرى بىلەن اللە يولىدا جىھاد قىلغانلار (يەنى

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىماتلار

مۇھاجىرلار)، (يۇرتىدا مۇھاجىرلارغا) جاي بەرگەنلەر ۋە ياردەم كۆرسەتكەنلەر (يەنى ئەنسارلار) - ئەنە شۇلار ئەلۋەتتە بىر - بىرىگە ئىگىدۇر (يەنى بىر - بىرىگە ياردەمچىدۇر، بىر - بىرىگە مۇراسخوردۇر). ئىمان ئېيتقان ئەمما (مەدىنىگە) ھىجرەت قىلمىغانلار بىلەن سىلەرنىڭ ئوتتۇراڭلاردا تاكى ئۇلار ھىجرەت قىلغانغا قەدەر ئۆزئارا ئىگە بولۇش (يەنى ياردەملىشىش، مۇراسخور بولۇش) بولمايدۇ؛ ئەگەر دىن ئىشىدا ئۇلار سىلەردىن ياردەم تەلەپ قىلسا، ئۇلارنىڭ دۈشمىنى بىلەن سىلەرنىڭ ئاراڭلاردا كېلىشىم بولمىسىلا، ئۇلارغا ياردەم بېرىشىڭلار كېرەك، اللھ سىلەرنىڭ قىلىۋاتقان ئىشىڭلارنى كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر [72]. ﴿

شۇنىڭدەك ھىجرەتنىڭ ۋاجىبلىقىنى كۈچلەندۈرىدىغان ئىشلارنىڭ بىرى بولسا كاپىر دىيارى بىلەن ئىسلام دىيارى ئوتتۇرىسىدا ئۇرۇش بولىدۇ. بۇ ۋاقىتتا كاپىر دىيارىدا تۇرغان مۇسۇلمانلارغا ئۇرۇش قىلىۋاتقان مۇسۇلمانلارنىڭ ئوقىنىڭ تىگىپ كەتمەسلىكى ئۈچۈن ياكى كاپىرلارنىڭ يېنىدىكى مۇسۇلمانلارنىڭ دۈشمەنلەرگە مۇسۇلمانلارنىڭ ئوقلىرىدىن قوغدايدىغان قالغان بولماسلىقى ئۈچۈن نىشاننى بەلگىلەش قىيىن بولىدۇ.

مانا بۇ پۇقرالىرى ھۇجۇمغا ئۇچرىغان ھەرقانداق

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئۈمىمەتلەر قىلىدىغان بىر ئىشتۇر. بىر دۆلەت بىلەن يەنە بىر دۆلەت ئوتتۇرىسىدا ئۇرۇشنىڭ بەلگىلىرى ئاشكارا بولسا ئۇنىڭ پۇقرالىرى زىيانغا ئۇچرىماسلىقى ۋە دۈشمەنلەرنىڭ ئۇلارنى مېنا تازىلاشتا قالغان قىلماسلىقى ئۈچۈن ئۇرۇش بولۇۋاتقان دۆلەتنىڭ چېگراسىدىن چىقىپ كېتىشنى تەلەپ قىلىدۇ.

ئەگەر بۇ تۈردىكى (ۋاجىپ) ھىجرەتتىن قىلىپ قالغۇچى گۇناھكار بولامدۇ؟ بۇ قايسى خىلدىكى گۇناھقا كىرىدۇ؟ بۇ گۇناھ كاپىر بولۇش دەرىجىسىگە ئىلىپ بارامدۇ؟! دېيىلسە مەن شۇنداق دەيمەنكى بۇ سوئالنىڭ جاۋابى ھىجرەتنى تەرك ئىتتىشتىن كېلىپ چىققان ئاقىۋەتكە مۇناسىۋەتلىكتۇر..

ئەگەر ھىجرەتنى تەرك ئىتتىشتىن كېلىپ چىققان ئاقىۋەت كاپىرلىق بولماي پاسىقلىق ۋە زالىملىق بولسا ھىجرەتنى تەرك ئەتكەن كىشى گۇناھكار بولىدۇ ۋە ئۇنىڭ گۇناھى كاپىرنىڭ گۇناھىدىن تۆۋەن بولىدۇ.. ئەگەر ھىجرەتنى تەرك ئىتتىشتىن كېلىپ چىققان ئاقىۋەت كاپىرلىق ۋە مۇسۇلمانلارغا قارشى كاپىرلارغا ياردەم بېرىش بولسا ھىجرەتنى تەرك ئەتكەن كىشى كاپىر، مۇرتەد بولىدۇ..

بۇ تۆۋەندىكى ئايەتنىڭ تەقەززاسىدۇر:

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

وقال تعالى: ﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ النساء: 97.

﴿ئۆزلىرىگە زۇلۇم قىلغۇچىلار (يەنى ھىجرەتنى تەرك ئېتىپ كۇففارلار بىلەن بىللە تۇرغۇچىلار) نىڭ جانلىرى پەرىشتىلەر تەرىپىدىن ئېلىنىدىغان چاغدا، پەرىشتىلەر ئۇلاردىن: «(دىنىڭلارنىڭ ئىشىدا) قايسى ھالەتتە ئىدىڭلار؟» دەپ سورايدۇ. ئۇلار: «زېمىندا (يەنى مەككە زېمىنىدا) بىز (دىنى بەرپا قىلىشتىن) بوزەك قىلىنغان ئىدۇق» دەيدۇ. پەرىشتىلەر: «ھىجرەت قىلساڭلار اللە نىڭ زېمىنى كەڭرى ئەمەسمىدى؟» دەيدۇ. ئەنە شۇ (ھىجرەت قىلمىغان) لارنىڭ بارىدىغان جايى جەھەننەمدۇر. جەھەننەم نېمىدېگەن يامان جاي! [97].﴾

وقال تعالى: ﴿الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ فَأَلْقَوْا السَّلَامَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ بَلَى إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ . فَاذْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَلَيْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ﴾ النحل: 28-29.

﴿ئۇلار (كۇفرنى ئىختىيار قىلىپ) ئۆزلىرىگە زىيان

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

سالغان شارائىتتا، پەرىشتىلەر ئۇلارنىڭ جانلىرىنى ئالىدۇ. ئۇلار بويىسۇنغانلىقلىرىنى بىلدۈرۈپ: «بىز ھېچقانداق يامان ئىش قىلمىدۇق» (دەيدۇ). ئۇنداق ئەمەس، اللە سىلەرنىڭ قىلمىشىڭلارنى ھەقىقەتەن تولۇق بىلگۈچىدۇر [28]. سىلەر (ئىچىدە) مەڭگۈ قالىدىغان جەھەننەمنىڭ دەرۋازىلىرىدىن كىرىڭلار، چوڭچىلىق قىلىپ، (اللە قانائەت قىلىشتىن باش تارتقۇچىلارنىڭ بارىدىغان جايى نېمىدېگەن يامان! ﴿

بۇ ئايەتلەر ھىجرەتنى تەرك ئەتكەن، مۇشرىكلار بىلەن تۇرۇشنى تاللىغان كىشىلەر ھەققىدە نازىل بولغان. شۇڭا سىلەر مۇسۇلمانلارغا قارشى مۇشرىكلارنى قوللاش ۋە ئۇلارغا ياردەم قىلىشنى يامان كۆرۈڭلار.

وقال تعالى: ﴿فادخلوا أبواب جهنم خالدين فيها﴾

﴿ سىلەر (ئىچىدە) مەڭگۈ قالىدىغان جەھەننەمنىڭ دەرۋازىلىرىدىن كىرىڭلار، ﴿

بۇ ئايەت - ھىجرەتنى تەرك ئېتىپ مۇشرىكلارغا ياردەم بەرگەنلىكى سەۋەبىدىن - ئۇلارنىڭ كاپىر ھالەتتە ئۆلگەنلىكىنى ئۇقتۇرىدۇ؛ چۈنكى جەھەننەمدە مەڭگۈ

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

قىلىش كاپىر ھالەتتە ئۆلگەن كىشىنىڭ ئەھۋالىدۇر. اللھ تەئالى كاپىر ھالەتتە ئۆلشتىن ساقلىسۇن..

وفي الحديث فقد صح عن النبي ﷺ أنه قال: " لا يقبل الله تعالى من مشرك أشرك بعدما أسلم عملاً حتى يفارق المشركين إلى المسلمين " [أخرجه ابن ماجه وغيره، صحيح الجامع: 7748]

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن نەقلى قىلىنىشىچە ئۇ مۇنداق دېدى: « اللھ تەئالى مۇسۇلمان بولغاندىن كىيىن شېرىك كەلتۈرگەن مۇشرىكتىن ھەتتاكى مۇشرىكلاردىن ئايرىلىپ مۇسۇلمانلار تەرەپكە قايتىمىغىچە بىرەر ئەمەلنى قوبۇل قىلمايدۇ.»

پەقەت اللھ تەئالى غا شېرىك كەلتۈرمىسىلا اللھ تەئالى ئۇنىڭ ئەمەلىنى قوبۇل قىلىدۇ. بۇ ھەدىس ھىجرەتنى تەرك ئەتسە چوقۇم كاپىرلىققا چۈشۈپ قالىدىغانلىقىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

قال الشيخ عبد اللطيف آل الشيخ في الرسائل: وأكبر ذنب وأضله وأعظمه منافاة لأصل الإسلام نصره أعداء الله ومعاونتهم والسعي فيما يظهر به دينهم وما هم عليه من التعطيل والشرك والموبقات العظام، وكذلك انشراح الصدر لهم

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

وطاعتهم والثناء عليهم ومدح من دخل تحت أمرهم وانتظم في سلكهم، وكذلك ترك جهادهم ومسالمتهم وعقد الأخوة والطاعة لهم.

شەيخ (عبد اللطيف آل الشيخ في الرسائل) مۇنداق دەيدۇ:
گۇناھنىڭ ئەڭ چوڭى بولسا ئىسلامنىڭ ئاساسىغا قارشى ئىش قىلىشتۇر.. يەنى اللە تەئالى نىڭ دۈشمەنلىرىگە ياردەم بېرىش ۋە ئۇلار بىلەن ھەمكارلىشىش ۋە دۈشمەنلەرنىڭ دىنىنى ئۈستۈنلۈككە ئېرىشتۈرىدىغان ۋە ئۇلار قىلىۋاتقان شېرىك ۋە ئېغىر جىنايەتلەرگە ئۇرۇنۇش، شۇنىڭدەك ئۇلارنى ياخشى كۆرۈش، ئۇلارغا ئىتائەت قىلىش، ئۇلارنى ماختاش، ئۇلارنىڭ قىلىۋاتقان ئىشلىرىنى مەدھىيەلەش ، ئۇلارنىڭ يولىنى مۇستەھكەملەش، شۇنىڭ بىلەن بىرگە ئۇلارغا جىھاد قىلىشنى تەرك ئېتىش ، ئۇلار بىلەن كېلىشىم تۈزۈش، قېرىنداشلىق مۇناسىۋىتى ئورنىتىش، ئۇلارغا بويسۇنۇش.. قاتارلىقلار ئەڭ چوڭ جىنايەتتۇر.

وقد قال شيخ الإسلام في اختياراته: من جهز إلى معسكر التتار ولحق بهم ارتد، وحل ماله ودمه .. ۱- ھ.

شەيخۇل ئىسلام مۇنداق دەيدۇ: كىمكى تاتارلار لاگىرىنى كىرەكلىك نەرسىلەر بىلەن تەمىنلەيدىكەن ۋە ئۇلارغا

ھېجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

قوشۇلىدىكەن ئۇ مۇرتەد بولىدۇ (دىندىن چىقىدۇ)، ئۇنىڭ قىنىنى تۆكۈش ۋە مېلىنى مۇسادىر قىلىش ھالال بولىدۇ.. مەن دەيمەنكى ئافغانىستاندىكى مۇسۇلمانلاردىن قانداق كىشى ئامېرىكا لاگېرنى كىرەكلىك نەرسىلەر بىلەن تەمىنلەيدىكەن ۋە ئۇلارنى كۈچلەندۈرىدىكەن ۋە ئۇلارغا ياردەم بېرىدىكەن ۋە ئۇلارنى قوللايدىكەن ئۇ كاپىر، مۇرتەد بولىدۇ (دىندىن چىقىدۇ)، ئۇنىڭ قىنىنى تۆكۈش ۋە مېلىنى مۇسادىر قىلىش ھالال بولىدۇ.. ئىككىلىنىپ قىلىشقا بولمايدۇ.

قال ابن حزم في المحلى 125/12: وقد علمنا أن من خرج عن دار الإسلام إلى دار الحرب فقد أبق عن الله تعالى، وعن إمام المسلمين وجماعتهم، وبين هذا حديثه ﷺ: " أنه بريء من كل مسلم يقيم بين أظهر المشركين"، وهو الذي لا يبرأ إلا من كافر، قال الله تعالى: ﴿والمؤمنون والمؤمنات بعضهم أولياء بعض﴾.

فصح بهذا أن من لحق بدار الكفر والحرب مختاراً محارباً لمن يليه من المسلمين، فهو بهذا الفعل مرتد له أحكام المرتد كلها: من وجوب القتل عليه، متى قدر عليه، ومن إباحت ماله، وانفاسخ نكاحه، وغير ذلك؛ لأن رسول الله ﷺ لم يبرأ من مسلم - هـ.

ئىبنى ھەزىمى مۇنداق دەيدۇ: ھەقىقەتەن بىز شۇنى

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

بىلدۈرۈشكە كىمكى ئىسلام دىيارىدىن دۈشمەنلەرنىڭ دىيارىغا چىقىپ كېتىدىكەن ئالە تەئالى دىن ۋە مۇسۇلمانلارنىڭ ئىمامىدىن ۋە مۇسۇلمانلار جامائىتىدىن قاچقان بولىدۇ. بۇنى تۆۋەندىكى ھەدىس كۈچلەندۈرۈپ بىرىدۇ:

وقال ﷺ: "أنا بريء من كل مسلمٍ يقيم بين أظهر المشركين" [صحيح سنن الترمذي: 1307].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «مەن مۇشرىكلار ئارىسىدا تۇرغان ھەرقانداق مۇسۇلماندىن ئادا جۇدا» دېدى .

يەنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام پەقەت كاپىردىن ئادا-جۇدادۇر.

قال الله تعالى: ﴿والمؤمنون والمؤمنات بعضهم أولياء بعض﴾.

الله تەئالى مۇنداق دەيدۇ: ﴿مۇئمىن ئەرلەر ۋە مۇئمىن ئاياللار، ئۇلارنىڭ بەزىسى بەزىسىنىڭ دوستلىرىدۇر﴾.

بۇنىڭدىن شۇ ئىسپاتلاندىكى كىمكى مۇسۇلمانلاردىن بولغان ئۆزىنىڭ يېنىدىكى كىشىگە ئۇرۇش قىلىش ئۈچۈن

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

كاپىر ۋە دۈشمەنلەرنىڭ قېشىغا بارىدىكەن ئۇ بۇ ھەرىكەتنى بىلەن مۇرتەد بولىدۇ، ئۇنىڭغا مۇرتەدنىڭ بارلىق ھۆكۈمى تەتبىقلىنىدۇ: يەنى قاچانكى قادىر بولسا ئۇنى ئۆلتۈرۈش ۋاجىپ بولىدۇ، ئۇنىڭ مېلىنى مۇسادىر قىلىش دۇرۇس، ئۇنىڭ نىكاھى بۇزۇلىدۇ. ۋە باشقىلار؛ چۈنكى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام پەقەت مۇسۇلماندىن ئادا-جۇدا ئەمەس.

ئۇ دۇنيا ھاياتىنى ئارتۇق بىلدى ۋە دۇنيانى ئاللاھ تەئالى ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنىڭ ۋە ئاللاھ تەئالى يولىدا جىھاد قىلىشنىڭ ئالدىغا قويدى. شۇڭا ئۇنىڭغا بۇ ھۆكۈم ھەقىقەت بولدى:

قال الله تعالى: ﴿قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِينُ تُرَضُّونَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ التوبة: 24.

﴿ئېيتقىنكى، ئەگەر سىلەرنىڭ ئاتاڭلار، ئوغۇللىرىڭلار، قېرىندىشىڭلار، خوتۇنلىرىڭلار، ئۇرۇق - تۇغقانلىرىڭلار (ھەمدە ئۇلاردىن باشقىلار)، تاپقان پۇل - ماللىرىڭلار، ئاقماي قېلىشىدىن قورققان تىجارىتىڭلار، ياخشى كۆرۈدىغان ئۆيلىرىڭلار سىلەر ئۈچۈن ئاللاھ تەئالى، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىدىن

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ۋە اللہ نىڭ يولىدا جىھاد قىلىشتىنمۇ سۆيۈملۈك بولسا (يەنى شۇلار بىلەن بولۇپ كېتىپ، اللہ نىڭ پەيغەمبىرىگە ياردەم بەرمىسەڭلار)، ئۇ ھالدا سىلەر تاكى اللہ نىڭ ئەمر (يەنى مەككىنى پەتھى قىلىش ئىزنى) كەلگۈچە كۈتۈڭلار، اللہ پاسىق قەۋمنى (يەنى اللہ نىڭ دىنىنىڭ چەك - چېگراسىدىن چىقىپ كەتكۈچىلەرنى) ھىدايەت قىلمايدۇ» [24]. ﴿

قال الله تعالى: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ﴾ البقرة: 165.

﴿ بەزى ئادەملەر اللہ تىن غەيرىيلەرنى (يەنى بۇتلارنى) اللہ قا شېرىك قىلىۋالىدۇ، ئۇلارنى (مۆمىنلەرنىڭ) اللہ نى دوست تۇتقىنىدەك دوست تۇتىدۇ، (يەنى ئۇلۇغلايدۇ ۋە ئۇلارغا بويسۇنىدۇ). مۆمىنلەر اللہ نى ھەممىدىن بەك دوست تۇتقۇچىلاردۇر.. [165]. ﴿

2-مۇستەھەب ھىجرەت (ھىجرە مەندوبە):

بۇ ھىجرەت مۇسۇلمان ئۆزى تۇرغان شەھەردە دىنىنى ئاشكارىلاشقا، رەببى پەرز قىلغان دىننىڭ مەجبۇرىيەتلىرىنى ئورۇنداشقا، مۇسۇلمانلارغا قارشى مۇشرىكلارغا ياردەم بېرىشكە مەجبۇرلانماسلىققا كاپالەتلىك قىلىشقا قادىر بولغاندا قىلىنىدۇ. بۇ ۋاقىتتا ھىجرەت قىلىش مۇستەھەب بولىدۇ، ۋاجىپ بولمايدۇ.

ئەمما ھىجرەت قىلىشنىڭ مۇستەھەبلىكىگە كەلسەك ئۇ ھىجرەتكە قىزىقتۇرىدىغان ۋە رىغبەتلەندۈرىدىغان نۇرغۇن شەئى تەكلىپلەرگە ئەمەل قىلىدۇ. ئۇنىڭ بىر قىسمى ئىلگىرى ئۆتتى.. ئەمما ھىجرەتنىڭ ۋاجىپ ئەمەسلىكىگە كەلسەك بۇ ھەقتە يۇقىرىدا سۆزلەنگەن سۈپەتلەردىن ھىجرەتنىڭ ۋاجىبلىقىنى ئەمەلدىن قالدۇرىدىغان نۇرغۇن ھەدىسلەر بار:

عن عبد الله بن عمرو: أن رجلاً أتى النبي ﷺ فقال: إني جئت أبايعك على الهجرة، ولقد تركت أباي يبيكان. قال: "ارجع إليهما فأضحكهما كما أبكتهما

" [صحیح سنن النسائي: 3881]

ئابدۇللاھ ئىبنى ئۆمەردىن نەقلى قىلىندىكى: بىر كىشى پەيغەمبەر ﷺ - قېشىغا كېلىپ مەن ساڭا ھىجرەت قىلىشقا بەيئەت قىلىمەن، مەن ئاتا-ئانامنى تاشلاپ قويۇپ كەلدىم، ئۇ ئىككىسى يىغلاپ قالدى-دېدى .
پەيغەمبەر ﷺ - «سەن ئاتا-ئاناڭنىڭ يېنىغا قايتىپ كەت! ئۇ ئىككىسىنى خۇددى يىغلاتقىنىڭدەك كۆلدۈرۈپ خۇشال قىلغىن!»-دېدى .

مانا بۇ ھىجرەتنىڭ مۇستەھەب ئىكەنلىكىنى، سوئال سورىغان كىشىنىڭ دىنىنى ئاشكارىلاشقا، دىننىڭ مەجبۇرىيەتلىرىنى ئورۇنداشقا قانداق بولالايدىغانلىقىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.. والله تعالى أعلم.

وعن أبي سعيد الخدري: أن أعرابياً سأل النبي ﷺ عن الهجرة، فقال: "ويحك إن شأن الهجرة شديد فهل لك من إبل؟" قال: نعم، قال: "فهل تؤدي صدقتها؟" قال: نعم، قال: فاعمل من وراء البحار؛ فإن الله لن يترك من عملك شيئاً " [متفق عليه].

ئەبى سەئىد خۇدرىدىن نەقلى قىلىنىشىچە بىر ئەئرابى

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

پەيغەمبەر ﷺ - دىن ھىجرەت قىلىش توغرىسىدا سورىدى
پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا: « ۋاي ساڭا ھەقىقەتەن
ھىجرەت قىلىش تولمۇ مۇشەققەتلىك ئىش، سىنىڭ
تۆگەڭ بارمۇ؟» - دېدى .

- ھېلىقى ئەئرابى شۇنداق. تۆگەم بار-دېدى .

- پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا: «تۆگىنىڭ زاكىتىنى
ئادا قىلدىڭمۇ؟» - دېدى .

- ھېلىقى ئەئرابى شۇنداق. تۆگىنىڭ زاكىتىنى ئادا
قىلدىم-دېدى .

- پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا: «سەن كەنتىڭدە تۇرۇپ
ياخشى ئەمەل قىلغىن! اللھ سىنىڭ ئەمىلىڭدىن
ھېچقانداق نەرسىنى كېمەيتىۋەتمەيدۇ» - دېدى .

وقال ﷺ: " من آمن بالله ورسوله، وأقام الصلاة، وآتى الزكاة، وصام
رمضان، كان حقاً على الله أن يدخله الجنة، هاجر في سبيل الله، أو جلس في
أرضه التي ولد فيها " [البخاري].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: « كىمكى اللھ ۋە ئۇنىڭ
پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتسا، ناماز ئادا قىلسا، زاكات بەرسە،
رامزان ئېيىدا روزا تۇتسا، مەيلى ئۇ كىشى ھىجرەت
قىلسۇن ياكى تۇغۇلغان زېمىنىدا ئولتۇرسۇن اللھغا ئۇنى

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

جەننەتكە كىرگۈزۈش ھەققىدە بولسۇن» دېدى . [بۇخارى نەقىلى قىلغان].

سىز ئۆزى تۇغۇلغان زېمىندا تۇرۇپ دىنىنى ئاشكارىلاشقا، ئۆزىگە پەرز قىلىنغان دىنى مەجبۇرىيەتلەرنى ئورۇنداشقا قانداق بولىدىغان كىشىدىن ھىجرەت قىلىشنىڭ ۋاجىبلىقىنىڭ قانداق ئۆزگىرىدىغانلىقىنى ئويلىنىپ بېقىڭ .

قال ابن قدامة في المغني 237/9: من تُستحب له الهجرة ولا تجب عليه، وهو من يقدر عليها لكنه يتمكن من إظهار دينه وإقامته في دار الكفر، فتُستحب له لئ يتمكن من جهادهم وتكثير المسلمين ومعاونتهم، ويتخلص من تكثير الكفار ومخالطتهم ورؤية المنكر بينهم، ولا تجب عليه لإمكانه إقامة واجب دينه بدون الهجرة.

ورويانا أن نعيم النحام حين أراد أن يُهاجر، جاءه قومه بنو عدي فقالوا له: أقم عندنا وأنت على دينك، ونحن نمنعك ممن يريد أذاك، واكفنا ما كنت تكفينا، وكان يقوم بيتامي بني عدي وأراملهم، فتخلف عن الهجرة مدة ثم هاجر بعد، فقال النبي ﷺ: " قومك كانوا خيراً لك من قومي لي؛ قومي أخرجوني وأرادوا قتلي، وقومك حفظوك ومنعوك " ۱- ھ.

ئىبنى قۇدامە مۇنداق دەيدۇ: قانداق كىشىگە ھىجرەت

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

قىلىشقا قادىر تۇرۇپ ئۇنىڭغا ھىجرەت قىلىش مۇستەھەب بولسا، ۋاجىپ بولمىسا لېكىن ئۇ كاپىر دىياردا تۇرۇپ دىننى ئاشكارىلاشقا ۋە دىننى مەجبۇرىيەتلەرنى ئورۇنداشقا قادىر بولسا كاپىرلارغا جىھاد قىلىشقا، مۇسۇلمانلارنىڭ سانىنى كۆپەيتىشكە ۋە ئۇلارغا ياردەم بېرىشكە ئىمكانىيەت يارىتىش ئۈچۈن ئۇنىڭغا ھىجرەت قىلىش مۇستەھەب بولىدۇ. ئۇ كاپىرلارغا ياردەم بېرىشتىن ۋە ئۇلار بىلەن ئارىلىشىپ ياشاشتىن ۋە ئۇلار ئارىسىدا مۇنكەرنى كۆرۈشتىن خالى بولىدۇ، ئۇنىڭ ھىجرەت قىلماي دىننى مەجبۇرىيەتلەرنى ئورۇنداش ئىمكانىيىتى بولغانلىقى ئۈچۈن ئۇنىڭغا ھىجرەت قىلىش ۋاجىپ بولمايدۇ. [قال ابن قدامة في المغني 237/9:]

ورويانا أن نعيم النحام حين أراد أن يُهاجر، جاءه قومه بنو عدي فقالوا له: أقم عندنا وأنت على دينك، ونحن نمنعك ممن يريد أذاك، واكفنا ما كنت تكفينا، وكان يقوم بيتامى بني عدي وأراملهم، فتخلف عن الهجرة مدة ثم هاجر بعد، فقال النبي ﷺ: " قومك كانوا خيراً لك من قومي لي؛ قومي أخرجوني وأرادوا قتلي، وقومك حفظوك ومنعوك " ۱- ه.

نەقلى قىلىنىشىچە نۇئەيم (نعيم النحام) ھىجرەت قىلماقچى بولغان ۋاقىتتا ئۇنىڭ قەۋمى بەنۇ ئەدى (بنو عدي)

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئۇنىڭ قېشىغا كېلىپ مۇنداق دېدى : سەن بىزنىڭ يېنىمىزدا قىلىپ دىنىڭ بويىچە ياشىغىن، بىز سىنى ساڭا ئەرزىيەت بەرمەكچى بولغان كىشىلەردىن قوغدايمىز، سەن بىزگە يېتەرلىك - دېدى .

- نۇئەيم (نعيم النحام) بەنۇ ئەدى (بنو عدي) قەبىلىسىدىكى يېتىملەر ۋە تۇل ئاياللارنىڭ ھالىدىن خەۋەر ئالدى. شۇنىڭ بىلەن نۇئەيم (نعيم النحام) بىر مەزگىل ھىجرەتتىن توختاپ بىر مەزگىلدىن كىيىن ھىجرەت قىلدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: « سىنىڭ قەۋمىڭنىڭ ساڭا قىلغىنى مىنىڭ قەۋمىمنىڭ ماڭا قىلغىنىدىن ياخشى؛ مىنىڭ قەۋمىم مېنى يۇرتۇمدىن قوغلاپ چىقاردى، مېنى ئۆلتۈرمەكچى بولدى، سىنىڭ قەۋمىڭ بولسا سىنى قوغدىدى ۋە مۇھاپىزەت قىلدى » - دېدى .

3- ۋاجىبمۇ ئەمەس ۋە مۇستەھەبمۇ ئەمەس ھىجرەت (يەنى ساقت ھىجرەت) (ھىجرە غىر واجبة ولا مندوبه):

بۇ مۇسۇلمان ئۆزىنى ھىجرەت قىلىشتىن چەكلەيدىغان ئاجىز ۋە زىمىندا بوزەك قىلىنغان ھالەتكە چۈشۈپ قالغاندا بولىدۇ. چۈنكى مۇسۇلمان - بارلىق كۈچىنى سەرپ قىلىسىمۇ ۋە ھىجرەت قىلىشقا قىزىقىپ تۇرسىمۇ - ھىجرەت قىلىشقا ھېچقانداق چارە - تەدبىر ۋە ئۇنىڭ يولىنى تاپالمايدۇ.

قانداق كىشى مۇشۇنداق ھالەتتە بولسا ئۇنىڭدىن ھىجرەت ساقت بولىدۇ. بۇ ۋاقىتتا ئۇنىڭغا ھىجرەت قىلىش ۋاجىبمۇ ئەمەس ۋە مۇستەھەبمۇ ئەمەستۇر. چۈنكى مۇسۇلماننىڭ بارلىق چارە تەدبىرلەردىن ئاجىز كېلىشى - ئۆلىمالارنىڭ ئىتىپاقى بىلەن - ئۇنىڭدىن ھىجرەت قىلىش تەكلىپىنى كۆتۈرۈۋېتىدۇ.

قال تعالى: ﴿ فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ ﴾ التباين: 16.

﴿ تاقىتىڭلارنىڭ يېتىشىچە اللھ قا تەقۋادارلىق قىلىڭلار. ﴾

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

وقال تعالى: ﴿ لَا تُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ﴾ البقرة: 233.

﴿ كىشى پەقەت قولىدىن كېلىدىغان ئىشقا تەكلىپ قىلىندۇ.. ﴾

وقال تعالى: ﴿ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ ﴾ البقرة: 286.

﴿ اللہ ھېچكىمنى تاقىتى يەتمەيدىغان ئىشقا تەكلىپ قىلمايدۇ. كىشىنىڭ قىلغان ياخشىلىقى (نىڭ ساۋابى) ئۆزىگىدۇر، يامانلىقى (نىڭ جازاسى) مۇ ئۆزىگىدۇر. ﴾

وقال تعالى: ﴿ لَا تُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدُوا ﴾ الأنعام: 152.

﴿ ھېچقانداق ئادەمنى كۈچى يەتمەيدىغان ئىشقا تەكلىپ قىلمايمىز. سۆز قىلغان (ھۆكۈم چىقارغان ياكى گۇۋاھلىق بەرگەن) چېغىڭلاردا ئادىل بولۇڭلار. ﴾

ئەگەر مۇسۇلمان ھىجرەت قىلىشقا قادر بولالمىسا شەرت-شارائىتلىرى پىشىپ يېتىلىپ ھىجرەت قىلىشقا قادر بولغانغا قەدەر ئۇنىڭدىن ھىجرەت قىلىش تەكلىپى

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

ساقىت بولىدۇ.

وقال تعالى: ﴿إِلَّا الْمُسْتَضْعِفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانَ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا . فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفْوًا غَفُورًا﴾ النساء: 98-99.

﴿پەقەت ئەرلەردىن، ئاياللاردىن، بالىلاردىن چارسىز قالغان (يەنى ھىجرەت قىلىشقا چارە تاپالمىغان)، يول بىلمەيدىغان ئاجىزلار بۇنىڭدىن مۇستەسنا [98]. ئەنە شۇلارنى ئاللاھ ئەپپۇ قىلغاي. ئاللاھ ناھايىتى ئەپپۇ قىلغۇچىدۇر، ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر [99].﴾

ئاللاھ ئەرلەردىن، ئاياللاردىن، بالىلاردىن چارسىز قالغان (يەنى ھىجرەت قىلىشقا چارە تاپالمىغان)، خاتىرجەم ۋە ئۈنۈملۈك يولنى بىلمەيدىغان ئاجىزلارنى بۇنىڭدىن مۇستەسنا قىلدى.

وكان ابن عباس رضي الله عنه يقول: كنت أنا وأمي من المستضعفين ممن عذر الله

ﷺ.

ئىبنى ئابباس - رضي الله عنه :- مەن ۋە ئانام ئاللاھ ﷻ -

هجرهت هه قعدنكى مه سلسله روه ته هكامللا

ئوزورسنى قوبول قىلغان كىشلەردىن ئىدوق - دەيتتى.

قال ابن قدامة في المغني 236/9: من لا هجرة عليه؛ وهو من يعجز عنها، إما لمرض أو إكراه على الإقامة، أو ضعف من النساء والولدان وشبههم، فهذا لا هجرة عليه لقول الله تعالى: ﴿إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانَ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا﴾. فَأَوْلِيكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا غَفُورًا ﴿النساء: 98-99﴾. ولا توصف باستحباب؛ لأنها غير مقدور عليها - هـ.

ئىبنى قودامه مۇنداق دەيدۇ: هجرهت قىلىش ۋاجىپ بولمايدىغان كىشى هجرهت قىلىشتىن كېسەل سەۋەبىدىن ياكى يۇرتىدىن كەتكىلى قويماي تۇرۇپ قىلىشقا مەجبۇرلاش سەۋەبىدىن ۋە ياكى ئاياللار، بالىلار ۋە ئۇلارغا ئوخشاش كىشىلەرنىڭ ئاجىزلىقى سەۋەبىدىن ئاجىز كېلىدۇ. بۇنداق كىشىگە هجرهت قىلىش ۋاجىپ ئەمەستۇر.

بۇنىڭغا بۇ ئايەت دەلىل بولالايدۇ:

وقال تعالى: ﴿إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانَ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا﴾. فَأَوْلِيكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا غَفُورًا ﴿النساء: 98-99﴾.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

﴿ پەقەت ئەرلەردىن، ئاياللاردىن، بالىلاردىن چارسىن قالغان (يەنى ھىجرەت قىلىشقا چارە تاپالمىغان)، يول بىلمەيدىغان ئاجىزلار بۇنىڭدىن مۇستەسنا [98]. ئەنە شۇلارنى ئاللاھ ئەپپۇ قىلغاي. ئاللاھ ناھايىتى ئەپپۇ قىلغۇچىدۇر، ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر [99]. ﴾

ھىجرەت مۇستەھەب دەپ سۈپەتلەنمەيدۇ چۈنكى بۇ بەلگىلەنمىگەن.

4-ھارام ھىجرەت (ھىجرە مەحرەمە)

بۇ ھىجرەت قىلغاندا ھىجرەت قىلىش ئارقىلىق ياكى ھىجرەت دىيارىدا ئەمەلگە ئاشۇرۇش مۇمكىن بولمايدىغان نۇرغۇنلىغان ياخشى ئىشلار توختاپ قالغان ۋاقىتتا بولىدۇ؛

مەسىلەن: ئىنساننىڭ كاپىر دىيارىدا پىتنە پاستىن ئەمىن بولۇشى ۋە دىننى ئاشكارلىشى ۋە دىنى مەجبۇرىيەتلەرنى ئادا قىلىشقا ئوخشاش..

بۇ ھىجرەت يۇقىرىقىلارغا قوشۇپ اللە تەلى تەرەپكە دەۋەت قىلىشتا، مۇسۇلمانلارنى - يەنى ئۇلارنىڭ ئاجىزلىرىنى ۋە باشقىلارنى - دىنى ئۈستىدە مۇستەھكەم قىلىشتا ۋە دىنى قوغداشتا ۋە بەزى كىشىلەرنى ھالاكەتتىن قۇتقۇزۇشتا ۋە ئۇنىڭدىن باشقا ھىجرەت دىيارىدا قىلغىلى بولمايدىغان ئېنىق بولغان نۇرغۇن پايدىلىق ئىشلاردا رولى بار..

دەل مۇشۇ ۋاقىتتا بۇ كىشىگە ھىجرەت دۇرۇس بولمايدۇ.. ئەگەر ئۇ كىشى مۇشۇنداق ھالەتتىمۇ ھىجرەت قىلسا نۇرغۇنلىغان ياخشى ئەمەللەرنى قىلىش ۋە بۇزۇقچىلىقلارنى تۈزەش پۇرسىتىنى ئۆتكۈزۈۋەتكەنلىكى ئۈچۈن گۇناھكار بولىدۇ...!!

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىماتلار

شۇڭا بىز پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ھەبەشىستان كاپىر دىيارى بولۇشىدىن قەتئىي نەزەر نەجاشىنى ھىجرەت قىلىشقا ۋە يۇرتىنى تەرك ئېتىشكە بۇيرىمىغانلىقىنى ئۇچرىتىمىز. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ نەجاشىنى ھىجرەت قىلىشقا بۇيرىماسلىقىدىكى سەۋەب شۇكى نەجاشىنىڭ يۇرتىدا تۇرىشىنىڭ پايدىسى ھىجرەت قىلىشىنىڭ پايدىسىنى بېسىپ چۈشەتتى. چۈنكى نەجاشىنىڭ مەككىدىن ھەبەشىستانغا ھىجرەت قىلغان ساھابىلارنى ھىمايە قىلىشتا ناھايىتى چوڭ رولى بار ئىدى. نەجاشى (رحمە اللہ) ۋاپات بولغان ۋە ھېچكىم ئۇنىڭ مېيىت نامىزىنى ئوقۇمىغاندا:

قال رسول الله ﷺ: «صلوا على أخ لكم مات بغير أرضكم»

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام «سەلەر سەلەرنىڭ زېمىنىڭلاردىن باشقا زېمىندا ۋاپات بولغان قېرىندىشىڭلارنىڭ نامىزىنى ئوقۇڭلار» دېدى. ساھابىلار: ئۇ كىم دېۋىدى:

قال رسول الله ﷺ: «النجاشي»

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «ئۇ نەجاشى» - دېدى . [صحيح

سنن ابن ماجه: 1248.]

وفي رواية عند مسلم: " إنَّ أخاكم النجاشي قد مات، فصلوا عليه ".

مۇسلىمنىڭ نەقلى قىلىشىچە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام
«قېرىندىشىڭلار نەجاشى ۋاپات بولدى، سىلەر
قېرىندىشىڭلارنىڭ نامىزىنى ئوقۇڭلار» - دېدى .

قال الشوكاني في السيل الجرار 4/577: فإنها إن كانت المصلحة العائدة
على طائفة من المسلمين ببقائه ظاهرة كأن يكون له مدخل في بعض الأمر
المعروف، والنهي عن المنكر، أو في تعليمه معالم الخير بحيث يكون ذلك راجحاً
على هجرته وفراره بدينه فإنه يجب عليه ترك الهجرة رعاية لهذه المصلحة
الراجحة، لأن هذه المصلحة الخاصة له بالهجرة على الخصوص تصير مفسدة
بالنسبة إلى المصلحة المرجوة بتركه للهجرة - هـ.

شەۋكانى مۇنداق دېدى : ئەگەر ئۇ كىشىنىڭ ھىجرەت
قىلماي قىلىپ قىلىشى بىلەن مۇسۇلمانلارغا پايدا
بولدىغان بولسا مەسىلەن: ئۇ كىشى ياخشىلىققا بۇيرۇپ

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

يامانلىقتىن توسۇشتا ياكى باشقىلارغا ياخشىلىق يوللىرىنى ئۆگىتىشتە ھىجرەت قىلغاندىن ۋە ئۆزىنىڭ دىنىنى ئىلىپ قاچقاندىن چوڭراق رولى بولسا... مۇشۇنداق رولى بولۇپ قالسا ئۇ كىشىگە بۇ چوڭ مەنپەئەتنى قوغداش ئۈچۈن ھىجرەتنى تەرك ئىتتىشى ۋاجىپ بولىدۇ. چۈنكى ئۇنىڭ ھىجرەت قىلىش ئارقىلىق قولغا كەلتۈرىدىغان بۇ خۇسۇسى مەنپەئەتنى، ئۇنىڭ ھىجرەتنى تەرك ئىتتىشى بىلەن قولغا كېلىدىغان مەنپەئەتكە سېلىشتۇرغاندا بۇزۇقچىلىق ھېسابلىنىدۇ. [قال الشوكاني في السيل الجرار

[577/4:]

مەن دەيمەنكى: ئېھتىمال شەۋكانى ئىشارەت قىلغان بۇ مەنپەئەتلەر پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ تۆۋەندىكى سۆزىنىڭ دائىرىسىگە كىرىپ كېتىشى مۇمكىن:

قال رسول الله ﷺ: "المؤمن الذي يُخالط الناس ويصبر على أذاهم خير من الذي لا يُخالط الناس ولا يصبر على أذاهم" [أخرجه ابن ماجه وغيره، السلسلة الصحيحة: 939]. والله تعالى أعلم.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «كىشىلەر بىلەن

ھېجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئارىلىشىپ ئۇنىڭ ئەرزىيەتلىرىگە سەۋر قىلىپ ياشىغان مۇئمىن، كىشىلەر بىلەن ئارىلاشماي ئۇنىڭ ئەرزىيەتلىرىگە سەۋر قىلماي ياشىغان مۇئمىندىن ياخشى» - دېدى .

قال شيخ الإسلام ابن تيمية في الفتاوى 129/28: وجماع ذلك داخل في القاعدة العامة: فيما إذا تعارضت المصالح والمفاسد، والحسنات والسيئات أو تزامت فإنه يجب ترجيح الراجح منها فيما إذا ازدحمت المصالح والمفاسد، وتعارضت المصالح والمفاسد. فإن الأمر والنهي وإن كان متضمناً لتحصيل مصلحة ودفع مفسدة، فينظر في المعارض له فإن كان الذي يفوت من المصالح أو يحصل من المفاسد أكثر لم يكن مأموراً به، بل يكون محرماً إذا كانت مفسدته أكثر من مصلحته، لكن اعتبار مقادير المصالح والمفاسد هو بميزان الشريعة ١-

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە مۇنداق دەيدۇ: بۇنىڭ ھەممىسى ئومومى قاندىننىڭ ئىچىگە كىرىپ كېتىدۇ : يەنى مەنپەئەتلەر بىلەن بۇزۇقچىلىقلار، ياخشىلىقلار بىلەن يامانلىقلار توقىنىشىپ قالغان ئىشلاردا ئۇنىڭدىن ئەڭ كۈچلۈكىنى تاللاش ۋاجىبتۇر. مەسلەن: ياخشىلىققا بۇيرۇپ يامانلىقتىن توسۇش ياخشىلىقلارنى قولغا كەلتۈرۈپ يامانلىقلاردىن توسىدىغان ياخشى ئىش بولسىمۇ شۇ ۋاقىتتىكى ئەمىلى ئەھۋالغا قاراش كېرەك ، ئەگەر ياخشىلىققا بۇيرۇپ يامانلىقتىن توسقاندا پايدىسىدىن زىيىنى كۆپ بولسا بۇ ئەھۋالدا ياخشىلىققا بۇيرۇپ

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

يامانلىقتىن توسماسلىق كېرەك ، لېكىن پايدا زىيان
ئۆلچىمى شەرىئەتنىڭ ئۆلچىمى بويىچە بولۇشى كېرەك

[قال شيخ الإسلام ابن تيمية في الفتاوى 129/28]

ھىجرەت ھەققىدە سورالغان مەسىلىلەر ۋە ئۇنىڭغا
چىقىرىلغان ھۆكۈملەر

(مسائل وأحكام:)

بۇ ھەقتىكى مەزمۇنلارنى تېخىمۇ روشەنلەشتۈرۈش،
تېمىنىڭ ھەرقايسى تەرەپلىرىنى ۋە ئۇ توغرىسىدا قەلبلەردە
پەيدا بولۇشى مۇمكىن بولىدىغان شۈبھىلەر ۋە سوئاللارنى
چۈشىنىش ئۈچۈن.. بىز ھىجرەت ھەققىدىكى بىر قىسىم
مەسىلىلەرگە جاۋاب بېرىپ ئۆتىمىز..

1-مەسىلە: ئىلگىرى سۆزلەپ ئۆتكەن «دۈشمەنگە جىھاد قىلىنىدىكەن، ھىجرەت داۋام قىلىدۇ.. ھىجرەت قىيامەت كۈنىگىچە داۋام قىلىدۇ».. بۇ ھەدىس بىلەن « مەككە پەتھىدىن كىيىن ھىجرەت يوق لېكىن جىھاد قىلىش ۋە ياخشى نىيەت بىلەن ھىجرەت قىلىشقا بولىدۇ، ئەگەر ئىمام جىھادقا چىقىشنى تەلەپ قىلسا جىھادقا چىقىڭلار. [متفق عليه]» دېگەن ئىككى ھەدىسنىڭ ئوتتۇرىسىنى قانداق ماسلاشتۇرىمىز.

جاۋاب: اللہ تعالیٰ غا چەكسىز ھەمدۇ سانالار بولسۇنكى.. سىز « ھىجرەت قىيامەت كۈنىگىچە داۋام قىلىدۇ » دېگەن ھەدىس بىلەن « مەككە پەتھىدىن كىيىن ھىجرەت يوق » دېگەن بۇ ئىككى ھەدىسنىڭ ئارىسىنى قارشىلاشتۇرۇپ قويماڭ.

بۇ ئىككى ھەدىسنىڭ ئارىسى شۇنداق ماسلىشىدۇكى «دۈشمەنگە جىھاد قىلىنىدىكەن، ھىجرەت قىيامەتكىچە داۋام قىلىدۇ..»

« پەتھىدىن كىيىن ھىجرەت يوق »

بۇ ئىككى ھەدىسنىڭ مەنىسىدىن مەقسەت قىلىنغىنى شۇكى مەككە پەتھى بولغاندىن كىيىن خاتىرجەم بولغان

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئىسلام دىيارىغا ئايلاندى، مەككىدىن ھىجرەت قىلىش مەككە پەتھى قىلىنىشتىن ئىلگىرى بولغان ئەھۋالدىكىدەك مەككىدىن ھىجرەت قىلىشقا سەۋەب بولىدىغان ھېچقانداق سەۋەب تېپىلمايدۇ.

يەنە بىر مەنىسى شۇكى: مۇسۇلمانلارنىڭ مەككىدىن مەدىنىگە ھىجرەت قىلغىنىدەك پەزىلەتلىك ئالاھىدە ھىجرەت ئاخىرلاشتى، بۇ ھىجرەتنى مەككە پەتھى قىلىنىشتىن بۇرۇن ھىجرەت قىلغان مۇسۇلمانلار ئاخىرلاشتۇردى.

بۇ مەزمۇنلارنى تۆۋەندىكى ھەدىس كۈچلەندۈرىدۇ:

أخرج مسلم عن مجاشع بن مسعود رضي الله عنه قال: جئت بأخي أبي معبد إلى رسول الله ﷺ بعد الفتح، فقلت: يا رسول الله بايعه على الهجرة، قال: "مضت الهجرة بأهلها"، قلت: فبأي شيء تبايعه؟ قال: "على الإسلام، والجهاد، والخير".

ئىمام مۇسلىم ئىبنى مەسئۇد (مىجاشىع بىن مەسئۇد رضي الله عنه) دىن نەقلى قىلىشىچە ئىبنى مەسئۇد (مىجاشىع بىن مەسئۇد رضي الله عنه) مۇنداق دەيدۇ: مەن قىرىندىشىم ئەبى مەئبەد (ئابى مەبەد) بىلەن مەككە پەتھىسىدىن كىيىن پەيغەمبەر

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

ئەلەيھىسسالامنىڭ قېشىغا كېلىپ ئۇنىڭغا ئى اللەنىڭ پەيغەمبىرى! قېرىندىشىم ئەبى مەئبەد (ئبى مەجىد) تىن ھىجرەت قىلىشقا بەيئەت ئالغىن دېدىم. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام : « ھىجرەت ئۆز ئەھلى بىلەن كەتتى» - دېدى ،

مەن: ئۇنداقتا قېرىندىشىمدىن قايسى ئىشقا بەيئەت ئالسەن؟ - دېدىم.

ئەلەيھىسسالام : « مۇسۇلمان بولۇشقا، جىھاد قىلىشقا، ياخشى ئىش قىلىشقا بەيئەت ئالمەن» - دېدى

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ : « ھىجرەت ئۆز ئەھلى بىلەن كەتتى» - دېگىنى مەككىدىن مەدىنىگە قىلىنغان خاس ھىجرەتنى كۆرسىتىدۇ..

بۇ خاس ھىجرەت مەككە پەتھى قىلىنىشتىن بۇرۇن ھىجرەت قىلغان كىشىلەر بىلەن ئاخىرلاشقان..

ئۇ مەككە پەتھى قىلىنغان ۋە خاتىرجەم ئىسلام دىيارىغا ئۆزگەرگەندىن كىيىن تاقالغان ياخشىلىق ئىشكىدۇر.

قال النووي في الشرح 8/13: قال أصحابنا وغيرهم من العلماء: الهجرة من دار الحرب إلى دار الإسلام باقية إلى يوم القيامة، وتأولوا هذا الحديث تأويلين: أحدهما لا هجرة بعد الفتح من مكة لأنها صارت دار إسلام. والثاني: وهو الأصح أن معناه أن الهجرة الفاضلة المهمة المطلوبة التي يمتاز بها أهلها

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

امتيازاً ظاهراً انقطعت بفتح مكة ومضت لأهلها الذين هاجروا قبل فتح مكة
۱- ھ.

نەۋەۋى مۇنداق دەيدۇ: بىزنىڭ ھەمراھلىرىمىز ۋە
ئۇنىڭدىن باشقا ئۆلىمالار مۇنداق دېدى: كوفرى دىيارى (دار
الحرب) دىن ئىسلام دىيارى (دار الإسلام) غا ھىجرەت
قىيامەتكىچە داۋام قىلىدۇ.

ئۇلار بۇ ھەدىسنى ئىككى خىل چۈشەندۈردى:
ئۇنىڭ بىرى مەككە پەتھى قىلىنغاندىن كىيىن
ھىجرەت قىلىشقا بولمايدۇ چۈنكى مەككە ئىسلام دىيارىغا
ئايلاندى.

ئىككىنچىسى: ئۇ ئەڭ كۈچلۈكتۇر. بۇنداق دېگەنلىك
ئۇنىڭ ئەھلى ئالاھىدە پەزىلەتكە ئىگە بولىدىغان ھىجرەت
مەككە پەتھى قىلىنغاندىن كىيىن ئاخىرلاشقان بولۇپ بۇ
پەزىلەتلىك ھىجرەتنى مەككە پەتھى قىلىنىشىنى بۇرۇن
ھىجرەت قىلغان مۇھاجىرلار تاماملىغان. [قال النووي في
الشرح 8/13:]

مەن دەيمەنكى بۇ ھەدىس ئىككى خىل مەنىنى ئۆز ئىچىگە
ئالىدۇ، ئۇ ئۆزئارا قارشى كەلمەيدۇ.. والله تعالى أعلم

قال ابن حجر في الفتح 39/6: المعنى أن الهجرة التي هي مفارقة الوطن

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

التي كانت مطلوبة على الأعيان إلى المدينة انقطعت إلا أن المفارقة بسبب
الجهاد باقية، وكذلك المفارقة بسبب نية صالحة كالفرار من دار الكفر والخروج
في طلب العلم، والفرار بالدين من الفتن والنية في جميع ذلك.

قال ابن العربي: الهجرة هي الخروج من دار الحرب إلى دار الإسلام،
وكانت فرضاً في عهد النبي ﷺ، واستمرت بعده لمن خاف على نفسه، والتي
انقطعت أصلاً هي القصد إلى النبي ﷺ حيث كان أ- هـ.

ئىبنى ھىجرە مۇنداق دەيدۇ: بۇ ھەدىسىڭىز مەنسى
شۇكى مەدىنىگە ھىجرەت قىلىش تەلپ قىلىنغان
يۇرتىدىن ئايرىلىدىغان ھىجرەت ئاخىرلاشتى، لېكىن
جەھاد قىلىش سەۋەبىدىن يۇرتىدىن ئايرىلىش
داۋاملىشىدۇ.. شۇنىڭدەك ياخشى نىيەت بىلەن يۇرتىدىن
ئايرىلىش داۋاملىشىدۇ. يەنى كاپىر دىيارىدىن قىچىش،
ئىلىم تەلپ قىلىش، دىنىنى پىتىنە پاساتلاردىن ئىلىپ
قىچىش.. قاتارلىق بارلىق ئىشلاردا ياخشى نىيەت بىلەن
يۇرتىدىن ئايرىلىش داۋاملىشىدۇ.

ئىبنى ئەرەبى مۇنداق دەيدۇ: ھىجرەت دېگەن كۆپى
دىيارى (دار الحرب) دىن ئىسلام دىيارى (دار الإسلام) غا
قىچىشتۇر. ھىجرەت پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ
زامانىسىدا پەرز بولغان، ئۇنىڭدىن كىيىن ئۆزىدىن قورققان

كىشى ئۈچۈن داۋام قىلغان. [قال ابن حجر في الفتح 39/6]

هجرهت هه قعدنكى مه سلسله ره وه نه هكامله

قال ابن تيمية بعد أن ذكر قوله ﷺ: " لا هجرة بعد الفتح ولكن جهاد ونية "، وقوله ﷺ: " لا تنقطع الهجرة ما جاهد العدو ": كلاهما حق؛ فالأول أراد به الهجرة المعهودة في زمانه وهي الهجرة إلى المدينة من مكة وغيرها من أرض العرب، فإن هذه الهجرة كانت مشروعة لما كانت مكة وغيرها دار كفر وحرب وكان الإيمان بالمدينة، فكانت الهجرة من دار الكفر إلى دار الإسلام واجبة لمن قدر عليها، فلما فتحت مكة وصارت دار إسلام ودخلت العرب في الإسلام صارت هذه الأرض كلها دار إسلام، فقال: " لا هجرة بعد الفتح ". فهجرة الإنسان من مكان الكفر والمعاصي إلى مكان الإيمان والطاعة، كتوبته وانتقاله من الكفر والمعصية إلى الإيمان والطاعة، وهذا أمر باق إلى يوم القيامة، والله تعالى يقول: ﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدُ وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ فَأُولَئِكَ مِنْكُمْ ﴾. قالت طائفة من السلف: هذا يدخل فيه من آمن وهاجر وجاهد إلى يوم القيامة- هـ. [فتاوى: 184/18، 181].

ئبني تهيميه بهيغهمبهر ئهله بههسسالامناك »
پهتهندن كيين هجرهت يوق، لپكن جهاد قىلش وه
ياخشى نيهت بلهن هجرهت قىلشقا بولىدو» دېگهن
هه دس بلهن «دوشمهنگه جهاد قىلنندينكهن... هجرهت
قيامهت كؤنگگچه توختاپ قالمایدو».. دېگهن هه دسنى
زىكرى قىلغاندن كيين مؤنداق دهيدو:
بو ئككى هه دس هه قتور؛ برىنچى هه دستن يهنى »

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

پەتھىدىن كىيىن ھىجرەت قىلىشقا بولمايدۇ لېكىن جىھاد قىلىش ۋە ياخشى نىيەت بىلەن ھىجرەت قىلىشقا بولىدۇ» دېگەن ھەدىستىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ دەۋرىدىكى مەشھۇر ھىجرەت مەقسەت قىلىنغان بولۇپ بۇ ھىجرەت مەككىدىن ۋە ئۇنىڭدىن باشقا ئەرەب زېمىنلىرىدىن مەدىنىگە قىلىنغان ھىجرەتنى كۆرسىتىدۇ.

مەككە ئۇنىڭدىن باشقا زېمىنلار كاپىر دىيارى ، مەدىنە ئىسلام دىيارى بولغاچقا بۇ ھىجرەت پىلانلانغان، كۇفىرى دىيارى (دار الحرب) دىن ئىسلام دىيارى (دار الإسلام) غا ھىجرەت قىلىش قانداق بولغان كىشىگە ۋاجىبتۇر. شۇڭا مەككە پەتھى قىلىنغان ۋە ئىسلام دىيارغا ئايلانغان ۋە ئەرەبلەر ئىسلامغا كىرگەندە بۇ زېمىننىڭ ھەممىسى ئىسلام دىيارغا ئايلانغاندا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام : « پەتھىدىن كىيىن ھىجرەت قىلىشقا بولمايدۇ » دېدى .

ئىنساننىڭ كۇفىرى ۋە گۇناھى مەسىيەتكە تولغان زېمىندىن ئىمان ۋە ئىتائەت زېمىنغا ھىجرەت قىلىشى ئۇنىڭ كۇفىرى ۋە گۇناھى مەسىيەتتىن ئىمان ۋە ئىتائەتكە يۆتكەلگەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ. مانا بۇ قىيامەتكىچە داۋام قىلىدىغان ئىشتۇر.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

والله تعالى يقول: ﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدُ وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ فَأُولَٰئِكَ مِنْكُمْ ﴾

﴿ كېيىن ئىمان ئېيتىپ (مەدىنىگە) ھىجرەت قىلغانلار ۋە سىلەر بىلەن بىللە جىھاد قىلغانلار سىلەردىن سانىلىدۇ. ﴾

سەلەپلەردىن بىر بۆلۈك كىشىلەر دېدىكى: بۇ ئايەتنىڭ ئىچىگە ئىمان ئېيتقان، ھىجرەت قىلغان، قىيامەتكىچە جىھاد قىلغان كىشى كىرىدۇ. [الفتاوى: 181، 184/18].

2-مەسىلە: كۇفرى دىيارى (دار الحرب) دىن ئىسلام دىيارى (دار الإسلام) غا ھىجرەت قىلىش توغرىسىدىكى ھەدىسلەر بەك كۆپ كەلدى.. بىز ئۇ ئارقىلىق بىر دىيارنىڭ ئىسلام دىيارى ياكى كۇفرى دىيارى ئىكەنلىكىنى بىلىدىغان قائىدە پىرىنسىپ قايسى؟

جاۋاب: اللہ تعالیٰ غا چەكسىز ھەمدۇ سانالار بولسۇنكى.. ئىسلام دىيارى (دار الإسلام) دېگىنىمىز گەرچە ئاھالىسىنىڭ كۆپ قىسمى مۇسۇلمان بولمىسىمۇ، ئۇنىڭدا ئىسلام ئەھكاملرى قانۇن قىلىنىدىغان، ئىسلام ھاكىمى بولغان دىيارنى كۆرسىتىدۇ..

كۇفرى دىيارى (دار الحرب) دېگىنىمىز گەرچە بۇ دىيارنىڭ ئاھالىسىنىڭ كۆپ قىسمى مۇسۇلمان بولسىمۇ ئۇنىڭدا كۇفرى قانۇنى قانۇن قىلىنىدىكەن ، كاپىر ھاكىم بولىدىكەن بۇ كۇفرى دىيارىدۇر.

سىز بۇ ھەقتىكى ئىسلام ئالىملىرىنىڭ سۆزىگە قۇلاق سىلىڭ:

قال ابن القيم في كتابه أحكام أهل الذمة 1/366: قال الجمهور: دار الإسلام هي التي نزلها المسلمون وجرت عليها أحكام الإسلام، وما لم تجر عليه

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

أحكام الإسلام لم يكن دار إسلام وإن لاصقها، فهذه الطائف قريبة إلى مكة جداً ولم تصر دار إسلام بفتح مكة، وكذلك الساحل. وأما اليمن فلا ريب أنه قد فشا فيهم الإسلام، ولم يستوثق كل بلادها بالإسلام إلا بعد وفاة النبي ﷺ في زمن خلفائه، ولهذا أتوا بعد موت النبي ﷺ أرسالاً وفتحوا البلاد مع الصحابة
- ۱ - هـ.

ئىبنى قەييۇم مۇنداق دەيدۇ: ئالمىلارنىڭ كۆپىنچىسى مۇنداق دەيدى : ئىسلام دىيارى(دار الإسلام) دېگەننىمىز مۇسۇلمانلار ئورۇنلاشقان، ئىسلام ئەھكاملىرى ئىجرا بولىدىغان دىيارنى كۆرسىتىدۇ. ئەگەر ئىسلام ئەھكاملىرى ئىجرا بولمىسا گەرچە ئىسلام دىيارى دەپ داۋا قىلىسىمۇ بۇنداق دىيار ئىسلام دىيارى(دار الإسلام) بولمايدۇ. مەسىلەن: تائىفى شەھىرى مەككىگە بەك يېقىن بولسىمۇ مەككە پەتھى قىلىنغاندا ئىسلام دىيارى(دار الإسلام)غا ئۆزگەرمىگەن.

ئەمما يەمەن بولسا يەمەن ئەھلى ئارىسىدا ئىسلام تارقالغان، شەھەر ئەھلىنىڭ ھەممىسى پەقەت پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ۋاپات بولغاندىن كىيىن خەلىپىلەرنىڭ زامانىدا ئىسلامغا كىرگەن. خەلىپىلەر پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ۋاپات بولغاندىن كىيىن قوشۇن ئەۋەتىپ شەھەرنى پەتھى قىلدى. [قال ابن القيم في كتابه أحكام أهل الذمة

وقال الشوكاني في السيل الجرار 576/1: الاعتبار . في الدار . بظهور الكلمة، فإن كانت الأوامر والنواهي في الدار لأهل الإسلام بحيث لا يستطيع من فيها من الكفار أن يتظاهر بكفره إلا لكونه مأذوناً له بذلك من أهل الإسلام فهذه دار إسلام، ولا يضر ظهور الخصال الكفرية فيها لأنها لم تظهر بقوة الكفار، ولا بصولتهم كما هو مشاهد في أهل الذمة من اليهود والنصارى والمعاهدين الساكنين في المدائن الإسلامية، وإذا كان الأمر بالعكس، فالدار بالعكس 1- هـ. أي دار حرب وكفر.

شەۋكانى مۇنداق دەيدۇ: سۆزنى ئاشكارىلاشنى ئېتىبارغا ئېلىش. يەنى بىر دىياردا ياخشىلىققا بۇيرۇپ يامانلىقتىن توسۇش ئىسلام ئەھلىنىڭ قولىدا بولۇپ، كاپىرلار مۇسۇلمانلار رۇخسەت قىلمىغۇچە كاپىرلىقنى ئاشكارىلاشقا قانداق بولالمىسا، مانا بۇ ئىسلام دىيارى (دار الإسلام) بولىدۇ، بۇ شەھەردە كۇفرىنىڭ ئالامەتلىرىنىڭ ئاشكارا بولۇشى ھېچقانداق زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ چۈنكى بۇ ئالامەتلەر كاپىرلارنىڭ كۈچى ۋە تەسىرى بىلەن ئاشكارا بولغان ئەمەس. خۇددى ئىسلام شەھىرىدە ياشىغان يەھۇدىيلار، ناسارالار، مۇسۇلمانلار بىلەن ئىتتىپاق تۈزگەنلەردىن ئىبارەت ئەھلى زىمىملەر ئىچىدىكى كۆرۈنۈشلەرگە

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئوخشاش. ئەگەر ئىش بۇنداق بولمىسا بۇ دىيار كۇفرى دىيارى

(دار الحرب) بولىدۇ. [وقال الشوكاني في السيل الجرار 1/576]

قال ابن قدامة في المغني 25/9: ومتى ارتد أهل بلد وجرت فيه أحكامهم، صاروا دار حرب في اغتنام أموالهم وسي ذراريهم الحادثين بعد الردة، وعلى الإمام قتالهم، فإن أبا بكر الصديق رضي الله عنه قاتل أهل الردة بجماعة الصحابة .. إلى أن قال: ولنا أنها دار كفار فيها أحكامهم فكانت دار حرب - هـ.

ئىبنى قۇدامە مۇنداق دەيدۇ: قاچانكى شەھەر ئەھلى مۇرتەد بولۇپ كەتسە، ئۇلار ئىچىدە كۇفرى قانۇنلىرى ھۆكۈم قىلىۋاتقان بولسا ئۇلارنىڭ ماللىرىنى غەنىمەت ئىلىش، ئۇلارنىڭ مۇرتەد بولغاندىن كىيىنكى ئەۋلادلىرىنى ئەسرگە ئېلىشتا كۇفرى دىيارغا ئايلىنىپ كېتىدۇ. ئىمامغا ئۇلارغا ئۇرۇش قىلىش ۋاجىپ بولىدۇ.

مەسىلەن: ئەبۇ بەكرى رضي الله عنه - مۇرتەدلەرگە ساھابىلەر بىلەن ئۇرۇش قىلدى.. ئۇ مۇنداق دېدى: بۇ ئۇنىڭدا ئۆزىنىڭ قانۇنلىرى ھۆكۈم قىلىۋاتقان كۇفرى دىيارىدۇر. [قال ابن قدامة

في المغني 25/9:]

قال سيد قطب رحمه الله في الظلال 2/874: ينقسم العالم في نظر

ھېجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

الإسلام وفي اعتبار المسلم إلى قسمين لا ثالث لهما: الأول دار إسلام، وتشمل كل بلد تطبق فيه أحكام الإسلام، وتحكمه شريعة الإسلام سواء كان أهله كلهم مسلمين، أو كان أهله مسلمين وذميين، أو كان أهله كلهم ذميين ولكن حكمه مسلمون يطبقون فيه أحكام الإسلام، ويحكمون بشريعة الإسلام.. فالمدار كله في اعتبار بلد ما دار إسلام هو تطبيقه لأحكام الإسلام، وحكمه بشريعة الإسلام.

الثاني: دار حرب، وتشمل كل بلد لا تطبق فيه أحكام الإسلام، ولا يحكم بشريعة الإسلام، كائناً أهله ما كانوا، سواء قالوا: إنهم مسلمون، أو أنهم أهل كتاب أو أنهم كفار، فالمدار كله في اعتبار بلد ما دار حرب هو عدم تطبيقه لأحكام الإسلام، وعدم حكمه بشريعة الإسلام، وهو يُعتبر دار حرب بالقياس للمسلم وللجماعة المسلمة ١- هـ.

سەيىد قۇتۇپ - رەھمە اللہ - مۇنداق دەيدۇ: دۇنيا ئىسلامنىڭ نەزىرىدە ۋە مۇسۇلمانلارنىڭ ئىتبارىدا پەقەتلا ئىككى قىسىمغا بۆلۈنىدۇ .

بىرىنچىسى ئىسلام دىيارى (دار الإسلام) دۇر.

ئۇ ئىسلام ئەھكاملىرى تەتبىقلانغان، ئىسلام شەرىئىتى ھۆكۈمرانلىق قىلىدىغان ھەرقانداق شەھەرنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. مەيلى شەھەر ئەھلىنىڭ ھەممىسى مۇسۇلمان بولسۇن ياكى شەھەر ئەھلىنىڭ ھەممىسى زىمىملار بولسۇن بىراق ھاكىملىرى مۇسۇلمان بولۇپ ئىسلام

ھېجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئەھكاملىرىنى تەتبىقلايدۇ، ئىسلام شەرىئىتى بىلەن ھۆكۈم قىلىدۇ..

دېمەك ئىسلام دىيارى (دار الإسلام) ئىسلام ئەھكاملىرىنى تەتبىقلايدۇ، ئىسلام شەرىئىتى بىلەن ھۆكۈم قىلىدۇ.

ئىككىنچىسى كۆفرى دىيارى (دار الحرب) دۇر.

بۇ ئىسلام ئەھكاملىرىنى تەتبىقلىمايدىغان، ئىسلام شەرىئىتى بىلەن ھۆكۈم قىلمايدىغان ھەرقانداق شەھەرنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. ئۇ شەھەر ئەھلى قانداق بولسا بولسۇن يەنى مەيلى ئۇلار ئۆزلىرىنى مۇسۇلمان دېسۇن ياكى ئۆزلىرىنى ئەھلى كىتاب دېسۇن ۋە ياكى ئۆزلىرىنى كاپىر دېسۇن ھەممىسى ئوخشاشتۇر. دېمەك كۆفرى دىيارى (دار الحرب) ئىسلام ئەھكاملىرىنى تەتبىقلىمايدىغان، ئىسلام شەرىئىتى بىلەن ھۆكۈم قىلمايدىغان ھەرقانداق شەھەرنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. بۇ مۇسۇلمان ۋە مۇسۇلمان جامائەتنىڭ نەزىرىدە كۆفرى دىيارى (دار الحرب) ھىسابلىنىدۇ. [قال سىد

قطب رحمه الله في الظلال 874/2:]

قال الشيخ حسن البنا رحمه الله: الإسلام دين ودولة ما في ذلك من شك . ومعنى هذا التعبير بالقول الواضح أن الإسلام شريعة ربانية جاءت بتعاليم إنسانية وأحكام اجتماعية وكلت حمايتها ونشرها والإشراف على تنفيذها بين

ھېجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

المؤمنين بها، وتبليغها للذين لم يؤمنوا بها إلى الدولة، أي إلى الحاكم الذي يرأس جماعة المسلمين ويحكم أمتهم، وإذا قصر الحاكم في حماية هذه الأحكام لم يعد حاكماً إسلامياً، وإذا أهملت شرائع الدولة هذه المهمة لم تعد دولة إسلامية، وإذا رضيت الجماعة أو الأمة الإسلامية بهذا الإهمال ووافقت عليه لم تعد هي الأخرى إسلامية، مهما ادعت ذلك بلسانها [عن كتاب "واقعة المعاصر" ص 427، لمؤلفه محمد قطب].

شەيخ ھەسەنۇل بەننا - رحمە اللہ - مۇنداق دەيدۇ:
ئىسلام دېگەن دىن ۋە دۆلەتنۇر، بۇنىڭدا ھېچقانداق شەك يوق.

بۇ ئىبارەتنىڭ ئاشكارا مەنىسى شۇكى ئىسلام ئىنسانىي تەلىم-تەربىيە، ئومومى ئەھكاملارنى ئىلىپ كەلگەن رەببىي شەرىئەتتۇر. بۇ تەلىم-تەربىيە، ئەھكاملار شەرىئەتنى ھىمايە قىلىدۇ، ئۇنى كىشىلەر ئارىسىغا تارقىتىدۇ، مۇئمىنلەر ئارىسىدا ئۇنى ئىجرا قىلىشقا يېتەكچىلىك قىلىدۇ ھەمدە شەرىئەتنى ئۇنىڭغا ئىمان ئېيتىمىغان كىشىلەرگە يەنى دۆلەتكە، مۇسۇلمانلار جامائەتكە يېتەكچىلىك قىلىدىغان ۋە مۇسۇلمان ئۈممەتكە ھۆكۈم قىلىدىغان ھاكىمغا يەتكۈزىدۇ. ئەگەر ھاكىم بۇ ئەھكاملارنى ھىمايە قىلىشتا بىپەرۋالىق قىلسا ئۇ ئىسلامى ھاكىم بولمايدۇ.

ئەگەر دۆلەتنىڭ قانۇنى بۇ ئەھكاملارنى قوغداش

ھېجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ۋەزىپىسىگە سەل قارىسا ئۇ دۆلەت ئىسلامى دۆلەت بولمايدۇ. ئەگەر ئىسلام جامائىتى ياكى ئىسلام ئۈمىتى بۇنداق بىپەرۋالىققا رازى بولسا، قاچانكى بۇ جامائەت ياكى ئۈمىت ئىسلامنى تىلى بىلەن داۋا قىلىشىمۇ ئۈنىشىغا ئىسلامى بولمىغان جامائەتنىڭ ھۆكۈمى تەتبىقلىنىدۇ. [عن كتاب "

واقعا المعاصر " ص 427، مؤلفه محمد قطب]

قال الشيخ محمد قطب: والذي عليه جمهور العلماء أن الدار تأخذ وصفها من غلبة الأحكام عليها. أي بصرف النظر عن عقائد أهلها. فالأرض التي تحكمها شريعة الله فهي دار إسلام، ولو كان أغلب سكانها غير مسلمين، كما كانت الهند خلال ثمانية قرون من الحكم الإسلامي، وأغلب سكانها الجوس عباد البقر. كذلك الأرض التي لا تحكمها شريعة الله فهي دار حرب ولو كان أغلب سكانها مسلمين، أو دار ردة إذا كان أهلها مسلمين ثم ارتدوا عن الإسلام [واقعا المعاصر، ص 340]

مۇھەممەد قۇتۇپ مۇنداق دەيدۇ: جۇمھۇر (كۆپىنچە) ئۆلىمالار مۇنداق دەيدۇ: كىشىلەرنىڭ ئەقىدىسىنىڭ قانداق بولۇشىدىن قەتئىي نەزەر بىر دىياردا قايسى ھۆكۈمنىڭ ھۆكۈمرانلىق قىلغانلىقىغا قاراش كېرەك. اللھنىڭ شەرىئىتى ھۆكۈمرانلىق قىلىدىغان زېمىن

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

گەرچە ئاھالىسىنىڭ كۆپ قىسمى مۇسۇلمان بولمىشىمۇ
ئىسلام دىيارى (دار الإسلام) ھىسابلىنىدۇ.

مەسىلەن: ھىندىستان سەككىز ئەسىر داۋامدا ئىسلام
دىيارى بولدى، ۋەھالەنكى ئاھالىسىنىڭ كۆپ قىسمى
مەجۇسې بولۇپ كالىغا ئىبادەت قىلاتتى.

شۇنىڭدەك اللەنىڭ شەرىئىتى ھۆكۈمرانلىق
قىلمايدىغان زېمىن گەرچە ئاھالىسىنىڭ كۆپ قىسمى
مۇسۇلمان بولسىمۇ كۇفرى دىيارى (دار الحرب) ھىسابلىنىدۇ،
ياكى ئاھالىسىنىڭ كۆپ قىسمى مۇسۇلمان بولۇپ ئاندىن
كېيىن ئىسلامدىن چىقىپ كەتسە مۇرتەدلەر (ئىسلامدىن
يېنىۋالغانلار) دىيارى ھىسابلىنىدۇ. [واقعا المعاصر،
ص340].

بىز يۇقىرىدىكى ئىسلام ئالىملىرىنىڭ سۆزلىرىدىن
تۆۋەندىكى نۇقتىلارنى خۇلاسەلەپ چىقىمىز؛

1- ھازىرقى زامانمىزدا - يالغاندىن - ئۆزىنى ئىسلام دىيارى
دەپ ئاتىۋالغان شەھەرلەرنىڭ كۆپىنچىسى كۇفرى دىيارى
(دار الحرب) ۋە مۇرتەدلەر (ئىسلامدىن يېنىۋالغانلار) دىيارى
ھىسابلىنىدۇ. چۈنكى ئۇلار ئۇلۇغلاۋاتقان قانۇنلار كاپىر ۋە
مۇرتەدلەرنىڭ قانۇندۇر. بۇ قانۇنلارنىڭ شانۇ شەۋكىتى

ھېجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

دىنسىز، مۇرتەد، كاپىرلارغا مەنسۇپتۇر، مۇسۇلمانلارغا مەنسۇپ ئەمەس.

2- بۇ دىيارلارنىڭ ھۆكۈمى كۆفرى دىيارى (دار الحرب) نىڭ ھۆكۈمىگە ئوخشايدۇ دېگەنمىز ھەرگىزمۇ بۇ دىيارلارنىڭ ئاھالىسىنىڭ ھەممىسى كاپىرلار، مۇرتەدلەر.. ئۇلارغا كاپىرلار، مۇرتەدلەرگە ئوخشاش مۇئامىلە قىلىنىدۇ دېگەننى مەقسەت قىلمايدۇ. بەلكى بۇ دىياردا مۇرتەد كاپىرمۇ بار ۋە يەنە اللەنىڭ بىرلىكىگە ئىمان ئېيتقان مۇسۇلمانمۇ بار.. ھەر بىرسىگە ئۆز لايىقىدا مۇئامىلە قىلىنىدۇ.

وقد سئل شيخ الإسلام عن بلدة " ماردين " وهي شبيهة بكثير من أمصار المسلمين في هذا الزمان، وماردين هذه كان فيها الكفرة ويمثلون الفئة الحاكمة المتسلطة والجند، وفيها المسلمون ويمثلون عامة السكان .. هل هي دار كفر وحرب بحيث يُعامل جميع من فيها معاملة أهل الكفر والحرب .. أم أنها دار إسلام لعموم سكانها من المسلمين ..؟

فأجاب شيخ الإسلام: الحمد لله. دماء المسلمين وأموالهم محرمة حيث كانوا في ماردين أو غيرها والمقيم بها إن كان عاجزاً عن إقامة دينه وجبت الهجرة عليه، وإلا استجبت ولم تجب.

ومساعدتهم لعدو المسلمين بالأنفس والأموال محرمة عليهم، ويجب عليهم الامتناع من ذلك بأي طريقة أمكنهم، من تغيب أو تعريض أو مضايقة،

ھېجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

فإذا لم يكن إلا بالهجرة، تعينت.

ولا يحل سبهم عموماً ورميهم بالنفاق، بل السب والرمي بالنفاق يقع على الصفات المذكورة في الكتاب والسنة، فيدخل فيها بعض أهل مازدين وغيرهم.

وأما كونها دار حرب أو سلم، فهي مركبة: فيها المعنيان، ليست بمنزلة دار السلم التي تجري عليها أحكام الإسلام لكون جندها مسلمين، ولا بمنزلة دار الحرب التي أهلها كفار، بل هي قسم ثالث يُعامل المسلم فيها بما يستحقه، ويُقاتل الخارج عن شريعة الإسلام بما يستحقه [الفتاوى: 240/28].

شەيخۇل ئىسلامدىن «مارىدىن» شەھىرى توغرىسىدا سورالدى. «مارىدىن» شەھىرى بۇ زاماندا مۇسۇلمان ئاھالىلەر زىچ ئولتۇراقلاشقان جاي ئىدى. «مارىدىن» شەھىرىدە كاپىرلارمۇ بار بولۇپ ئۇلار ئاساسلىقى ھاكىمىيەت بېشىدىكىلەر ۋە ئەسكەرلەرنى تەشكىل قىلاتتى. مۇسۇلمانلار شەھەر ئاھالىسىنىڭ كۆپ قىسمىنى تەشكىل قىلاتتى...

بۇ شەھەردىكى ھەممە كىشىگە كاپىرغا مۇئامىلە قىلغاندەك مۇئامىلە قىلىدىغان دەرىجىدىكى كۆفۇرى دىيارى (دار الحرب)مۇ؟ ياكى ئاھالىسىنىڭ كۆپ قىسمى مۇسۇلمان بولغانلىقى ئۈچۈن ئىسلام دىيارى (دار الإسلام) ھېسابلىنامدۇ..؟

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

شەيخۇل ئىسلام مۇنداق جاۋاب بەردى: اللہ تعالیٰ غا چەكسىز ھەمدۇ سانالار بولسۇنكى..

مۇسۇلمانلارنىڭ قىنىنى تۆكۈش، مال-مۈلۈكىنى غەنىيەت ئىلىش ھارامدۇر. چۈنكى ئۇلار مەيلى «مارىدىن» شەھرىدە ياكى ئۇنىڭدىن باشقا جايدا ئورۇنلاشسۇن، ئەگەر دىنىنى بەرپا قىلىشتىن ئاجىز كېلىپ قالسا ئۇلارغا ھىجرەت قىلىش ۋاجىبتۇر.

ئەگەر دىنىنى بەرپا قىلالسا ئۇلارغا ھىجرەت مۇستەھەب بولىدۇ، ۋاجىپ بولمايدۇ.

ئۇلارنىڭ مۇسۇلمانلارنىڭ دۈشمىنىگە جانلىرى ۋە ماللىرى بىلەن ياردەم قىلىشى ئۇلارغا ھارام بولىدۇ.

ئۇلار مۇسۇلمانلارنىڭ دۈشمىنىگە جانلىرى ۋە ماللىرى بىلەن ياردەم قىلىشتىن ھەرقانداق يول بىلەن ساقلىنىشى ۋاجىبتۇر.

ئەگەر بۇنىڭدىن ساقلىنالمىسا ھىجرەت قىلىش ۋاجىپ بولىدۇ.

ئۇلارنى ئومۇميۈزلۈك تىللاش ۋە مۇناپىق دەپ ئاتاش ھالال بولمايدۇ. بەلكى تىللاش، مۇناپىق دەپ ئاتاش قۇرئان ۋە ھەدىستە سۆزلەنگەن سۈپەت بويىچە بولىدۇ.

بۇ سۈپەتلەر ئىچىگە بىر قىسىم مارىدىن شەھەر ئەھلى ۋە باشقىلار كىرىپ كېتىدۇ.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئەمما بۇ شەھەرنى كۆفرى دىيارى (دار الحرب) ياكى ئىسلام دىيارى (دار الإسلام) بولۇشىغا كەلسەك بۇ مۇرەككەبتۇر.

بۇنىڭ ئىككى خىل مەنىسى بار، يەنى بۇ شەھەرنى قوشۇنى مۇسۇلمان بولغانلىقتىن ئىسلام ئەھكاملىرى ئىجرا قىلىنىدىغان ئىسلام دىيارى (دار الإسلام) نىڭ دەرىجىسىگە چۈشمەيدۇ، ۋە ئەھلى كاپىر بولغان كۆفرى دىيارى (دار الحرب) غەمۇ چۈشمەيدۇ بەلكى بۇ ئۈچىنچى قىسىمغا تەۋە بولۇپ بۇ شەھەردىكى مۇسۇلمانغا ئۇنىڭغا لايىق دەرىجىدە مۇئامىلە قىلىنىدۇ، ئىسلام شەرىئىتىدىن چىققان كىشىگە ئۇنىڭغا لايىق مۇئامىلە قىلىنىدۇ. [الفتاوى: 240/28]

مەن شۇنداق دەيمەنكى: شەيخۇل ئىسلام «مارىدىن» شەھىرى ۋە ئۇنىڭ ئەھلى توغرىسىدا دېگەن سۆزلەر مۇسۇلمان ئاھالىلەر زىچ ئولتۇراقلاشقان رايونلار توغرىسىدا ئىككى خىل مەنىنىڭ مەۋجۇتلۇقىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. والله تعالى أعلم.

3- شەھەرلەردە خىلمۇ-خىل ئۆزگىرىشلەر بولۇپ تۇرغاچقا شەھەرلەرنىڭ ھۆكۈملىرى ۋاقتىنىڭ ئۆتىشىگە ئەگىشىپ

ھېجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

بىرخىل بولمايدۇ. شەھەرلەرنىڭ ھۆكۈملىرى ئۇنىڭغا ھۆكۈمرانلىق قىلىۋاتقان ئەھكاملارنىڭ ئوخشاماسلىقى ۋە ئۆزگىرىشىگە ئەگىشىپ ئۆزگىرىدۇ.. دىيارلار شەخسلەرگە ئوخشايدۇ؛ يەنى ئىمان بىلەن كۇفرى، پاسىقلىق، زۇلۇم، ئاسىيلىق ئارىسىدا شەخسلەرنىڭ ئەھۋالى ئۇلارغا يېتىدىغان ھالەتلەر بويىچە ئۆزگىرىدۇ. دىيارلارمۇ شۇنىڭغا ئوخشاشتۇر. يەنى دىيارلارمۇ ئۇنىڭغا ھۆكۈمرانلىق قىلىدىغان ئەھكاملار، تۈزۈملەر، ھايات بويىچە ئىمان دىيارى بىلەن پاسىقلىق، زۇلۇم، ئاسىيلىق ئارىسىدا ئۆزگىرەپ تۇرىدۇ..!

قال ابن تيمية في الفتاوى 282/18: وكون الأرض دار كفر ودار إيمان، أو دار فاسقين ليست صفة لازمة لها؛ بل هي صفة عارضة بحسب سكانها، فكل أرض سكانها المؤمنون المتقون هي دار أولياء الله في ذلك الوقت، وكل أرض سكانها الكفار فهي دار كفر في ذلك الوقت، وكل أرض سكانها الفساق فهي دار فسوق في ذلك الوقت، فإن سكنها غير ما ذكرنا وتبدلت بغيرهم فهي دارهم. وقد قال تعالى: ﴿ وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً ﴾ الآية نزلت في مكة لما كانت دار كفر وهي ما زالت في نفسها خير أرض الله وأحب أرض الله إليه، وإنما أراد سكانها .. فأحوال البلاد كأحوال العباد فيكون الرجل تارة مسلماً وتارة كافراً، وتارة مؤمناً، وتارة منافقاً، وتارة برّاً تقياً، وتارة فاسقاً .. وهكذا المساكن بحسب سكانها ١- هـ.

ئىبنى تەيمىيە مۇنداق دەيدۇ: زېمىننىڭ كۆفرى دىياری (دار كفر)، ئىمان دىياری (دار ئيمان)، ياكى پاسقلار دىياری (دار فاسقىن) بولۇشى ئۇنىڭدىن ئايرىلمايدىغان مەڭگۈلۈك سۈپەت بولماستىن، بەلكى زېمىن ئەھلىنىڭ ئەھۋالى بويىچە بولىدىغان ۋاقىتلىق سۈپەتتۇر. يەنى ئۇنىڭ ئەھلى مۇئمىن، تەقۋادار بولغان ھەرقانداق زېمىن ئاشۇ ۋاقىتتا اللەنىڭ دوستلىرىنىڭ دىياری بولىدۇ.

ئۇنىڭ ئەھلى كاپىر بولغان ھەرقانداق زېمىن ئاشۇ ۋاقىتتا كۆفرى دىياری بولىدۇ. ئۇنىڭ ئەھلى پاسق بولغان ھەرقانداق زېمىن ئاشۇ ۋاقىتتا پاسقلارنىڭ دىياری بولىدۇ. ئۇنىڭ ئەھلى بىز سۆزلىگەندىن باشقا بولسا ئۇ ئۇلارنىڭ دىياری بولىدۇ.

وقد قال تعالى: ﴿ وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً ﴾

﴿ اللە مۇنداق بىر مىسالنى كەلتۈرىدۇ: بىر شەھەر (يەنى مەككە ئاھالىسى) بولۇپ، (ئەسلىدە) تىنچ - خاتىرجەم ئىدى. ﴾

بۇ ئايەت مەككىدە نازىل بولغان بولۇپ مەككە بۇ ۋاقىتتا

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

كۆفرى دىيارى ئىدى. شۇنداق بولسىمۇ مەككە اللەنىڭ زېمىنىنىڭ ئەڭ ياخشىسى ۋە اللەغا زېمىننىڭ ئەڭ سۆيۈملۈكرەكى ئىدى. ھەقىقەتەن اللە مەككىنىڭ ئەھلىنى ئىرادە قىلىدۇ..

شەھەرلەرنىڭ ئەھۋالى بەندىلەرنىڭ ئەھۋالىغا ئوخشايدۇ. يەنى: بىر كىشى بەزىدە مۇسۇلمان بولىدۇ، بەزىدە كاپىر بولىدۇ، بەزىدە مۇئمىن بولىدۇ، بەزىدە مۇناپىق بولىدۇ، بەزىدە ياخشى تەقۋادار كىشى بولىدۇ، بەزىدە پاسىق بولىدۇ.. دىيارلارمۇ مۇشۇنىڭغا ئوخشايدۇ. [قال ابن تيمية في الفتاوى

[:282/18]

مەن دېدىمكى: سىز بۇنىڭدىن مۇسۇلمانلار تەرەپتىن پەتھى قىلىنغان شەھەرلەرنى ئىسلام شەھەرلىرى.. ئىسلام دىيارلىرى.. زاماننىڭ ئۆتۈشى بىلەن قاچانكى كاپىرلار، دىندىن يانغانلار، ئاتىزىمچىلار ھۆكۈمرانلىق قىلغان تەقدىردىمۇ ئۇنىڭدىن ئىسلامى سۈپەت ئايرىلىپ كەتمەيدۇ دەپ ھېسابلايدىغان بىر قىسىم تەتقىقاتچىلار ۋە دەۋەتچىلەرنىڭ خاتالاشقانلىقىنى بىلىسىز.

شۇنداق.. ئەگەر مۇسۇلمانلار تەرەپتىن پەتھى قىلىنغان شەھەرلەر ئىلگىرى مۇسۇلمانلارنىڭ تىنچ ، خاتىرجەم يۇرتى

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

بولغانلىقى.. ئۇنىڭغا ئىسلام ھۆكۈمرانلىق قىلغانلىقى
ئۈچۈن بۇ شەھەرلەرنى مۇداپىئە قىلىش، بۇ شەھەرلەرنى
كاپىر، مۇرتەد بۇلاڭچىلارنىڭ قولىدىن ئازاد قىلىش ۋاجىب
بولدۇ دېيىلسە بۇ توغرا سۆز بولۇپ ئۇنىڭ ئۈچۈن خىزمەت
قىلىش ۋاجىبتۇر.

3-مەسىلە: كۆپىنچە دىيارىدىن ئىسلام دىيارىغا ھىجرەت قىلىش چەكلىنەمدۇ؟ ياكى ھىجرەتنىڭ ئۈنىڭدىن باشقا ياخشىراق سۈرىتى بارمۇ؟

جاۋاب: اللھ تەئالى غا چەكسىز ھەمدۇ سانالار بولسۇنكى.. ھىجرەتنىڭ نۇرغۇنلىغان سەۋەبلىرى ۋە مەقسەتلىرى بار.. قاچانكى ھىجرەت قىلىشنىڭ سەۋەبلىرى تېپىلسا، ھىجرەت قىلىشتىكى مەقسەتلەر ئايدىنلاشسا، ھىجرەت قىلىش مۇئەييەنلىشىدۇ..

ئۇ كىشىگە كاپىر دىيارىدىن ئىسلام دىيارىغا ھىجرەت قىلىش چەكلىنەنمەيدۇ. بەلكى ئەڭ چوڭ زىياننى ئەڭ تۆۋەن چەككە چۈشۈرۈشنى مەقسەت قىلغان شەرىئەت قائىدە-پىرىنسىپلىرى بويىچە كاپىر دىيارىدىن ئىسلام دىيارىغا، قاتتىق مۇرەككەپ (زۇلۇمى قاتتىق) بولغان كاپىر دىيارىدىن ئاددىي (زۇلۇمى ئازراق) بولغان كاپىر دىيارىغا، زۇلۇم ۋە پەسلىقنى قاتتىق بولغان زالىم ۋە پەسلىق دىيارىدىن زۇلۇم ۋە پەسلىقنى تۆۋەنرەك بولغان دىيارىغا، قۇرقۇنچ قاپلىۋالغان دىيارىدىن تىنچ -خاتىرجەم بولغان دىيارىغا ھىجرەت قىلىشقا بولىدۇ..

هجرهت هه قعدىكى مه سىلەر ۋە ئەھكاملار

قال الشوكاني في السيل الجرار 4/576: فليس هذا الوجوب. أي وجوب
الهجرة . مختصاً بدار الكفر بل هو شريعة قائمة، وسنة ثابتة عند استعلان
المنكر، وعدم الاستطاعة للقيام بواجب الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر
وعدم وجود من يأخذ على أيدي المنتهكين محارم الله، فحق على العبد المؤمن
أن ينجو بنفسه ويفر بدينه إن تمكن من ذلك، ووجد أرضاً خالية عن التظاهر
لمعاصي الله .. 1- هـ.

شەۋكانى مۇنداق دەيدۇ: بۇ ۋاجىپلىق - يەنى
هجرەتنىڭ ۋاجىپ بولۇشى - كۆپىنچە دىيارغا خاس
قىلىنغان ئەمەس بەلكى هجرەتنىڭ ۋاجىپلىقى مۇنكەر
ئاشكارا بولغان، ياخشىلىققا بۇيرۇپ، يامانلىقتىن توسۇش
مەجبۇرىيىتىنى ئورۇنداشقا قادر بولالمىغان، الله ھارام
قىلغان ئىشلارنى قىلىدىغانلارنى توسۇش بولمىغاندا
بولدىغان مۇستەقىل قانۇن ۋە ئۆزگەرمەس سۈننەتتۇر.

شۇڭا مۇئمىن بەندىگە هجرەت قىلىشقا قادر بولسا ۋە
اللهغا ئاسىيلىق قىلىش ئاشكارا يامراپ كەتمىگەن زېمىن
تاپالسا ئۆزىنى قۇتقۇزۇشى، دىننى ئىلىپ قېچىشى

هەقتۇر.. [قال الشوكاني في السيل الجرار 4/576]

مۇئمىن بەندىگە ھەربىر كەنت ياكى مەھەللىدىكى
بۇزۇقچىلىق ياكى ئىسلاھات .. ياكى هجرەت قىلىشقا

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

چاقىرىدىغان سەۋەبلەرگە قاراپ، بىر دۆلەتتىكى بىر شەھەردىن يەنە بىر شەھەرگە، بىر كەنتتىن يەنە بىر كەنتكە بەلكى بىر ھاياتتىن يەنە بىر ھاياتقا ھىجرەت قىلىشى توغرا بولىدۇ..

بىز اللەنىڭ كەڭرى زېمىنىنى ئايلىنىش جەريانىدا شۇنى بىلىپ يەتتۇكى - بەزى شەھەرلەردىكىدەك - بىر شەھەردە بۇزۇقچىلىق ۋە مۇنكەرگە چاقىرىدىغان، مەسچىتلەردىن خالى بولغان ھاياتلىق ھۆكۈم سۈرىدۇ.. ياكى ساڭا اللەنى ئەسلىتىدىغان كۆرۈنۈشلەر ھۆكۈم سۈرىدۇ.. بۇ شەھەر ئاھالىسىنىڭ كۆپ قىسمى كاپىر، مەجنۇن، پاسىق، غاپىل، ئىتائەتسىز بولىدۇ..

يەنە بىر شەھەردە باشقا بىر ھاياتلىق تېپىلىدۇ، ئۇ شەھەردە مۇسۇلمانلار ۋە سالھ كىشىلەر كۆپ بولىدۇ، ساڭا اللەنى ئەسلىتىدىغان مەسچىتلەر ۋە ئىسلام جەمئىيىتى كۆپ بولىدۇ.. ئۇلار قولۇڭنى تۇتۇپ تۇپتۇز يولغا باشلايدۇ..

بۇ شەھەردە پاسىقلىق ۋە مۇنكەر كۆرۈنۈشلىرى ئاز بولىدۇ.. شۇڭا بۇ ھالەتتە - اللە يولىدا ھىجرەت قىلىش مەقسىتىدە - پاسىقلىق ۋە مەجنۇنلۇق كۆرۈنۈشلىرى كۆپ بولغان ھاياتتىن اللەغا ئىتائەت قىلغان، توغرا يولدا بولغان باشقا بىر ھاياتقا كۆچۈشكە تەكلىپ قىلىنىدۇ. ھىجرەت

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

قىلىش بەزى ۋاقىتلاردا ھىجرەت ئەھكاملىرى توغرىسىدىكى يۇقىرىقى تەپسىلاتلار بويىچە زۆرۈر بولۇشى مۇمكىن .

بىز نۇرغۇن شەھەرلەرنى بىلىمىز بۇ شەھەرلەردە جۈمە نامىزى ئوقۇلمايدۇ ۋە جامائەت نامىزى تېپىلمايدۇ.. مۇسۇلمانلار جۈمە نامىزىنى ئادا قىلمايدۇ، جامائەت بولۇپ ناماز ئوقۇمايدۇ..

ئۇنىڭغا قوشنا كەنتلەردە جۈمە نامىزى ئوقۇلىدۇ، جامائەت بولۇپ نامازنى ئادا قىلىدۇ. شۇڭا بۇنداق ھالەتتە شەرىئەت ھىجرەت قىلىشقا، - اللھ يولىدا ھىجرەت قىلىش مەقسىتىدە - جۈمە نامىزى ئوقۇلمايدىغان، جامائەت بولۇپ نامازنى ئادا قىلمايدىغان ئاشۇ كەنتتىن جۈمە نامىزى ئوقۇلىدىغان، جامائەت بولۇپ نامازنى ئادا قىلىدىغان، ئەزان ئوقۇلىدىغان، ياخشى كىشىلەر كۆپ بولغان ئاشۇ كەنتكە كۆچۈشكە قىزىقتۇرىدۇ.

فقد صح عن النبي ﷺ أنه قال: " ما من ثلاثة في قرية ولا بدو، لا تقام فيهم الصلاة إلا استحوذ عليهم الشيطان، فعليكم بالجماعة؛ فإنما يأكل الذئب من الغنم القاصية " [أخرجه أحمد وأبو داود والنسائي، صحيح الترغيب:

[427]

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

پەيغەمبەر - ﷺ - دىن نەقلى قىلىندىكى ئۇ مۇنداق دېگەن: «بىر كەنتتە ياكى يېزىدا ئۈچ كىشى بولسا ئۇلار نامازنى جامائەت بولۇپ ئادا قىلىدۇ، ئەگەر ئۇلار بۇنداق قىلمىسا شەيتان ئۇلارنى يېڭىۋالىدۇ، شۇڭا سىلەر جامائەت بولۇڭلار؛ چۈنكى بۇرە يىراقتىكى (يالغۇز) قوينى يەيدۇ»

وقال ﷺ: " من ترك الجمعة ثلاث مرات من غير ضرورة؛ طبع الله على قلبه

پەيغەمبەر - ﷺ - مۇنداق دېگەن: «كىمكى ھېچقانداق ئۆزىرىسى يوق تۇرۇپ جۈمەنى ئۈچ قېتىم تەرك ئەتسە، ئاللاھ ئۇنىڭ قەلبىگە مۆھۈر بېسىۋاتىدۇ.»

وقال ﷺ: " من ترك الجمعة ثلاث جمع متواليات؛ فقد نبذ الإسلام وراء ظهره

" [صحيح الترغيب: 728 و 733.]

پەيغەمبەر - ﷺ - مۇنداق دېگەن: «كىمكى ئارقىمۇ-ئارقا ئۈچ جۈمەنى تەرك ئەتسە، ئۇ ئىسلامنى كەينىگە چۆرۈپ تاشلىۋەتكەن بولىدۇ»

جۈمە ۋە جامائەتنىڭ ئىسلامدىكى ئورنى بەك چوڭ بولۇپ ھەرقانداق سۈرەتتە ۋە ھەرقانداق شارائىتتا - ئۈزۈرسىز ياكى

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

شەرىئەتتە ئېتىبارغا ئېلىنىدىغان شەرىئى ئۆزۈرسىز - جۈمە ۋە جامائەت بولۇشقا سەل قاراشقا بولمايدۇ.

يۇقىرىقى نەرسىلەرگە پاكىت شۇكى ھىجرەت قىلىش مەيدانى - اللەدىن قورققان كىشى ئۈچۈن - كەڭرى بولۇپ، ئۇ پەقەت كۆپى دىيارىدىن ئىسلام دىيارىغا ھىجرەت قىلىشقا چەكلىنىپ قالمايدۇ..

كىمكى دىنىنى، ئۆزىنى، ئائىلىسىنىڭ تىنچلىقىنى ئىزدەيدىكەن، گەرچە بىر مەزگىلدىن كىيىن بولسىمۇ اللە ئۇنىڭغا تىنچلىق ئاتا قىلىدۇ.

قال تعالى: ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا . وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾
الطلاق: 2-3.

﴿كىمكى اللە تىن قورقىدىكەن، اللە ئۇنىڭغا چىقىش يولى بېرىدۇ [2]. اللە ئۇنىڭغا ئويللىمىغان يەردىن رىزىق بېرىدۇ، كىمكى اللە قا تەۋەككۈل قىلسا، اللە ئۇنىڭغا كۇپايە قىلىدۇ، اللە ھەقىقەتەن مەقسىتىگە يېتەلەيدۇ، اللە ھەقىقەتەن ھەر بىر نەرسە ئۈچۈن مۇئەييەن مىقدار، مۇئەييەن ۋاقىت بەلگىلىدى [3]﴾

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

وقال تعالى: ﴿ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ﴾ الطلاق: 4

﴿ كىمكى اللہ تىن قورقىدىكەن، اللہ ئۇنىڭ ئىشىنى ئاسانلاشتۇرۇپ بېرىدۇ [4] ﴾

4-مەسىلە: ئاخىرقى زامانلاردا نۇرغۇنلىغان مۇسۇلمانلار غەرب شەھەرلىرىگە ھىجرەت قىلدى.. بۇلارغا اللہ يولىدا ھىجرەت قىلغاننىڭ ئەجرى يېزىلامدۇ؟ ياكى ئۇلارنىڭ باشقىچە ھۆكۈمى بارمۇ؟

جاۋاب: اللہ تعالى غا چەكسىز ھەمدۇ سانالار بولسۇنكى.. بۇنىڭ سەۋەبى ئىككى تۈرلۈك بولىدۇ: ئۇنىڭ بىرى: ھىجرەت قىلىشقا ئۈندىگەن سەۋەب. يەنە بىرى ئۇنىڭ غەرب شەھىرى ۋە ئۇنىڭدىن باشقا شەھەرگە ھىجرەت قىلغاندىن كىيىنكى مەقسىتى. ھىجرەت قىلىشقا ئۈندىگەن سەۋەبكە كەلسەك: ئۇنى ھىجرەت قىلىشقا ئىلىپ بارغان سەۋەبكە قاراشلىق بولىدۇ.

ئەگەر ھىجرەت قىلىشقا ئۈندىگەن سەۋەب شەرىئەتتە ئېتىبارغا ئېلىنىدىغان يوللۇق سەۋەب بولسا مەسىلەن: ئۆز يۇرتىدا دىننى ئاشكارا قىلالماسلىق، دىننى

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

مەجبۇرىيەتلەرنى ئورۇنداشقا قادىر بولالماسلىقى .. ياكى زالىم دۈشمەنلەر تەرىپىدىن ئۆلتۈرۈش ياكى تۈرمىگە سولاش ۋە ئۇنىڭدىن باشقا ئىشلار بىلەن تەھدىتكە ئۇچرىغان بولسا .. ئىسلام شەھىرى ئۇنى ھىمايە قىلىپ پاناھىغا ئالمىغان بولسا، ئۇ كىشى بۇ زۇلۇمدىن قۇتۇلۇش يولى تاپالمىغان بولسا.. ئۇ ھىجرەت قىلغان غەرب شەھىرىدە ئۆزى ۋە ئەھلىگە خاتىرجەملىك، دىنىنى ئاشكارىلاشقا ۋە ئۆز يۇرتىدىكىدىنمۇ ياخشىراق بولغان رەببىگە ئىبادەت قىلىش شارائىتى تاپقان بولسا ئۇنداقتا ھىجرەت قىلىشقا ئۈندىگەن سەۋەب قانۇنلۇق ۋە توغرا بولغان بولىدۇ.

ئەمما ئۇنىڭ غەرب شەھىرى ۋە ئۇنىڭدىن باشقا شەھەرگە ھىجرەت قىلغاندىن كىيىنكى مەقسىتىگە كەلسەك: ئۇنىڭ غەرب شەھەرلىرىگە ھىجرەت قىلغاندىن كىيىنكى مەقسىتى ۋە ئۇ شەھەرلەردە تۇرۇشى دىنىنى، ئۆزىنى، ئائىلىسىنىڭ تىنچلىقىنى ئىزدەش.. ئەڭ مۇكەممەل يول بىلەن رەببىگە ئىبادەت قىلىش بولۇشى كېرەك ، ھەرگىزمۇ دۇنيا ۋە ئۇنىڭ زىبۇ زىننەتلىرىنى ياكى نىكاھلىنىدىغان بىرەر ئايالنى ئىزدەش بولماسلىقى كېرەك .

قد صح عن النبي ﷺ أنه قال: " إنما الأعمال بالنيات، وإنما لكل امرئ ما

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

نوى، فمن كانت هجرته إلى الله ورسوله فهجرته إلى الله ورسوله، ومن كانت هجرته لدنيا يصيبها أو امرأة ينكحها، فهجرته إلى ما هاجر إليه " [متفق عليه.]

پەيغەمبەر - ﷺ - دىن نەقلى قىلىندىكى ئۇ مۇنداق دېگەن : «ھەقىقەتەن ئەمەللەر نىيەتلەرگە باغلىق، ھەرقانداق كىشى مەقسەت قىلغان نەرسىگە ئېرىشىدۇ. مەسىلەن: قانداق كىشىنىڭ ھىجرەت قىلىشتىكى مەقسىتى ئاللاھ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى ئۈچۈن بولسا، ئۇنىڭ ھىجرىتى ئاللاھ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى ئۈچۈن بولغان بولىدۇ.

قانداق كىشىنىڭ ھىجرەت قىلىشتىكى مەقسىتى قولغا كەلتۈرمەكچى بولغان دۇنيا ياكى نىكاھلانماقچى بولغان ئايال ئۈچۈن بولسا، ئۇنىڭ ھىجرىتى قەلبىدە مەقسەت قىلىپ ھىجرەت قىلغان نەرسە ئۈچۈن بولغان بولىدۇ. »

مەن دەيمەنكى: ئەگەر نىيەت ياخشى بولسا، ھىجرەتكە ئۈندىگەن سەۋەب ياخشى بولسا، ئۇ شەرىئەتتە ئېتىبارغا ئېلىنسا، ئۇ كىشىگە ئىمان، ئامانلىقى كۆپ بولغان، ئۆزى ۋە ئائىلىسىگە پىتىنسى ئاز بولغان دىيارغا ھىجرەت قىلىش قولاي بولغاندا، ھىجرەت قىلىشتىكى ھەقىقىي نىيەتنى ساقلىغان ئاساستا گەرچە ئۇ ھىجرەت قىلىدىغان شەھەر

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

غەرب دۆلەتلىرىدىن بولغان تەقدىردىمۇ، ئۇنىڭ ھىجرىتى
- الله خالىسا - الله يولىدا بولغان بولىدۇ..

ئەگەر نىيەت بۇزۇلسا، ھىجرەتكە ئۈندىگەن سەۋەب
بۇزۇلسا ئۇنىڭ ھىجرىتى الله يولىدىكى ھىجرەت
ھېسابلانمايدۇ.. ئېھتىمال ئۇ ئاشۇ دىياردا يۈز بېرىۋاتقان
بۇزۇقچىلىقلارنىڭ سەۋەبى بىلەن گۇناھ، جىنايەتلەرگە
چۈشۈپ قىلىشى مۇمكىن .

ئەگەر يۇقىرىقى نەرسىلەرگە دەلىل نېمە ؟ دېيىلىپ
قالسا مەن دەيمەنكى ساھابىلار ھەبەشسىتانغا ھىجرەت
قىلدى، ھەبەشسىتان كۆپىرى دىيارى ئىدى.. لېكىن نىيەت
ياخشى، ھىجرەت قىلىشتا ئېتىبارغا ئېلىنىدىغان
سەۋەبلەر تېپىلغان ئىدى.. ئۇلارنىڭ ھىجرىتى الله
يولىدىكى ھىجرەت ھېسابلانغان ئىدى.

قال ابن حزم في المحلى 125/12: وأما من فرَّ إلى أرض الحرب لظلم
خافه، ولم يُجارب المسلمين، ولا أعانهم عليهم، ولم يجد في المسلمين من يجيره،
فهذا لا شيء عليه لأنه مضطر مكره.

وقد ذكرنا أن الزهري محمد بن مسلم بن شهاب، كان عازماً على أنه إن
مات هشام بن عبد الملك لحق بأرض الروم؛ لأن الوليد بن يزيد كان نذر دمه
إن قدر عليه، وهو كان الوالي بعد هشام، فمن كان هكذا فهو معذور - هـ.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئىبنى ھەزىمى مۇنداق دېدى : ئەمما زۇلۇم سەۋەبىدىن ئۇرۇش زېمىنىغا قاچقان، مۇسۇلمانلارغا ئۇرۇش قىلمىغان، مۇسۇلمانلارغا قارشى كاپىرلارغا ياردەم بەرمىگەن، مۇسۇلمانلار ئىچىدە ئۆزىگە ياردەم بېرىدىغان كىشى تاپالمىغان كىشىگە كەلسەك ئۇنىڭغا ھېچ زەرەرى يوق چۈنكى ئۇ موھتاج بولغان، مەجبۇرلانغان.

بىزگە زەھىرى شۇنى زىكرى قىلدىكى محمد بن مسلم بن شھاب ھىشام ئىبنى ئابدۇل مەلىك ئۆلسە رۇم زېمىنىغا بېرىشنى ئىرادە قىلدى. چۈنكى ۋەلىد ئىبنى يەزىد قانداق بولسا ئۇنىڭ قىنىنى تۆكۈشنى نەزىر قىلغان ئىدى. ۋەلىد ئىبنى يەزىد ھىشامدىن كىيىن ۋالىي بولغان، كىمكى مۇشۇنداق ئەھۋالدا بولسا ئۇ ئۆزۈرلۈك بولىدۇ. [ابن حزم في المحلى

[125/12

مەن دەيمەنكى: سەلەپلەرنىڭ ئەڭ چوڭ سالىھ ئۆلىمالىرىدىن بولغان زۆھرى ئىسلام زېمىنى، ئىسلام دۆلىتى، ئىسلام خەلىپىلىكى بار تۇرۇپ نىجاتلىق يولى ئىزدەپ رۇم شەھىرىگە ھىجرەت قىلىشنى نىشان قىلدى.. لېكىن ئىبنى ھەزىمى دېگەندەك بىر كىشى مەجبۇرلانغان ۋاقىتتا ئۆزۈرلۈك بولىدۇ.

مەن دەيمەنكى: ھازىرقى زاماندا بىز قانداق قىلىمىز؟

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

زۇلۇم ۋە ئۆز جەمەتمىزدىن بولغان ھۆكۈمرانلارنىڭ زوراۋانلىقى ۋە كۆپىرلىقى چېكىدىن ئېشىپ شۇ دەرىجىگە يېتىپ باردىكى بۇ زالىم كاپىرلار ساقال، ئىسلامى پاسوندىكى كىيىملەرنى ئېغىر جىنايەت ھېسابلاپ ساقال قويغان كىشىلەرنى، ئىسلامى پاسوندىكى كىيىملەرنى كىيگەن مۇسلىمە ھەمىشە قىرىنداشلىرىمىزنى كۆكۈلىرىدىن ۋە پۇتلىرىدىن تۆتۈپ تۈرمىلەرگە تاشلىماقتا..!

بۇنىڭ بىلەن بىرگە بۈگۈن ئۆز دىنىدا زۇلۇمغا ئۇچرىغان مۇسۇلمانلار ئىلتىجا قىلىدىغان ئىسلام زېمىنى يەر شارىدىن يوقالدى..

شۇڭا بۈگۈنكىدەك بۇنداق شارائىتتا ئىكراھ (مەجبۇرلىنىش) نى ئېتىبارغا ئېلىش ئىمام زۆھرى دۇچ كەلگەن ئىكراھ (مەجبۇرلىنىش) نى ياكى شارائىتنى ئېتىبارغا ئېلىشتىنمۇ ئەۋزەل بولغان ھەقىقەت ئىكەنلىكىدە شەك يوق.. واللہ تعالیٰ أعلم

وفي الحديث الذي أخرجه مسلم في صحيحه عن المستورد القرشي قال وهو عند عمرو بن العاص: سمعت رسول الله ﷺ يقول: "تقوم الساعة والروم أكثر الناس"، فقال له عمرو: أبصر ما تقول، قال أقول ما سمعت من رسول

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

اللہ ﷻ قال: لئن قلت ذلك إن فيهم لخصالاً أربعاً: إنهم لأحلم الناس عند فتنة، وأسرعهم إفاقةً بعد مصيبة، وأوشكهم كرة بعد فرة، وخيرهم لمسكين ويتيم وضعيف، وخامسةٌ حسنةٌ جميلة: وأمنعهم من ظلم الملوک.

ئىمام مۇسلىم مۇستەۋرىد قۇرەشىيى (المستورد القرشي) [مۇستەۋرىد قۇرەشىيى تابىئىن بولۇپ ئۇنىڭ دادىسى شەدداد قۇرەشىيى ساھابە ئىدى] دىن نەقلى قىلىشچە ئۇ مۇنداق دەيدۇ: مۇستەۋرىد قۇرەشىيى (المستورد القرشي) ئەمىر ئىبنى ئاسنىڭ يىنىدا ئىدى: مۇستەۋرىد قۇرەشىيى (المستورد القرشي) مۇنداق دەيدۇ: مەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن مۇنداق دىگەنلىكىنى ئاڭلىدىم: «رۇملۇقلار (خىرىستىئانلار) ئەڭ كۆپ بولغاندا قىيامەت قايم بولىدۇ»،

ئەمىر ئىبنى ئاس مۇستەۋرىد قۇرەشىيى (المستورد القرشي) گە: سەن دېگەن نەرسىلەرڭگە قاراپ باققىن دېدى. مۇستەۋرىد قۇرەشىيى (المستورد القرشي) دىدىكى: مەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن ئاڭلىغان نەرسىلەرنى سۆزلەيمەن.

ئەگەر سەن شۇنداق دېسەڭ ئۇلاردا تۆت خىسلەت بار:

1. ئۇلار پىتنە پاستالارنىڭ قېشىدا ئەڭ مۇلايىم؛
2. ئۇلار مۇسبەتتىن كىيىن ھوشنى تېپىشقا

ئالدىرايدۇ؛

3. ئۇلار بۇرۇلۇپ كەتكەندىن يەنە بىر قېتىم ھوشىنى تېپىشقا ئالدىرايدۇ.

4. مىسكىنلەر، يېتىملەر، ئاجىزلارغا ياخشى مۇئامىلە قىلىدۇ.

گۈزەل ياخشى بولغان بەشىنچى سۈپەت ئۇلار پادىشاھلارنىڭ زۇلۇمىدىن ساقلىنىدۇ.

ساھابە ئەمرۇبۇ ئاس بايقىغان 1400-يىلدىن كۆپرەك بۇرۇنقى ھەدىستىكى بۇ ياخشى خىسلەتلەرنىڭ كۆپىنچىسىنى بىز ھېس قىلىۋاتىمىز.

ھازىرقى زاماندىكى بىر قىسىم غەرب دۆلەتلىرىدە بۇ خىسلەتلەر جارى بولۇۋاتىدۇ.

خۇسۇسەن «پادىشاھلارنىڭ زۇلۇمىدىن ساقلىنىدۇ» دېگەن بۇ سۈپەت جارى بولماقتا..!

بۇ مۇسۇلمانلارنىڭ ھاكىملىرى - مۇسۇلمان بولسا - بارلىققا كەلتۈرۈشكە تىگىشلىك سۈپەت ئىدى.

- ساھابە سۆزلىگەن - بۇ گۇۋاھلىق بىزنى دۈشمەن قەۋم بىلەن ئارىمىزدىكى ئىشلاردىن توسۇپ قويۇشى لايىق ئەمەس.. چۈنكى بىزنىڭ دىنىمىز ئادىللىق ئۈستىگە قۇرۇلغان.. بىزگە قارشىلىق قىلىۋاتقان، بىز بىلەن ئۇرۇش

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

قىلىۋاتقان كىشىلەرگىمۇ ئادىل گۇۋاھلىق بېرىش كېرەك .

قال تعالى: ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَا نُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴾ المائدة: 8

﴿ ئى مۆمىنلەر! اللھ نىڭ (ھەقلىرىنى) ئادا قىلىشقا تىرىشىڭلار، ئادىللىق بىلەن گۇۋاھلىق بېرىڭلار، بىرەر قەۋمگە بولغان ئۆچمەنلىكىڭلار (ئۇلارغا) ئادىل بولماسلىقىڭلارغا سەۋەب بولمىسۇن، (دۈشمىنىڭلارغا) ئادىل بولۇڭلار، بۇ (يەنى ئۇلارغا ئۆچمەن تۇرۇپ ئادىل بولۇشۇڭلار) تەقۋادارلىققا ئەڭ يېقىندۇر، اللھ تىن قورقۇڭلار، اللھ ھەقىقەتەن قىلمىشىڭلاردىن خەۋەرداردۇر [8]﴾

وقال تعالى: ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ إِنْ يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا وَإِنْ تَلُؤُوا أَوْ تُعْرِضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴾ النساء: 135.

﴿ ئى مۆمىنلەر! خۇدالىق ئۈچۈن گۇۋاھلىق بېرىشتە، ئۆزۈڭلارنىڭ ياكى ئاتا - ئاناڭلارنىڭ ياكى تۇغقانلىرىڭلارنىڭ

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

زىيىنىغا (گۇۋاھلىق بېرىشكە) توغرا كەلگەن تەقدىردىمۇ، ئادالەتنى بەرپا قىلىشقا تىرىشىڭلار، (گۇۋاھلىق بېرىلگۈچى) باي بولسا (ئۇنىڭغا رىئايە قىلماستىن)، ياكى پېقىر بولسا (ئۇنىڭغا ئىچ ئاغرىتماستىن) ھامان ئادىل گۇۋاھ بولۇڭلار، اللھ سىلەردىن ئۇلارغا يېقىندۇر (يەنى ئۇلارنىڭ مەنپەئىتىنىڭ نېمىدە بولىدىغانلىقىنى ئوبدان بىلىدۇ)، نەپسى خاھىشىڭلارغا ئەگىشىپ (ھەقىقەتتىن) بۇرۇلۇپ كەتمەڭلار. ئەگەر تىلىڭلارنى تولغۇساڭلار (يەنى گۇۋاھلىقتىكى پاكىتنى بۇرمىلىساڭلار)، ياكى گۇۋاھلىقتىن باش تارتساڭلار، مۇنداقتا اللھ ھەقىقەتەن سىلەرنىڭ قىلمىشىڭلاردىن خەۋەردار بولۇپ تۇرغۇچىدۇر ﴿

5-مەسىلە: ئامېرىكىدا ۋە باشقا غەرب دۆلەتلىرىدە تۇرۇۋاتقان بىر قىسىم مۇسۇلمانلارنىڭ ئاشۇ دۆلەتتىكى قوشۇندا ئەسكەرلەردەك خىزمەت قىلىۋاتقانلىقى مۇئەييەنلەشتى.. شەرىئەتنىڭ بۇلار ھەققىدىكى ھۆكۈمى نېمە؟ ئاشۇ قوشۇن بىلەن مۇسۇلمانلارغا قارشى ئۇرۇش قىلىشقا مەجبۇرلانغان كىشىنىڭ ھۆكۈمى نېمە؟.. بۇ ئېتىبارغا ئىلىنىدىغان ئىكراھ (مەجبۇرلىنىش) مۇ؟

جاۋاب: اللہ تەئالى غا چەكسىز ھەمدۇ سانالار بولسۇنكى.. كاپىرلار قوشۇندا ئەسكەرلەر ۋە ئۇرۇش قىلغۇچىلارغا ئوخشاش خىزمەت قىلىش دۇرۇس ئەمەس، بۇ شەرىئەت چەكلەيدىغان دوست تۇتۇش ۋە ياردەملىشىشتۇر. كاپىرلار قوشۇندا ئەسكەرلەر ۋە ئۇرۇش قىلغۇچىلارغا ئوخشاش خىزمەت قىلىش شۇ كىشىنى دىندىن چىقىرىدىغان ئەڭ چوڭ كۇپىرلىق ھېسابلىنىدۇ.

قال تعالى ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴾

المائدة: 51

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

﴿ ئى مۆمىنلەر! يەھۇدىي ۋە ناسارالارنى دوست تۇتماڭلار، ئۇلار بىر - بىرىنى دوست تۇتىدۇ. سىلەردىن كىمكى ئۇلارنى دوست تۇتىدىكەن، ئۇمۇ ئەنە شۇلاردىن سانىلىدۇ، اللھ زالىم قەۋمنى ھەقىقەتەن ھىدايەت قىلمايدۇ [51]. ﴾

قال القرطبي في التفسير: ﴿ فإنه منهم ﴾ بين تعالى أن حكمه كحكمهم؛ وجبت معاداته كما وجبت معاداتهم، ووجبت له النار كما وجبت لهم، فصار منهم أي من أصحابهم ۱- هـ.

قۇرتۇبى ﴿ فإنه منهم ﴾ دىگەن ئايەتنى چۈشەندۈرۈپ مۇنداق دەيدۇ: اللھ تعالى يەھۇدىي ۋە ناسارالارنى دوست تۇتقان كىشىنىڭ ھۆكۈمىنى يەھۇدىي ۋە ناسارالار بىلەن ئوخشاش ھېسابلىدى؛

ئۇ كىشىنى يەھۇدىي ۋە ناسارالارغا ئوخشاش دۈشمەن تۇتۇش كېرەك ، ئۇ كىشىگە يەھۇدىي ۋە ناسارالارغا ئوخشاش جەھەننەم ۋاجىبتۇر. چۈنكى ئۇ كىشى يەھۇدىي ۋە ناسارالارنى دوست تۇتتى.

مۇھەممەد ئىبنى ئابدۇل ۋاھھاب مۇشرىكلار بىلەن ھەمكارلىشىش ۋە مۇسۇلمانلارغا قارشى ئۇلارغا ياردەم بېرىشنى ئىسلامنى بۇزغۇچى ئەڭ چوڭ ئامىل ھېسابلىدى. بۇنىڭغا بۇ ئايەتنى دەلىل كەلتۈردى:

قال تعالى ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴾
المائدة: 51

﴿ ئى مۆمىنلەر! يەھۇدىي ۋە ناسارالارنى دوست تۇتماڭلار. ئۇلار بىر - بىرىنى دوست تۇتىدۇ. سىلەردىن كىمكى ئۇلارنى دوست تۇتىدىكەن، ئۇمۇ ئەنە شۇلاردىن سانلىدۇ، اللە زالىم قەۋمنى ھەقىقەتەن ھىدايەت قىلمايدۇ [51]. ﴾

وقال الشيخ سليمان آل الشيخ في رسالته " أوثق عرى الإيمان ": إن كانت الموالاتة في مساكنتهم في ديارهم، والخروج معهم في قتالهم ونحو ذلك، فإنه يحكم على صاحبها بالكفر، كما قال تعالى: ﴿ ومن يتولهم منكم فإنه منهم ﴾ ١- هـ.

شەيخ سۇلايمان (الشيخ سليمان آل الشيخ) > أوثق عرى الإيمان < ناملىق رسالىسىدە مۇنداق دەيدۇ: ئەگەر بىر كىشى يەھۇدىي ۋە ناسارالارنىڭ دىيارىدا ئۇلار بىلەن بىرگە تۇرۇش ۋە ئۇلار بىلەن بىللە ئۇرۇشقا چىقىش ۋە باشقا ئىشلاردا ئۇلار بىلەن دوستلۇق ئورناتسا بۇ ئىشلار ئۇ كىشىنى كاپىرغا ھۆكۈم قىلىدۇ:

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىملەر

قال تعالى ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴾
المائدة: 51

﴿ ئى مۆمىنلەر! يەھۇدىي ۋە ناسارالارنى دوست تۇتماڭلار. ئۇلار بىر - بىرىنى دوست تۇتىدۇ. سىلەردىن كىمكى ئۇلارنى دوست تۇتىدىكەن، ئۇمۇ ئەنە شۇلاردىن سانلىدۇ، اللە زالم قەۋمنى ھەقىقەتەن ھىدايەت قىلمايدۇ [51]. ﴾

قال ابن حزم في المحلى 33/12: وضح أن قوله تعالى: ﴿ومن يتولهم منكم فإنه منهم﴾ إنما هو على ظاهره بأنه كافر من جملة الكفار، وهذا حق لا يختلف فيه اثنان من المسلمين - هـ.

ئىبنى ھەزىمى مۇنداق دەيدۇ:

﴿ ومن يتولهم منكم فإنه منهم ﴾

﴿ سىلەردىن كىمكى ئۇلارنى دوست تۇتىدىكەن، ئۇمۇ ئەنە شۇلاردىن سانلىدۇ، ﴾

دېگەن بۇ ئايەتكە ئاساسەن يەھۇدىي ۋە ناسارالارنى دوست

تۇتقان كىشى ئوچۇق-ئاشكارا كاپىردۇر. بۇ ئىككى مۇسۇلماننىڭ بۇ ھەقتە ئىختىلاپ قىلىشقا ئورۇن بولمىغان ھەقىقەتتۇر. [ابن حزم فى الخلى 33/12]:

مەن دەيمەنكى: بىز بۇ ھۆكۈملەردىن -كەڭ تارقالغان- يۈسۈپ قەرزىنىڭ پەتۋاسىنىڭ باتىل ۋە بۇزۇق پەتۋا ئىكەنلىكىنى بىلىمىز. چۈنكى يۈسۈپ قەرزى ئامېرىكىدا تۇرۇۋاتقان مۇسۇلمانلارغا ئامېرىكا قوشۇنى بىلەن ئافغانىستاندىكى ئاجىز مۇسۇلمانلارغا قارشى ئۇرۇش قىلىش دۇرۇس.. دەپ پەتۋا بەرگەن.

ئۇ بۇنىڭغا ۋەتەن دوستلۇقىنى ئالدىدا قويۇش ۋاجىپ دەپ سەۋەب بايان قىلغان..

ئۇ مۇسۇلماننى دۆلەتنى دىن ۋە ئەقىدە ۋە ئىسلامى قېرىنداشلىقىنىڭ ئۈستىگە قويۇشقا كۈشكۈرتكەن !!.. يۈسۈپ قەرزى بۇ ئادالەتسىز پەتۋادا ئىسلامنى بۇزىدىغان مۇنداق ئىككى خاتالىققا چۈشۈپ قالغان.

بىرىنچىسى: يۈسۈپ قەرزى ئىسلامدا ھاراملىقى ئېنىق بولغان ئىشقا ھالال، دۇرۇس دەپ پەتۋا بەرگەن..

بۇ مۇسۇلمانلارغا قارشى مۇشرىكلارغا ياردەم بېرىشتۇر!!.. ئىككىنچىسى: يۈسۈپ قەرزى ۋەتەن، دۆلەتنى ياخشى كۆرۈشنى ئەقىدە، دىننى ياخشى كۆرۈشنىڭ ئالدىغا قويغان.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

بۇ ئىسلامدىكى الله ئۈچۈن دوست بولۇش ۋە الله ئۈچۈن ئادا-جۇدا بولۇش (عقيدة الولا والبرا في الإسلام) ئەقىدىسىنى يوققا چىقىرىدىغان ۋە اللەنىڭ ئەڭ ئەشەددىي دۈشمەنلىرى بولغان مۇشرىكلار ۋە كاپىرلارنى دوست تۇتۇشقا ئىلىپ بارىدىغان سۆزدۇر!

يۈسۈپ قەرزىۋى يۇقىرىقىلارغا قوشۇپ ئامېرىكىلىقلارنىڭ ئافغانىستاندىكى مۇسۇلمانلارنىڭ ھەقىلىرىگە تاجاۋۇز قىلىۋاتقان ھەربىر جىنايەتلىرىدە .. ئۇلار ئافغانىستان زىمىنىغا، بالىلىرىغا، ئافغانىستان مۇسۇلمانلىرىغا ئېتىۋاتقان ھەربىر بومبىلاردا ئامېرىكىلىقلارغا شىرىكتۇر...!!

يۈسۈپ قەرزىۋى - ئامېرىكىلىقلارنىڭ بومبىلىرى ئۆلتۈرگەن كىشىلەردىن - نەچچە مىڭلىغان بالىلار، ئاياللار، ئافغانىستاندىكى مۇسۇلمان شەيخلەر ئۇنىڭ ياقىسىدىن تۇتۇپ بويىنىدىن سىققاندا ۋە ئۇلار ئەڭ ئادىل ھاكىم بولغان اللەنىڭ ئالدىدا يۈسۈپ قەرزىۋىدىن: سەن مۇسۇلمانلارغا بىزنى ئۆلتۈرۈش، بىزگە ئۇرۇش قىلىش دۇرۇس دەپ پەتىۋا بەردىڭ دەپ سوراشتىن باشقا، سەن ئامېرىكا كاپىرلىرىغا بىزنى ئۆلتۈرۈش، بىزگە ئۇرۇش قىلىش دۇرۇس دەپ قانداق پەتىۋا بەردىڭ دەپ سورايدىغان كۈندە ئۇ بۇنىڭغا قانداق جاۋاب بىرىدۇ قىنى...!!؟ ئۇ قانداقمۇ جاۋاب بىرەلسۇن !

عن عبد الله بن مسعود، عن النبي ﷺ قال: "يجيء الرجل آخذاً بيد الرجل، فيقول: يا رب هذا قتلي، فيقول الله له: لم قتلته؟ فيقول قتلته لتكون العزة لك، فيقول: فإنها لي. ويجيء الرجل آخذاً بيد الرجل فيقول: إن هذا قتلي، فيقول الله له: لم قتلته؟ فيقول: لتكون العزة لفلان، فيقول: إنها ليست لفلان، فيبوء بإثمه " [صحيح سنن النسائي: 3732].

ئىبنى مەسئۇد(عبد الله بن مسعود)تن نەقلى قىلىنشىچە پەيغەمبەر -ﷺ- مۇنداق دېگەن : «(قىيامەت كۈنى) بىر كىشى يەنە بىر كىشىنىڭ قولىنى تۇتۇپ كېلىپ دەيدۇكى ئى رەببىم! بۇ كىشى مېنى ئۆلتۈردى.
الله ئۇ كىشىگە دەيدۇكى سەن نېمە ئۈچۈن بۇ كىشىنى ئۆلتۈردۈڭ؟

ئۇ كىشى دەيدۇكى مەن بۇ كىشىنى ئىززەت-ھۆرمەتنىڭ سەن ئۈچۈن بولۇشى ئۈچۈن ئۆلتۈردۈم دەيدۇ.
الله ئۇ كىشىگە دەيدۇكى ئىززەت-ھۆرمەت ماڭا خاستۇر.
بىر كىشى يەنە بىر كىشىنىڭ قولىنى تۇتۇپ كېلىپ دەيدۇكى ئى رەببىم! بۇ كىشى مېنى ئۆلتۈردى.
الله ئۇ كىشىگە دەيدۇكى سەن نېمە ئۈچۈن بۇ كىشىنى ئۆلتۈردۈڭ؟

ئۇ كىشى دەيدۇكى مەن بۇ كىشىنى ئىززەت-ھۆرمەتنىڭ

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

پالانى كىشى ئۈچۈن بولۇشى ئۈچۈن ئۆلتۈردۈم دەيدۇ.
اللھ ئۇ كىشىگە دەيدۇكى ئىززەت-ھۆرمەت پالانغا خاس
ئەمەستۇر. ئۇ كىشى جىنايىتى بىلەن قايتىدۇ.» [صحيح سنن

النسائي: 3732.]

ئافغانىستانلىق ھەربىر شەيخ ، ئافغانىستانلىق
ھەربىرىلا، ئافغانىستانلىق ھەربىر ئايال .. ۋە ئۇلاردىن باشقا
ئامېرىكا كاپىرلىرىنىڭ بومبىسى ئۆلتۈرگەن اللھنىڭ ھەربىر
مۇسۇلمان بەندىلىرى كېلىپ ئى رەببىم! يۈسۈپ قەرزىۋى
ئادالەتسىز پەتىۋالىرى بىلەن ئامېرىكىلىقلارنىڭ مېنى
ئۆلتۈرۈشىگە ياردەم بەردى دېگەن ۋاقىتتا سىز يۈسۈپ
قەرزىۋىنىڭ قانداق جاۋاب بەرگەنلىكىنى كۆرىسىز..؟!
يۈسۈپ قەرزىۋى ئىززەتنىڭ اللھغا بولۇشى ئۈچۈن
مۇشۇنداق پەتىۋا بەردىم دەرمۇ؟ ياكى ئىززەتنىڭ ئامېرىكىغا
بولۇشى ئۈچۈن مۇشۇنداق پەتىۋا بەردىم دەرمۇ؟..
ئىززەت پەقەت اللھ ئۈچۈندۇر..!?!

ئەگەر كاپىرلار دىياردىكى مۇسۇلمان مۇشرىكلار بىلەن
بىرگە مۇسۇلمانلارغا ئۇرۇش قىلىش ئۈچۈن چىقىشقا
مەجبۇرلانسا ئۇ قانداق قىلىدۇ دېيىلىپ قالسا..؟
مەن دەيمەنكى : ئەگەر مۇسۇلماننىڭ مەجبۇرلىنىشى، بۇ
مۇسۇلمان مۇشرىكلار بىلەن ئۇرۇش قىلىشقا

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

مەجبۇرلىنىشتىن بۇرۇن ئۇلارنىڭ ھۆكۈمرانلىقىدىن قۇتۇلۇشقا قانداق بولالايدىغان تۇرۇپ ۋەتەننى، دۇنيانى ۋە ئۇنىڭ زىبۇ-زىننەتلىرىنى ئارتۇق بىلىپ ھىجرەت قىلمىغان دەرىجىدە ئۈزۈرسى ئېتىبارغا ئېلىنمايدىغان بولسا ئۇنداقتا ئۇنىڭ ئۈزۈرسى قوبۇل قىلىنمايدۇ.

بۇ كىشى مۇشرىكلارنىڭ قاتارىدىن ھېسابلىنىپ ئۇنىڭغا دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە مۇشرىكلارنىڭ ھۆكۈمى تەتبىقلىنىدۇ. ئۇلارنىڭ مەجبۇرلانغان ئۈزۈرسى يۇقىرىدا ئۆتكەندەك قوبۇل قىلىنمايدۇ.

قال القرطبي في التفسير 349/5: عن عكرمة قال: كان الناس بمكة أقرؤا بالإسلام ولم يهاجروا، فأخرج بهم كرهاً إلى بدر، فقتل بعضهم، فأنزل الله فيهم ﴿الذين توفاهم الملائكة ظالمي أنفسهم﴾ ۱- ھ.

قۇرتۇبى مۇنداق دەيدۇ: ئىكرەمەدىن نەقلى قىلىنىشىچە مەككىدە بىر تۈركۈم كىشىلەر مۇسۇلمان بولغان لېكىن ئۇلار ھىجرەت قىلمىغان، ئۇلار مەجبۇرى ھالدا بەدر ئۇرۇشىغا ئېلىپ چىقىلغان بۇ ئۇرۇشتا ئۇلارنىڭ بىر قىسمى قەتلى قىلىنغان، شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ بۇ ئايەتنى نازىل قىلغان:

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

﴿الذین توفاهم الملائکة ظالمی أنفسهم﴾

﴿ئۆزلىرىگە زۇلۇم قىلغۇچىلار (یەنى ھىجرەتنى تەرك
ئېتىپ كۇففارلار بىلەن بىللە تۇرغۇچىلار) نىڭ جانلىرى
پەرىشتىلەر تەرىپىدىن ئېلىنىدىغان چاغدا،...﴾

ئەمما مۇسۇلمان ھىجرەت قىلىشقا ھېچقانداق يول ۋە
چارە-تەدبىر تاپالماي كۇپىرى دىيارىدا تۇرۇپ قىلىپ
مۇشربىكلار بىلەن ئۇرۇشقا چىقىشقا مەجبۇرلانغان كىشى اللھ
تۆۋەندىكى ئايەت بىلەن ياردەم قىلغان كىشىلەردىن بولىدۇ:

﴿إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانَ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيَلًا وَلَا
يَهْتَدُونَ سَبِيلًا﴾ النساء: 98.

﴿پەقەت ئەرلەردىن، ئاياللاردىن، بالىلاردىن چارىسىز
قالغان (يەنى ھىجرەت قىلىشقا چارە تاپالمىغان)، يول
بىلمەيدىغان ئاجىزلار بۇنىڭدىن مۇستەسنا [98]﴾

ئاندىن كىيىن ئۇلار بۇ مۇسۇلماننى ئۆزلىرى بىلەن
ئۇرۇشقا چىقىشقا مەجبۇرلىسا بۇ ۋاقىتتا ئۇنىڭ ھۆكۈمى
شۇكى مەجبۇرى ئۇرۇش مەيدانىغا ئېلىپ كېلىنىگەن

ھېجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

مۇسۇلمان گەرچە مۇسۇلمانلار ئۇنىڭغا ئوق چىقارسىمۇ كاپىرلار سېپىدىكى مۇسۇلمان مۇسۇلمانلارغا ئوق چىقارمايدۇ ياكى مۇسۇلمانلارغا زىيان يەتكۈزمەيدۇ.

مۇسۇلمانلار كاپىرلار سېپىدىكى مۇسۇلمانغا ئوق چىقىرىدۇ لېكىن گەرچە كاپىرلار سېپىدىكى مۇسۇلمان مۇسۇلمانلارغا ئوق چىقارمىغاندا بۇ ئىش ئۇنى ئۆلتۈرۈشكە ياكى مۇشرىكلار تەرىپىدىن تۈرمىگە قاماشقا ئىلىپ بارغان تەقدىردىمۇ ئۇ مۇسۇلمانلارغا ئوق چىقارمايدۇ. چۈنكى بۇ مۇسۇلماننىڭ قىنى مۇسۇلمان قېرىنداشلىرىنىڭ قىنىدىن قەدىرلىك ئەمەس. گەرچە ئۇ ۋەتىنىدە ئۆزۈرلۈك بولسىمۇ ئىكراھ (مەجبۇرلاش) ئۇ مۇسۇلماننىڭ مۇسۇلمان قېرىندىشىنى ئۆلتۈرۈشكە يول قويمايدۇ.

ئەگەر مۇسۇلمانلار ئارىسىدىكى - مۇسۇلمانلارنىڭ بەزىسىنىڭ بەزىسى بىلەن بولغان - پىتنە ئۇرىشىدا بولسا مۇسۇلمان گەرچە بۇنداق قىلىش ئۆلۈشكە ئىلىپ بارسىمۇ قاتلىنىڭ بارلىق جىنايەتنى ئۆز ئۈستىگە ئېلىشى ئۈچۈن قورالنى تاشلىۋېتىپ ياغاچ قىلىچنى قولغا ئېلىشى ۋاجىپ بولىدۇ...

مۇشرىكلار، كاپىرلارغا قارشى ئۇرۇش قىلىۋاتقان مۇجاھىد مۇسۇلمانلارغا قارشى ئۇرۇش قىلغاندا ئەڭ ياخشىسى قىلىچنى سۇندۇرۇۋېتىشى ۋە ئۇنى مۇسۇلمان

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

قېرىندىشىنىڭ مەيدىسى تەرەپكە تەڭلىمە سىلمىكى كېرەك.

قال ﷺ: "إنما ستكون فتنة وفرقة واختلاف، فإذا كان كذلك، فأت بسيفك أحداً فاضربه حتى ينقطع، ثم اجلس في بيتك حتى تأتيك يدٌ خاطئة، أو منية قاضية" [1]

پەيغەمبەر - ﷺ - شۇنداق دەيدۇكى «يېقىندا پىتنە، بۆلۈنۈش، ئىختىلاپلار يۈز بىرىدۇ، سەن قىلىچىڭنى ئۇھۇد تېغىغا ئىلىپ كېلىپ ئۇنى سۇنغىچە ئۇرغىن، ئاندىن سىنىڭ قېشىڭغا خاتالاشقۇچى قول ياكى ئۆلۈم كەلگەنگە قەدەر ئۆيۈڭدە ئولتۇرغىن.»

وقال ﷺ: "إذا كانت الفتنة بين المسلمين فاتخذ سيفاً من خشب" [2].

پەيغەمبەر - ﷺ - شۇنداق دەيدۇكى « ئەگەر مۇسۇلمانلار ئارىسىدا پىتنە بولسا ياغاچ قىلىچنى ئالغىن»
بۇ پىتنە ئۇرۇشىدا ئۆزىنى چەتكە ئىلىشتىن كىنايە!

ئەگەر ئۇ مۇسۇلمانلارنىڭ قولى بىلەن ئۆلتۈرۈلسە ..

¹ صحيح سنن ابن ماجه: 1024.

² صحيح سنن ابن ماجه: 1433.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئۇنىڭ ھۆكۈمى نېمە؟ دېيىلسە ..

مەن دەيمەنكى : ئۇ قىيامەت كۈنى نىيىتىگە ئاساسەن تىرىلىدۇ.. مۇسۇلمانلارغا گۇناھ يوقتۇر؛ چۈنكى -ئۇرۇش مەيدانىدا- مۇسۇلمانلار كاپىرلار مەجبۇرى ئۇرۇشقا ئىلىپ چىققان مۇسۇلماننى پەرقلىنىدۇرۇشكە قادىر بولالمايدۇ.

قال ابن تيمية في الفتاوى 547/28: ونحن لا نعلم المكروه، ولا نقدر على التمييز، فإذا قتلناهم بأمر الله كنا في ذلك مأجورين ومعدورين، وكانوا هم على نياتهم، فمن كان مكرهاً لا يستطيع الامتناع فإنه يُحشر على نيته يوم القيامة، فإذا قُتل لأجل الدين لم يكن ذلك بأعظم من قتل من عسكر المسلمين ا- هـ.

ئىبنى تەيمىيە مۇنداق دەيدۇ: بىز كاپىرلار مەجبۇرى ئۇرۇشقا ئىلىپ چىققان مۇسۇلماننى بىلەلمەيمىز، پەرقلىنىدۇرۇشكە قادىر بولالمايمىز، ئەگەر بىز ئۇنى ئاللاھنىڭ ئەمرى بىلەن ئۆلتۈرسەك ئەجىرگە ئېرىشىمىز، ئۆزىمىز ئېتىبارغا ئىلىنىدۇ، ئۇلار قىيامەت كۈنى نىيىتىگە ئاساسەن تىرىلىدۇ..

قانداق مۇسۇلماننى كاپىرلار مەجبۇرى ئۇرۇشقا ئىلىپ چىققان بولسا، ئۆزىنى قوغداشقا قادىر بولالمىسا ئۇ قىيامەت كۈنى نىيىتىگە ئاساسەن ھەشىر قىلىنىدۇ. ئەگەر ئۇ مۇسۇلمان دىن ئۈچۈن قەتلى قىلىنغان بولسا بۇ ئۇنىڭ

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

مۇسۇلمان ئەسكەرلەر تەرەپتىن قەتلى قىلىنغانىدىن
ياخشىراق بولىدۇ.

ئىبنى تەيمىيە مۇنداق دەيدۇ: ئەگەر بىر كىشى يەنە بىر
كىشىنى پاك مۇسۇلماننى ئۆلتۈرۈشكە مەجبۇرلىسا
مەجبۇرلانغان كىشىنىڭ گەرچە ئۇنى ئۆلتۈرۈشكە
مەجبۇرلىسىمۇ، مۇسۇلمانلارنىڭ ئىتتىپاقى بىلەن پاك
مۇسۇلماننى ئۆلتۈرۈشى دۇرۇس ئەمەس. چۈنكى
مەجبۇرلانغۇچىنىڭ پاك مۇسۇلماننى ئۆلتۈرۈش ئارقىلىق
ئۆزىنى قوغدىشى، مۇسۇلماننى قوغداش ئۈچۈن ئۆزىنى
قۇربان قىلىشىدىن ئەۋزەل ئەمەس. [ابن تيمية في الفتاوى
547/28]

مەن دەيمەنكى : مۇسۇلماننىڭ كاپىر ۋە مۇشرىك
ئەسكەرلەر بىلەن ئۇرۇشقا چىقىش بىلەن تۈرمىگە
كىرىشنىڭ بىرىنى تاللىشى توغرىسىدا مەن شۇنداق
قارايمەنكى گەرچە مۇسۇلماننىڭ كاپىر ۋە مۇشرىك
ئەسكەرلەر بىلەن ئۇرۇشقا چىقىشى كاپىرلارغا سەپلىرىنىڭ
سانىنى كۆپەيتىشتىن باشقا پايدا يەتكۈزۈمگەن تەقدىردىمۇ
بۇ مۇسۇلماننىڭ تۈرمىگە كىرىشى ئۇلار بىلەن مۇسۇلمانلارغا
قارشى ئۇرۇشقا چىقىشتىن ياخشىدۇر.

6-مەسىلە: كاپىر دۆلەتلىرىدە تۇرغان، شۇ يەردە تۇغۇلۇپ ئۆسكەن مۇسۇلمانلارنىڭ ھۆكۈمى نېمە؟ ئۇلارنىڭ قانداق مەجبۇرىيىتى بار؟

جاۋاب: اللہ تەئالى غا چەكسىز ھەمدۇ سانالار بولسۇنكى.. كاپىر دۆلەتلىرىدە تۇغۇلۇپ ئۆسكەن مۇسۇلمانلارنىڭ نەچچە يۈز مىليوندىن ئاشىدۇ. شۇڭا سىزنىڭ ئۇلارنى ئۆز دىيارلىرىنى تاشلاپ ئۇلار بىلمەيدىغان جايغا ھىجرەت قىلىشقا مەجبۇرلايدىغان پەتىۋا بېرىشىڭىز ۋە چاقىرىق قىلىشىڭىز مۇمكىن بولمايدۇ...!

بۇ مەسىلىگە جاۋاب شۇكى كاپىر دۆلەتلىرىدە تۇغۇلۇپ ئۆسكەن مۇسۇلمانغا شەرىئەتتە ئۈچ خىل تاللاش يولى بولىدۇ..

ئۇ ئۈچ يولنىڭ دىنى ۋە ئۆزىگە ئەڭ ياخشى بولغىنىنى تاللايدۇ. ئۇلار تۆۋەندىكىچە:

1. كۇفىرى شەھىرىدە تۇرغان مۇسۇلماننىڭ كاپىرلارنىڭ ھۆكۈمرانلىقىدا بولۇشى ۋە ئۇلارنىڭ ئامانلىقىغا، ئەھدىسىگە، ئۇلار ئۇنىڭغا بېكىتكەن قائىدە-نىزاملارغا رازى بولۇشى.. لېكىن مۇسۇلمان ئۇلارنىڭ ئەھدىسىگە، ئالدىنىپ قالماسلىقى ياكى ئۇلار چەكلىگەن ئىشلارغا قارشى تۇرۇشى

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

لازىم، بولۇپمۇ مۇسۇلمان دىنىنى ئاشكارىلاشقا قادىر بولغاندا.. ۋە ئۆزىگە پەرز قىلىنغان دىنى مەجبۇرىيەتلەرنى ئورۇنداشقا قادىر بولغان ۋە دەۋەت ۋەزىپىسى بىلەن مەشغۇل بولۇۋاتقاندا تېخىمۇ شۇنداق قىلىشى كېرەك .

ئەگەر كۆفرى شەھرىدە تۇرغان مۇسۇلمان بىلەن ئۇنىڭ كاپىر دۆلىتى ئوتتۇرىسىدىكى كېلىشىمدە نۇرغۇنلىغان ھەقلەر ۋە مەجبۇرىيەتلەر ئوتتۇرىغا قويۇلغان بولىدۇ.. بۇ كېلىشىمدە نۇرغۇنلىغان شەرىئەتكە قارشى كېلىدىغان مەجبۇرىيەتلەر بار..؟! دېيىلسە .. مەن بۇنىڭغا شۇنداق جاۋاب بېرىمەنكى: كاپىرلار ئوتتۇرىغا قويغان بىزنىڭ توغرا شەرىئەتتىمىزگە قارشى كەلمەيدىغان ھەقلەر ۋە مەجبۇرىيەتلەرنى ئورۇنداشنى شەرىئەت چەكلىمەيدۇ..

ئىسلام شەرىئەتكە ۋە ئىسلام ئەقىدىسىگە قارشى كېلىدىغان ھەرقانداق ئەمەلنى قىلماسلىقى ۋە قادىر بولسىلا شەرىئەتكە مۇخالپ كېلىدىغان ئىشلارغا چۈشۈپ قىلىشتىن ھەزەر ئەيلىشى كېرەك .. چۈنكى اللەغا ئاسىي بولۇپ قالىدىغان ئىشلاردا مەخلۇققا ئىتائەت قىلىشقا بولمايدۇ.

بىز ئىشارەت قىلىپ ئۆتكىنىمىزدەك، شۇنىڭغا دىققەت قىلىش كېرەككى نۇرغۇن شەھەردىكى مۇسۇلمانلار، بولۇپمۇ ياۋروپادىكى مۇسۇلمانلار دىنىنى، ئەقىدىسىنى ئاشكارىلاشقا

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ۋە ياخشىلىققا بۇيرۇپ، يامانلىقتىن توسۇشقا، دىنىي مەجبۇرىيەتنى ئەركىن - ئازادە ئورۇنداشقا.. ئۆزىنى - يالغاندىن - ئىسلامى شەھەر دەپ ئاتىۋالغان ئەرەب شەھەرلىرى ۋە ئۇندىن باشقا شەھەرلەردە تۇرغان مۇسۇلمانلاردىنمۇ ياخشىراق ئورۇنداشقا قادىر بولالايدۇ..

2. كۇفىرى شەھىرىدە تۇرغان مۇسۇلمان كاپىرلارغا ئەھدىسىنى، ئامانلىقىنى تاشلاپ بېرىشى ، قادىر بولسا ئۇلار بىلەن ئۇرۇش قىلىدىغانلىقىنى ئېنىق ئېلان قىلىشى كېرەك ..

شەرىئەت ئۇلارغا مۇشۇنداق قىلىشنى بۇيرۇيدۇ.. بۇ ھالەتتە كۇفىرى شەھىرىدە تۇرغان مۇسۇلمان كاپىرلاردىن ۋە ئۇلارنىڭ ھىمايىسىدىن ئايرىلغان بولىدۇ..

شۇنىڭدەك كاپىرلارمۇ كۇفىرى شەھىرىدە تۇرغان مۇسۇلماندىن ۋە ئۇنىڭ بىلەن تۈزگەن كېلىشىمنى ئاخىرلاشتۇرغان بولىدۇ.

ئىككىسىدىن بىرى يەنە بىرىگە ھالال بولىدۇ. (يەنى ئىككىسى بىر - بىرىگە ئۇرۇش قىلسا شەرىئەتتە توغرا بولىدۇ)

3. كۇفىرى شەھىرىدە تۇرغان مۇسۇلمان ھىجرەتنىڭ ئەھكاملىرى توغرىسىدا يۇقىرىدا سۆزلەنگەن تەپسىلاتلار ۋە

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

پايدا-زىيانلار، ھىجرەت قىلىشتىكى سەۋەب ۋە مەقسەتلەرگە رىئايە قىلغان ھالدا ھىجرەت قىلىشقا يول ۋە ئاللاھقا ئىبادەت قىلىدىغان يۇرتىدىكىدىنمۇ ياخشى ئورۇن تاپالسا ھىجرەت قىلىشى كېرەك .

ئەگەر كۇفرى شەھىرىدە تۇرغان مۇسۇلمان ئاللاھقا ئىبادەت قىلىدىغان يۇرتىدىكىدىنمۇ ياخشى ئورۇن تاپالمىسا قانداق قىلىدۇ؟! دېيىلىپ قالسا..

مەن شۇنداق جاۋاب بېرىمەنكى: بۇ ھالەتتە ئۇ ھىجرەت قىلىشقا مەجبۇرلانمايدۇ. بۇ كىشى بۇ ۋاقىتتا يۇقىرىدا ئۆتكەندەك ھىجرەت قىلىش تەكلىپى ساقىت بولغان ھىجرەت قىلىشقا قادىر بولالمىغان ئاجىز كىشىنىڭ ھۆكۈمىدە بولىدۇ.

يامانلىقتىن ئۇنىڭغا ئوخشاش يامانلىققا يۆتكۈلۈشتە نۇرغۇنلىغان تىرىشچانلىق، كۈچ - قۇۋۋەت، نۇرغۇن ۋاقىتنى سەرپ قىلىشتىن باشقا ھېچقانداق نەتىجىگە ئېرىشكىلى بولمايدۇ. ئۇ شەرىئەت چەكلەيدىغان بىھۇدە ئىشتۇر.

مانا بۇ - ئىسلام بۇنى كۇفرى شەھىرىدە تۇرغان مۇسۇلماننىڭ ئالدىدا قويغان - ئۈچ خىل تاللاشتۇر. كۇفرى شەھىرىدە تۇرغان مۇسۇلمان بۇلاردىن قايسىغا قادىر بولسا، قايسى تاللاش دىنى، ئۆزى، ئەھلى، ئۈممىتى ئۈچۈن ياخشى بولسا شۇنى تاللاپ ئۇنىڭغا قەدەم ئالىدۇ. ۋاللاھ تەئالى اعلم.

هېجره ت هه قعدنكي مه سليله و ه نه هكاملار

7-مەسىلە: سىلەر نۇرغۇنلىغان مۇسۇلمانلارنىڭ بولۇپمۇ ئەرەب شەھەرلىرىدىكى مۇسۇلمانلارنىڭ ئاشۇ شەھەردىكى تاغۇت ھاكىملار تەرىپىدىن زۇلۇم، ئازاب-ئوقىبەتلەرگە ئۇچىراۋاتقانلىقىنى بىلسىلەر.. سىلەر بۇلارنى چوقۇم ھىجرەت قىلىش كېرەك دەپ قارامسىلەر؟.. ئۇلار زادى قەيەرگە ھىجرەت قىلىدۇ؟ ئۇلارنىڭ مەجبۇرىيىتى ۋە ئۇلارغا نىسبەتەن ئەڭ ئەۋزەل يول قايسى؟

جاۋاب: اللہ تعالیٰ غا چەكسىز ھەمدۇ سانالار بولسۇنكى.. ئۈمىمەتنىڭ ھاكىملىرى مۇرتەد بولغان ۋە ئۈمىمەتكە ۋە ئۇنىڭ مەنپەئەتلىرىگە قارشى تۇرۇپ ئىسلام ئۈمىمىتىنىڭ دۈشمەنلىرى بىلەن دوست بولغان ۋاقىتتا ئۈمىمەتنىڭ مەجبۇرىيىتى شۇكى ئۈمىمەت ئۇلارغا ئۇرۇش ۋە جىھادنى ئومۇميۈزلۈك ئېلان قىلىشى، ئۈمىمەتنى ئۇلارنىڭ يامانلىقىدىن، كۆپىرلىقىدىن، مۇناپىق - خائىنلىقىدىن قۇتقۇزۇشى كېرەك..

دىيارنى ئۇلارغا زىمىندا بۇزۇقچىلىقنى تارقىتىشى ئۈچۈن تاشلاپ بەرمەسلىكى كېرەك..
پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا ۋەسىيەت قىلغان ۋە بۇيرۇغان .

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

عن عبادة بن الصامت قال: " دعانا النبي ﷺ فبايعناه، فيما أخذ علينا أن بايعنا على السمع والطاعة في منشطنا ومكرهنا، وعُسْرنا ويُسْرنا، وأثرة علينا، وأن لا ننازع الأمر أهله، إلا أن تروا كفراً بواحاً عندكم من الله فيه برهان " متفق عليه.

ئۇيادە(عبادة بن الصامت)دىن نەقلى قىلىنىشىچە ئۇ مۇنداق دېگەن : پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىزنى چاقىردى، بىز ئۇنىڭغا بەيئەت بەردۇق، ئۇ بىزدىن ئاكتىپ ھالەتتىمىزدە ۋە يامان كۆرگەن ھالەتتىمىزدە، قىيىنچىلىق ھالەتتىمىزدە، ئاسانچىلىق ھالەتتىمىزدە شەخسىيەتچىلىك غەلبە قىلغان ھالەتتىمىزدە ئاڭلاشقا، ئىتائەت قىلىشقا، ئۇ توغرىسىدا ئالە تەرەپتىن كەلگەن پاكىت بولغان ئاشكارا بىر كۆپىلىقنى كۆرمىسەڭلار ئىشنى ئۆز ئەھلىدىن تارتىۋالماستىقىقا بەيئەت ئالدى. { متفق عليه }

سىز پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئىماملاردىن ئاشكارا كۆپۈرلۈق سادىر بولسا ۋە ئۇلار ئۈمىمەتنىڭ مۇستەھكەملىنىشىگە قارشى چىققاندا ساھابىلىرىغا بۇ ئىماملارغا جىھاد قىلىشقا ۋە ئۇرۇش قىلىشقا قانداق يوليورۇق بەرگەنلىكىنى.. ئىماملارنىڭ شەھەردە

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

بۇزۇقچىلىقنى يامىرتىشى ئۈچۈن شەھەرنى ئۇلارغا تاشلاپ
بېرىشكە بۇيرىمىغانلىقىنى ئويلاپ بېقىڭ!

وفي رواية عند مسلم: قالوا . أي الصحابة . أفلا نقاتلهم؟ قال ﷺ: " لا، ما
صلوا ."

مۇسلىمدىن نەقلى قىلىنىشىچە ساھابىلار: بىز ئۇلارغا
ئۇرۇش قىلىمىزمۇ؟ - دېدى .
پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: "ياق، ئۇلار ناماز ئوقۇسا ئۇلارغا
ئۇرۇش قىلماڭلار!"

يەنى سىلەر ئۇلارغا پەقەت ئۇلاردىن ئاشكارا كۆپىرىلىقنى
كۆرگىنىڭلاردا ئاندىن ئۇلارغا ئۇرۇش قىلىڭلار. ئاشكارا
كۆپۈرلۈك دېگەن ئىماملارنىڭ نامازنى تەرك ئېتىشى ۋە
نامازغا بۇيرۇشنى تەرك ئىتتىشىدۇر- دېدى ..
پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ساھابىلارغا ئۇلار بىلەن ئۇرۇش
قىلماڭلار!! بەلكى سىلەر شەھەرنى ئۇلارغا تاشلاپ بىرىپ
ھىجرەت قىلىڭلار دېمىدى..

وفي رواية عند مسلم كذلك، قال: " خيار أئمتكم الذين تحبونهم
ويحبونكم، وتصلون عليهم ويصلون عليكم، وشرار أئمتكم الذين

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

تَبْغُضُوهُمْ وَيَبْغُضُونَكُمْ، وَتَلْعَنُوهُمْ وَيَلْعَنُونَكُمْ" ، قالوا: قلنا يا رسول الله أفلا نناذبهم عند ذلك؟ قال: " لا، ما أقاموا فيكم الصلاة، لا ما أقاموا فيكم الصلاة".

مۇسلىمدىن نەقلى قىلىنىشىچە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن : "سەلەرنىڭ ئىماملىرىڭلارنىڭ ئەڭ ياخشىسى سەلەر ئۇلارنى ياخشى كۆرۈدىغان ، ئۇلارمۇ سەلەرنى ياخشى كۆرۈدىغان ، سەلەر ئۇلار بىلەن بىللە ناماز ئوقۇيدىغان، ئۇلارمۇ سەلەر بىلەن ناماز ئوقۇيدىغان كىشىلەردۇر.

سەلەرنىڭ ئىماملىرىڭلارنىڭ ئەڭ ئەسكىسى سەلەر ئۇلارنى ئوچ كۆرۈدىغان ، ئۇلارمۇ سەلەرنى ئوچ كۆرۈدىغان ، سەلەر ئۇلارغا لەنەت قىلىدىغان، ئۇلار سەلەرگە لەنەت قىلىدىغان كىشىلەردۇر." دېدى .

ساھابىلار: دەيدۇكى ئى اللەنىڭ پەيغەمبىرى! ئاشۇ ۋاقتتا بىز ئۇلارنى تاشلىۋىتىمىزمۇ؟ دېسەك پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: "ياق، ئۇلار سەلەر بىلەن ناماز ئوقۇسا ئۇلارنى تاشلىۋەتمەڭلار.. ئۇلار سەلەر بىلەن ناماز ئوقۇسا ئۇلارنى تاشلىۋەتمەڭلار.."-دېدى .

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ساھابىلەرگە ناچار ئىماملارغا ئۇرۇش قىلىشقا ۋە ئۇلار بىلەن جىھاد قىلىشقا، يۇرتى ئۇلارغا تاشلاپ بەرمەسلىككە قانداق يوليورۇق بىرئۆتقانلىقنى ئويلاپ بېقىڭ!

شۇنىڭدەك يەنە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ساھابىلەرگە يوليورۇق بېرىشىنى ۋە ناچار ئىماملارغا ئۇرۇش، جىھاد قىلىدىغان مۇناسىپ ۋاقىتنى بەلگىلەپ بەرگەنلىكىنى، ئۇلارغا بارلىق ئۈمىتىنىڭ يۇرتلىرىنى ئۇلارغا تاشلاپ بېرىپ مۇتلەق ھىجرەت قىلىش تەكلىپىنى بەرمىگەنلىكىنى ئويلاپ بېقىڭ!!

ئۇلارغا مۇشۇ ھالەتتە زۆرۈر بولغىنى ناچار ئىماملار بىلەن ئۇرۇش قىلىش ۋە جىھاد قىلىش ھەمدە قوشۇندىن قاچماي مۇستەھكەم تۇرۇش، شەھەرلەرنى دىنسىزلارغا كاپىرلارغا تاشلاپ بەرمەسلىكتۇر..!

يۇقىرىقى سۆزلىرىمىز ھەرگىزمۇ ئۈمىتىنىڭ ھىجرەت قىلىش ئىشىكى تاقالدى دېگەننى ئۇقتۇرمايدۇ... ھەرگىز ئۇنداق ئەمەس.. چۈنكى يۇقىرىدا سۆزلەپ ئۆتكىنىمىزدەك دۈشمەنگە جىھاد قىلىنىدىكەن ھىجرەت قىيامەتكىچە داۋام قىلىدۇ.. لېكىن بۇ يەردىكى ھىجرەت پەۋقۇلادە ھالەت بولۇپ بۇندىن بۇرۇنقى زۇرۇرىيەتلەرگە ماس ھالدا اللھ يولىدىكى جىھادنىڭ مەنپەئەتىنىڭ تەقەززاسى بويىچە

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئىلىپ بېرىلىدۇ...

ھۆكۈم قىلىشتا بىزنى بارلىق سەۋەبلەرنى نەزەردە تۇتقان ئاساستا ھۆكۈم قىلىشىمىزنى تەقەززا قىلىدۇ.

ئەگەر ئۈمەت ئۇلارغا ئۇرۇش ۋە جىھاد قىلىشتىن ئاجىز كېلىپ قالدى .. ئەمدى قانداق قىلىش كېرەك ؟ دېيىلسە .. مەن بۇنىڭغا شۇنداق جاۋاب بېرىمەنكى:

ئۈمەت ئۇلارغا ئۇرۇش ۋە جىھاد قىلىشتىن ۋە تۈپ يىلتىزىدىن يوقىتىشقا ۋە ئۆزىنى قوغداشتىن ئاجىز كېلىپ قالسا .. بۇ ۋاقىتتا ئۇلارغا جىھاد قىلىپ تۈپ يىلتىزىدىن يوقىتىپ، مۇسۇلمانلارنى ئۇلاردىن قۇتقۇزۇشقا ۋە ئۇلارنىڭ يامانلىقىدىن قوغداشقا قادىر بولىدىغان مۇسۇلمانلار جامائىتى يېتىلىپ بولغىچە تەييارلىق قىلىشى ۋە پۇرسەت كۈتۈشى كېرەك .

گەرچە بۇ مەلۇم ۋاقىتتىن كىيىن ئەمەلگە ئاشسىمۇ ئۇلار ئۆزلىرى بىلمەيدىغان جايلاردا بەنى ئىسرائىل قايمۇقۇپ يۈرگەندەك تېڭىرقاپ يۈرمەسلىكى كېرەك .

قال تعالى: ﴿وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهَبُونَ بِهِ
عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُؤَفِّئِكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿الأنفال: 60﴾

﴿ دۈشمەنلىرىڭلار (بىلەن ئۇرۇش قىلىش) ئۈچۈن، قولۇڭلاردىن كېلىشىچە قورال كۈچى، جەڭ ئېتى تەييارلاڭلار، بۇنىڭ بىلەن، اللە نىڭ دۈشمىنىنى، ئۆزۈڭلارنىڭ دۈشمىنىڭلارنى ۋە ئۇلاردىن باشقا دۈشمەنلەرنى قورقۇتسىلەر ، ئۇلارنى سىلەر تونۇمايسىلەر، اللە تونۇيدۇ، سىلەرنىڭ اللە يولىدا سەرپ قىلغىنىڭلار مەيلى نېمە بولسا بولسۇن، سىلەرگە ئۇنىڭ ساۋابى تولۇق بېرىلىدۇ، سىلەرگە زۇلۇم قىلىنمايدۇ (يەنى بۇ ساۋابتىن ھېچ نەرسە كېمەيتىلمەيدۇ) [60].﴾

مۇسۇلمانغا ئىككى خىل تالاش ئارىسىدا بولىدۇ: ياكى اللە يولىدا جىھاد قىلىدۇ، ۋە ياكى جىھادقا تەييارلىق قىلىدۇ.. ئەگەر ئۇ جىھادتىن ئاجىز كەلسە ئۆزىدىن اللەنىڭ دۈشمەنلىرى بىلەن جىھاد قىلىشتىن ئاجىز كەلگەن ھالەتنى يوقىتىش ئۈچۈن تەييارلىق قىلىدۇ... ھىجرەت بولسا پەۋقۇلادە ۋاقىتلىق ھالەتتۇر.. ھىجرەت بولسا جىھاد قىلىش ۋە جىھادقا تەييارلىق قىلىشتىن ئاجىز كەلگەندە بولىدىغان ئۈچىنچى خىل تالاشتۇر.. سانى مىلياردتىن ئاشىدىغان مۇسۇلمان ئۈمىمەتنىڭ

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ھەممىسىنى ئاجىز دەپ پەرەز قىلىش دۇرۇس ئەمەس...!!

قال ابن تيمية في الفتاوى 259/28: يجب الاستعداد للجهاد بإعداد القوة ورباط الخيل في وقت سقوطه للعجز؛ فإن مالا يتم الواجب إلا به فهو واجب
۱- ھ.

ئىبنى تەيمىيە مۇنداق دەيدۇ: جىھادتىن ئاجىز كەلگەنلىكى سەۋەبىدىن جىھاد قىلىش ساقىت بولغان ۋاقىتتا قولدىن كېلىشىچە قورال كۈچى، جەڭ ئېتى تەييارلاش بىلەن جىھادقا تەييارلىق قىلىش ۋاجىپ بولىدۇ؛ جىھاد قىلماستىن ئىنساننىڭ گەدىنىدىكى مەجبۇرىيەت ئادا بولمايدۇ.. چۈنكى جىھاد ۋاجىبتۇر.

بۇنىڭدىن سىرت تاغۇت ھۆكۈمرانلار خۇددى ئوغرىغا ئوخشايدۇ. چۈنكى ئوغرىلار ئۆيلەرگە كىرىدۇ، ئۇلارنىڭ مەقسىتى ئۆي ئەھلى ئۆيىدىن ئايرىلغان، ئۆيدە ئادەم قالمىغان ۋاقىتتا تولۇق ئەمەلگە ئاشىدۇ، بۇ ۋاقىتتا ئۇلار ئۆيدە خاتىرجەم ھالدا بۇلاڭ-تالاڭ قىلىشنى باشلايدۇ.

شۇنىڭغا ئوخشاش تاغۇت ھاكىملارمۇ قەدىمدىن باشلاپ زۇلۇمغا، كاپىرلارنىڭ جاپاسىغا رازى بولمايدىغان، كاپىرلارغا قارشى تۇرىدىغان، ياكى ئۇلارنى ئىنكار قىلىدىغان

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

كشىلەردىن شەھەرنى تازىلىغان.. شەھەر ئۇلارغا خالى قالغان.. شەھەر تاغۇت ھاكىملار ۋە ئۇلارنىڭ قوشۇنىنىڭ بۇزۇقچىلىق قىلىشىغا خالى قالغان ۋاقىتتا ئۆز سىياسىتىنى ئەمەلگە ئاشۇرغان. ھەتتاكى ئۇلار خاتىرجەم ھالدا خالىغان ئىشلارنى قىلغان چۈنكى شەھەردە ئۇلاردىن ھېساب ئالىدىغان، ئۇلارنى كۆزىتىدىغان كىشى قالمىغان.

بۇ سىياسەتنى تاغۇتلار بۇندىن بۇرۇن يۈرگۈزگەن.. ھېلىمۇ - ھەم ئۇلار بۇ سىياسەتنى يۈرگۈزۈۋاتىدۇ.. ھەمدە قىيامەتكىچە يۈرگۈزىدۇ..

قال تعالى عنهم: ﴿وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ مِنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ﴾ الأعراف: 82.

﴿لوتنىڭ قەۋمىنىڭ بىردىنبىر جاۋابى: «لوتنى ئۇنىڭ ئەگەشكۈچىلىرى بىلەن قوشۇپ شەھىرىڭلاردىن چىقىرىۋېتىڭلار، چۈنكى ئۇلار پاك كىشىلەردۇر» دېيىشتىن ئىبارەت بولدى [82].﴾

وقال تعالى: ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي مِلَّتِنَا فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهَلِكَنَّ الظَّالِمِينَ﴾ إبراهيم: 13.

﴿كاپىرلار پەيغەمبەرلىرىگە: «سەلەرنى زېمىندىن چوقۇم ھەيدەپ چىقىرىمىز، ياكى چوقۇم بىزنىڭ دىنىمىزغا قايتىشىڭلار كېرەك» دېدى. ئۇلارغا پەرۋەردىگارى (مۇنداق) ۋەھىي قىلدى: «زالملارنى چوقۇم ھالاك قىلىمىز [13].﴾

ئاشۇ كاپىرلارنىڭ ھەممىسى زامان ۋە ياشىغان ماكاننىڭ ئوخشاماسلىقىغا قارىماستىن پەيغەمبەرلىرىگە بىرلا سۆزنى دېدى:

﴿لنخرجنكم من أرضنا﴾

﴿سەلەرنى زېمىندىن چوقۇم ھەيدەپ چىقىرىمىز﴾

چۈنكى سەلەرنىڭ ۋە ئەگەشكۈچىلىرىڭلارنىڭ بۇ زېمىندا مەۋجۇت بولۇشى بىزنىڭ بۇزۇقچىلىق قىلىش يولىمىزغا ۋە ھۆكۈمرانلىق قانۇنىمىزغا توسالغۇ بولىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن سەلەردىن قۇتۇلۇشىمىز كېرەك.. سەلەر ۋە ئەگەشكۈچىلىرىڭلارنىڭ ئۆلۈم ياكى بىزنىڭ دىنىمىزغا، بىزنىڭ يولىمىزغا كىرىشتىن باشقا ئاماللىقلار يوق..

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

مانا بۇ بۇندىن بۇرۇنقى ۋە بۇندىن كىيىنكى زامانلارنىڭ تاللىشى..

شۇڭا ئۈمىتكە ۋە ئۇنىڭ ئاۋانگارت مۇجاھىدىلىرىغا كاپىرلارنىڭ بۇرۇنقى مەقسىتىنى ئۆزلۈكىدىن ، ئاسان يول بىلەن ئەمەلگە ئاشۇرۇپ بېرىشى لايىق بولمايدۇ..
ئۇلار ئەگەر بۇنداق قىلسا (شەھەرنى ئۇلارغا ئاسانلا تاشلاپ بەرسە) ئۇلار ئۆزلىرىمۇ ھېس قىلماستىن كاپىرلارنىڭ قەلبىنى خۇشاللىق ۋە سائادەتكە چۈمدۈرۈۋىتىدۇ..!

8-مەسىلە: مۇسۇلمان ئايالغا، بولۇپمۇ مۇسۇلمان ئايالنىڭ يۈز-ئابروۋى ، نام شەرىپى دۈشمەنلەر يەنى ئىنسانىيەت ئىچىدىكى ياۋۇز بۆرىلەر تەرىپىدىن دەپسەندە قىلىنىشقا ئۇچراپ قىلىشتىن قورققان ۋاقىتتا مەھرەمسىز ھىجرەت قىلىش دۇرۇس بولامدۇ؟

جاۋاب: اللہ تعالیٰ غا چەكسىز ھەمدۇ سانالار بولسۇنكى.. ئەگەر ئايالغا ھىجرەت قىلىش مۇئەييەنلەشسە .. سوئالدا سۆزلەنگەن ئايال كىشىنى تۈرمىگە قاماش ياكى ئايال كىشىنىڭ يۈز ئابروۋىنى دەپسەندە قىلىش ئېھتىماللىقى بولسا .. ئايال كىشى ھىجرەت قىلىشقا ۋە زالىم تاغۇتلارنىڭ تاجاۋۇز قىلىشى ۋە زۇلۇم قىلىشىدىن قۇتۇلۇشقا چارە تاپالمىسا بۇنداق ئەھۋالدا مەھرەمسىز ھىجرەت قىلىش دۇرۇس..

بۇنداق ئەھۋالدا ئايال كىشى زۆرۈرىيەتلەر چەكلەنگەن ئىشلارغا رۇخسەت قىلىدۇ دېگەن شەرىئەت قائىدىسىگە ئاساسەن مەھرەمسىز ھىجرەت قىلىدۇ، اللہ خالىسا ئۇنىڭغا گۇناھ بولمايدۇ.

قال ابن قدامة في المغني 9/242: وإذا طلبت امرأة أو صبية مسلمة

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

الخروج من عند الكفار، جاز لكل مسلم إخراجها، لما روي أن النبي ﷺ لما خرج من مكة، وقفت ابنة حمزة على الطريق، فلما مر بها علي قالت: يا بن عم إلی من تدعني؟ فتناولها فدفعتها إلی فاطمة حتى قدم بها المدينة ا- ھ.

ئىبنى قۇدامە مۇنداق دەيدۇ: ئەگەر مۇسۇلمان ئايال ياكى مۇسۇلمان قىز كاپىرلار دىيارىدىن چىقىپ كېتىشنى تەلەپ قىلسا ھەربىر مۇسۇلمان ئەرگە ئۇنى چىقىرىپ قويۇش دۇرۇس.

چۈنكى نەقلى قىلىنىشىچە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مەككىدىن چىقىپ كەتكەن ۋاقىتتا ھەمزىنىڭ قىزى يول ئۈستىدە توختىدى، ئەلى ئىبنى ئەبى تالىپ ئۇنىڭ قېشىدىن ئۆتكەندە ھەمزىنىڭ قىزى : مېنى كىمگە قالدۇرۇپ قويسەن؟ دېدى . شۇنىڭ بىلەن ئەلى ئۇنى ئېلىپ پاتىمەنىڭ قېشىغا باردى ھەمدە ئۇنى مەدىنىگە ئاپىرىپ قويدى.

مەن دەيمەنكى: ئەگەر ئايال كىشىگە ھىجرەت قىلىش ۋاجىپ بولماي مۇستەھەب بولسا .. مەن بۇنداق ۋاقىتتا زۆرۈرىيەتلەر چەكلەنگەن ئىشلارغا رۇخسەت قىلىدۇ دېگەن شەرىئەت قائىدىسى يوقاپ كەتكەنلىكى ئۈچۈن ئايال كىشىنىڭ مەھرەمسىز ھىجرەت قىلىشىنى توغرا دەپ قارىمايمەن. والله تعالى أعلم

هېجره ت هه قعدنكي مه سليله و ه نه هكاملار

9-مەسىلە: ھەقىقەتەن شەيخ ئەلباندىن (الشيخ محمد ناصر الدين الألباني) دىن مۇسۇلمانلارنى پەلەستىندە ھىجرەت قىلىشقا قىزىقتۇرىدىغان پەتۋا چىقتى .. سىلەرنىڭ بۇ پەتۋاغا ۋە ئۇنىڭغا قارشى چىققان كىشىگە بولغان كۆز قارىشىڭلار قانداق؟

جاۋاب: اللہ تعالیٰ غا چەكسىز ھەمدۇ سانالار بولسۇنكى.. نۇرغۇن ھالەتلەردە مۇسۇلمانلارغا جىھاد قىلىش مۇئەييەنلىشىدۇ.

ئۇنىڭ بىرى: دۈشمەن مۇسۇلمانلارنىڭ مەيدانلىرىغا كىرگەن ۋە ئۇلارنىڭ زېمىن ۋە دىيارلىرىنى ئىگىلىۋالغان ۋاقىتتۇر.

قال ابن قدامة في المغني 163/9: يتعين الجهاد في ثلاثة مواضع، منها: إذا نزل الكفار ببلد، تعين على أهله قتالهم ودفعتهم - ۱ - ھ.

ئىبنى قۇدامە مۇنداق دەيدۇ: ئۈچ ئورۇندا جىھاد مۇئەييەنلىشىدۇ: ئۇنىڭ بىرى كاپىرلار شەھەرنى بېسىۋالغان ۋاقىتتا شەھەر ئەھلىگە كاپىرلارغا ئۇرۇش قىلىش ۋە ئۇلارنى چېكىندۈرۈش مۇئەييەنلىشىدۇ.

مەن دەيمەنكى: ئەگەر شەھەردىكى مۇسۇلمانلار ئۆزى يالغۇز ئۇلارنى قوغلاپ چىقىرىشقا ۋە چېكىندۈرۈشكە قادىر بولالمىسا بۇ پەرز ئۇلارغا قوشنا بولغان مۇسۇلمانلارغا يۆتكىلىدۇ..

بۇ پەرز - ئۇلارنى شەھەردىن قوغلاپ چىقىرىشتىن ۋە ئۇلارنى چېكىندۈرۈشتىن ئاجىز كېلىپ قالغاندا. مانا مۇشۇنداق كېڭىيىپ يۆتكۈل ئۈمىتىنىڭ ئەۋلادلىرىغا كېڭىيىدۇ.

پەلەستىندىكى مۇسۇلمانلارنىڭ مەجبۇرىيىتى زېمىننى ئىشغال قىلىۋالغان بۇلاڭچى يەھۇدىيلارغا جىھاد قىلىش ۋە ئىزچىل داۋاملاشتۇرۇشتۇر..

بۇ ئەسلى مەجبۇرىيەت .. ئەمما ھىجرەت قىلىشقا كەلسەك بۇ ۋاقىتلىق پەۋقۇلادە ھالەت بولۇپ يېڭىدىن جىھادنى باشلاش ئۈچۈن ئېلىپ بېرىلىدۇ .

پەلەستىن زېمىنىنى ئۇنىڭ ئەسلى مۇسۇلمان ئەھلىدىن ئايرىش، ئىشغال قىلىش ۋە تاجاۋۇزچىلىقنىڭ مۇستەھكەملىنىشىگە ياردەم بېرىدۇ... پەلەستىندىكى مۇسۇلمان خەلقلەرنىڭ مۇشەققەت تارتىش ۋاقتىنى ئۇزارتىدۇ.

بۇ بىر يول ، يەنە بىر يول شۇكى پەلەستىندىكى

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

مۇسۇلمانلارغا نىسبەتەن پەلەستىننى قورشاپ تۇرغان ۋە يەھۇدىي دۆلىتىنى ھىمايە قىلىش ۋە يەھۇدىي ئەۋلادلارنىڭ مەنپەئەتىنى قوغداش ئۈچۈن غالىجىر ئىتنىڭ رولىنى ئۆتەۋاتقان ئەرەب تۇق شەھەرلىرى (ئەرەب تۇق شەھەرلىرى مىسىر، لىۋان، ئىيوردانىيە ، سۈرىيە قاتارلىق شەھەرنى كۆرسىتىدۇ) گە ھىجرەت قىلىش يولىنى تاللىشى بەك مۇشەققەتلىك تاللاشتۇر.

بۇ تاللاشنىڭ قىيىنچىلىقى كۆپ بولۇپ، ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىش ۋە جىھادنى ئىزچىل داۋاملاشتۇرۇش يولىنى تاللىغاندىنمۇ كۆپ مۇشەققەت تارتىشقا ۋە قۇربانلىق بېرىشكە توغرا كېلىدۇ.

ھىجرەت قىلغۇچى پەلەستىنلىكلەرنىڭ تارىخىنى ۋە ئۇلار دۇچ كەلگەن قىرغىنچىلىقلارنى، تازىلاشلارنى، ھەقىقەتتە تاجاۋۇز قىلىشلارنى، ئەرەب تۇق شەھەرلىرى (ئەرەب تۇق شەھەرلىرى مىسىر، لىۋان، ئىيوردانىيە ، سۈرىيە قاتارلىق شەھەرنى كۆرسىتىدۇ) ۋە ئۇنىڭدىن باشقا شەھەرلەردىكى خارلاشلارنى تەكشۈرۈپ باققان كىشى بىز سۆزلىگەن ئىشلارنىڭ ماھىيىتىنى بىلىدۇ.

ھېچقانداق ۋاقىتتا ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىپ ۋە مۇستەھكەم تۇرۇپ ئۇچرىغان زەربە كاپىرلارنىڭ خارلىشى ۋە زالىملارغا ۋە ئۇلارنىڭ رەھىم قىلىشىغا تايىنىش ئارقىلىق

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئۇچرىغان ئازار كۈلپەتلەردىن كۆپ بولغان ئەمەس.
ئۆزىنى قوغداش ۋە ھاراملاردىن ساقلىنىش ئۈچۈن قورال ياراقنى ئېلىپ تاغ چوققىلىرىغا چىقىۋېلىشنىڭ مۇشەققەتلىرى - ھەرقانچە چوڭ بولسىمۇ - ئازاب ئوقۇبەت جەھەتتە چېگرادىكى گازاملارنى سېلىنچا قىلىپ كاپىر ئۈمىمەتلەر تەرىپىدىن تارقىتىلغان يېمەك - ئىچمەك ۋە ئوزۇق تۈلۈكلەرنى تاپشۇرۇۋېلىش ئۈچۈن خارلىق ئىچىدە ئۇزۇن مەزگىل تۇرۇشتىن ئېشىپ كېتەلمەيدۇ.

شەيخ ئەلبانى (الشيخ محمد ناصر الدين الألباني) پەلەستىندىن ھىجرەت قىلىشقا پەتنۋا بەرگەندە خاتالىشىپ كەتتى .. ئۇ تۆۋەندىكى ئىككى تەرەپتىن خاتالاشتى:

بىرىنچىسى: شەيخ ئەلبانى (الشيخ محمد ناصر الدين الألباني) مەسىلىنىڭ بىر تەرىپىگە، ھىجرەت قىلىش سەۋەبلىرىنىڭ بىر تەرىپىگە نەزەر سىلكىپ ئومومى ۋەزىيەتكە نەزەر سالمىدى. ئۇ نەزەر سالغان تەرەپ شۇكى خەلق قاتتىق قىرغىن قىلىنىۋاتىدۇ، ئىزىلىۋاتىدۇ، ئۆزىگە خاتىرجەملىك تاپالمايۋاتىدۇ.. خەلق قانداق قىلىدۇ؟

شەيخ ئەلبانى (الشيخ محمد ناصر الدين الألباني) خەلق ھىجرەت قىلىدۇ دېدى . ئۇ جىھاد قىلىش ۋە قارشى تۇرۇش ۋە ئۆزىنى مۇداپىئە قىلىش يولىنى تاللاشنى ئوتتۇرىغا

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

قويمىدى. ۋەھالەنكى بۇ خىل تاللاش ئەۋرەل بولغان ئەسلى تاللاش ئىدى.

ئۇ مەسىلىنىڭ يىراق نىشانغا ۋە ئۇنىڭ "ھىجرەت قىلىڭلار" دېگەن سۆزىگە ئەگىشىپ كېلىدىغان ئىسلام ۋە مۇسۇلمانلار ئۈچۈن كېلىدىغان ئەڭ چوڭ زىيانلارغا ۋە ئەكسىچە يەھۇدىي ئەۋلادلىرىغا كېلىدىغان ئەڭ چوڭ مەنپەئەتلەرگە سەل قارىدى..!!

شەيخ ئەلبانى (الشيخ محمد ناصر الدين الألباني) ھىجرەت قىلىڭلار دېگەن ۋاقتتا.. ئۇ خۇددى شۇنداق بىر كىشىگە ئوخشاپ قالدىكى ئۇ ئۆيى ۋە مېلىنى ئوغرى بۇلايدىغان بىر كىشىگە سەن ئۆيۈڭنى تاشلاپ ھىجرەت قىل .. سەن ئۆيۈڭنى ۋە مال-مۈلۈكىڭنى تاجاۋۇزچى ئوغرىغا تاشلاپ بەرگىن دەپ پەتۋا بەرگەن كىشىگە ئوخشاش پەتۋا بەردى.

بۇ شەيخ ئەلبانى (الشيخ محمد ناصر الدين الألباني) نىڭ يوليورۇقىدۇر.. لېكىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يوليورۇقى بولسا - يۇقىرىقىلارغا قوشۇپ- ئوغرى بىلەن ئۇرۇش قىلىشقا.. ئوغرىغا مالنى بەرمەسلىككە قىزىقتۇرىدۇ.. چۈنكى ئوغرى ئۆلسە جەھەننەمگە كىرىدۇ، ئوغرىغا قارشىلىق قىلغۇچى ئۆلسە شەھىد بولۇپ جەننەتكە كىرىدۇ.

كما في الحديث عن أبي هريرة قال: جاء رجل إلى رسول الله ﷺ فقال: يا رسول الله أرأيت إن جاء رجل يريد أخذ مالي؟ قال: "فلا تعطه مالك"، قال: أرأيت إن قاتلني؟ قال: "قاتله"، قال: أرأيت إن قتلتني؟ قال: "فأنت شهيد"، قال: أرأيت إن قتلته؟ قال: "هو في النار" مسلم.

ھەدىستە ئەبۇ ھۈرەيرىدىن نەقلى قىلىنىشىچە ئۇ مۇنداق دېدى: بىر كىشى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ قېشىغا كېلىپ مۇنداق دېدى: ئى اللھنىڭ پەيغەمبىرى! ئەگەر بىر كىشى كېلىپ مېنىڭ مېلىمنى ئېلىۋالماقچى بولسا قانداق قىلىشىم ھەققىدە خەۋەر بەرمەمسەن؟

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا "مېلىڭنى بەرمە!" دېدى.

ئۇ كىشى مۇنداق دېدى: ئەگەر ئۇ مەن بىلەن ئۇرۇش قىلسا قانداق قىلىدىغانلىقىم ھەققىدە خەۋەر بەرمەمسەن؟ دېدى.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا "ئۇنىڭ بىلەن ئۇرۇش قىلغىن!" دېدى.

ئۇ كىشى مۇنداق دېدى: ئەگەر ئۇ مېنى ئۆلتۈرۈۋەتسە قانداق بولىدىغانلىقى ھەققىدە خەۋەر بەرمەمسەن؟ دېدى.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا "ئۇ سىنى ئۆلتۈرۈۋەتسە سەن شەھىد بولىسەن" دېدى.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

ئۇ كىشى مۇنداق دېدى : ئەگەر مەن ئۆتى ئۆلتۈرۈۋەتسەم قانداق بولىدىغانلىقى ھەققىدە خەۋەر بەرمەمسەن ؟ دېدى . پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا " ئۆتى ئۆلتۈرۈۋەتسەڭ ئۇ جەھەننەمگە كىرىدۇ" دېدى . [مۇسلىم نەقلى قىلغان]

وفي رواية عند النسائي: " قاتل دون مالك، حتى تكون من شهداء الآخرة أو تمنع مالك ". [3].

نەسائىنىڭ نەقلى قىلىشىچە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: « سەن مال مۈلۈكىڭ ئۈچۈن ئۇرۇش قىلغىن! ھەتتاكى سەن ئاخىرەتنىڭ شەھىدلىرىدىن بولسەن ياكى مېلىڭنى قوغداپ قالسەن.» دېدى .

وقال ﷺ: " من قُتِل دون ماله فهو شهيد، ومن قُتِل دون أهله فهو شهيد، ومن قُتِل دون دينه فهو شهيد، ومن قُتِل دون دمه فهو شهيد .. ومن قُتِل دون مظلمته فهو شهيد " [4].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام : «كىمكى مېلىنى قوغداش

³ صحيح سنن النسائي: 1021.

¹ صحيح سنن النسائي: 1046 و 1040.

ئۈچۈن ئۆلسە ئۇ شەھىد بولىدۇ.

كىمكى ئەھلى-بالىچاقلىرىنى قوغداش ئۈچۈن ئۆلسە ئۇ شەھىد بولىدۇ.

كىمكى دىنىنى قوغداش ئۈچۈن ئۆلسە ئۇ شەھىد بولىدۇ.

كىمكى جېنىنى قوغداش ئۈچۈن ئۆلسە ئۇ شەھىد بولىدۇ.

كىمكى زۇلۇم قىلىنىش يولىدا ئۆلسە ئۇ شەھىد بولىدۇ.» دېدى .

مەن دەيمەنكى: ئەگەر تاجاۋۇزچىلىققا ئۇچرىغان مال.. تاجاۋۇزچىلىققا ئۇچرىغان ھوقۇق پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئېلىپ كېلىنگەن ۋە ئىككى قېلىننىڭ تۇنجىسى بولغان مەسجىد ئەقسا ئورۇنلاشقان پەلەستىن بولسا قانداق بولىدۇ؟ تاجاۋۇزچى ئوغرى بولسا يەھۇدىيلار بولۇپ اللھ - تعالى - ئۇلار توغرىسىدا مۇنداق دېگەن :

قال اللھ تعالى فيهم: ﴿لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِّلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ﴾

المائدة: 82.

﴿ئى مۇھەممەد!﴾ يەھۇدىيلار ۋە مۇشرىكلارنىڭ مۆمىنلەرگە ھەممىدىن قاتتىق دۈشمەن ئىكەنلىكىنى چوقۇم بايقايسەن ﴿

شەك - شۈبھىسىزكى ئالەم يولىدا بۇ ھوقۇقلار ئۈچۈن ئۇرۇش قىلىش بۇ ۋاقىتتا ۋاجىپ ، ئەڭ ئەۋلا بولىدۇ!
بۇ ھۆرمەتلەر ۋە ھوقۇقلار دەپسەندە قىلىنغاندا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا بېرىلگەن يوليورۇقتۇر. ئىززەت - ھۆرمەتلەرنىڭ تېخىمۇ ساقلىنىشى ۋە ھوقۇقلارنىڭ ئۆز ئىگىسىگە قايتىشى پەقەت ئۇرۇش ئارقىلىقلا ئەمەلگە ئاشىدۇ..

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ بۇ يوليورۇقىدىن كىيىن باشقا يوليورۇق يوق..

ئۇنىڭ ئەمرى ئىجرا قىلىنىدۇ.. بۇ يوليورۇق ئۈممەت ئىچىدە ئىجرا قىلىنىشى ۋە ئەمەل قىلىنىشى كېرەك .
بۇ يوليورۇققا قارشى قارشى كېلىدىغان ھەرقانداق نەرسە - ئىگىسى كىم بولۇشتىن قەتئىي نەزەر - ئۆز ئىگىسىگە قايتۇرۇلىدۇ(رەت قىلىنىدۇ).

ئىككىنچى : شەيخ ئەلبانى (الشيخ محمد ناصر الدين الألبانى) نىڭ ئىماندىكى ئىرجائىزم ئەقىدىسى مۇشۇ خاتالىقنىڭ ئارقىسىغا يوشۇرۇنغان بولۇپ ئۇنىڭدا يەنە نۇرغۇن خاتالىقلار بار..!!

شەيخ ئەلبانى (الشيخ محمد ناصر الدين الألبانى) دا كۆرۈلگەن ۋە ئۇنى تاغۇتلارنىڭ ھۆكۈمىگە ياخشى گۇمان

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

قىلىش ۋە ئۇلارنىڭ مۇسۇلمانلىقىغا قايىل بولۇش ئىدىيەسىگە ئىلىپ بارغان ئىرجائىزىم ئەقىدىسىنىڭ سەۋەبى بىلەن ئۇ پەلەستىن ئەھلىگە: ھىجرەت قىلىڭلار! دېدى..!!

قەيەرگە..؟ شەيخنىڭ نەزىرىدە مۇسۇلمان ۋە مۇئمىن بولغان مۇشۇ تاغۇتلارغا ئىتائەت قىلىش، ئۇلارنى دوست تۇتۇش كېرەكمۇ؟!

شەيخ ئەلبانى (الشيخ محمد ناصر الدين الألباني) دىن بىركىشى نەگە ھىجرەت قىلىمىز ئى شەيخ دەپ سورىغاندا (- مەن لېنتىدىن ئۇنىڭ ھىجرەت قىلىش توغرىسىدىكى سۆزىگە رەدىيە بەرگەن سۆزىنى ئۆزۈم ئاڭلىغان -) شەيخ ئەلبانى (الشيخ محمد ناصر الدين الألباني) ئىيوردانىيە سىنى ئەجەپلەندۈرەلمىدىمۇ؟؟.. ئىيوردانىيە سىنى ئەجەپلەندۈرەلمىدىمۇ !!!؟؟.. (يەنى ئىيوردانىيە ھىجرەت قىلىشقا ئەرزىمەمدۇ؟) دەپ جاۋاب بەرگەن.

مەن دەيمەنكى: شەيخ ئەلبانى (الشيخ محمد ناصر الدين الألباني) ئىيوردانىيە تۈزۈمىنىڭ - پەيدا بولغاندىن باشلاپ قىيامەتكىچە - ۋاپادار ۋە ئىشەنچلىك قوغدىغۇچى ئىتتىپاق رولىنى ئوينايدىغانلىقى ۋە يەھۇدىي دۆلىتىنىڭ مەنپەئەتىنى قوغدايدىغانلىقىنى بىلەلمىدى.

ئىيوردانىيە تۈزۈمىنى يەھۇدىيلار، ئامېرىكىلىقلار، ۋە

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

ئەنگلىيەلىكلەر تۈزۈپ چىققان.. ئۇ پۈتۈن كۈچى بىلەن ئۆز خەلقىنىڭ مەنپەئەتىنى ۋە ئۈمىتىنىڭ مەنپەئەتىنى يەھۇدىيلارنىڭ رازى قىلىش ۋە ئۇلارنىڭ مەنپەئەتىنى ۋە تىنچلىقنى قوغداش ئۈچۈن قۇربان قىلىدۇ!!!

شەيخ ئەلبانى (الشيخ محمد ناصر الدين الألباني) پەلەستىنلىكلەر ئىئوردانىيەدە تۆتىنچى ۋە بەشىنچى تەبىقىدىكى كىشىلەر دەرىجىسىدە مۇئامىلە قىلىنىدىغانلىقىنى بىلەلمىدى... كىشىلەر ئىئوردانىيە تۇرۇش جەريانىدا دۇچ كېلىدىغان تەكرار قىرغىنچىلىق ۋە دۈشمەنلىكلەر ۋە ئۇنىڭ خەۋەرلىرى كىشىلەرنىڭ قۇلاقلىرىدىن يىراق بولغان قاراڭغۇ قوشخانلاردىكى قىرغىنچىقلارنىڭ ئەھۋالى بۇنىڭ سىرتىدا!!!

شەيخ ئەلبانى (الشيخ محمد ناصر الدين الألباني) مۇشۇ ئىشلارغا رىئايە قىلىشى ۋە شارائىتلار بىلەن چىقىشىپ ئۆتۈشى، بۇ تاغۇتلارنىڭ نۇرغۇن ئىشلىرىغا، زۇلۇم قىلغۇچى سىياسەتلىرىگە سۈكۈت قىلىشىغا، بۇ تاغۇتلارغا ياخشى گۇمان قىلىشىغا قارىماستىن، شەيخ ئەلبانى (الشيخ محمد ناصر الدين الألباني) ئىئوردانىيە تۈزۈمىنىڭ يامانلىقىدىن قۇتۇلالمىدى؛ چۈنكى شەيخ ئەلبانى (الشيخ محمد ناصر الدين الألباني) بىر قانچە قېتىم ئىئوردانىيەدىن قوغلاپ چىقىرىشقا ھۆكۈم قىلىندى. ھەر قېتىم ئۇنى پادىشاھ

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

قەسىرى بىلەن يېقىن مۇناسىۋىتى بولغان شاگىرتى
ئىبراھىم شەقەر ئۇنىڭغا شاپائەت تىلەپ قوغداپ قالدى!
شۇنى خۇلاسىلەيمەنكى: شەيخ ئەلبانى (الشيخ محمد ناصر
الدين الألبانى) ئۆزىنىڭ يۇقىرىقى پەتىۋالىرىدا خاتالىشىپ
كەتتى. ئۇنىڭ بۇ خاتالىقى رەت قىلىنىدۇ. بۇ خاتالىققا
ئەگىشىشكە بولمايدۇ. لېكىن بىز ئۇنىڭ بۇنداق
خاتالىقىنى ئەجىر يېرىلىدىغان خاتالىقلاردىن بولۇشىنى
ئۈمىد قىلىمىز.. والله تعالى أعلم.

ئەمما شەيخ ئەلبانى (الشيخ محمد ناصر الدين الألبانى)نى
تىللاش ۋە ئۇنىڭ سەلەپلەرچە دەۋىتىگە قارشى تۇرۇش ۋە
ئۇنى خىيانەتچى، ياللانما، چۈشەنگىلى بولمايدىغان كىشى ۋە
باشقىلار... دېگەندەك تۆھمەتلەرنى قىلىش ئۈچۈن مۇشۇ
خاتالىقلاردىن پايدىلانغان كىشىلەرگە كەلسەك بۇ بەك چوڭ
زۇلۇمدۇر. بىز شەيخنى بۇنىڭدىن پاك دەپ بىلىمىز. شەيخ
بۇنداق تۆھمەتلەردىن پاك تۇر.

شەيخ ئەلبانى (الشيخ محمد ناصر الدين الألبانى)نى
مۇشۇنداق سۈپەتلەر بىلەن سۈپەتلىگەن كىشىلەرنىڭ ئۆزى
ئاشۇ سۈپەتلەرگە لايىقتۇر. ئۇزاققا قالماي ئۇلار ئاشۇ
قىلمىشى توغرىسىدا سوراققا تارتىلىدۇ.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

10-مەسىلە: زالىملارنى تەرك ئېتىش مۇتلەق بولامدۇ.. ياكى بۇ مەسىلىنىڭ تەپسىلاتى ۋە پىرىنسىپلىرى بارمۇ؟

جاۋاب: اللہ تەئالى غا چەكسىز ھەمدۇ سانالار بولسۇنكى زالىملار تۈرلۈك بولىدۇ.. ئۇلارنىڭ ھەربىرى ئۈچۈن ئۇلار بىلەن مۇئامىلە قىلىش ئەھۋالىنى بېكىتىپ بېرىدىغان ھۆكۈم ۋە ئۇلار بىلەن مۇئامىلە قىلىش ياكى ئۇلارنى تەرك ئېتىشنى بېكىتىپ بېرىدىغان ئۆلچەم بار.

بىرىنچى : كاپىرلار ۋە مۇرتەد كاپىرلار: كاپىرلار ۋە مۇرتەد كاپىرلار ھەقتىن يۈز ئۆرۈيدۇ، سەركەشلىك قىلىدۇ.. شۇڭا بۇنداق كاپىرلارنى تاشلىۋېتىش ۋە ئۇلاردىن يىراقلىشىش ۋە ئۇلار بىلەن بىرگە ئولتۇرماسلىق كېرەك . بولۇپمۇ ئۇلار اللەنىڭ ئايەتلىرى توغرىسىدا ناھەق سۆزلەرنى قىلىۋاتقاندا ئۇلار بىلەن بىرگە ئولتۇرۇشقا قەتئىي بولمايدۇ.

قال تعالى: ﴿وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرِى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ الأنعام: 68.

﴿ بىزنىڭ ئايەتلىرىمىز توغرىسىدا (تەنە ۋە مەسخىرە

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

قىلىپ) پاراڭ سېلىشىۋاتقان كىشىلەرنى كۆرگىنىڭدە،
ئۇلار بۇنىڭدىن باشقا پاراڭغا چۈشمىگۈچە ئۇلار بىلەن بىللە
ئولتۇرمىغىن، ئۇلار بىلەن بىللە ئولتۇرماسلىقنى شەيتان
ساڭا ئۇنتۇلدۇرغان بولسا، ئېسىڭگە كەلگەندىن كېيىن،
زالىم قەۋم بىلەن بىللە ئولتۇرمىغىن [68]. ﴿

وقال تعالى: ﴿ وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ
يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذًا
مِثْلُهُمْ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ﴾ النساء: 140.

﴿ الله كىتابتا (يەنى قۇرئاندا) سىلەرگە نازىل قىلدىكى،
سىلەر الله نىڭ ئايەتلىرىنىڭ ئىنكار قىلىنىۋاتقان ۋە
مەسخىرە قىلىنىۋاتقانلىقىنى ئاڭلىغان چېغىڭلاردا، ئۇلار
(يەنى الله نىڭ ئايەتلىرىنى مەسخىرە قىلىۋاتقان كاپىرلار)
باشقا پاراڭغا كىرىشمىگۈچە ئۇلار بىلەن بىللە ئولتۇرماڭلار،
بولمىسا (گۇناھتا) ئۇلارغا ئوخشاش بولۇپ قالسىلەر، الله
ھەقىقەتەن مۇناپىقلارنىڭ ۋە كاپىرلارنىڭ ھەممىسىنى
(ئاخىرەتتە) جەھەننەمگە توپلايدۇ [140]. ﴿

وقال تعالى عن نبيه إبراهيم عليه السلام: ﴿ وَأَعْتَرِلْكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَأَدْعُو رَبِّي عَسَىٰ أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا ﴾ مريم: 48.

﴿ سىلەردىن ۋە سىلەر ئاللى نى قويۇپ چوقۇنۇۋاتقان نەرسىلەردىن يىراق بولمەن، پەرۋەردىگارمغا ئىبادەت قىلمەن، پەرۋەردىگارمىنىڭ ئىبادىتىدىن مەھرۇم بولۇپ قالماسلىقىنى ئۈمىد قىلمەن ﴾ [48]

ئاسىلاردىن ۋە ئۇلار بىلەن بىرگە ئولتۇرۇشتىن يىراق بولۇش ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ دىنىدۇر. ئاسىيلار بىلەن بىرگە ئولتۇرۇشقا پەقەت ئۆزىنى ئەخمەق قىلغان كىشىلا قىزىقىدۇ.

قال تعالى: ﴿ وَمَنْ يَرْغَبْ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ وَلَقَدْ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴾ البقرة: 130.

﴿ ئۆزىنى ئەخمەق قىلغانلاردىن باشقا كىم ئىبراھىمنىڭ دىنىدىن يۈز ئۆرۈيدۇ، ھەقىقەتەن بىز ئۇنى بۇ دۇنيادا (پەيغەمبەرلىككە) تاللىدۇق. شەك - شۈبھىسىزكى، ئاخىرەتتە ئۇ ياخشىلار قاتارىدا بولىدۇ ﴾ [130].

وقال تعالى: ﴿ فَلَمَّا اعْتَرَاهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ

﴿وَكَلَّا جَعَلْنَا نَبِيًّا﴾ مريم: 49.

﴿ ئۇ ئۇلاردىن ۋە ئۇلارنىڭ ئاللى نى قويۇپ چوقۇنۇۋاتقان نەرسىلىرىدىن يىراقلاشتى، ئۇنىڭغا بىز ئىسھاق ۋە يەئقۇبنى ئاتا قىلدۇق، ئۇ ئىككىسىنىڭ ھەر بىرسىنى پەيغەمبەر قىلدۇق [49]. ﴾

ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ زالىملاردىن ۋە ئۇلار ئىبادەت قىلىۋاتقان نەرسىلەردىن يىراقلاشقانلىقىنىڭ بەرىكىتى شۇ بولدىكى ئاللى ئۇنىڭغا ئىسھاق ۋە يەئقۇبنى ئاتا قىلدى.. بۇ ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ زالىملاردىن يىراقلاشقانلىقىنىڭ مۇكاپاتى!

مەن دېدىمكى : مەن ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ ئاللى رازىلىقى ئۈچۈن زالىم جىنايەتچىلەر ۋە ئۇلار ئىبادەت قىلىۋاتقان نەرسىلەردىن يىراقلاشقانلىقىغا ئوخشاش تۇغماسلىقىنىڭ داۋاسىنى كۆرمىدىم.

وقال تعالى عن أصحاب الكهف: ﴿وَإِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يُعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ فَأَوْفُوا إِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مِرْفَقًا﴾ الكهف: 16

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

﴿ئى يىگىتلەر!﴾ سىلەر ئۇلاردىن ۋە ئۇلارنىڭ ئاللى تىن باشقا ئىبادەت قىلىدىغان بۇتلىرىدىن ئايرىلغان ئىكەنسىلەر، غارنى پاناھ جاي قىلىڭلار، پەرۋەردىگارنىڭلار سىلەرگە كەڭ رەھمەت قىلىدۇ، ئاللى سىلەرنىڭ ئىشلىرىڭلارنى ئاسانلاشتۇرۇپ بېرىدۇ [16]. ﴿

ئۇلار قەۋمىدىن ۋە ئۇلارنىڭ ئاللى تىن باشقا ئىبادەت قىلىدىغان نەرسىلىرىدىن ئايرىلغان ۋە غارنى پاناھ جاي قىلغان ۋاقىتتا رەببى ئۇلارغا رەھمەتنى ۋە رازىلىقنى ئاتا قىلدى.

مۆمىنلەر بىلەن جىنايەتچى كاپىرلار ئوتتۇرىسىدىكى ئالاقىنىڭ ئاساسى شۇكى كاپىرلار ئىمان ئېيتقانغا قەدەر كاپىرلارنى دۈشمەن تۇتۇش، ئوچ كۆرۈش ئەبەدىي ساقلىنىپ قالىدۇ.

قال تعالى: ﴿قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَاءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحَدَهُ﴾ الممتحنة: 4.

﴿ئىبراھىم ۋە ئۇنىڭ بىللە بولغان (مۆمىنلەر) سىلەرگە ھەقىقەتەن ئوبدان نەمۇنىدۇر، ئۆز ۋاقتىدا ئۇلار قەۋمىگە:

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

«ھەقىقەتەن بىز سىلەردىن ۋە سىلەر ئاللىنى قۇيۇپ ئىبادەت قىلىۋاتقان بۇتلىرىڭلاردىن ئادا - جۇدامىز، بىزنىڭ ئارىمىزدىكى ئاداۋەت ۋە ئۆچمەنلىك تاكى سىلەر يالغۇز بىر ئاللى قا ئىمان ئېيتقىنىڭلارغا قەدەر ئەبەدىي ساقلىنىپ قالدۇ» دېدى. [4]. ﴿

نۇھ ئەلەيھىسسالام بالىسى ھەقتىن يۈز ئۆرۈپ ھەق ئالدىدا چوڭچىلىق قىلغان ۋە ئۆزىنى تاغ غەرق بولۇپ كېتىشتىن قۇتقۇزىدۇ دەپ ئويلىغاندىن كىيىن رەببىدىن بالىسىنى غەرق بولۇپ كېتىشتىن قۇتقۇزۇشنى سورىغاندا ئۇنى ئاللى ئەيىبلەپ مۇنداق دېدى :

﴿قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ فَلَا تَسْأَلْنِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنِّي أَعِظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ﴾ ھود: 46

﴿ ئاللى ئېيتتى: «ئى نۇھ! ئۇ(مەن نىجات تېپىشنى ۋەدە قىلغان) ئائىلەڭدىكىلەردىن ئەمەس، ئۇنىڭ ئەمەلى ياماندۇر، سەن ئېنىق بىلمىگەن نەرسەڭنى مەندىن سورىمىغىن، مەن سېنىڭ جاھىللاردىن بولماسلىقىڭنى نەسھەت قىلىمەن»﴾ [46]. ﴿

چۈنكى جاھىللار قان-قېرىنداشلىق ۋە ئەقىدە مۇناسىۋىتىنى ئەقىدە ۋە تەۋھىد مۇناسىۋىتىنىڭ ئالدىدا قويدۇ.

ئەگەر كاپىرلارنىڭ ھەممىسى تەرك ئېتىش ۋە يىراقلىشىش مۇناسىۋىتىدە باراۋەر بولامدۇ؟ دېيىلسە مەن دەيمەنكى : كاپىرلارغا مۇئامىلە قىلىشتىكى ئەسلى پىرىنسىپ ئۇلارنى تەرك ئېتىش ۋە ئۇلاردىن يىراق تۇرۇش بولسىمۇ لېكىن كاپىرلاردىن ھەربىر گۇرۇھ ياكى ھەر بىر كاپىرنىڭ ئىسلامغا دۈشمەنلىك ۋە سەركەشلىك قىلىش دەرىجىسى بويىچە كاپىرلارغا مۇئامىلە قىلىش پەرقلىق بولىدۇ..

شۇڭا - تەرك ئېتىش ۋە يىراقلىشىش تەرەپتىن - اللەنىڭ سۆزىنى ئاڭلاشنى خالايدىغان پاناھلىق تىلىگەن كاپىرغا ئىسلامدىن يۈز ئۆرىگەن، ئىسلامغا ئۇرۇش قىلغان ۋە دۈشمەنلىك قىلغان كاپىرغا مۇئامىلە قىلغاندەك مۇئامىلە قىلىش لايىق ئەمەس..

قەلبىنى ئىسلامغا كۆندۈرۈش مەقسەت قىلىنغان كاپىرغا ئىسلامغا ئۇرۇش قىلغان ۋە دۈشمەنلىك قىلغان كاپىرغا مۇئامىلە قىلغاندەك مۇئامىلە قىلىش لايىق ئەمەس!

بۇنىڭغا ئاساسەن بىز شۇنداق دىيەلەيمىزكى كاپىرنىڭ كاپىرلىقى كۈچەيگەن ۋە ئۇنىڭ ھەقىكە قارشى تۇرۇش ۋە

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈشى كۈچەيگەن ۋاقىتتا ئۇنىڭدىن يىراقلىشىش ۋە ئۇنى تەرك ئېتىش كېرەك . كاپىرنىڭ ھەقىقەت مائىل بولۇشى ۋە قىزىقىشى كۈچەيگەن ۋاقىتتا ئۇنى تەرك ئېتىش ۋە يىراقلىشىش يەڭگىل بولىدۇ. سىلەر -رەھىم قىلىشنىڭ يوللۇق سەۋەبلىرى ۋە دەلىللىرى بار..
والله تعالى أعلم.

تولۇقلىما ۋە ئەسكەرتىش:

-يۇقىرىدا ئۆتكەندەك- كاپىرلارغا مۇئامىلە قىلىشتىكى ئەسلى پىرىنسىپ ئۇلارنى تەرك ئېتىش ۋە ئۇلاردىن يىراق تۇرۇش..

بۇ ئەسلى پىرىنسىپ ئومومى ھۆكۈمدۇر. ئۇنىڭ پەۋقۇلادە ھالەتلىرى بار بولۇپ ئۇنىڭدا دەرىجە بويىچە سىلەر -رەھىم يوللۇق بولىدۇ. بىز ئۇنى تۆۋەندە بايان قىلىمىز:

1.مۇسۇلمان بالىنىڭ كاپىر بولغان ئاتا-ئانىسىغا ياخشىلىق قىلىشى ۋە ئىككىسىگە سىلەر -رەھىم قىلىشى.. لېكىن اللەغا شېرىك كەلتۈرىدىغان ياكى ئاسىيلىق قىلىدىغان ئىشلاردا ئاتا-ئانىسىغا ئىتائەت قىلىشقا بولمايدۇ.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

قال تعالى: ﴿ وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا ﴾ لقمان: 15.

﴿ ئەگەر ئاتا - ئاناڭ سېنى سەن بىلمەيدىغان نەرسىنى ماڭا شېرىك كەلتۈرۈشكە زورلىسا، ئۇلارغا ئىتائەت قىلمىغىن، ئۇلارغا دۇنيادا ياخشى مۇئامىلىدە بولغىن (يەنى دىنىڭغا زىيان يەتمەيدىغان ئاساستا ياخشىلىق قىلغىن)، ماڭا تائەت بىلەن قايتقان ئادەمنىڭ يولىغا ئەگەشكىن، ئاندىن مېنىڭ دەرگاھىمغا قايتىسىلەر، سىلەرگە قىلمىشىڭلارنى ئېيتىپ بېرىمەن [15].﴾

وقال تعالى: ﴿ وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِالذِّكْرِ حُسْنًا وَإِنْ جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا إِيَّيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴾ العنكبوت: 8.

﴿ ئىنساننى ئاتا - ئانىسىغا ياخشىلىق قىلىشقا بۇيرۇدۇق، ئەگەر ئاتا - ئاناڭ سېنى سەن بىلمەيدىغان نەرسىنى ماڭا شېرىك كەلتۈرۈشكە زورلىسا، ئۇلارغا ئىتائەت قىلمىغىن، سىلەر مېنىڭ دەرگاھىمغا قايتىپ بارىسىلەر، سىلەرگە قىلمىشىڭلارنى خەۋەر قىلىمەن [8].﴾

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

مەن دەيمەنكى: ئاتا-ئانىسىغا ياخشىلىق قىلىش ۋە سىلەر -رەھىم قىلىش ۋە ئاتا-ئانىغا -ئەڭ گۈزەل شەكىلدە- نەسىھەت قىلىش بىلەن بىرگە ياخشىلىقنى داۋاملاشتۇرۇش ئارقىلىق ئېھتىمال ئالەم ئاتا-ئانىنى بالىسىنىڭ قولى بىلەن جەھەننەمدىن قۇتقۇزۇشى مۇمكىن .

وفي الحديث، عن أسماء بنت أبي بكر الصديق، قالت: قدمت عليَّ أمي وهي مشركة في عهد رسول الله ﷺ، فاستفتيتُ رسولَ الله ﷺ، قلت: قدمت عليَّ أمي وهي راغبةٌ، أفأصل أمي؟ قال ﷺ: " نعم صلي أمك " متفق عليه.

ھەدىستە ئەسما بىنتى ئەبۇ بەكرى سىددىقتىن نەقلى قىلىنىشىچە ئۇ مۇنداق دەيدۇ: ئانام مىنىڭ قېشىمغا كەلدى، ئۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ دەۋرىدە مۇشرىك ئىدى.

مەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن پەتىۋا سورىدىم، مەن ئۇنىڭغا: ئانام مىنىڭ قېشىمغا يېنىمدىكى مال-مۈلۈكنى تاما قىلىپ كەلدى. ئانامغا سىلەر -رەھىم قىلىمەنمۇ؟- دېدىم. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام : «شۇنداق، ئانىڭىزغا سىلەر رەھىم قىلىڭ»- دېدى .

ئەسما بىنتى ئەبۇ بەكرى سىددىقنىڭ سۆزىدىكى « ۋەھى

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

راغبە» دېگىنى ئانام مىنىڭ قېشىمغا يېنىمدىكى مال-مۈلۈكنى تاما قىلىپ كەلدى، ئۇنىڭدىن بىر نەرسە بېرىشىمنى ئارزۇ قىلىدۇ دېگەن بولىدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئەسمانىڭ ئانىسىغا سىلەر رەھىم قىلىشىغا ۋە مېلىدىن بېرىشىگە بۇيرۇغان .

2. مۇشرىك مۇسۇلمانلاردىن ئامانلىق تىلىگەن ۋە اللەنىڭ سۆزىنى ئاڭلاشقا ۋە ئۇنىڭغا ئوخشىغان ئىشلارغا پاناھلىق تەلەپ قىلغان ۋاقىتتا بۇ ھالەتتە بۇ مۇشرىكقا ئامانلىق تىلەشتىن بولغان مەقسىتىنى ئەمەلگە ئاشۇرالمىغۇدەك دەرىجىدە ئامانلىق بېرىش ۋە سىلەر - رەھىم قىلىش كېرەك .

قال تعالى: ﴿وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ﴾ التوبة: 6.

﴿ ئەگەر مۇشرىكلاردىن بىرەر كىشى سەندىن ئامانلىق تىلىسە، تاكى ئۇ اللە نىڭ كالامىنى (يەنى قۇرئانى) ئاڭلىغانغا (يەنى پىكىر قىلىپ، ئۇنىڭ ھەقىقىتىگە يەتكەنگە) قەدەر، ئۇنىڭغا ئامانلىق بەرگىن، ئاندىن (ئۇ ئامان ئېيتىمسا)، ئۇنى (جېنى، مېلى) ئامان تاپىدىغان جايغا

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

يەتكۈزۈپ قويغىن، بۇ شۇنىڭ ئۈچۈنكى، ئۇلار (ئىسلام دىنىنىڭ ھەقىقىتىنى) ئوقمايدىغان قەۋمدۇر [6].

3. مۇسۇلمان كاپىر ياكى مۇشرىك بىلەن قوشنا بولۇشقا توغرا كەلگەندە مۇسۇلمان قوشنىسىغا ياخشى مۇئامىلە قىلىشى ۋە چىرايلىقچە سىلەر رەھىم قىلىشى كېرەك؛ چۈنكى گەرچە ئۇ كاپىر بولسىمۇ خوشنىنىڭ ھەققى بار.

في الحديث عن عبد الله بن عمرو: أنه ذبح شاةً، فقال: أهديتم لجاري اليهودي؟ فإني سمعت رسولَ الله ﷺ يقول: " ما زال جبريل يوصيني بالجار حتى ظننت أنه سيورثه " [5].

ئابدۇللاھ ئىبنى ئەمىردىن نەقلى قىلىنىشىچە ئۇ بىر قوي بوغۇزلىغان ۋە مۇنداق دېگەن: سىلەر مېنىڭ يەھۇدىي قوشنامغا گۆشتىن ھەدىيە قىلىدىڭلارمۇ؟ مەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىغان: «جىبرىئىل ئەلەيھىسسالام ماڭا دائىم قوشنىغا ياخشىلىق قىلىشقا ۋەسىيەت قىلاتتى. ھەتتاكى مەن ئۇ قوشنىنى مىراسخور قىلىپ قويامدىكىن دەپ ئويلاپ قالدىم»-دېدى.

⁵ أخرجه الترمذي، وأبو داود، صحيح سنن أبي داود: 1034.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

يەنى مەن ئۇنى قوشنىنى مېيىتتىن مېراس ئالىدىغان
مېراسخورلاردىن قىلىپ قويامدىكىن دەپ ئويلاپ قالدىم!

4. ئەگەر ئۇ قەلبى ئىسلامغا كۆندۈرۈش مەقسەت قىلىنغان
كاپىر بولسا ۋە ئۇنىڭ ئىسلامغا قىزىققانلىقى ۋە مايىل
بولغانلىقىغا دەلىللەر ئاشكارا بولسا بۇ ۋاقىتتا ئۇ كاپىرغا
ھەق ئۈستىدە مۇستەھكەم تۇرۇشى ئۈچۈن سىلەر - رەھىم
قىلىش ۋە ياخشىلىق قىلىش ياخشى بولىدۇ:

قال تعالى: ﴿إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ
قُلُوبُهُمْ﴾ التوبة: 60.

﴿ زاكات پەقەت پېقىرلارغا، مېسكىنلەرگە، زاكات
خادىملىرىغا، دىللىرىنى ئىسلامغا مايىل قىلىش كۆزدە
تۇتۇلغانلارغا، ﴾

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام كۆپلەپ ھەدىيە بەرگەن
كىشىلەردىن بىرى شۇنداق دىگەنكى پەيغەمبەر
ئەلەيھىسسالام ماڭا ھەدىيلەرنى بەردى، ھالبۇكى ئۇ ماڭا
مەخلۇقاتلارنىڭ ئەڭ يامىنى كۆرۈنەتتى.

ئۇ ماڭا ھەدىيلەرنى كۆپلەپ بېرىۋەردى، شۇنىڭ بىلەن ئۇ

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

ماڭا مەخلۇقاتلارنىڭ ئەڭ ياخشى كۆرىدىغىنىغا ئايلاندى!!!

ئۇنىڭ سۆزىدىكى « ئۇ ماڭا مەخلۇقاتلارنىڭ ئەڭ يامىنى كۆرۈنەتتى. » دېگىنى بۇ كىشىنىڭ كاپىر ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ. ئۇ كاپىر بولسىمۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ھەدىيەلەرنى بەرگەندە ئۇنىڭ قەلبىنىڭ ئىمانغا مايىل بولىدىغانلىقىنى ۋە قەلبىنىڭ كېسەللىرى ۋە ئاپەتلىرىنى داۋالىغىلى بولىدىغانلىقىنى بىلگەندە ئۇنىڭغا ھەدىيە بېرىش ئارقىلىق سىلەر رەھىم قىلغان..!!

5-ئاللاھقا دەۋەت قىلغۇچى ئۈچۈن بولۇشقا تىگىشلىك ئارىلىشىش.. بۇ دەۋەتچى كاپىرلارنىڭ سورۇنى ۋە ئولتۇرۇشلىرىغا ئۇلارنى ئىسلامغا دەۋەت قىلىش، ئۇلارنى ياخشىلىققا بۇيرۇپ يامانلىقتىن توسۇش ئۈچۈن كېلىدۇ.. ئاللاھ يولىدا ئۇلارنىڭ ئەرزىيەتلىرىگە سەبىر قىلىدۇ. بۇنىڭدا ئاللاھ خالىسا ھېچ گۇناھ بولمايدۇ، بەلكى بۇ ئاللاھقا يىراقلاشتۇرىدىغان ئەڭ ياخشى ئەمەللەردىن بولىدۇ.

قال تعالى: ﴿ وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴾ فصلت: 33.

﴿ اللّٰهَ قَا (يەنى اللّٰه نىڭ تەۋھىدىگە ۋە تائىتىگە) دەۋەت قىلغان، ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان ۋە «مەن ھەقىقەتەن مۇسۇلمانلاردىنمەن» دېگەن كىشىدىنمۇ ياخشى سۆزلۈك ئادەم بارمۇ؟ [33] ﴾

لېكىن بۇ ئۇلۇغ مۇھىم ۋەزىپىگە (يەنى كاپىرلار بىلەن ئارىلىشىپ ئۇلارنى ئىسلامغا دەۋەت قىلىشقا) يۈزلەنگەن كىشىگە نۇرغۇنلىغان شەرتلەر قۇيۇلىدۇ، ئۇنىڭ مۇھىملىرى تۆۋەندىكىچە:

① بۇ كىشى ياخشىلىققا بۇيرۇپ يامانلىقتىن توسالايدىغان ئالىم بولۇشى كېرەك .. چۈنكى بىر نەرسىنى بىلمەيدىغان كىشى ئۇنى يوقىتىپ قويغان كىشى بىلەن ئوخشاش بولۇپ ئۆزىدە يوق نەرسىنى باشقىلارغا بېرىشى مۇمكىن ئەمەس.

شۇنى بىلىش كېرەككى بىلىمسىز كىشى مۇنكەرنى ئىنكار قىلالمايدۇ، پىتنە پاساتنى يوقىتالمايدۇ.

② ئۇلارنىڭ سورۇنىدا دەۋەتنى يەتكۈزۈش ۋە ئۇلارغا پاكىت كەلتۈرۈش تەقەززا قىلغاندىن ئارتۇق ئولتۇرۇشقا بولمايدۇ.

③ دەۋەتچى مۇنكەرنى كۆرگەندە ئۇنىڭ سۈكۈت قىلىشى

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئۇلارنىڭ باتىل ۋە مۇنكەر ئەمىلىنى تەستىقلىغانلىقىنى ئۆقتۈرۈپ قويماسلىقى ئۈچۈن ئىنكار قىلىشى كېرەك.

④ ئەگەر دەۋەتچى مۇنكەرنى ئىنكار قىلىشتىن ئاجىز كەلسە ياكى ئۇلارنىڭ مۇنكەر ئەمىلىنى ئىنكار قىلسا ئۇلار بۇ مۇنكەر ئەمىلىنى توختاتمىسا ئۇلارنىڭ سورۇنىدىن دەس تۇرۇپ چىقىپ كېتىشى كېرەك . بۇنداق قىلىشى دەۋەتچى اللەنىڭ :

قوله تعالى: ﴿إِنكُمْ إِذَا مَثَلْتُمْ﴾.

﴿ سىلەر ئۇلار بىلەن ئوخشاش ﴾

دېگەن سۆزىگە چۈشۈپ قالماسلىقى ئۈچۈندۇر. بىز مۇشۇ شەرتلەر بىلەن دەۋەتچىنىڭ كاپىرلارنىڭ سورۇنلىرىغا دەۋەت قىلىش ئۈچۈن كىرسە دۇرۇس دەپ قارايمىز لېكىن بۇ شەرتلەرگە ئەمەل قىلمىسا ئۇلارنىڭ سورۇنلىرىغا كىرىشى دۇرۇس ئەمەس.

6. كاپىرنىڭ ياخشىلىقىغا يەنە بىر يوللۇق بولغان ياخشىلىق بىلەن ياخشىلىق قىلىش.. مانا مۇشۇنداق

ھېجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

سىلەر - رەھىم قىلىش ۋە ياخشىلىق قىلىشتا اللە خالىسا
ھېچ گۇناھ يوقتۇر.

قال: " لو كان المطعم بن عدي حياً ﷺ فقد ثبت في الصحيح أن النبي
ثم كلمني في هؤلاء النتن . يعني أسرى بدر . لأطلقهم له . " وذلك أن مطعماً
له، ﷺ لأيام في مكة أيام الشدة .. فلم ينسها النبي ﷺ كان قد أجاز النبي
وأراد أن يكافئه بصنيع جميل آخر؛ وهو أن يُطلق له أسرى بدر الذين يزداد
تعدادهم عن السبعين رجل .. لكن مُطعماً قد مات على الشرك قبل ذلك!
وكان ابن عباس يقول: لو قال لي فرعون: بارك الله فيك، قلت: وفيك، وفرعون
قد مات!! [6].

سەھھ ھەدىستە ئەسپاتلىنىشىچە پەيغەمبەر
ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئەگەر مۇتئىم ئىبنى ئەدى
ھايات بولۇپ، ماڭا بۇ بەدر ئەسرلىرىنى قويۇپ بىرىش
توغرىسىدا سۆزلىگەن بولسا ئەلۋەتتە ئۇنىڭ سەۋەبى بىلەن
بەدر ئەسرلىرىنى قويۇۋەتكەن بولاتتىم.»

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ بۇنداق دېشىدىكى
سەۋەبى مۇتئىم ئىبنى ئەدى مەككىدىكى قىيىن كۈنلەردە
پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى ھىمايە قىلغان ئىدى..
پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭ بۇ ياخشىلىقىنى ئۇنتۇپ

⁶ صحيح الأدب المفرد: 610.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

قالمىغان ئىدى.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنى باشقا بىر يول بىلەن
مۇكاپاتلىماقچى بولغان ئىدى.

بەدىر ئەسىرلىرىنىڭ سانى 70 كىشىدىن ئاشاتتى..
لېكىن مۇتئىم ئىبنى ئەدىي ئۇندىن بۇرۇن مۇشرىك ھالەتتە
ئۆلگەن ئىدى.

ئىبنى ئابباس مۇنداق دەيدۇ: ئەگەر پىرئەۋىن ماڭا اللھ
ساڭا بەرىكەت ئاتا قىلسۇن دېگەن بولسا مەنمۇ ئۇنىڭغا
ساڭمۇ بەرىكەت ئاتا قىلسۇن دېگەن بولاتتىم. ھالبۇكى
پىرئەۋىن ئۆلگەن!!!

بۇنىڭ ھەممىسى ياخشىلىققا ياخشىلىق قىلىش، بىر
ياخشىلىققا يەنە بىر ياخشىلىق بىلەن جاۋاب قايتۇرۇش
جۈملىسىدىندۇر.

خۇلاسە: مانا مۇشۇنداق كاپىرلارغا قىلىنىدىغان يوللۇق
سىلەر -رەھىم ۋە ياخشىلىق قىلىشتا اللھ خالىسا
ھېچقانداق گۇناھ بولمايدۇ..

بۇنداق سىلەر -رەھىم قىلىشنى تەرك ئېتىش ياكى
ئۇنىڭ پەزىلىتى ۋە ياخشى تەسىرلىرىنى تەرك ئېتىش
لايىق ئەمەس.. ھالبۇكى بىز توغرا بولغان ئىسلامى ھاياتىنى
باشلاش ئۈچۈن خىزمەت قىلىش ۋە ئۇنى مۇھاپىزەت قىلىش

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

قىيىنچىلىقلىرى ئىچىدە تۇرۇۋاتىمىز.
شۇنىڭدەك كاپىرلارغا سىلەر -رەھىم ۋە ياخشىلىق
قىلىش ئىسلام ئىلىپ كەلگەن ئالەم ئۈچۈن ياخشى كۆرۈش ۋە
ئالەم ئۈچۈن يامان كۆرۈش ئەقىدىسىگە ۋە بۇ مەسىلىنىڭ
بېشىدا ئوتتۇرىغا قويۇلغان كاپىرلاردىن يىراق تۇرۇش ۋە
مۇناسىۋەتنى ئۈزۈش پىرىنسىپىغا قارىشى كېلىدۇ دەپ
چۈشۈنۈپ قىلىش لايىق بولمايدۇ.

ئىككىنچى : زالىم پاسىق ھاكىملار:

بۇلارنىڭ زۇلۇم قىلىشى گەرچە ئۇلارنى ئىسلامدىن
چىقىرىپ كاپىر دەرىجىسىگە ئىلىپ بارمىسىمۇ لېكىن
زالىم ھاكىملارنى سۆكۈش ۋە ئۇلارنىڭ سالىھ كىشىلەر
ئارقىلىق ئۆزىنىڭ زۇلۇمىنى، باتىل ئىشلىرىنى، مۇنكەر
ئەمەللىرىنى كۈچەيتىمەسلىكى ئۈچۈن ئۇلارنى تەرك ئېتىش
ۋە ئۇلارنىڭ يېنىدا خىزمەت قىلماسلىق توغرىسىدا ھەدىس
كەلگەن.

فقد صحَّ عن النبي ﷺ أنه قال: " لِيَأْتِيَنَّ عَلَيْكُمْ أَمْرَاءُ يَقْرَبُونَ شِرَارَ النَّاسِ،
وَيُؤْخِرُونَ الصَّلَاةَ عَنْ مَوَاقِيتِهَا، فَمَنْ أَدْرَكَ ذَلِكَ مِنْهُمْ فَلَا يَكُونَنَّ عَرِيفًا وَلَا

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

شرطياً، ولا جابياً ولا خازناً" [7].

سەھىھ ھەدىستە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «سەلەرگە شۇنداق ئەمىر-ھاكىملار كېلىدۇكى ئۇلار ئەڭ قەبىھ كىشىلەرنى يېنىغا تارتىدۇ، نامازنى ئۆز ۋاقتىدىن كېچىكتۈرىدۇ، كىمكى ئۇلاردىن ئاشۇ ئەھۋاللارنى بىلسە قوماندان بولمىسۇن، شەھەرنىڭ ئامانلىقىنى ساقلىغۇچى بولمىسۇن، زاكات يىغغۇچى بولمىسۇن، خەزىنە باشقۇرغۇچى بولمىسۇن.»

وقال ﷺ: " يلىكم عمال من بعدي يقولون ما يعلمون، ويعملون بما يعرفون، وطاعة أولئك طاعة، فتلبثون كذلك دهرًا، ثم يلىكم عمال من بعدي يقولون ما لا يعلمون، ويعملون ما لا يعرفون، فمن ناصحهم ووازرهم وشد على أعضادهم، فأولئك قد هلكوا وأهلكوا، خالطوهم بأجسادكم وزايلوهم بأعمالكم" [8].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېدى: «سەلەرگە مەندىن كىيىن بىر بۆلۈك كىشىلەر ۋالىي بولىدۇ، ئۇلار بىلىپ سۆزلەيدۇ، بىلىپ ئەمەل قىلىدۇ. بۇلارغا ئىتائەت

7 أخرجه ابن حبان، السلسلة الصحيحة: 156.

8 أخرجه الطبراني، السلسلة الصحيحة: 156.

قىلىش كېرەك . بۇلار بىز زامان تۇرۇپ قالىدۇ.
ئاندىن سىلەرگە مەندىن كىيىن بىر بۆلۈك كىشىلەر
ۋالىي بولىدۇ، ئۇلار بىلمەي تۇرۇپ سۆزلەيدۇ، بىلمەي تۇرۇپ
ئەمەل قىلىدۇ.

كىمكى ئۇلارغا سادىق بولسا ۋە ئۇلارغا ياردەملەشسە ۋە
ھەمكارلاشسا ئۇلار ھالاک بولىدۇ. سىلەر ئۇلار بىلەن
جەسىدىڭلار ئارقىلىق ئارىلىشىڭلار، ئەمىلىڭلاردا ئۇلاردىن
ئايرىلىڭلار.»

ھەقىقەتەن بۇنداق زالىم ھاكىملار بىلەن ئارىلاشقان
كىشىلەر ھالاک بولىدۇ..

بۇنىڭ سەۋەبى شۇكى بۇنداق كىشىلەر زالىملار بىلەن
ھەمكارلىشىش، ئارىلىشىش ئارقىلىق زالىم سۇلتاننىڭ
باتىل ئەمەللىرىنى ۋە زۇلۇمنى تېخىمۇ كۈچلەندۈرىدۇ ۋە
ئۇلارنىڭ مۇنكەر ئەمەللىرىگە ياردەم بېرىدۇ..

شۇنىڭ بىلەن بىرگە كىشىلەرنى ئازدۇرىدۇ.. بۇ زالىم
سۇلتانلارنىڭ باتىل ئەمەللىرىنى كىشىلەرگە چىرايلىق
كۆرسىتىدۇ.. شۇنىڭ بىلەن كىشىلەر: ئەگەر بۇ ھاكىم ياكى
سۇلتان ھەق ياكى توغرا يولدا بولمىغان بولسا بۇلار
سۇلتانلار بىلەن ئارىلاشمايتتى ۋە ئۇلارغا ياردەم قىلمايتتى
ۋە ھەمكارلاشمايتتى.. دەيدۇ. بولۇپمۇ بۇ كىشىلەر

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

ئىلىملىك، ئابرويلۇق ، كىشىلەر ئىچىدە ئورنى بار كىشىلەر بولغاندا تېخىمۇ شۇنداق بولىدۇ!!

وقال ﷺ: " سىكون أمراء تعرفون وتكرون، فمن نابذهم نجا، ومن اعتزلهم سلم، ومن خالطهم هلك " [9].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: «يېقىندا سىلەر ئېتىراپ قىلىدىغان ۋە ئىنكار قىلىدىغان بىر بۆلۈك ئەمىرلەر بولىدۇ. كىمكى ئۇلارنى تەرك ئەتسە نىجات تاپىدۇ. كىمكى ئۇلاردىن يىراقلاشسا سالامەت قالىدۇ. كىمكى ئۇلار بىلەن ئارىلاشسا ھالاك بولىدۇ.»

وقال ﷺ: " اسمعوا هل سمعتم أنه سيكون بعدي أمراء فمن دخل عليهم فصدقهم بكدبهم، وأعانهم على ظلمهم فليس مني ولست منه، وليس بوارِد علي الحوض، ومن لم يدخل عليهم ولم يُعنهم على ظلمهم، ولم يصدقهم بكدبهم فهو مني وأنا منه، وهو واردٌ علي الحوض " [10].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: «قۇلاق سېلىڭلار! سىلەر مەندىن كىيىن بىر بۆلۈك ئەمىرلەرنىڭ

⁹ أخرجه الطبراني، صحيح الجامع: 1774.

¹⁰ صحيح سنن الترمذي: 4011.

ھېجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

كېلىدىغانلىقىنى ئاڭلىدىڭلارمۇ؟

كىمكى ئۇلار بىلەن ئارىلاشسا ئاندىن ئۇلارنىڭ يالغانچىلىقىنى تەستىقلىسا ۋە ئۇلارنىڭ زۇلۇم قىلىشىغا ياردەملەشسە ئۇ مەندىن ئەمەس، مەن ئۇنىڭدىن ئەمەس. ئۇ ھەۋزى كۆلىگە كېلەلمەيدۇ.

كىمكى ئۇلار بىلەن ئارىلاشمىسا ئاندىن ئۇلارنىڭ يالغانچىلىقىنى تەستىقلىمىسا ۋە ئۇلارنىڭ زۇلۇم قىلىشىغا ياردەملەشمىسە ئۇ مەندىن ، مەن ئۇنىڭدىن. ئۇ ھەۋزى كۆلىگە كېلىدۇ.»

وقال ﷺ: " من أتى أبواب السلطان افتتن، وما ازداد أحد من السلطان قرباً إلا ازداد من الله بعداً " [11].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: «كىمكى سۇلتانلارنىڭ ئىشىكىگە يېقىن كەلسە ئۇ ئازىدۇ. بىرسى سۇلتانغا يېقىنلاشسا، ئاللاھتىن يىراقلىشىدۇ»

وقال ﷺ: " من أعان ظالماً باطلاً ليدحض بباطله حقاً برئ من ذمة الله ﷻ وذمة رسوله " [12].

¹¹ أخرجه أحمد، السلسلة الصحيحة: 4060.

¹² السلسلة الصحيحة: 4202.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: «كىمكى زالىمنىڭ باتىل ئەمىلىگە ياردەم بەرسە، باتىل بىلەن ھەققكە قارشى تۇرغان بولىدۇ ھەمدە اللە ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىنىڭ ئالدىدىكى مەسئۇلىيەتنى يامان كۆرگەن بولىدۇ.»

يۇقىرىقى ھەدىسلەر ۋە ئۇنىڭدىن باشقا نۇرغۇنلىغان ھەدىسلەر زالىم سۇلتاندىن يىراق تۇرۇشقا ۋە ئۇلارنىڭ يېنىدا خىزمەت قىلماسلىققا قىزىقتۇرىدۇ!

مەن دەيمەنكى: ئەگەر مۇسۇلمانلارنىڭ زالىم سۇلتانلارغا تۇتقان مەيدانى مۇشۇنداق بولىدىغان بولسا، كاپىر مۇرتەد سۇلتانلارغا زادى قانداق مەيداندا بولۇش كېرەك؟ شەكسىز بۇ ۋاقىتتا كاپىر مۇرتەد سۇلتانلاردىن يىراقلىشىش كېرەك!

تولۇقلىما ۋە ئەسكەرتىش:

بۇ ئىككى نۇقتىدىن بولىدۇ:

1- يۇقىرىدىكى ئەھۋاللار مۇسۇلمانغا - بولۇپمۇ ئىلىم ئەھلى بولغانلارغا - ۋاجىپ بولغان زالىم سۇلتانلارنىڭ ئالدىدا

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ھەقىقىي ئاشكارىلاشقا ۋە ياخشىلىققا بۇيرۇپ يامانلىقتىن
توسۇشقا قارشى كەلمەيدۇ

كما في الحديث: " سيد الشهداء حمزة بن عبد المطلب، ورجل قام إلى إمام
جائرٍ فأمره ونهاه فقتله " [13].

ھەدىستە كەلدىكى « ھەمزە (حمزة بن عبد المطلب) ۋە
زالىم ئىمامنىڭ ئالدىدا دەس تۇرۇپ ئۇنى ياخشىلىققا بۇيرۇپ
يامانلىقتىن توسقان ئاندىن زالىم ئىمام ئۇنى ئۆلتۈرگەن
كشى شەھىدلەرنىڭ سەردارىدۇر. »

وعن عبادة بن الصامت، قال: " بايعنا رسول الله على أن نقول بالحق أينما
كنا لا نخاف في الله لومة لائم " متفق عليه.

ئۇبادە (عبادة بن الصامت)، دىن نەقلى قىلىنىشىچە ئۇ
مۇنداق دېگەن: « بىز پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا ھەقىقىي
سۆزلەشكە، نەدە بولساق ئاللاھ يولىدا مالاھەت قىلغۇچىنىڭ
مالامتىدىن قورقماستىنقا بەيئەت قىلدۇق. »

لېكىن شۇنىڭغا دىققەت قىلىش لازىمكى زالىملارنىڭ

13 أخرجه الحاكم، السلسلة الصحيحة: 134.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىماتلار

ئالدىغا كىرىپ ھەقىقىي جاكارلاشنى زالىملار بىلەن ئارىلىشىش ۋە ئۇلارغا تايىنىش، زالىملارغا ۋە ئۇلارنىڭ سورۇنلىرىغا مايىل بولۇشنىڭ ۋاسىتىسى قىلىۋالسا بولمايدۇ. چۈنكى بۇنىڭدىن ئالدىنقى رەھىم قىلغان كىشىدىن باشقىسى سالامەت قالمايدۇ؛ نۇرغۇن ئالىملار زالىم سۇلتانلارنىڭ ئالدىغا ئۇلارنى ياخشىلىققا بۇيرۇپ يامانلىقتىن توسۇش ئۈچۈن كىردى لېكىن ئالىملار ئۆزگەردى، - سۇلتانلاردىن قورقۇپ ياكى ئۇلارغا قىزىقىپ - ئۇلارنى يامانلىققا بۇيرۇپ ياخشىلىقتىن توستى.. ھەمدە بۇ ئالىملار سۇلتانلارنى ئۇلاردا يوق سۈپەتلەر بىلەن ماختىدى ۋە ئۇلارنى ئۇلۇغلىدى..

بۇ ئالىملار بۇ ئەمىلى بىلەن يالغان گۇۋاھلىق بەرگۈچىگە ئوخشاپ قالدى!!

2- مۇسۇلمانغا يۇقىرىقىدەك زالىم سۇلتاندىن يىراق تۇرۇش ۋاجىپ بولغان بولسىمۇ لېكىن ئۇلارغا ياخشى ئىشلاردا ئىتائەت قىلىش ۋە زالىم سۇلتانلار ئۇلاردىن ئۆزلىرى بىلەن كاپىر ئاسىي دۈشمەنلەرگە جىھاد قىلغىلى چىقىشىنى تەلەپ قىلسا ئۇلار بىلەن بىرگە چىقىش ۋاجىبتۇر؛ چۈنكى ئەھلى سۈننە ۋە جامائە ئەقىدىسى ھەرقانداق ياخشى ۋە پاسىق كىشى بىلەن جىھادنى داۋام

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

قىلىش دۇرۇس.. ئۇنى ھەرقانداق ئەھۋالدا ئەمەلدىن قالدۇرۇش دۇرۇس ئەمەس دەپ قارايدۇ. چۈنكى ھەرقانداق ياخشى ۋە پاسىق كىشى بىلەن جىھادنى داۋام قىلىشنى ئەمەلدىن قالدۇرغاندا چوڭ بۇزۇقچىلىق كېلىپ چىقىدۇ، ئۇنىڭ ئاقىۋىتىنى تەسەۋۋۇر قىلغىلى بولمايدۇ..

(ئەسكەرتىش: بۇيەردە تىلغا ئېلىنغان زالىم سۇلتانلار ئۆزى مۇسۇلمان تۇرۇپ باشقىلارغا زۇلۇم قىلىدىغان، ئىسلامدىكى سۇلتانلارنى كۆرسىتىدۇ، ھەرگىزمۇ تاغۇت كاپىرلارنى كۆرسەتمەيدۇ)

ئۈچىنچى: دىندىن چىقىرىپ كاپىر دەرىجىسىگە چىقىرىۋەتمەيدىغان گۇناھ مەسىيەت ئۆتكۈزگەن زالىملار:

بۇلارنى تەرك ئېتىش ھېكمەت ۋە تەقۋالىققا موھتاج بولىدۇ..

بۇلارنى تەرك ئېتىش ئۇلارنىڭ گۇناھ مەسىيەتلىرىنىڭ دەرىجىسىگە قاراپ بولىدۇ.

ئەڭ ياخشى قاراش شۇكى بۇ خىلدىكى تەرك ئېتىشنىڭ بۇ زالىملارغا ۋە ئۇلاردىن تەسەر قوبۇل قىلغان ئۇندىن باشقا زالىملارغا پايدىسى بار.

بۇ خۇددى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ تەبۈك ئۇرۇشىغا

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

چىقىمىغان ساھابىلەرنى تەرك ئېتىشكە بۇيرۇغىنىغا ئوخشايدۇ. ھەقىقەتەن بۇ جازا ئارقىلىق ئۇلار نۇرغۇن ياخشىلىقلارنى قولغا كەلتۈرگەن ئىدى.

ئەمما بۇنداق تاشلىۋېتىشنىڭ پايدىلىق بولماي ئەكسىچە زىيانلىق ئىكەنلىكى ھەمدە بۇنداق تاشلىۋەتكەندە گۇناھكار تېخىمۇ ئېغىر گۇناھنى سادىر قىلىپ بۇزۇقچىلىقنى كۆپەيتىدىغانلىقى ئىسپاتلانسا بۇ ۋاقىتتا بۇزۇقچىلىق يۈز بەرگەنلىكى ۋە ئىسلام ئەقىدىسى سىلەر - رەھىم قىلىشقا ۋە ياردەم قىلىشقا بۇيرۇغانلىقى ئۈچۈن زالىملارنى تاشلىۋېتىش ھارام بولىدۇ.

فقد صح عن النبي ﷺ أنه قال: " لا يحل لمسلم أن يهجر أخاه فوق ثلاث ليالٍ " متفق عليه.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن نەقلى قىلىنىشىچە ئۇ مۇنداق دېگەن: «مۇسۇلمانغا قېرىندىشىنى ئۈچ كۈندىن ئارتۇق تاشلىۋېتىشى ھالال بولمايدۇ.»

وقال ﷺ: " لا يكون لمسلم أن يهجر مسلماً فوق ثلاثة، فإذا لقيه سلم عليه ثلاث مرارٍ كل ذلك لا يردُّ عليه، فقد باء بائمه ".

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن : « مۇسۇلمانغا مۇسۇلماننى ئۈچ كۈندىن ئارتۇق تاشلىۋېتىشى ھالال بولمايدۇ. ئەگەر بىر مۇسۇلمان بىر مۇسۇلمانغا ئۇچراشسا ئاندىن ئۈچ قېتىم سالام قىلسا ئۇ بۇنىڭ ھەممىسىگە سالام قايتۇرمىسا گۇناھكار ھالەتتە قايتىپ كېتىدۇ. »

اللەنىڭ پەزىلى ۋە مەرھەمىتى بىلەن 10-مەسىلىگە مۇشۇ يەرگىچە جاۋاب بەردۇق، ئەمدى كىيىنكى مەسىلىلەرگە ئۆتىمىز.

11-مەسىلە: شەرىئەت مۇئەييەن بىر زېمىننى ئۇ يەرگە ھىجرەت قىلىش ۋە ئۇ يەردە تۇرۇش ياخشى بولىدۇ دەپ كۆرسىتىپ بېرەمدۇ؟

جاۋاب: اللہ تەئالى غا چەكسىز ھەمدۇ سانالار بولسۇنكى بەزىبىر ئورۇنلار، شەھەرلەر ۋە ئۇيەردە تۇرۇشنىڭ پەزىلىتىنى بايان قىلىش توغرىسىدا بىر قىسىم ھەدىسلەر كەلدى.

ئۇنىڭ بىرى مەدىنە مۇنەۋۋەر ۋە شام (شام: يەنى سۈرىيە، پەلەستىن، لىۋان، ئىيوردانىيە قاتارلىق تەبۇكقىچە بولغان جايلار كۆزدە تۇتۇلىدۇ) دىن ئىبارەت.

بىرىنچى : مەدىنە مۇنەۋۋەر ۋە ئۇ يەردە تۇرۇشنىڭ پەزىلىتى توغرىسىدا سۆزلەنگەن ھەدىسلەر:

فقد صح عن النبي ﷺ طائفة من الأحاديث في فضل السكنى في المدينة، منها قوله ﷺ: "المدينة خير لهم لو كانوا يعلمون، لا يدعها أحدٌ رغبة عنها؛ إلا أبدل الله فيها من هو خير منه، ولا يثبت أحدٌ على لأواها وجهدها إلا كنت له شقيقاً أو شهيداً يوم القيامة" مسلم.

سەھھ ھەدىستە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن مەدىنە

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

مۇنەۋۋەر ۋە ئۇ يەردە تۇرۇشنىڭ پەزىلىتى توغرىسىدا سۆزلەنگەن بىر بۆلۈك ھەدىسلەر نەقلى قىلىنغان. ئۇ ھەدىسلەر تۆۋەندىكىچە:

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن : «ئەگەر كىشىلەر بىلگەن بولسا مەدىنە ئۇلارغا ئەڭ ياخشى ئىدى. بىرەر كىشى مەدىنىدىن يۈز ئۆرۈپ ئۇنى تەرك ئەتمەيدۇ؛ لېكىن تەرك ئېتىپ قالسا اللھ ئۇ يەرگە ئۇنىڭدىنمۇ ياخشىراق كىشىنى ئالماشتۇرىدۇ.

بىرەر كىشى مەدىنىدە ئۇنىڭ قىيىنچىلىق ۋە قاتتىقچىلىقلىرىغا سەبىر قىلىپ تەۋرەنمەي تۇرۇپ قالسىلا مەن ئۇ كىشىگە قىيامەت كۈنى شاپائەت قىلىمەن ياكى گۇۋاھچى بولىمەن»

وقال ﷺ: "ليأتينَّ على المدينة زمان ينطلق الناس منها إلى الأرياف، يلتمسون الرخاء، فيجدون رخاءً، ثم يأتون فيتحملون بأهليهم إلى الرخاء، والمدينة خير لهم لو كانوا يعلمون" [14].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن : « مەدىنىگە شۇنداق بىر زامانلار كېلىدۇكى كىشىلەر مەدىنىدىن يىزىلارغا باياشات تۇرمۇش ئىزدەپ ماڭىدۇ.

14 أخرجه أحمد وغيره، صحيح الترغيب: 4403.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئاندىن ئۇلار باياشات تۇرمۇشنى تاپىدۇ، ئۇلار كېلىپ ئەھلى بالىرىنىمۇ باياشات تۇرمۇشقا ئېلىپ كېتىدۇ، ئەگەر كىشىلەر بىلگەن بولسا مەدىنە ئۇلارغا ئەڭ ياخشى ئىدى.

وقال ﷺ: "تَفْتَحُ الْيَمْنَ فَيَأْتِي قَوْمَ يَبْسُونَ، فَيَتَحْمَلُونَ بِأَهْلِيهِمْ وَمَنْ أَطَاعَهُمْ، وَالْمَدِينَةَ خَيْرَ لِمَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ، وَتَفْتَحُ الشَّامَ، فَيَأْتِي قَوْمَ يَسُونَ فَيَتَحْمَلُونَ بِأَهْلِيهِمْ وَمَنْ أَطَاعَهُمْ، وَالْمَدِينَةَ خَيْرَ لِمَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ، وَتَفْتَحُ الْعِرَاقَ، فَيَأْتِي قَوْمَ يَسُونَ فَيَتَحْمَلُونَ بِأَهْلِيهِمْ وَمَنْ أَطَاعَهُمْ، وَالْمَدِينَةَ خَيْرَ لِمَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ" متفق عليه.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن : « يەمەن پەتھى قىلىنىدۇ، ناھايىتى تىز ماڭغان بىر قەۋم كېلىپ ئەھلى بالىرىنى ۋە ئۇلارغا ئىتائەت قىلىپ بىللە سەپەر قىلغان كىشىلەرنى يەمەنگە ئېلىپ ماڭىدۇ.

ئەگەر كىشىلەر بىلگەن بولسا مەدىنە ئۇلارغا ئەڭ ياخشى ئىدى.

شام پەتھى قىلىنىدۇ، ناھايىتى تىز ماڭغان بىر قەۋم كېلىپ ئەھلى بالىرىنى ۋە ئۇلارغا ئىتائەت قىلىپ بىللە سەپەر قىلغان كىشىلەرنى شامغا ئېلىپ ماڭىدۇ.

ئەگەر كىشىلەر بىلگەن بولسا مەدىنە ئۇلارغا ئەڭ ياخشى

ئىدى.

ئىراق پەتھى قىلىنىدۇ، ناھايىتى تىز ماڭغان بىر قەۋم كېلىپ ئەھلى باللىرىنى ۋە ئۇلارغا ئىتائەت قىلىپ بىللە سەپەر قىلغان كىشىلەرنى ئىراققا ئېلىپ ماڭىدۇ. ئەگەر كىشىلەر بىلگەن بولسا مەدىنە ئۇلارغا ئەڭ ياخشى ئىدى.»

وقال ﷺ: "إنه سيأتي على الناس زمانٌ تُفتح فيه فتحات الأرض، فيخرج إليها رجالٌ يصيبون رخاءً وعيشاً وطعاماً، فيمرون على إخوانٍ لهم حجاً جأ أو غماراً فيقولون: ما يقيمكم في لأواء العيش وشدة الجوع؟! فذاهب وقاعد . حتى قالها مراراً . والمدينة خير لهم، لا يثبت بها أحدٌ، فيصبر على لأوائها وشدتها حتى يموت؛ إلا كنت له يوم القيامة شهيداً أو شفيعاً" [15].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن : « كىشىلەرگە شۇنداق بىر زامان كېلىدۇ ، بۇ زاماندا نۇرغۇن زېمىنلار پەتھى قىلىنىدۇ، كىشىلەر پەتھى قىلىنغان زېمىنلارغا چىقىپ كېتىدۇ ، ئۇيەردە پاراۋان تۇرمۇش، مول نىئەتكە ئېرىشىدۇ. ئاندىن ئۇلار ھەج قىلىش ياكى ئۆمۈر ھەج ئۈچۈن قىرىنداشلىرىنىڭ يېنىدىن ئۆتىدۇ. ئۇلارغا دەيدۇكى نېمىشقا سىلەر قىيىن تۇرمۇشتا، ئاچارچىلىققا ياشايسىلەر؟

15 أخرجه الطبراني وغيره، صحيح الترغيب: 4430.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئۇ كېتىپ ئولتۇرىدۇ. - ھەتتاكى بۇ سۆزنى بىر قانچە قېتىم دەيدۇ. - مەدىنە ئۇلارغا ئەڭ ياخشى ئىدى. بىرەر كىشى مەدىنەدە مۇستەھكەم تۇرۇپ ئۇنىڭ قىيىنچىلىق ۋە قاتتىقچىلىقلىرىغا ۋاپات بولغانغا قەدەر سەبىر قىلسىلا مەن قىيامەت كۈنى ئۇنىڭغا گۇۋاھچى بولمەن ياكى شاپائەت قىلمەن»

وقال ﷺ: " من استطاع منكم أن يموت بالمدينة فليمت بها، فإنني أشفع لمن يموت بها" [16].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «سىلەردىن كىمكى مەدىنەدە ۋاپات بولۇشقا قادىر بولسا، ئۇ مەدىنەدە ۋاپات بولسۇن. مەن مەدىنەدە ۋاپات بولغان كىشىگە شاپائەت قىلمەن.»

وفي رواية: " من استطاع منكم أن يموت بالمدينة فليمت، فإنه من مات بها؛ كنت له شهيداً أو شفيعاً يوم القيامة ".

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە بىر رىۋايەتتە مۇنداق دېگەن: « سىلەردىن كىمكى مەدىنەدە ۋاپات بولۇشقا قادىر

16 أخرجه الترمذي وغيره، صحيح الترغيب: 4431.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

بولسا، ئۇ مەدىنىدە ۋاپات بولسۇن.
كىمكى مەدىنىدە ۋاپات بولسا، مەن قىيامەت كۈنى
مەدىنىدە ۋاپات بولغان كىشىگە گۇۋاھچى بولمەن ياكى
شاپائەت قىلمەن.»

ئىككىنچى : شامدا (يەنى سۈرىيە، پەلەستىن، لىۋان،
ئىيوردانىيە قاتارلىق تەبۇككىچە بولغان جايلار كۆزدە
تۇتۇلىدۇ) تۇرۇش ۋە ئۇنىڭغا ھىجرەت قىلىش
توغرىسىدىكى ھەدىسلەر:

شامدا تۇرۇش ۋە ئۇنىڭغا ھىجرەت قىلىش توغرىسىدا
بىر بۆلۈك سەھىھ ھەدىسلەر نەقلى قىلىنغان.
بۇ ھەدىسلەر تۆۋەندىكىچە:

قوله ﷺ: " يا طوبى للشام، يا طوبى للشام، يا طوبى للشام " قالوا: يا رسول
الله وبم ذلك؟ قال: " تلك ملائكة الله باسطوا أجنحتها على الشام " [17].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن : «شامغا خوش
مۇبارەك بولسۇن! شامغا خوش مۇبارەك بولسۇن!
شامغا خوش مۇبارەك بولسۇن! ساھابىلار: ئى اللەنىڭ

¹⁷ المراد بالشام؛ الشام الكبرى وهي: فلسطين، وسوريا، ولبنان، والأردن إلى تبوك.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

پەيغەمبىرى بۇنىڭ سەۋەبى نېمە؟ - دېدى .

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: ئۇنىڭ سەۋەبى شۇكى اللەنىڭ پەرىشتىلىرى شامغا قاناتلىرىنى يايىدۇ» - دېدى .

عن عبد الله بن حوالة قال: قال رسول الله ﷺ: " ستجدون أجناداً، جنداً بالشام، و جنداً بالعراق، و جنداً باليمن " قال عبد الله: فقلت خِرُّ لي يا رسول الله! فقال: " عليكم بالشام، فمن أبي فليلحق بيمنه، وليستق من عُدره، فإن الله ﷻ قد تكفل لي بالشام وأهله " . قال ربيعة: سمعت أبا إدريس يحدث بهذا الحديث، يقول: ومن تكفل الله به فلا ضيعة عليه.

ئابدۇللاھ (عبد الله بن حوالة) دىن نەقلى قىلىنىشىچە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن : « يېقىندا سىلەر نۇرغۇن قوشۇننى ئۇچرىتىسىلەر يەنى شامنىڭ قوشۇنىنى، ئىراقنىڭ قوشۇنىنى، يەمەننىڭ قوشۇنىنى ئۇچرىتىسىلەر دېدى »

ئابدۇللاھ (عبد الله بن حوالة) ئى اللەنىڭ پەيغەمبىرى سەن ماڭا تاللاپ بەرگىن! دېدى . پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېدى : « سىلەر شامدا تۇرۇڭلار! كىمكى ئۇيەردە تۇرمىسا يەمەندە تۇرسۇن، ئۆزىنىڭ كۆلىدىن سۇ ئىچسۇن، اللە ماڭا شام ۋە ئۇنىڭ ئەھلىنى پىتىندىن ساقلاشقا كېپىللىك قىلدى» دېدى .

رەببىئە دىدىكى: مەن ئەبۇ ئىدرىستىن بۇ ھەدىسنى سۆزلەۋاتقانلىقىنى ئاڭلىدىم، ئۇ مۇنداق دەيدۇ: قانداق كىشىگە ئاللاھ كېپىللىك قىلسا ئۇ زايى بولۇپ كەتمەيدۇ.

وقال ﷺ: "إني رأيت عمود الكتاب انتزع من تحت وسادتي فنظرت فإذا هو نور ساطع عمده إلى الشام، ألا إن الإيمان إذا وقعت الفتن بالشام".

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېدى: « مەن قۇرئاننى ياستۇقۇمنىڭ ئاستىدىن سۇغۇرۇپ ئىلىنغانلىقىنى چۈشۈمدە كۆردۈم، مەن كۆردۈم گويىكى ئۇ ئۆتكۈر بىر نۇر بولۇپ شامنى نىشان قىلغان ئىدى. بىلىڭلاركى - پىتتە يۈز بەرگەندە - ئىمان شامدا بولىدۇ. »

وقال ﷺ: "إذا فسد أهل الشام فلا خير فيكم، لا تزال طائفة من أمتي منصورين لا يضرهم من خذلهم حتى تقوم الساعة" وفي رواية: "وهم بالشام".

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: « شام ئەھلى بۇزۇلسا ئاراڭلاردا ياخشىلىق قالمايدۇ، ئۈممىتىمدىن غەلبە قىلغان بىر بۆلۈك كىشىلەرگە قىيامەتكىچە ئۇلارنى ياردەمچىسىز قويغان كىشىلەر زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ »

يەنە بىر رىۋايەتتە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام «غەلبە قىلغان بۇ كىشىلەر شامدا» دېگەن .

وعن عبد الله بن حوالة أنه قال: يا رسول الله اكتب لي بلداً أكون فيه، فلو أعلم أنك تبقى لم أختَر على قريك. قال: " عليك بالشام، عليك بالشام، عليك بالشام ". فلما رأى النبي ﷺ كراهيته للشام قال: هل تدرّون ما يقول الله ﷻ؟ يقول: أنت صفوتي من بلادي أُدخل فيك خيرتي من عبادي .. ورأيت ليلة أسري بي عموداً أبيض كأنه لؤلؤٌ تحمله الملائكة. قلت: ما تحمّلون؟ قالوا: نحمل عمود الإسلام، أمرنا أن نضعه بالشام .

ئابدۇللاھ (عبد الله بن حوالة) دىن نەقلى قىلىنىشىچە ئۇ: ئى اللەنىڭ پەيغەمبىرى! سەن ماڭا مەن تۇرىدىغان شەھەرنى بېكىتىپ بەرگەن، ئەگەر مەن سىنىڭ مەڭگۈ باقى قالدىغانلىقىڭنى بىلگەن بولسام سىنىڭ يېنىڭدىن ئايرىلمايتتىم-دېدى .

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام « شامدا تۇرغىن! شامدا تۇرغىن! شامدا تۇرغىن! شامدا تۇرغىن! » دېدى .

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئابدۇللاھنىڭ شامدا تۇرۇشنى يامان كۆرىدىغانلىقىنى بىلگەن ۋاقتتا: « سىلەر اللە ﷻ- نىڭ شام توغرىسىدا نېمە دەيدىغانلىقىنى بىلەمسىلەر؟ اللە :

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

شەھىرىمنى پاكلىغىن، مەن ساڭا ئەڭ ياخشى بەندىلىرىمنى كىرگۈزۈمەن.. دەيدۇ.

مەن ئىسرا كېچىسى ئاپئاق بىر تۇۋرۇكنى كۆردۈم خۇددى ئۇ سەدەپنىڭ ئىچىدىكى گۆھەرگە ئوخشايتتى. پەرىشتىلەر ئۇنى كۆتۈرۈۋالغان ئىدى. مەن: سىلەر كۆتۈرۈۋالغان نېمە؟ دېدىم. پەرىشتىلەر بىز ئىسلامنىڭ تۇۋرۇكىنى كۆتۈرۈۋاتىمىز، بۇنى شامدا قويۇشقا بۇيرۇلدۇق دېدى.

وقال ﷺ: " عليك بالشام فإنها خيرة الله من أرضه، يجتي إليها خيرة من عباده ".

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام « شامدا تۇرغىن! چۈنكى شام اللەنىڭ زېمىنلىرىنىڭ ئەڭ ياخشىسى، اللە شامغا ئەڭ ياخشى بەندىلىرىنى تاللايدۇ » دېدى .

وقال ﷺ: " ستخرج نار في آخر الزمان من حضرموت، تحشر الناس. قلنا فماذا تأمرنا يا رسول الله؟ قال: " عليكم بالشام ".

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام «زامان ئاخىرىدا ھەزەرەلمەۋت (حضرموت) تىن بىر ئوت چىقىپ كىشىلەرنى توپلايدۇ» دېدى .

ھېجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

بىز: ئى اللەنىڭ پەيغەمبىرى! بىزنى نېمىگە بۇيرىسەن؟
دېسەك ئۇ: «شامدا تۇرۇڭلار!» دېدى .

وقال ﷺ: " فسطاط المسلمين . أي مدينتهم . يوم الملحمة بالغوطة إلى
جانب مدينة يُقال لها دمشق من خير مدائن الشام ."

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام «مۇسۇلمانلارنىڭ
شەھەرلىكلىرى قاتتىق ئۇرۇش كۈنلىرىدە شام
شەھەرلىرىنىڭ ئەڭ ياخشىسى بولغان دىمەشق (دمشق)
دەپ ئاتىلىدىغان شەھەرنىڭ بىر تەرىپىگە جايلاشقان غەۋتە
(الغوطة) دېگەن بىر يەردە بولىدۇ» دېدى .

وقال ﷺ: " يوم الملحمة الكبرى، فسطاط المسلمين بأرض يُقال لها: الغوطة
فيها مدينة يُقال لها: دمشق؛ خير منازل المسلمين يومئذٍ " [18].

ئەڭ چوڭ ئۇرۇش بولغان كۈنلەردە مۇسۇلمانلارنىڭ
شەھەرلىكلىرى غەۋتە (الغوطة) دېگەن بىر زىمىندا بولىدۇ. ئۇ

18 الحديث فيه بشرى خير للمؤمنين بأن دمشق الشام سيعود إليها مجدها ودورها الريادي في قيادة الأمة نحو
الجهاد في سبيل الله والنصر والتمكين، وأن ذلك كائن ولو بعد حين .. وأن هذه السحابة السوداء . الممثلة في
الأنظمة العلمانية الكافرة . التي تظلل سماء دمشق
والشام مآلها إلى أقول وزوال .. وما ذلك ببعيد إن شاء الله.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

يەردە بىر شەھەر بولۇپ دىمەشقى (دىمەشقى) دەپ ئاتىلىدۇ. بۇ شەھەر بۇ كۈندە مۇسۇلمانلارنىڭ چۈشىدىغان ئەڭ ياخشى ئورنى ھىسابلىنىدۇ.»

وقال ﷺ: "سيكون هجرة بعد هجرة، فخير أهل الأرض أئمة مهاجر إبراهيم".

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام « يېقىندا ھىجرەتتىن كىيىن ھىجرەت بولىدۇ. زېمىن ئەھلىنىڭ ئەڭ ياخشى ئۇلارنىڭ ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ ھىجرەت قىلغان ئورۇنلىرىغا ئورۇنلاشقىنىدۇر» دېدى .

مەن دەيمەنكى: ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ ھىجرەت قىلغان ئورۇنلىرى پەلەستىن ۋە ئۇنىڭ ئەتراپىدىكى شام شەھەرلىرى..

بۇ توغرىسىدىكى ھەدىسلەر پەلەستىن ئەھلىنى پەلەستىن زېمىنىدا يەنى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ ھىجرەت قىلغان ئورۇنلىرىدا مۇستەھكەم تۇرۇشقا قىزىقتۇرىدۇ.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

وقال ﷺ: "عقر دار المؤمنین بالشام" [19]

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام «مۇئمىنلەرنىڭ ئۆيى شامدا»
دېدى .

مەن دەيمەنكى: مەدىنە ۋە شام ۋە ئۇنىڭغا ئوخشاش ئورۇن ۋە
شەھەرلەردە تۇرۇشتىمۇ ياخشىراقى ئۇرۇش مەيدانىدا جىھاد
قىلىش ۋە ئۇنىڭدا دائىم مۇستەھكەم تۇرىدىغان ئورۇنلارنى
دائىم بولۇشى.. بۇ ئورۇنلار قەيەردە بولسا شۇ يەرگە كۆچۈشتۈر.

قد صح عن النبي ﷺ أنه قال: "رباط يوم في سبيل الله خير من الدنيا
وما عليها، وموضع سوطٍ أحدكم من الجنة خير من الدنيا وما عليها، والروحة
يروحها العبد في سبيل الله أو الغدوة خير من الدنيا وما عليها " متفق عليه.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن سەھىھ ھەدىستە نەقلى
قىلىنىشىچە ئۇ مۇنداق دېگەن: «بىر كۈن ئۇرۇش مەيدانىدا
مۇستەھكەم تۇرۇش دۇنيا ۋە ئۇنىڭدىكى نەرسىلەردىن
ياخشى.

54 جميع ما تقدم من أحاديث في فضل الشام .. كلها صحيحة والله الحمد بعضها في الصحيحين .. قد قمت
بنقلها من كتاب " فضائل الشام ودمشق للرعي " بتحقيق الشيخ محمد ناصر الدين الألباني .. فليراجعه من شاء.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

سەلەرنىڭ بىرىڭلارنىڭ جەننەتتىكى قامچىسىنىڭ ئورنى دۇنيا ۋە ئۇنىڭدىكى نەرسىلەردىن ياخشى. بىر بەندىنىڭ جىھادقا ئەتىگەندە ياكى كەچتە بىرىپ تۇرۇشى دۇنيا ۋە ئۇنىڭدىكى نەرسىلەردىن ياخشى.»

(الرباط:) دېگەن ئۇرۇش مەيدانلىرىدا مۇستەھكەم تۇرۇش ۋە ئۇرۇشقا تەييارلىق قىلىش ۋە مۇسۇلمانلارنى دۈشمەنلىرىدىن قوغداش ئۈچۈن مۇسۇلمانلار بىلەن ئۇلارنىڭ دۈشمەنلىرى ئوتتۇرىسىدىكى پاسىل يولدۇر.

وقال ﷺ: "رباط يوم وليلة خير من صيام شهر وقيامه، وإن مات فيه جرى عليه عمله الذي كان يعمل، وأجرى عليه رزقه، وأمن الفتان" [مسلم].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «بىر كېچە - كۈندۈز ئۇرۇش مەيدانىدا مۇستەھكەم تۇرۇش بىر ئاي روزا تۇتقاندىن ۋە قىيامدا تۇرغاندىن ياخشى. ئەگەر ئۇ كىشى ئۇرۇش مەيدانىدا ئۆلۈپ كەتسە ئۇنىڭغا قىلغان ئەمىلى يېزىلىپ تۇرىدۇ، رىزقى بېرىلىپ تۇرىدۇ، ئۇ ئىككى پەتئاندىن ئەمىن بولىدۇ» مۇسلىم نەقلى قىلغان بۇ يەردىكى [پەتئان] بولسا قەبىردە ئىنساننى سوراق قىلىدىغان مۇنكىر ۋە نەكىردىن ئىبارەت ئىككى پەرىشتىنى

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىمىلەر

كۆرسىتىدۇ.

وقال ﷺ: "موقف ساعة في سبيل الله؛ خير من قيام ليلة القدر عند

الحجر الأسود" [20].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «جہاد مەيداندا بىر سائەت مۇستەھكەم تۇرۇش ھەجەر ئەسۋەدەتە قەدر كېچىسى تۇرغاندىن ياخشى.»

وقال ﷺ: "رباط يوم في سبيل الله؛ خير من ألف يوم فيما سواه من المنازل

" [21].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «جہاد مەيداندا بىر كۈن مۇستەھكەم تۇرۇش ئۈنۈڭدىن باشقا جايدا مىڭ كۈن تۇرغاندىن قىلغاندىن ياخشى.»

وفي رواية عند ابن ماجة، قال ﷺ: "من رباط ليلة في سبيل الله؛ كانت

كألف ليلة صيامها وقيامها" [22].

²⁰ أخرجه ابن حبان وغيره، صحيح الترغيب: 4001.

²¹ أخرجه النسائي والترمذي، صحيح الترغيب: 4001.

²² صحيح الترغيب: 4001.

ئىبنى ماجەنىڭ نەقلى قىلىشىچە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «جىھاد مەيدانىدا بىر كېچە تۇرۇش مىڭ كېچە روزا تۇتۇپ قىيامدا تۇرغانغا ئوخشاش»

وقال ﷺ: "مقام الرجل في الصف في سبيل الله أفضل عند الله من عبادة الرجل ستين سنة" [23].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «بىر كىشىنىڭ جىھاد مەيدانىدا سەپتە تۇرۇشى اللەنىڭ نەزىرىدە بىر كىشىنىڭ 60 يىل ئىبادەت قىلغىنىدىن ياخشى»

اللە اكبر ... بىر سائەت ئۇرۇش قىلىپ باقمىغان بىر كىشىنىڭ ئۇرۇشقا تەييارلىق قىلىپ سەپتە تۇرۇشى اللەنىڭ نەزىرىدە بىر كىشىنىڭ ئۇندىن باشقا جايدا 60 يىل ئىبادەت قىلغىنىدىن ياخشى.. ئۇرۇشقا چىقمىغان كىشىلەر ھەرقانچە ئاكتىپلىق بىلەن ئىبادەت قىلسمۇ ئۇرۇش قىلغان كىشىنىڭ دەرىجىسىنىڭ ئۇندىن بىرىگە يېتەلمەيدۇ..!

23 أخرجه الحاكم، صحيح الترغيب: 4121.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

وعن أبي هريرة قال: قيل: يا رسول الله! ما يعدل الجهاد في سبيل الله؟ قال: "لا تستطيعونه". فأعادوا عليه مرتين أو ثلاثاً، كل ذلك يقول: "لا تستطيعونه". ثم قال: "مثل المجاهد في سبيل الله كمثل الصائم القائم القانتِ بآيات الله، لا يفترُّ من صلاةٍ ولا صيامٍ حتى يرجع المجاهدُ في سبيل الله" متفق عليه.

ئەبۇ ھورەيرىدىن نەقلى قىلىشىچە ئۇ مۇنداق دېگەن : ئى
اللەنىڭ پەيغەمبىرى! اللە يولدا جىھاد قىلىشقا قايسى
ئەمەل تەڭ كېلىدۇ؟ دېيىلدى.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: « سىلەر بۇ ئەمەلنى قىلىشقا
قادر بولالمايسىلەر» دېدى .

ساھابىلار پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن بۇ سوئالنى
ئىككى ياكى ئۈچ قېتىم قايتا-قايتا سورىدى.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بۇ سوئاللارنىڭ ھەممىسىگە: «
سىلەر بۇ ئەمەلنى قىلىشقا قادر بولالمايسىلەر» دەپ جاۋاب
بەردى.

ئاندىن كىيىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: « اللە يولدا
جىھاد قىلغۇچىنىڭ ئوخشىشى اللە يولدا جىھاد قىلغۇچى
جىھادتىن قايتىپ كەلگەنگە قەدەر، بوشاپ قالماستىن ناماز
ئوقۇيدىغان، روزا تۇتىدىغان، اللەنىڭ ئايەتلىرىگە جەزىمى
ئىشىنىدىغان كىشىگە ئوخشايدۇ» دېدى .

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

وعن معاذ بن أنس رضي الله عنه عن النبي ﷺ: أن امرأة أتته فقالت: يا رسول الله! انطلق زوجي غازياً، وكنت أقتدي بصلاته إذا صلى، وبفعله كله، فأخبرني بعمل يُبلغني عمله حتى يرجع. قال لها: "أستطيعين أن تقومي ولا تقعدِي، وتصومي ولا تفطري، وتذكري الله تعالى ولا تفترِي حتى يرجع؟". قالت: ما أطيق هذا يا رسول الله! فقال: "والذي نفسي بيده لو طَوَّقْتِيه ما بلغت العُشر من عمله". [24].

مۇئاژ (معاذ بن أنس رضي الله عنه) ئارقىلىق پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن نەقلى قىلىنىشىچە بىر ئايال پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ قېشىغا كېلىپ مۇنداق دېدى: ئىيى، ئاللىھنىڭ پەيغەمبىرى! مىنىڭ ئىرىم ئۇرۇشقا كەتتى. مەن ئىرىم ناماز ئوقۇغان ۋاقىتتا ئۇنىڭ نامىزىغا ئىقتىدا قىلىپ ناماز ئوقۇيتتۇم، ئۇنىڭ بارلىق ئىش ھەرىكەتلىرىگە ئەگىشتىم.

ئۇ قايتىپ كەلگىچە مېنى ئۇنىڭ قىلغان ئەمىلىگە يەتكۈزىدىغان بىر ئەمەلنى ئېيتىپ بەرسە دېگەندە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇ ئايالغا: «سىز ئېرىڭىز قايتىپ كەلگۈچە ئولتۇرۇۋالماي قىيامدا تۇرۇشقا، ئۇزۇلدۈرمەي روزا تۇتۇشقا، ئۇزۇلدۈرمەي ئاللىھنى ئەسلىپ تۇرۇشقا قادىر بولالامسىز؟» دېدى.

24 أخرجه أحمد، صحيح الترغيب: 4104.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

ئۇ ئايال: ئى اللەنىڭ پەيغەمبىرى بۇنىڭغا قانداقمۇ تاقەت كەلتۈرگىلى بولسۇن دېدى .

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام : « مېنىڭ جىنىم ئۇنىڭ قولىدا بولغان زات بىلەن قەسەمكى ئەگەر سىز مۇشۇ ئەمەللەرنى قىلىشقا تاقەت كەلتۈرۈپ قالسىڭىز ئېرىڭىزنىڭ قىلغان ئەمىلىنىڭ ئوندىن بىرىگە يېتەلمەيسىز» دېدى .

مەن دەيمەنكى: ھېلىقى ئايال مەدىنىدە... ئۇنىڭ ئېرى بولسا مەدىنە سىرتىدىكى بىر جايدا!!

بۇ مول بايلىقنىڭ ئازغىنە بىرقىسمى..

جىھاد قىلىش ۋە جىھاد مەيدانلىرىدا مۇستەھكەم تۇرۇش توغرىسىدىكى سەھىھ ھەدىسلەردىن بىز ۋەز نەسىھەت قىلىشنى مەقسەت قىلىمىز. ھەرگىزمۇ جەڭ مەيدانىنىڭ ئەھۋالىنى تەكشۈرۈشنى مەقسەت قىلمايمىز. چۈنكى بۇ ساھەنى تەكشۈرسەك غايەت زور بىر تولام بولىدۇ..

بىز اللەدىن بىزنىڭ -جىھادقا ۋە مۇجاھىدلارغا خىزمەت -قىلىشىمىزغا ياردەم بېرىشىنى ئۈمىد قىلىمىز. اللە خالىغان نەرسىگە قادىردۇر.

ئەسكەرتىش:

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

شۇنى بىلىپ قويۇڭكى زېمىن قاچانكى ئۇلۇغ بولسىمۇ زېمىن ئۆزىدە تۇرغان كىشىلەرنى ئۇلۇغ قىلالمايدۇ.. بەلكى بىر ئىنساننى ئۇلۇغ ، شەرەپلىك قىلىدىغىنى ۋە دۇنيا -ئاخىرەتتە بۈيۈك-كاتتا قىلىدىغىنى ئۇنىڭ قىلغان ياخشى ئەمىلى ۋە ئۇنىڭ ئاللاھ يولىدا جىھاد قىلىشىدۇر.

ئەبۇ دەردا سالمان پارىسىنى مۇقەددەس زېمىنغا ھىجرەت قىلىشقا چاقىردى؛ بۇ زېمىن بولسا شام ئىدى.

سالمان ئەبۇ دەردا غا مۇنداق جاۋاب بەردى: مۇقەددەس زېمىن بىرسىنى ئۇلۇغ قىلالمايدۇ، بەلكى بىر ئىنساننى ئۇلۇغ ، شەرەپلىك قىلىدىغىنى ئۇنىڭ قىلغان ياخشى ئەمىلى.

شۇنىڭدەك ئابدۇللاھ (عبد الله بن المبارك رحمہ الله) ئۆزىنىڭ مەشھۇر قەسىدىسىنى پۈدەيىل (فضيل بن عياض) غا ئەۋەتتى؛ بۇ ۋاقتتا پۈدەيىل (فضيل بن عياض) مەككىدە -ئۆيەردە ئوقۇلغان بىر رەكەت ناماز ئۇنىڭدىن باشقا مەسجىدتە ئوقۇلغان يۈز مىڭ رەكەت نامازغا تەڭ كېلىدىغان - ئۇلۇغ ھەرەمدىن ئايرىلمىتتى.

ئابدۇللاھ (عبد الله بن المبارك رحمہ الله) بولسا تەرتۇس شەھرىدىكى بىر جايدا تۇراتتى.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىملەر

ئابدۇللاھ (عبد الله بن المبارك رحمہ اللہ) نىڭ
قەسدىسى تۆۋەندىكىچە:

يا عابد الحرمين لو أبصرتنا ... لعلمت أنك بالعبادة تلعبُ
من كان يَخْضِبُ جِيدَهُ بدموعه .. فنحورنا بدمائنا تتخَضَّبُ
أَوْ كان يُتَعَبُ خَيْلَهُ في باطلٍ .. فخيولنا يومَ الصبيحةِ تتعبُ
ريحُ العبيرِ لكم ونحنُ عبيرتنا رهِجُ السنايكِ والغبارُ الأطيبُ
ولقد أتانا من مقالِ نبينا ... قولٌ صحيحٌ صادقٌ لا يكذبُ
لا يستوي وغبار خيل الله في أنف امرئٍ ودُخان نارٍ تلهبُ
هذا كتابُ الله ينطق بيننا ... ليس الشهيدُ بميتٍ لا يكذبُ

بۇ شئىرنىڭ مەزمۇنى:

ئى ئىككى ھەرەمدە ئىبادەت قىلغۇچى! ئەگەر سەن
كۆزۈڭنى ئىچىپ ئوبدان قارىساڭ، سەن ھەرەمدە قىلىۋاتقان
ئىبادىتىڭ بىلەن ئويۇن تاماشا قىلىۋاتقانلىقىڭنى
كۆرسەن.

كەشىلەر بويىنىنى ياشلىرى بىلەن بويىغان بولسا، بىز
بويىمىزنى قانلىرىمىز بىلەن بويىۋاتىمىز.

كەشىلەر ئاتلىرىنى بەھۋدە كوڭۇل خوشلۇقى ئۈچۈن
چاپتۇرۇپ چارچىتىۋەتكەن بولسا، بىرنىڭ ئاتلىرىمىز گۈزەل

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە ئەھكاملار

كۈنلەر ئۈچۈن چېپىپ چارچاۋاتىدۇ.
سىلەر خۇش پۇراقلارنى پۇراۋاتقان بىلەن بىزنىڭ خۇش
پۇراق نەرسىلىرىمىز چاڭ-توزان ۋە پاك توپىلاردۇر.
بىزگە پەيغەمبىرىمىزدىن ھەقىقىي راست بولغان بىرى
سۆز كەلدىكى، ئىنساننىڭ بۇرنىغا كىرگەن ئاللاھ يولىدا
چىپىۋاتقان ئاتلارنىڭ چاڭ توزانلىرى بىلەن كۆيۈۋاتقان
ئوتنىڭ ئىس-تۈتەكلىرى ھەرگىزمۇ باراۋەر بولمايدۇ.
ئاللاھنىڭ بۇ كىتابى سۆزلەۋاتىدۇكى شەھىدلەر راستتىنلا
ئۆلۈك ئەمەس.

پۈدەيىل (فضىل بن عياض)غا ئابدۇللاھ (ئەبىد ئاللاھ بن المبارك
رحمە اللہ) نىڭ مەشھۇر قەسىدىسى يېتىپ بارغاندا ئۇ
ھەرەمدە ئىدى، ئۇ بۇ قەسىدىنى ئوقۇپ يىغلاپ كەتتى.
ئاندىن مۇنداق دېدى : أبو عبد الرحمن (ئەبىد ئاللاھ بن المبارك
رحمە اللہ) راست ئېيتتى دېدى . [25].

مەقسىتىمىزگە كەلسەك: مەسىلىلەرگە بەرگەن
جاۋابىمىز ۋە بۇ ھەقتىكى تەتقىقاتىمىز مۇشۇ يەردە
ئاخىرلاشتى.
ئاللاھ تەئالى دىن بۇ ئەمەللىرىمنى قوبۇل قىلىشىنى،

²⁵ أنظر سير أعلام النبلاء: 140/0.

ھىجرەت ھەققىدىكى مەسىلىلەر ۋە تەھكىماتلار

مېنى ئەپۇ قىلىشىنى، ماڭا مەغپىرەت قىلىشىنى، ماڭا ۋە بارلىق مۇسۇلمانلارغا رەھىم قىلىشىنى ئۈمىد قىلىمەن.
 ھەممىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچى ۋە كۆرۈپ تۇرغۇچىدىن
 ھەممىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچى ۋە كۆرۈپ تۇرغۇچىدىن

وصلى الله على سيدنا ونبينا محمد، وعلى آله وصحبه وسلم.

وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمين.